Radu Theodoru

NOPȚI ALBASTRE

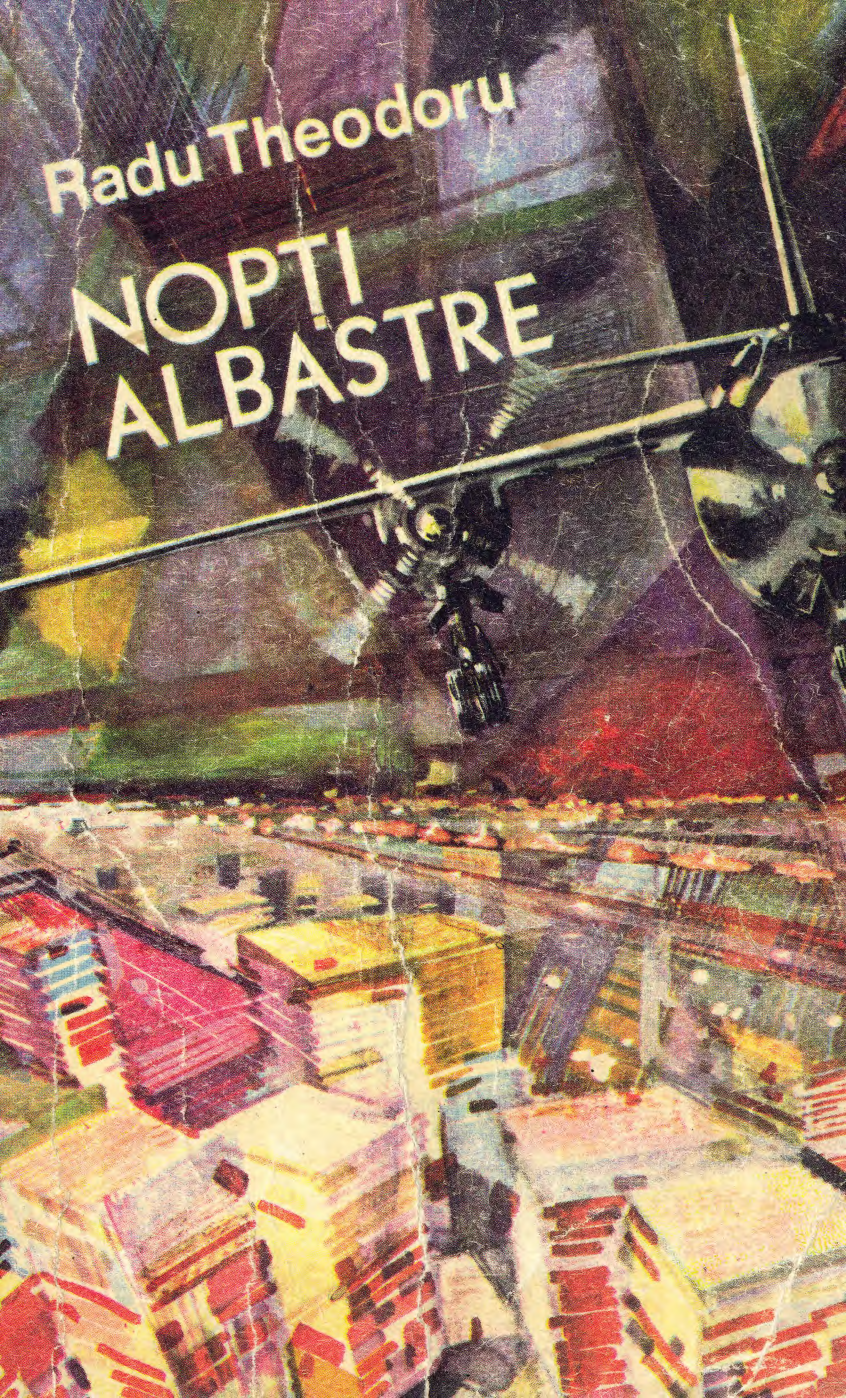

Radu Theodoru

NOPȚI ALBASTRE

roman

Cartea întîi

□

VACANŢĂ LA MARE

1

Aude marea. Nisipul fierbinte iradiază căldura aceea inegalabilă, răcoroasă aromind a mălin şi ierburi tăioase, aspre. Briza se strecoară printre dunele alb-roşietice pline de fărîmiturile miriadelor de cochilii, şi prin cerul alburiu trece din cînd în cînd un pescăruş care rămîne o clipă la verticala lui, îl priveşte mustrător, ţipă la el, virează strîns, pică pe-o aripă, ca peste o clipă să revină cu poftă de harţă dublată. El îşi spune că nu există mare deosebire între felul cum îşi impune prezenţa Donald (aşa l-a botezat pe pescăruş) şi Gabi, ospătăreasa de la popotă, cu diferenţa că Donald este mai graţios şi ţipetele lui sînt mai melodioase. Scotoceşte în sacoşă. Scoate bucăţile de pîine tăvălite prin diversele sosuri şi le aruncă pe creasta dunei vecine. Donald virează strîns. Scoate gîrîituri joase exprimînd cea mai fermă bucurie, după care aterizează scurt, transformîndu-şi graţia din aer într-un fel de mers ursuz de demnitar lezat în amorul propriu. E bine aici. A scăpat de familia agresivă a tovarăşului Nae de la O.C.L. — consoartă planturoasă, responsabilă de „tricotaje" pe undeva prin piaţa Amzei, doi băieţi prost crescuţi, gălăgioşi şi vorbind în dezacorduri, plus domnul Biju, un fel de corcitură de foxterier cu o rasă anonimă, tuns leonin, purtînd harnaşament cu oglinjoare şi avînd perversitatea să urineze în fiecare dimineaţă pe cortul lui. Ispravă după care scoate un mîrîit parşiv, înhaţă unul dintre întinzătoare între dinţi şi zgîlţîie cortul pînă cînd este ne-

voit să iasă din sacul de dormit, întotdeauna simultan cu madam Nae, femeie la 40 de ani, cu carne pietroasă, plesnind de sănătate, drapată într-un halat pluşat azuriu şi ştraifuri albe, pe care şi-l strînge pudic la sînul opulent şi promiţător, mai mult dezgolindu-l şi care aplecîndu-se să-l ridice pe infractor, îşi dezvăluie cu candoare nuditatea. Asta a ţinut trei zile. Plus avansurile tovarăşului Nae, bărbat trecut de 50, rotunjor şi prosper, care după ce şi-a vîrît „Opel"-ul între mălini, pe cel mai bun loc din camping (cineva scrisese pe o placardă „Rezervat O.N.T.") fiind condus de tînărul lînos de la recepţie ; după ce şi-a ridicat cortul multicolor, un *Ambassade 39,* produs de firma franceză *Trigano* — „ce nu se poate pe lumea asta, domnu' inginer", privind cu circumspecţie cortul lui polonez, monoton colorat în albastru, tovarăşul Nae a venit în vizită de curtoazie, prezentîndu-se şi poftindu-l la cină, fiind om de societate, cu casa deschisă, pentru că, „domnu' inginer astăzi baza stă în relaţii". La început a vrut să-l repeadă. Fugise aici dintr-o dorinţă adîncă de linişte. Voia să se regăsească. Aventura cu Ingrid, logodna lor lungă şi fără speranţă, îl epuizase. Tipii i se păreau caragialeşti, el scund şi rotofei, ea voinică, ochioasă şi venită la mare pentru că aşa se făcea, lumea bună vine la mare între 1—15 august, refuză comodităţile marilor hoteluri şi trăieşte două săptămîni de concediu în plină natură. Unii preferă satele de pe litoral, cu umblătoare comună, muşte şi ţînţari la discreţie. Alţii, campingurile sălbatice, unde tufele scutesc drumul pînă la W.C.-urile neigienice şi prost amplasate. El a venit aici, la „Hanul Piraţilor", pentru că satele de vacanţă excelent utilate de la Mamaia erau pline de străini şi, în general, îi făceau greaţă cei de la recepţie care mînuind dolarii, ori mărcile, ori francii, priveau de sus şi cu dispreţ abia disimulat pe cel care-i solicita în limba maternă. Tovarăşul Nae, cu ochii lui de peşte fiert, mereu umezi, cu gesturile prelungi de om obişnuit să ţină în echilibru vrafurile de farfurii, ori supierele pline, a trecut la vestimentaţie camping : sandaletă, pantalonaş scurt, maieu şi şapcă de balon cu cozoroc tip „Auto-service", l-a înduioşat. Cu atît mai mult cu cît cei doi Nae juniori, echipaţi multicolor, de la pachet, cu picioare rahitice, amîndoi cu ochelari,

puseseră stăpînire şi pe locul lui, bătînd un fluture de cauciuc şi plastic cu rachetele ; ori punîndu-şi *cow-boy*-ii, nişte centuri de plastic cu tocuri de pistol şi pe cap penajul de indieni, promiţînd ori să-i strice vacanţa, ori să-l gonească ruşinos de pe poziţie. Şi-a spus că alianţa cu părinţii este o măsură diplomatică necesară. Donald scoate un ţipăt răguşit. Îşi ia zborul, spurcînd pe cineva. Stă între dune, gol, soarele şi nisipul i-au transformat pielea într-o crustă şocolatie, se simte uşor ca şi cînd cele cîteva zile de vacanţă l-ar fi golit de amintiri, de conştiinţa aceea acidă care-i dădea sentimentul existenţei lui „istorice", începînd cu copilăria. De foarte aproape (este o potecă de pescari care duce la plajă) se aude glasul melodios al unei femei. Se acoperă cu cearşaful.

— Ia uite, Vic, spune femeia... Am tulburat pescăruşul şi acum ne ocărăşte.

— Te-am rugat să-ţi aduci rochia de paiete ; ori măcar ia pe care ţi-a făcut-o cadou Modoran, draga mea.

— Dacă ai sta puţin de pază, m-aş scălda goală. Am un chef nebun să mă scald goală.

— Diseară vine Modoran, este vorba de postul acela de la Buenos-Aires şi ştii cît de mult îi place să te vadă în ceea ce-ţi aduce.

— Vine cineva ?

— Vine la orele douăzeci, direct de la Bucureşti. Cu Petrescu şi Goguţă. Dealtfel sînt singurul specialist pe piaţa latino-americană şi nu văd de ce...

— Gata ! Dumnezeule ce plăcere... Dacă vine cineva, îmi aduci halatul în apă... Eşti caraghios cu sombreroul ăsta !... Şi ai început să faci burtă...

Glasul melodios îl pătrunde dincolo de indiferenţa leneşă în care zace. Putea să tuşească. Putea să mormăie. Se acuză de proastă creştere. Aşa, tam-nesam să te amesteci în secretele oamenilor. Simte cînd necunoscuta iese din mălini, pe plajă. Se ridică uşor pe coate. Oricum, indiscreţia s-a comis. Ar fi un iezuit perfect, dacă n-ar comite-o pînă la capăt. La nici zece paşi de el o femeie tînără, suplă, înaltă şi goală, stă în picioare, cu capul lăsat pe spate, cu sînii cărnoşi oferiţi soarelui. Are părul blond-arămiu care-i ajunge pînă aproape de coapsele lungi, de un arămiu tandru şi misterios, invocînd sudul. În clipa în care o vede

stînd nemişcată în soare, solitară în peisajul cu mare şi nisip alb strălucitor, cu briză răcoroasă şi pescăruşi, i se pare că tot ce-a fost vulgar şi obositor în aceste zile se purifică de la sine şi că, dacă nu i s-ar mai întîmpla nimic deosebit în vacanţa la mare, s-ar putea socoti pe deplin mulţumit. El care pînă la 34 de ani putea să-şi spună că epuizase experienţa cîtorva existenţe umane. Că, într-un fel, fără să fie cinic, era aproape cinic şi că singurul act uman care rămăsese pur şi sacerdotal, mereu plin de poezie, neprevăzut şi emoţie era zborul. Se instalează confortabil pe cearşaf. Femeia are în tot trupul o graţie firească, de o senzualitate reţinută. Poate o senzualitate de care nu este conştientă. Face o mişcare de gimnastică. Rîde. Fuge uşor, cu paşi elastici, la mare. Valurile foşnitoare, tivite cu spumă albă, îi cuprind gleznele. Şoldurile. Pîntecul. Sînii. Femeia se scaldă singură şi el nu este convins că ar vrea să se scalde singură. Brusc îl învăluie un miros greţos de trabuc. În vizeta dintre dune, mascată de tufele de colilie se încadrează un tip înalt, cu alură de fost sportiv, poate handbalist, care poartă pe cap un sombrero veritabil, nu imitaţiile penibile ale „gagiilor" în vacanţă, este drapat într-un halat de baie vişiniu şi duce pe braţ un al doilea halat de aceeaşi culoare. Iată-l deci pe domnul Vic, candidat la nu se ştie ce post tocmai la Buenos-Aires. Post pentru care femeia care se scaldă în mare trebuie să poarte ori ia adusă de Modoran, ori rochia de paiete. Ie ori rochie care nu pot fi purtate în camping, ci numai la „Han", acolo unde în fiecare seară este program, iluminaţie şi un şef de sală travestit în cow-boy pocneşte silitor dintr-un pistol cu dopuri, pentru antren. Refuză să recunoască micul amănunt legat de glasul femeii care se scaldă. Că acel glas are o viaţă în sine, independentă de viaţa trupului arămiu abandonat soarelui şi mării. Că acel glas plin de sonorităţi luminoase l-a tulburat adînc, pătrunzîndu-l pînă la stratul acela protector cu care se izolase după aventura nefericită cu Ingrid. Domnul Vic pufăie din trabuc, împuţind locul. Se tîrîie leneş spre mal. Femeia se scaldă, este abia o siluetă, o umbră pe azuriul intens al mării. La chemarea lui repetată iese din mare. Vede stropii strălucindu-i pe umeri. Bărbatul o învăluie în halat cu un gest lacom. Nu-i mai aude.

Bărbatul aruncă trabucul. O ia pe după umeri și dispar în dosul dunelor, în vreme ce domnul Donald sosește în picaj să-și continue micul dejun. Este cald și el reia lectura paralelă a două cărți care l-au șocat prin ineditul lor : „Drumul cîinelui" a lui Ion Lăncrănjan și „Niște țărani" a lui Dinu Săraru. Nu are nici un fel de aptitudine critică, dar nu-i plac cărțile cu false probleme, cu inventii mizere și meschine, de aceea citește circumspect și la regim economic. Cărțile astea două i se par însă izvorîte dintr-o realitate tragică, pe care el însuși o cunoscuse și trăise, răspund unor întrebări care-l frămîntaseră, pe care le auzise de nenumărate ori mai ales în atelierul pictorului Radu Belcotă (îl avusese instructor de zbor pe vremea cînd Radu Belcotă era încă activ într-un regiment de vînătoare) și acum, în liniștea frămîntată de vuietul valurilor, destinul oamenilor din cele două cărți dobîndesc o anume solemnitate, o anume gravitate, se insinuează în acel strat de conștiință activ, unde el știe că se produc asociațiile cele mai inedite, apoi *mama* lui Lăncrănjan și *Năiță Lucian* al lui Săraru intră într-o obscuritate vagă și pe retina care reînviase fidel fie casa Mamei, fie temelia ridicată de Năiță Lucian împotriva timpului, se fixează imaginea femeii tinere și el nu-și poate explica detașarea totală față de această imagine. Stă întins pe spate, soarele ridicat spre meridian scurtează umbrele dunelor, Donald plictisit și cu gușa plină și-a luat zborul, căldura răcoroasă îl pătrunde cu o lene infinită și el nu se gîndește la femeia goală cu apetitul acela ușor cazon și agresiv cum era poate firesc să gîndească — și-o reînvie pe retină și se gîndește la ea ca la un dar și un har al zilei însorite, al nisipurilor alb-roșietice și al mării azurii... Hotărăște brusc să cunoască femeia. O face după ce-și rememorează dialogul celor doi, cu precizia omului care are obligația profesională să memoreze toate ordinele și relațiile care-i parvin prin radio în căști și să le transforme în manevre de pilotaj la viteze supersonice.

— Ia uite, Vic, spune femeia și, rememorîndu-și glasul melodios, clar și pătrunzător, are o tresărire dureroasă, nu pentru că glasul Ingridei ar fi fost exclusiv blazat și obosit, mort încă de pe buzele ei fanate timpuriu de excesul țigării ; ci pentru că există în el o forță nemărturisită ; o

explozie mereu reţinută, o reticenţă impusă. Am tulburat pescărușul şi acum ne ocărăşte... !

— Te-am rugat să-ţi aduci rochia de paiete ; ori măcar ia pe care ţi-a făcut-o cadou Modoran, draga mea...

Îşi împachetează cărţile în sacoşă. Se ridică din adăpost. Ţîşneşte pe plajă. După ce-ţi urlă motoarele în cap a viaţă, după ce spargi aproape cotidian zidul sonic, singurătatea absolută este o binefacere. Ah, şi marea. Premeditează clipa în care se aruncă în apa străvezie, sonoră, plină de viaţă fascinantă, apa tăioasă şi profundă, densă de reverberaţii, apa în care, ici, colo, plutesc diafan meduzele.

2

— Domnu'inginer ! Domnu'inginer !... Uff ! bine că v-am găsit. Mă asasina tovarăşul Nae ! Zău, fugiţi de noi ! Se poate ! ? Vă deranjează copiii ?... Pe Biju îl ţin legat... Haide ! Ce mai ! V-am aşteptat... Astăzi mîncaţi cu noi !... Nu ascult nimic... I-au adus lui Nae icre negre... Şi o frumuseţe de crap... Am făcut un borş şi o saramurică... Am o surpriză... Vă cam temeţi de mine ? Nu mănînc bărbaţi, nici cînd îmi plac, cum îmi placeţi dumneavoastră... Mă cheamă Cecilia... Cecilia Nae... Nu se potriveşte, dar asta-i viaţa... Prietenii îmi spun Cici...

Cecilia Nae, doamna Cici, într-o rochie de plajă şic, după obiceiul dumneaei decoltată pe sînul opulent şi bronzat, despicată pînă aproape de coapsă, cu părul ridicat într-un coc greu, l-a pîndit la capătul potecii pe care şi-a croit-o prin mălini, ocolind corturile cîtorva cehi, ca să nu mai treacă la plajă pe teritoriul temporar al familiei. Poartă ochelari de soare italieni, rotunzi, enormi, cu ramă albastră, şi-a făcut o aluniţă cu dermatograful, are unghiile proaspăt vopsite în violet şi în afara faptului că se numeşte Cecilia Nae este plină de o vitalitate feroce. Îi plac mîinile doamnei Cici, mici, cu vine albăstrii la încheietura podului palmei, cu antebraţul rotund, făcînd gropiţe la cot, acoperite de un abur de păr brun. De la capătul potecii pînă la cort află că soţii Nae locuiesc în Domenii, într-un

bloc nou, dar de o categorie „mai aranjată", au un apartament de patru camere și dînsul este director adjunct cu aprovizionarea, calitate care-l face să bată drumurile pe la furnizori, aproape douăzeci de zile pe lună. Cici rîde cochet, dezvăluindu-și dantura perfectă, cu dinți mici, strălucitori, cei din față cu o strungăreață, care dau doamnei un surplus de agresivitate. Spune totul cu un ton ușor glumeț, cochet, rîde și cînd ajung la cortul lui îl amenință cu degetul și-i șoptește confidențial :

— Am o surpriză. O repet !... Servim masa la ora care vă convine.

— Ora vă aparține, doamna Cici !

Femeia rămîne o clipă nemișcată. Își duce mîna la cruciulița de aur de la gît.

— Atunci ora 13 domnu' inginer... Va fi răcoare... Vă așteptăm !

Pleacă repede. Tălpile pantofilor ultra, un fel de saboți, bat ritmic dalele de beton. În cort este iadul. Deschide totul, să se aerisească. Și-a propus să stea aici doar trei sau patru zile, după care să migreze spre sud. A fugit de noul hobby al bucureștenilor stilați, plaja de la Sfîntul Gheorghe, cu marea mereu înnămolită de aluviunile Dunării, ca și de morga prost disimulată a unor „primitivi" așezați la Gura Portiței, unde a întîlnit soția unui vicepreședinte de la nu mai știe ce instituție solemnă, cunoscută la Radu Belcotă într-un grup de amatori de artă, cu un tinerel pletos și bărbos, numai oase și piele albă, care-i construia zilnic în nisip un castel uriaș, înconjurînd-o cu ziduri crenelate și donjoane și recitîndu-i poezii sonore în spaniolă. Femeia s-a făcut că nu-l recunoaște, cu toate că dansaseră de cîteva ori împreună și ea îi spusese că se simte excelent la atelier, într-o lume neconformistă și ușor absurdă, pentru că nu vede realitatea... S-a mai aerisit sub pînza încinsă. De obicei în această migrație din Deltă pînă la Mangalia, migrație făcută de trei ani cu Ingrid, evită cortul în timpul amiazului, preferînd să stea la ancoră pe *Zenit*, barca din plastic, nedespărțită în această aventură estivală. Ingrid pregătea încă de dimineață ceva foarte ușor, mîncau pe barcă — apoi seara se duceau la un local și dansau ; iar dacă erau în pustietăți ascultau muzică — Ingrid avea toate noutățile la casetofon, combăteau țînțarii cu

spray-urile primite de ea din Germania de la o soră măritată acolo și ori se plimbau cu *Zenit* sub clar de lună, ori stăteau la foc pînă tîrziu, ascultînd liniștea atotcuprinzătoare a ținuturilor acelora fabuloase, pline de nostalgie.

Își pune pantalonii ușori din dril de un crem ieșit la soare și devenit aproape alb ; o bluză de in și se întreabă de ce naiba i se spune peste tot domnu' inginer și nu domnu' doctor ; ori domn' profesor, cu toate că tonul lui sec, fraza exactă și aerul ușor rigid i-ar putea fixa profesia cu mult mai exact. Ce poate oferi familiei Nae, director adjunct cu aprovizionarea, dotată cu mărfuri și ustensile rarisime, îmbrăcată de la pachet, căreia i se trimit icre negre și crapi de crescătorie ; iar locul din camping a fost reținut de „O.N.T." ? ! Are un mic zeu siamez sculptat în lemn, adus de un camarad care zboară la TAROM. Nu se poate. Niște flori... De unde flori, aici ? Totuși pînă la Mamaia nu sînt decît cinci minute cu mașina și nu se poate prezenta cu mîna goală. Trage fermoarul cortului, scoate husa de pe brava *R. 10 M* a cărei caroserie dogorăște și înăuntru este cel puțin temperatura unei etuve, ah, invitațiile astea la masă și după ce motorul se încăpățînează să nu demareze, după ce-și simte cămașa leoarcă la subțiori, la piept și pe spate, se strecoară cu grijă de la locul de parcare și rulînd ușor pe șleaul carosabil, plin de gropi și bolovani, se îndreaptă spre ieșirea din camping. La o turnantă se proptește la cîțiva milimetri de radiatorul unei Dacii 1 300, galbene. Un tip în cămașă viu colorată, purtînd sombrero, vociferează la volan. Alături femeia de pe plajă. Impasibilă. Omul se încăpățînează să nu dea înapoi, cu toate că abia se angajase pe drumeag.

— Dacă nu știi să conduci, stai acasă, spune domnul Vic și se dă jos de la volan.

Este leoarcă, agitat, are trăsături frumoase, bărbătești, obosite, un rictus în colțul buzelor și, vădit, nu se poate stăpîni. Rămîne impasibil la volan. Da. El este. Omul cu femeia superbă — și trabucul.

— Vic, te rog, spune femeia.

Bărbatul urcă, trîntind portiera. Rulează cei cîțiva metri înapoi, degajînd pista. El demarează ușor și trece

foarte aproape de femeia blond-arămie, care poartă o pălărie cochetă de pai și privește nemișcată, undeva dincolo de parbriz, comunicîndu-i brusc o stare ciudată de părăsire. Accelerează, iese rapid pe sub bariera deschisă pentru autofurgoneta cu răcoritoare și se lasă furat de fîșîitul pneurilor pe asfaltul zdrențuros care filează istmul dintre ghiol și mare. Este ora 12,35... Se poate dărui fără de remușcări coloritului și ritmului care fac din litoral cel mai pitoresc, înghesuit și modern turn Babel...

— Hm ! Hm ! Icre negre. Uite dom'le icre negre. Ce s-ar mai fi bucurat Ghiță și Sofi și ceilalți din grupă, măcar să le vadă. Uite așa, învelite în țiplă, puse în lumina soarelui, ori plimbate pe sub nări... Serviți vă rog. Nu vă uitați la palmele și unghiile mele. Mi-am făcut datoria față de patrie. Puțină muncă la cîmp... Trebuie, e sănătos și nu strică...

— Vorbești numai tu, Maria, spune timid doamna Cici Nae.

— Să suplinesc tăcerea voastră.

— Dacă mă ascultai, astăzi, erai...

— Responsabila celui mai mare magazin alimentar din capitală...

— Ce rău vezi în asta ?

— Nici unul, papa... N-am harul tău și-atît. Și ziceați că sînteți inginer...

— Nu ziceam nimic !... Mai ales n-am spus niciodată că sînt inginer.

— Maica Domnului... N-o dezamăgiți pe mama... Vă implor !...

— Lucrați în comerț, se grăbește tovarășul Nae, și pe el aproape îl doare că trebuie să-l dezamăgească pe omul bondoc, pe figura căruia se citește cea mai curată dorință de a-și găsi un coleg, un pasionat al acestui zeu fructuos și universal.

— Trebuia să mă prezint mai de mult... Maiorul aviator Dan Dorobanțu. Așa că dumneata, Maria, care probabil ești caporal, atenție... V-am dezamăgit. Ce să fac... Nu toată lumea poate lucra în comerț.

Se pare că deodată a făcut explozie cel puțin o petardă. Doamna Cici Nae se face dintr-odată albă, are senzația că va leșina, îl privește ciudat, o privire scurtă și tăioasă,

apoi se ridică să aducă borșul fiert pe reșoul *Jet-Gaz, Fan-Fan.* Se pare că însuși tovarășul Nae și-a pierdut o clipă siguranța lui bonomă. Cei doi Nae juniori bat cu lingurile în castronașele lucitoare de aluminiu, ceea ce aduce cîte-o palmă trasă rapid și sonor de Maria pe fiecare ceafă. Stau în ceea ce doamna Cici numește „cameră de zi", un spațiu sub cort, aerat, cu ferestre din material translucid tratate ultraviolet, totul este cochet, scaunele pliante sînt de cea mai bună calitate, cuferele de voiaj sînt acoperite cu creton colorat viu și fiecare lucru, ales cu grijă, dovedește o prosperitate constantă și un gust neîndoielnic. Ceea ce se încadrează perfect în acest peisaj estival colorat este studenta Maria Nae. Refuză să-i pronunțe numele de familie care nu i se potrivește. Mental o numește doar Maria. O Maria înaltă, izbitor de frumoasă. O coamă de păr negru, de cea mai nobilă culoare, un păr greu, pe care el îl suspectează de a emana arome sălbatece și necunoscute, cum totul este sălbatec pe trăsăturile ei, sprîncenele groase, arcuite prelung, genele mari adîncind ochii de un verde opac, pometii obrajilor bine reliefați, nasul cu nările răscroite și transparente, umbra de puf de deasupra buzei, dantura strălucitoare, gura mare, cu buzele cărnoase și bărbia rotundă, totuși fermă, cu toate umbrele dulci, ademenitoare pe care le pune lumina pe gîtul suplu, cu carnea de un alb mat, profund. Nu are nimic din doamna Cici, mama ei. Ba da. Mîinile. Mici, cu aceleași vine albăstrii la încheietura podului palmei, cu antebrațul rotund, făcînd gropițe la cot și acoperite cu un abur de păr brun. Maria schimbă dispozitivul savant al farfuriilor și castroanelor de aluminiu.

— Loc ! Loc ! spune cu glas de alt... Prea multă înghesuială pedantă... Loc !

Îi trece prin fața nasului palmele zdrelite și degetele cu unghiile tăiate adînc, în carne, fără ca reușeta asta să-i elibereze degetele de urmele muncilor agricole. Lasă pe masă doar castroanele pentru borș... Alior și Sandu. Drepți ! Dacă mai vorbiți în dezacorduri vă plesnesc... Alior !... Ce nume !... Nu-ți mai roade unghiile. Gata borșul ?... Mi-e o foame de lup...,

— Ți-am trimis un pachet prin Ghiță, spune timid tovarășul Nae.

— L-am mîncat cu fetele.

— Fetele, fetele.

— Fetele, papa... Tincuța trăiește cu maică-sa dintr-o pensie de 800... Zi-i, că ești specialist. Cam ce poate face cu 800 ?

— Maria, iar începi ?

— Mă scuză domnul maior... Am tăcut și m-am așezat. Mmm ! Ce aromă !... De unde-ai găsit leuștean ? Ești formidabilă... Leuștean proaspăt pe litoral în vacanță și camping... Cum spuneam am tăcut !... Ori mai curînd, despre ce vorbim ? Nu vi se pare curios obiceiul acesta demodat al mamei de a invita la masă ?

— Un necunoscut !...

— Exact ! Numai pentru că...

— Are o fată frumoasă, puțintel infatuată, puțintel obraznică și nițeluș rău crescută, spune el în liniștea lăsată brusc sub pînza cortului *Ambassade 39 Trigano*. Mama dumitale mi-a promis o surpriză. În adevăr. Borșul este de necrezut. Doamnă Cici, un discurs omagial pentru borș. Totuși, despre ce discutăm ?

— Cinci la zero pentru aviație, mormăie în castronaș tînărul Alior și-i trage cu ochiul.

— Zburați pe *Mirage-3* ? întreabă Sandu.

— Zboară pe *Concorde*, că este înalt și l-am văzut eu într-o poză, cu multe decorații și era pus în vitrină la *Air-France*.

— Deci, discutăm despre aviație, băieți... După ce terminați borșul.

— Cît tact pedagogic, spune Maria și-i face o reverență abia schițată.

Tovarășul Nae se îneacă cu un os. Doamna Cici rîde, arătîndu-și strungăreața agresivă.

— Maria, vreau ca invitatul nostru să se simtă bine... Mai doriți borș ?

— Da !... Vă asigur că mă simt excelent și că știu exact pe ce aliniament sînt... De acord, domnișoară ?

— De acord, domnule.

— Prieteni ?

— De ce nu ?

— Perfect. Diseară, cu aprobarea părinților, ești invitata mea la „Han“... Ai alt program ?

— Nici unul !

— O să vă strice seara, spune cu glas jos tovarăşul Nae.

— Sînt convinsă de asta... Oricum, este aproape şi...

— Poate scăpa uşor de mine... Cu reclama pe care mi-o faceţi voi...

— O să mori fată bătrînă, spune el şi mănîncă cu plăcere borşul ardeiat, condimentat şi acrişor.

Maria îi aruncă o privire ironică :

— Credeţi ?

...Apoi povesteşte cum erau ei la o gospodărie de stat prin Ialomiţa, cîteva zeci de studente şi de studenţi şi cum venise „Mormolocul" la ei într-un fel de inspecţie, pentru că îi găsiseră loc pînă la urmă ; se dovedise cel mai înflăcărat vorbitor de la „Electronica". Aproape că asta devenise profesia lui de bază, vorba, lucrări ştiinţifice nu mai dăduse de cîţiva ani, era coautor la lucrările unor ingineri din producţie pentru că, pe el, tip mediocru, împins ilicit şi prin contrabandă la o catedră, coautorul îl salvase, şi ei, studenţii, lipiseră abil data la zi pe un ziar vechi, unde se vorbea de o mare aniversare şi strecuraseră ziarul în camera de oaspeţi unde dormea „Mormolocul". A doua zi zarvă la directorul Gostatului, culegeau cîteva hectare de roşii mari pentru export, erau conştienţi de necesitatea prezenţei lor acolo, indiferent dacă o comentau acid, ori ironic şi „Mormolocul" convocase un fel de miting în pauza de masă, se urcase pe o tribună improvizată din lăzi, acele *Fe*-uri pe care le umpleau cu tomatele pe jumătate crude, vîrstate cu roşu carnal şi improvizase un discurs fulminant, transpirase abundent, vorbise despre jertfă şi „abnegaţiune", despre dăruire, propuseseră să adopte o moţiune către Federaţia Internaţională a Tineretului, ei aplaudaseră cu elan, îl goniseră pe inginerul şef de fermă care venise cu şareta lui dezghiocată să le solicite o abnegaţie activă cu efect imediat şi Tănăsescu se ridicase de jos cu mustaţa lui aprigă zbîrlită de vînt şi spusese că, oricum, evenimentul s-a sărbătorit anul trecut ; dar nu are nici o importanţă, ei îl actualizaseră cu succes şi se declară întru totul de acord cu poziţia tovarăşului conferenţiar, cu sublinierea să se comunice şi decanatului textul moţiunii către Federaţie. „Mormolocul" a sesizat destul de tîrziu. Cînd s-au întors în

cantonament, conferențiarul era plecat. Cineva le-a spus că a cerut un mijloc de transport și s-a dus la gară, fără să lase nici o vorbă pentru responsabilii de grupe... Faptul în sine este sărăcuț dar Maria îl povestește cu haz, îl joacă, îl imită pe „Mormoloc", pe Tănăsescu ținîndu-și un fuior din părul lung și negru în chip de mustață, vorbește din gît, grav, totul cu vervă și spirit, așa că îi iartă ieșirea dură, dacă nu grosolană și își spune că nu mai cunoaște bine lumea de dincolo de aerodrom ; ori, ceea ce este cu totul grav, este tentat s-o judece superficial, după indicii exterioare și de primă vedere. Poate că și pe Ingrid... Poate și Ingrid odinioară, acum zece ani, cînd era încă studentă putea să-și pună un fuior din părul ei cenușiu sub nas și să imite un Tănăsescu coleg de an și să rîdă gîlgîit, arătîndu-și dantura superbă, care se reflectă pe buzele cărnoase, pline de viață...

— Ești atît de ceremonios, de grav, că mă inhibi... Pe urmă, nici nu știu la ce pronume de politețe să apelez. Pe urmă, ai un grad uriaș, sau aveți un grad uriaș și eu nu sînt decît un caporal T. R. pe care sublocotenenta noastră, scuzați, îl cam ține din scurt... Pe urmă... Îmi place aici. Niciodată un ospătar n-a fost atît de circumflex. Mă refer la arcul spinării.

— Te ascunzi de tine, în dosul vorbelor, Maria.

Fata îl trece scurt prin privirea verzui-opacă, sub lumina de neon cu reflexe profunde, reci și grave.

— Sînt foarte obosită, domnule...

— Spune-mi Dan.

— Nu ți se potrivește.

— De ce ?

— Meriți un nume mai colțuros. Mai aspru. Mai dur.

— Regret.

— Am să-ți găsesc unul.

— Obosită ? De ce ?

— Nu știu exact... Cine este femeia care tronează la masa din dreapta mea ?

— Care femeie ?

— Aceea cu ia neagră nemaivăzută. Îmi face impresia că o preocupi.

— De fapt se uită la tine... N-o cunosc !

— O invidiez.

— De ce ?

— Pentru calmul și indiferența ei. Aha !... Cow-boy-ul se duce să bată temenelele de rigoare. Sînt de-ai lui Nae. Ori din aceeași familie cu Nae... Friptura asta este uriașă... Cînd începe programul ?

— Peste douăzeci de minute.

— Te plictisesc ?

— Mă neliniștești !

Fata își rezemă cotul de masă.

— Individa te-a văzut undeva, probabil singur, acum cu mine, poate te-ai uitat la ea languros și acum prezența mea o intrigă, pentru că voia să domine seara asta și tu să fii singur aici, la o masă, să te zdrobească indiferența ei și...

— Fabulezi.

— Aiurea ! Toate femeile care ies în lume, cu amanții ori bărbații legali, țin să fie admirate, să facă ravagii, să distrugă existențele bieților celibatari, ori sezoniști plecați după chilipiruri amoroase...

— Vorbești despre femei...

— De parc-aș fi femeie... Să trecem la cotlet... Mă mai suporți ?

— Cu stoicism.

— Ești și arătos, și stăpîn pe tine, și deștept.

— Mă copleșești.

— Știi să dansezi ?

— Ba chiar foarte bine !

— Perfect. Suportăm programul și după... dansăm. Vrei ?

— Mă vor invidia toți bărbații de pe ring.

— O știu !

— Ești mai mult decît încrezută.

— Sînt conștientă de mine... Biata mama.

— Biata mama !... De ce ?

— Poveste lungă... Gata !... Să aplaudăm ! Începe programul !

Se aprind proiectoarele. „Hanul Piraților" este un adaus ingenios la o clădire renovată, unde fantezia luxuriantă a unui arhitect dibaci a plantat cîteva catarge, un acoperiș rustic pentru meseni, un ring de dans sub cerul liber, speculînd toate denivelările și creînd un spațiu armonios

chiar la piciorul falezei, de la care începe să se prefigureze landa fascinantă dinaintea capului Midia. Pe scările de pisică legate de balustrada balconului apar „piraţii". Un grup de balerini de profesie execută un atac al unei corăbii, răpesc femeile, duc lupte spectaculoase rivalizînd cu filmele de gen, totul într-un ritm alert, cu mişcări exacte şi salturi acrobatice. Sub cerul catifelat, dincolo de mirosul fleicilor şi al cotletelor, spectacolul prinde viaţă şi autenticitate.

— Cu puţină imaginaţie, mă şi văd pe mare...

— Răpită ?

— Mai curînd cu un retevei în mînă. Răpită se vrea doamna blondă. Are şi de ce să viseze o răpire. Tipul ăla care rînjeşte, face pe chelnerul, este volubil, îndatoritor şi servil faţă de ceilalţi trei...

— Modoran, Petrescu, Goguţă !

— Îi cunoşti deci ?

— Nu !

— Atunci ?

— Pe el îl cheamă Vic.

— Ia te uită domnule ! Şi pe ea ?

— Nu ştiu... Mai departe ?

Maria îi zîmbeşte cinic. Spune că cel numit Vic nu-i dă nici o atenţie soţiei lui, sau mai exact îi dă atîta atenţie cît să nu stînjenească manevrele destul de stupide ale tipului fălcos, cu mutră de gangster, care tronează la celălalt capăt al mesei şi care, evident, este şeful tuturor, asta se vede fără nici o îndoială. Dacă pe ea ar aştepta-o o repartizare în care ar intra astfel de relaţii ; ori dacă acolo unde va fi trimisă ar crede că pentru a-şi face meseria ar fi nevoie să cineze la un local cu cineva din ierarhia imediată ori mai depărtată, s-ar considera ratată şi nulă.

— Ai accepta s-o faci, chiar dacă te-ai considera ratată şi nulă ?

Pe obrazul alb mat al studentei trece raza pufoasă a unui sput. Ochii mari, verzi, conturaţi cu dermatograful au un reflex tăios.

— Cine-o poate şti ? Deocamdată mă simt inexpugnabilă. Trustul Nae et Comp. este însăşi esenţa relaţiei. Trebuia să fac filozofia. Simt că am harul disertaţiei. Vrei

să-ți țin una, cu subiect : locul, importanța și necesitatea relației în societatea socialistă...

— Prefer să dansăm.

— Nu înainte de a asista la acest final. Atenție !

Într-adevăr finalul este remarcabil. După un dans nebun al piraților și răpitelor în voaluri cvasiorientale, ba chiar costumate într-un fel de mixtură western-nautică, cu cizme lungi de lac negru și pălării de hidalgo, cowboy-ul șef de sală pocnind din pistolul lui cu dopuri face un semn discret, și unul din pirați smulge o dansatoare, o ridică deasupra capului și cu toți mușchii vibrînd de încordare, cu sudoarea curgîndu-i prin stratul de fond de ten, o depune pe masa patronată de femeia blondă, îmbrăcată în ia aceea care atrăsese privirile tuturor femeilor aflătoare la mese. Balerina execută cîteva piruete, fluturîndu-și voalurile peste capetele celor patru bărbați și răzbună invidia acidă a sexului slab pentru cea omagiată, dansînd cu spatele la ea și zîmbind profesional tipului cu mutră de gangster, din celălalt capăt al mesei. Șeful de sală este acolo, curbat discret. Pistolul cu dopuri pocnește. Balerina este culeasă din zbor de partenerul ei, reflectoarele se sting și orchestra atacă violent cea dintîi melodie a nopții : *Applejack*...

— Haide, maiorule... Altfel nu mai încăpem pe ring.

El încearcă un sentiment juvenil, un fel de exuberanță care topește toate rigiditățile pe care și le-a impus ; ori care i-au fost impuse fie de rigorile profesiei, fie de cele ale ipocriziei generale care te obligă să pari mereu în concordanță cu un tip ideal, prefabricat în retortele moraliștilor, despre care Radu Belcotă, pictorul-aviator spunea că sînt paraziții cei mai stupizi ai epocii, pentru că nu fac din morală o vocație, ci o profesie comodă, care le dă dreptul ciudat să amendeze viața semenilor, viața publică, viața artelor și a diverselor profesii, fără ca ei, moraliștii de profesie, să se supună rigorilor preceptelor ventilate. A fost o seară violentă acum doi ani în casa de la țară a acestuia, acolo unde-și avea instalat atelierul între stupi și viță de vie ; cînd era de față un romancier proaspăt ieșit de sub teascuri, cu cel dintîi volum și căruia presa îi ridicase osanale atît de lipsite de măsură, încît toată lumea suspecta și omul și cartea. Tînărul infatuat tocmai

îi dădea lui Radu Belcotă o lecție de ceea ce numea el „patriotismul generației mele", un fel de bolboroseală savantă, acră și pedantă, din care reieșea că atît războiul, anii grei de după război, revoluția, uimitoarea forță de creație a națiunii, cu un cuvînt tot ce se făcuse în spiritul și materia acestor 30 de ani era opera personajului de aceeași vîrstă cu epoca. Radu Belcotă îi spusese niște lucruri cu totul incomode. Mai tîrziu personajul dăduse lecții tuturor scriitorilor români la un loc și fiecăruia în parte, acaparase presa vorbită, televizată și scrisă și în final părăsise societatea căreia îi datora totul, pentru un post subaltern dintr-o capitală străină. Nu era nici cel dintîi, nici cel din urmă moralist de profesie, care după ce cîștiga în modul cel mai ciudat și neverosimil un loc nemeritat de valoarea lui absolută, stîrnind nemulțumirea inșilor laborioși, cinstiți dar lipsiți de tupeu, se eclipsa trimițînd de aiurea noua lui morală, adoptată spontan în speluncile sau bordelurile marilor orașe de peste hotare. Își spune că indiferent de cei doispreze ani care-l despart de Maria, trupurile lor se sincronizează perfect în dansul acesta vibrant și plin de fantezie, că sfîrîitul grătarului uriaș așezat sub stele ține de peisaj cu un aer de un firesc absolut convingător și că briza ușoară de la mare, mirosind amărui a alge și crustacee, reușește să restabilească demnitatea naturii violată de prezența mititeilor și a frigăruilor. Ciudat, Maria nu are tendința de a se dezmembra pe ring. Dimpotrivă. Emană un calm firesc, dublat de o distincție sobră și cu totul naturală, fără nici o legătură cu figura bonomă a tovarășului Nae. Cînd îi cuprinde mijlocul, o simte elastică, împlinită, un trup de o sportivitate gingașă, neagresivă. Intuiește că Maria preferă dialogul direct, neconformist și fără miorlăielile care fac uvertura cochetăriei banale și plicticoase. Fata are harul să-i insufle o bună dispoziție tonică.

— Faci gimnastică, Maria ?

— Atît cît trebuie, Dan.

— Nu mi-ai găsit încă numele colțuros care mi se potrivește ?

— Ai greșit pasul.

— În totul ești o fată care poți stîrni o mare, irevocabilă și definitivă pasiune.

— Ţie, nu ?

— La cine te uiţi ? Nu-mi place ca femeia cu care dansez sau pe care o însoţesc...

— Oho, tovarăşul Othelo ? !... Îţi urmărim flirtul... Uite-o... Cu gangsterul.

Femeia blondă se leagănă molatec şi absent dincolo de o pereche lac de apă, care face toate eforturile să-şi luxeze încheieturile.

— Acum conduc eu, îi şopteşte Maria.

Din cîteva mişcări de translaţie, discrete şi ingenioase, fata îl trece paralel cu perechea aceea şi pe el îl intrigă nu numai felul în care ea interceptase interesul intim şi tăinuit pe care i-l stîrnise la plajă femeia blondă, surprinsă într-o clipă de destindere, dar şi acel flux interior, embrionar, discret, care se năştea în adîncul lui, o emoţie amăruie, dureroasă, o gelozie stupidă, fără nici un obiect, sentimente şi stări confuze, care proiectate pe limpezimea intuiţiei ei îl intrigă şi-i creează un sentiment de inferioritate. Orchestra a trecut la un foarte languros tangou argentinian, o muzică tandră, învăluitoare şi Maria îi aşează firesc pe umăr braţul rotund, sculptat într-o marmoră cu reflexe mate. Îşi ridică fruntea, are în totul o ţinută majestuoasă, ochii verzi capătă profunzimi stranii, ca şi cînd lumea ei adevărată ar gesta dincolo de retină şi pe aceasta nu s-ar imprima decît reflexe vagi, ecourile abia conturate ale unor „cumuluşi de furtună", îşi spune, şi i se pare că vede pe ecranul fluorescent al locatorului de bord desenul acela ştiut care indică trecerea unui front de nori în cerul de vară, cînd se află la bord şi nu mai există în carlingă decît el şi sentimentul infinitului. Are tentaţia să-i comunice acest gînd ; dar se cenzurează. Ea îi zîmbeşte ironic. Şopteşte.

— Ascultă !...

— De doi ani ţi-o spun, Tereza... Lasă-l pe saltimbacul de bărbată-tu, care are neruşinarea să te scoată la mezat, şopteşte gangsterul cu glas înăbuşit.

— Şi să devin amanta ta oficială.

— Să devii soţia mea.

— Şi cu propria ta soţie ce faci ?

— Are o profesie. Are fraţi. Surori. Unchi. Mătuşi. Veri. Verişoare. De gradul unu, doi, trei şi de alte grade mai îndepărtate.

Brusc, gangsterul îi devine simpatic. Este uşor băut. Înşiră pomelnicul rudelor cu surdă obidă, care-i dă un aer de mărtir vulgaro-comic.

— M-ai întrebat măcar dacă-mi placi ?

Tereza blondă (un nume care se potriveşte ciudat cu fiinţa transparentă parcă, simte o pudoare nelalocul ei cînd şi-o aminteşte goală în lumina crudă a dimineţii) văzută de aproape, sub lumina difuză de pe ring, are trăsăturile păpuşii care-a cîştigat acum cîţiva ani un concurs de frumuseţe. O păpuşă cu trăsături imobile, împietrite într-un surîs standard, un surîs luxos, de bun gust, şic, care nu spune nimic, cum nimic nu spune privirea absentă ce i se opreşte o clipă în privire. Are vreme să vadă buzele cărnoase ale Terezei tresărind într-un spasm, dureros parcă.

— Instinctiv şi destul, îi spune Maria... Asta se dansează cam aşa.

Orchestra trece la o altă melodie, sincopată, iar Maria se desprinde dansînd-o pentru ea, ca şi cînd el nu i-ar fi servit decît ca pretext. Se întorc în camping tîrziu. Constelaţiile sînt prezente pe cerul catifelat de august în acelaşi raport sentimental cu perechile care le iau drept martore de la facerea lumii. Maria se învăluie într-un şal somptuos, verde, cu flori mari, roşii.

— Ţi-e somn, maiorule ?

— N-ai oră de întoarcere la domiciliu ?

— Împotriva aparenţelor, mama are principii cu totul inteligente.

— Adică ?

— Mi-a povestit viaţa ei cînd aveam 16 ani. De atunci mi-a dat libertate absolută.

— O meriţi ?

— Pînă acum, cu toată sinceritatea, da. Raportînd acest „meriţi" cam cazon, plicticos şi supărător, la propriul meu, să-i zic, ideal de viaţă. Ştii un loc potrivit de unde să privim marea şi care să nu semene cu o reclamă „Agfacolor" ?

Totul seamănă cu un „Agfa-color", care a cîştigat un premiu internaţional de foto-publicitate. Totul este neverosimil, ori totul este atît de frumos, încît retina şocată are senzaţia neverosimilului. Marea aduce din larg o hulă uşoară — care tiveşte valurile cu spumă albă, scînteietoare sub lumina constelaţiilor. Se vede Mamaia la dreapta, dincolo de plaja argintie, cu siluetele zvelte ale hotelurilor decupate din cerul plin de lumină al Constanţei. Se văd luminile de poziţie ale vaselor ancorate în radă, ivindu-se din pîcla străvezie şi diafană a depărtării. Se văd ghirlandele de lumini ale macaralelor uriaşe de pe cheiul nou. El care are pe memoria retinei şi imaginea sălbatică şi dezolantă a acestor lande bîntuite de vînturi, cu peisajul ancestral al sărăciei endemice zebrat ici, colo de salcîmi pirpirii, ori de casele scunde, din chirpici, ale satului Mamaia, cantonamentul lor cînd executau trageri aeriene la Capul Midia este mereu şi mereu fascinat de forţa care în două decenii a transformat landele păscute de oi dobrogene în această somptuoasă Rivieră estică, înfrumuseţîndu-le cu fantezia sobră a arhitecturii moderne. Revine aici, de cîte ori are timp liber, ori cînd vreo misiune întîmplătoare îl aduce la Constanţa. Se pare că Maria este destul de rece la contactul cu noaptea fastuoasă de august. Ori că totul i se pare normal, că ea a crescut în acest peisaj pe care-l consideră ca făcînd parte din cer, din mare, din ţărm în modul cel mai firesc şi neavînd termenul prim de referinţă, trăieşte eliberată de amintiri, într-un prezent care-o integrează fără traumatisme. Poate ar fi vrut să-i spună cum într-o noapte cu lună, se vedea pîrtia de aur vechi, patinat pe care-o făcea luna săltată la orizont din marea dintr-o dată fosforescentă ; el era aici pe faleză şi asculta mărturisirea spontană a unui camarad — o dragoste tragică, şi a doua zi acela... Amintiri, prea multe amintiri, semn că îmbătrînesc, îşi spune şi tace, ascultînd foşnetul mării la ţărm. Inspiră adînc aromele stranii aduse din larg ; arome din care selectează parfumul sălbatic al părului Mariei, de fîn copt ; de soare, de luncă înverzită, acel parfum uitat poate din adolescenţă, cînd se întîlnea cu Lia pe malul Argeşului, ori în crîng şi Lia aromea a soare şi a iarbă crudă şi a lapte proaspăt muls şi, de ce nu,

mirosea atît de plăcut a animale domestice, blînde și dintotdeauna prietenoase.

Oricît ar zbura pe supersonice de vînătoare nu-și poate anula moștenirea lui țărănească. Iese din migrația asta în amintire și se întoarce lîngă fata care șade chincită pe duna de nisip, își ține genunchii strînși între mîini și obrazul culcat tandru pe un umăr.

— Surprinzător, spune Maria cu glasul ei de alt, ușor sec... Este întîia oară cînd stau aici cu un bărbat... Este atît de bine să te simți ocrotită și în același timp perfect liberă și stăpînă pe tine. Nu-mi spui nimic ?

— Te ascult !

— Ai impresia că vreau să vorbesc ?

— Sînt sigur !

— Încrezut ?

— Nici pe departe.

— Experiență multiplă, consistentă, cunoscător al psihologiei feminine comparate.

— Etcetera... Etcetera !

— Nu sînt fata tovarășului Nae.

— Se vede.

— De fapt nu știu măcar a cui sînt...

— Îți învinuiești mama ?

— Nici gînd.

— Tatăl tău adoptiv este un om cu totul cumsecade. Ai avut noroc.

— Și mama.

Povestește cu glas egal, jos, aproape impersonal, cum cu douăzeci și doi de ani în urmă (el își spune că terminase atunci liceul și intrase în școala superioară de aviație unde-l întîlnise pe omul acela dur care jucase un rol hotărîtor în viața lui de pilot militar), Cici tocmai terminase liceul și era la bunici, în Bărăgan, cînd făcuse o apendicită perforată sau nu știu ce altceva ; era acolo un dispensar cu o doctoriță tînără care-o plăcea, erau prietene, doctorița a chemat Aviasan-ul, venise un avion sanitar care-o transportase pe Cici proaspăt bacalaureată la București, la spital. Pilotul o vizitase de cîteva ori în spital. Apoi în timpul convalescenței. Era înalt, brunet, cu ochi verzi, uniforma îi venea bine, vorbea frumos, aducea flori, ieșea cu ea în oraș și o aducea acasă la orele indicate

de mama lui Cici, care era văduvă de război și muncea la tipografie la Casa Scînteii, o tipografie nouă și mama lui Cici era acolo secretară de partid, lumea o respecta — așa povestește Cici. Aviatorul fusese mutat la aviația utilitară și trebuia să stea pe cîmp, prin sate, pe la gospodăriile colective și cele de stat. Lui Cici asta i s-a părut cu totul romantic. I-a spus că va sta cu el acolo, pe cîmp, în cort, ori pe la gazde ; se vor căsători și după aceea ea nu va mai da examen la nici o facultate ; dar se va înscrie la o școală de pilotaj și toată viața lor etc., etc.

Aviatorul a stat cu Cici două luni (ea mințise că pleacă la bunici, dar după aceea îi scrisese mamei adevărul), apoi aviatorul a avut o misiune mai lungă pe lîngă Iași și cînd s-a dus acolo a aflat că idolul ei este căsătorit, că are doi copii și așa mai departe.

— Povestea pe care ți-a spus-o Cici la 16 ani ?

— Exact.

— Restul nu este prea greu de ghicit.

— Nae s-a însurat cu mama cînd aveam doi ani.

— Un om vrednic de toată stima.

— Vorbești prea didactic... Mi-e frig. Să mergem.

— De ce-ai ținut să-mi spui toate astea ?

— Pentru mama !

Carul mare arată cu oiștea orele de după miezul nopții. Pelinul și mălinul aromesc aspru. Într-adevăr s-a făcut umed și rece. Maria se ridică elastic.

— A fost o seară plăcută.

— Ne vedem și mîine ?

— O vrei ?

— Sigur că o vreau.

— Și blonda Tereza ?

— Nu eu am cerut-o în căsătorie !

— Gangsterul bigam a cerut-o ; dar de fapt ai merita-o tu. Ți se potrivește. Și te iubește.

— M-ai plăcut mai mult în ipostaza matură. Și de fapt, dacă vreodată voi cere mîna cuiva, o voi face singur și nesilit de nimeni !

— Sclava ta, domnule.

Potecile și aleile campingului sînt pustii. Pustiu și „Hanul", din care n-a mai rămas decît firma luminată de un reflector. Dintr-un cort ascuns în umbra tufani-

lor răzbate un sforăit răguşit, plin de prestanţă. Maşinile parcate lîngă corturi au capotele şi parbrizele brobonite. De la mare se tîrîie perdele alburii de pîclă.

— Ce univers straniu şi insolit, şopteşte Maria.

Corturi multicolore, automobile trase alături, unele vîrîte sub tufanii de mălini, altele cu parbrizele acoperite de prosoape, altele husate, cu roţile protejate de jurnale, ori de cartoane ; şnururi de naylon întinse de la portbagajele maşinilor la picioarele corturilor pe care flutură cămăşi bărbăteşti, ori lenjerie de copii mici, o lume în migraţie, scăpată din apartamentele tip ; ori din rutina cotidiană, străini veniţi să vadă marea aceasta încă pură, încă de o sălbatică frumuseţe picturală şi domnul Biju care-şi arată mutra flocoasă şi indiscretă de sub cortul *Ambassade 39 Trigano.*

— Noapte bună, şopteşte Maria. Şi mulţumesc !

El deschide fermoarul cortului cu un sentiment ciudat de singurătate, pe care nu-l mai avusese de mult, poate de la despărţirea definitivă de Ingrid.

3

— Ne întîlnim la „Nudul cu măr", la ora opt exact.

— Şi ce facem la „Nudul cu măr" ?

— Îmi dăruieşti cu magnificienţă o zi din viaţa ta. Pam ! Pam !

— Sînt un maniac al punctualităţii, Maria.

— Am băgat de seamă. Alimentează-ţi maşina. Am chef de hoinăreală... Te salut ca un caporal T. R...

— Mai curînd ca un mareşal cu ţifne, dar n-are importanţă.

— Nenea Dan, ne iei astăzi cu barca ?

— Vă iau !

— Uraaa ! Mama, undiţele ! Bastimentele ! Mingea !

A rămas descumpănit cînd Maria l-a lăsat singur în mijlocul familiei Nae. Trecuseră două zile de cînd fuseseră la „Han" şi se pare că familia îl încorporase cu un respect ciudat, ca pe un fel de obişnuit să se facă ascultat de fiare irascibile şi carnivore. Într-una din seri tovarăşul Nae

plecase cu copiii și Maria să aducă bere. El făcea ordine în cort. Venise doamna Cici, îmbrăcată la fel de decoltat, dar care nu mai purta halatul vișiniu decît peste o pijama viu colorată, mai mult un costum de plajă.

— Sînt îngrijorată din pricina Mariei, domnule Dan, spusese, după o introducere destul de neiscusită.

— E bolnavă ?

— Mai rău ! Mi se pare că vă iubește ! Și n-aș vrea să sufere ! Mai bine moartă, decît s-o știu dezamăgită, ori jignită, ori...

— Fiți liniștită. Maria nu mă iubește. Îi sînt prieten doar, un prieten pe care nu i-l doresc doar de vacanță, este o fată solid așezată pe picioarele ei, pe care-o stimez și-mi face multă plăcere să-i fiu în preajmă.

— Vă cunoaștem atît de puțin... Și numai eu, știți, m-am gîndit după ce am văzut că sînteți serios...

În pofida trupului ei provocator, plesnind de vigoare și sănătate, împotriva aerului agresiv și a strungăreții, doamna Cici devine brusc o mamă aproape halucinată de grijă. De spaime. Îi spune că toate plecările Mariei în tabere studențești, ori la muncile patriotice sînt adevărate coșmaruri. Ea, doamna Cici, nu este o gîscă demodată, ca unele din clientele magazinului unde este responsabilă, care-și nenorocesc fetele tocmai prin regimul la care le supun ; ori prin goana de a le găsi bărbați cu buletine de București și slujbe în Capitală, chiori, burtoși, șleampezi, dar cu buletin și, dacă se poate, cel puțin înscrișii la apartament proprietate personală — o, nu, doamna Cici este realistă... — Domnu' Dan, să ia un bărbat pe care să-l iubească, domnu' Dan. Să știu eu că tremură așteptîndu-l, că se-nfioară văzîndu-l ; ori auzindu-i pașii, să știu c-o stăpînește și-o iubește și... Dumnezeule să fie ea fericită la casa ei, să n-aibă nostalgia neîmplinirii și să nu se macine în plictiseala călduță cu confort clasa întîi, de două ori pe lună la restaurant, să fii văzut, și cu sufletul uscat... I-a apucat mîinile în palmele rotunde, cu carne pietroasă.

— Să fiți domn, că pentru ea trăiesc.

L-a surprins și neplăcut și dureros ieșirea doamnei Cici. Iată un factor exterior prieteniei lui cu Maria, o prietenie sinceră dreaptă, plăcută ; ar putea spune fermecătoare, pentru că Maria este mereu plină de întrebări și gînduri

surprinzătoare, cărora le adaugă frumusețea ei de brunetă înaltă, cu ochi verzi, mlădie și aproape statuară. Apoi a fost discuția cu tovarășul Nae, la partida de șah de după cină, cînd „fetele" și copiii și-au făcut plimbarea de seară de dinaintea atacului masiv al țînțarilor.

— Domn' maior, fata asta a noastră, Maria, cu toate că-și cam bate joc de noi, este impulsivă și de-o mîndrie cu care n-are să facă nimic în zilele noastre, că în viața civilă trebuie să fii mai supus decît la armată și trebuie să fii echilibrist, nu ca cei de la circ care umblă pe sîrmă, că sînt de jur împrejur zeci care vor să te dea la o parte, să se așeze ei, chit că se pricep ori nu la meserie și ea dă numai cu barda în numele unei dreptăți ideale, dintr-o lume ideală, ca și cînd eu n-aș fi trecut prin cîteva cursuri și reciclări și n-aș ști... Dar dacă n-ar fi ea în casă, domn' maior, casa mi s-ar părea pustie, cu toate că o iubesc pe soția mea și ea mă îngrijește cînd sufăr, că sînt cam bolnăvicios, și Maria cînd vine, parcă mă simt și eu curajos și gata să-i înșfac de guler pe toți ăia puși doar pe căpătuială, ca și la noi, în comerț, slavă domnului, sînt posibilități... Ați văzut cum v-a luat în unghii la început ? Credea că sînteți unul din ăla care vine la magazin la nevastă-mea, cu flori pentru ea dar o ține de mînă pe mamă-sa și-i face ochi dulci și zice că e băiat deștept și duce viață dulce, că sînt, domn' maior, și ingineri și doctori care aleargă hămesiți nu după om, după situație. Și, slavă domnului, are Nae situație, că muncește de douăzeci și cinci de ani în comerțul socialist, și cînd eram chelnăr, ori șef de sală știam dintr-o privire dacă ăla care-mi vîră zece lei în buzunar, s-o amețească pe cea cu care venise, mai are încă cinci să-i plătească tramvaiul ; ori o făcuse pe galantonul și cînd ieșea afară îi cerea femeii bani de țigări. Pe urmă am citit, că aveam un director general care scria cu pseudonim la niște reviste, nimeni nu știa de la reviste cine este pseudonimul ; doar noi cîțiva oameni de încredere știam și am făcut noi să se știe și la redacții și de-atunci îl publicau mereu ; dar el nu știa, că aceia știau ; sau se făcea că nu știe. Și făcuse la „Pescăruș" o masă pentru poeți, veneau acolo prieteni de-ai lui, vorbeau, beau și-atunci cînd ne invita, nu puteam sta ca muții. Așa că Maria...

Tăcuse și în timpul cît se confesase greșise de cîteva ori, așa că la întoarcerea tribului era șah mat. El își spusese în seara cît se plimbase cu Maria pe plajă, desculți și ea călca pe linia unde ajungeau valurile pe nisip, acoperindu-i din cînd în cînd gleznele, că doamna Cici și tovarășul Nae ori voiau să-l silească să adopte atitudini de pretendent la mîna fetei, ori se înspăimîntaseră de-a-binelea. Briza de la uscat flutura părul luxuriant al fetei și ea tocmai îi explica de unde i se trage opoziția față de colegii așa-zișI „cu poziție". Era cinstită cu ea, cu ideile ei și pentru că se ridica de cîte ori se făcea cîte-un abuz, cînd i se dădea cîte unui trîntor cu tătic un bilet într-o tabără internațională, ori cînd se luau examene pe sprînceană, ori cînd veneau cu scutiri medicale la pregătirea militară, cei din biroul U.T.C. ori cei din Comitetul pe facultate ziceau : „Savonarola, am luat act". Se rîdea și toate lucrurile mergeau înainte.

Era ora 07.52. Statuia lui Ion Jalea, în bronz, umanizează peisajul cu hoteluri, automobile și mare. Se află la „Nudul cu măr", altă fantezie a Mariei, cu mașina la parcare, și își spune că așa, pe nepusă masă, printr-o întîmplare datorată tînărului păros de la recepție care i-a repartizat un loc alături de cel „Rezervat pentru O.N.T.", iată-l azvîrlit din solemnitatea singurătății lui în lumea tovarășului Nae ; a doamnei Cici și, cu totul plină de neprevăzut, a Mariei. A Mariei care în cele două zile a dispărut de cîteva ori, privindu-l ironic pe sub gene, ca să se întoarcă la intervale imprevizibile și să-i zîmbească mieros ; ori să-i recite dialoguri nesfîrșite din Shakespeare, cu o seriozitate plină de reculegere. Desigur, convorbirile avute cu părinții ei l-au alertat. Maria l-a impresionat de la început. Poate spune că a fost un șoc tonic. Dar de aici pînă dincolo de prietenia asta fluidă și plăcută, este încă drum lung și el nu-i vede nici o perspectivă. Ora 07.56. Ocolește statuia. Fluxul sezoniștilor spre plajă este inexorabil. Troleibuzele deversează sute de părinți îmbrăcați caraghios, purtînd pe cap cele mai eterogene și ridicole obiecte : șepci cu cozoroacele ponosite, tichii ori pălării de paie, sombrerouri de cea mai vulgară imitație, părinți care-și remorcă copiii harnașați cu salteluțe și colaci, cu găleți multicolore și unelte de plastic pentru scurmat plaja ;

apoi tineri și tinere îmbrăcate sumar, domni gravi ținînd la lesă căței de rasă pitică, urduroși și gata să ridice piciorul la orice obiect vertical, difuzoarele hîrîie nu se știe ce, marea scînteiază, campingurile de pe malul Siutghiolului sînt arhipline și el se gîndește la tenacitatea cu care Ingrid s-a dus pînă la capăt.

O cunoscuse acum cinci ani la T., pe timpul detașării lui acolo. Era arhitect de oarecare notorietate. Avusese și două expoziții personale de tapiserie. Seara aceea la un vechi prieten al lui Radu Belcotă, un sculptor de prin Sălaj, bărbat dur care cioplea piatra și lemnul, dar mai ales lemnul, cu o inspirație izvorîtă parcă din basme. Ospitalier și deschis, sculptorul chemase cîțiva confrați care șuietau plăcut despre viața artistică a orașului din vest, în primăvara aceea de o exuberanță molipsitoare. Toate parcurile exultau în explozia de clorofilă. Totul era foarte tînăr, foarte tonic și foarte vesel, acolo, în afară de Ingrid. Vorbea perfect românește, cu un accent ușor germanic, care-i dădea mult farmec.

— Iată-te, domnul meu !... Tereza, ți-l prezint pe Dan... Și acum, cu toată viteza la Mangalia... Prindem a doua cursă pe mare.

Maria îl privește cinic pe sub genele lungi. Alături de ea, într-un costum fantezi din șantung de un bleu pal, femeia blondă, Tereza, care-i zîmbește șic și-i întinde o mînă aproape perfectă, cu unghii lungi, lustruite și nevopsite.

4

— Mangalia ! Unde vă duc ?

— Direct în port, domnul meu. Tereza, ai rău de mare ?

— Marea nu-mi poate face nici un rău, Maria. Cel mult mă umple de nostalgie.

Cînd s-au urcat în mașină la Mamaia, Maria a spus că din moment ce nu pot sta toți trei în față și nu este politicos să ai un invitat pe care să-l exilezi pe bancheta din fund, Tereza să stea în față și ea va fi bucuroasă să se lăfăie în spate. Tereza n-a vrut să accepte, așa că, pînă

la urmă, după ce şi-a pus nişte ochelari mari de soare şi s-a legat cu un batic străveziu, devenind dintr-odată anonimă, a urcat în spate şi Maria s-a aşezat lîngă el, deschizînd tranzistorul. Tot drumul s-a întrebat ce negru diavol zace în fata asta frumoasă şi inteligentă, iradiind prospeţimea cea mai tonică, deschisă şi francă, diavol care a îndemnat-o la această cabală. O suspectează de a-l fi surprins cînd, el însuşi surprins de apariţia Terezei cu soţul ei, a contemplat-o dintre dune. Se pare că Maria a făcut cunoştinţa Terezei în aceste două zile presărate cu eclipsări misterioase şi că ţine cu tot dinadinsul să-i aşeze unul lîngă altul ca pentru o experienţă care o interesează foarte mult. Oricum, pentru o studentă în ultimul an la electronică, pare ciudat şi probabil că vocaţia ei secretă este diplomaţia. S-a lăsat furat de vraja drumului de pe litoral : livezi imense de piersici cu coroanele dirijate în formă de palmetă ; vii pline de ciorchini grei, decorativi, nuci tineri sădiţi în lungul panglicei de asfalt, perdelele vegetale de salcîmişte, apoi staţiunile cu siluetele lor zvelte şi dincolo de tot acest exterior estival, glasul de alto al Mariei şi cel aproape tragic al Terezei, făcînd conversaţie în pauzele create de Maria în valul de melodii sincopate.

— Am în mine sensul exact al adevărului... Ori gustul lui, a spus Maria cînd rulau prin Eforie nord.

— Niciodată n-am să obosesc să descopăr nuanţele infinite ale culorilor. La mare este o adevărată orgie.

— Şi culorile astea te ajută cu ceva, Tereza ?

— În ce sens ?

— Rezolvi mai bine tot ce ţine de viaţa ta ?

— Poate că da !... Atenţie ! Un accident...

În dreptul plajei un turism polonez intrase într-o dubiţă. Echipajele miliţiei vin din Eforie sud semnalizînd fotogenic. Plaja geme de lume. Umbrele multicolore de soare, rulote, înghesuială de maşini, marea scînteietoare, vasele de mare tonaj ancorate în radă, abia nişte siluete, pescăruşii. Depăşeşte locul accidentului, de fapt o tamponare de ultimă clipă. Din radiatorul autoturismului curge lichidul care face o pată colorată pe asfaltul lustruit de pneuri. După ce Maria prinde un post grecesc cu muzică luminoasă, rememorează sau încearcă să refacă sentimentul

de beatitudine care l-a inundat cînd femeia din spate, care și-a pus ochelarii de soare și baticul, să nu fie recunoscută, se dăruise cu candoare soarelui și mării ; cu o candoare care aproape o transformase într-o statuie și asociază acestei stări sufletești, imposibil de repetat, ceea ce spusese cu cîteva clipe înainte ; faptul că nuanțele infinite ale culorilor o ajută să-și rezolve ceea ce ține de viața ei. Vede lumina zodiacală de la cincisprezece mii de metri, cînd pămîntul este o sferă de umbră densă, străvezie, cînd la Est încep să strălucească constelațiile, cînd tot cerul trece prin agonia culorilor în roșu și cînd el, legat în chingi, ermetizat și izolat sub cupola supersonicului, își întîlnește o ipostază a eu-lui de o sensibilitate neîngăduită ; cînd ar vrea să prelungească la infinit clipele acelea de extaz și cînd nimic nu se poate prelungi la infinit în timp ce zbori cu viteza sunetului... Totdeauna i-a plăcut Mangalia. I se pare că aici, ca în nicicare alt loc, se exprimă foarte limpede ritmul dens al contemporaneității, ori mai clar, al viitorului.

— Uite, Tereza... În stînga, o lume... În dreapta, altă lume.

În stînga se derulează peisajul Callatisului și cel al Mangaliei vechi, cu case scunde, albe, acoperite cu olane, înconjurate de grădini cu bolte de viță ; iar pe dreapta sînt blocurile rectangulare, cu fațadele în pastel ieșit la soare, apoi totul dispare în șuvoiul de sezoniști care coboară spre plajă sau își fac cumpărăturile. Începe slalomul printre mașini și pietoni. Coboară pe cunoscuta stradă a Libertății, ca apoi să vireze spre port. Două autocare debarcă la ponton amatorii de plimbare pe mare.

— *Speranța... Speranța...* Repede, Dan. Repede...

Nu se poate merge repede pe tăpșanul pe care se amplasează linia unei macarale gigantice și unde camioanele de mare tonaj transportă materiale pentru construcția portului nou. Văzuse goeleta *Speranța* cu cîtăva vreme în urmă, poate acum doi ani, ancorată în portul de plăcere Tomis și stătuse multă vreme în preajma ei, lăsîndu-se vrăjit de asociațiile pe care vasul zvelt, cu două catarge, piturat în albastru, i le prilejuise. Apariția seducătoare a secolului trecut, sugerînd liniștea și poezia plutirii, îmbarcă un șuvoi de pasageri vorbind în limbile cele mai diverse. După ce s-au găsit biletele necesare, probabil că Maria le

reținuse prin oficiul de turism, după ce au trecut pe lîngă mateloții simpatici, avînd aerul că atunci acostaseră după ce ieșiseră învingători dintr-un uragan, le-a condus la prova, de unde aveau o perspectivă deschisă.

— În adevăr, Tereza... Ce colorit dumnezeiesc... Te invidiez pentru timpul tău, Tereza.

— Tu n-ai timp ?

— Nici măcar să mă gîndesc cu ce rochie mă îmbrac mîine.

— Exagerezi.

— Deloc... Ce de frînghii ! Ce de lucruri !...

— O lume care trebuie să-și ajungă sie însăși, Maria.

— În sfîrșit... Îți uitasem glasul, Dan.

— Atît de repede ?

— Adică în ce sens să-și ajungă sie însăși ? întreabă Tereza.

Nu-i vede ochii, poartă un batic de culoarea cerului, are tenul catifelat și desenul profilului pare coborît dintr-un secol vechi, în care femeile se îngrijeau pedant, iar bărbații dădeau pentru ele bătălii lungi și nu de puține ori sîngeroase. Cu toate că asemenea portrete nu sînt contemporane clavecinului, el asociază portretul Terezei cu sunetele de clavecin, cu policandrele aurite și cu toate că este fiu de țăran de pe Argeș și pilot de vînătoare, nu se refuză unei nostalgii vagi, nu fără să noteze în memorie că, într-un răstimp foarte scurt, Tereza a zis de două ori „în ce sens".

— Te preocupă sensul lucrurilor, Tereza ?

— Poate pentru că sînt prea multe nonsensuri în viață, Maria...

Se pare că Maria îi ghicește gîndurile. Nu-i mai răspunde Terezei. Marinarii fac manevrele de plecare de la ponton. Comandantul goeletei este la timonă. Mașina se pune în mișcare. Prova se depărtează de ponton. Cheiul începe să se scurgă lin pe lîngă vas. Toți pasagerii stau ciucure în borduri. Goeleta iese ușor din bazin. Cum ajunge în mare, se însuflețește brusc. Catargele scîrțîie ușor, briza se aude în greement și întregul corp își începe mișcările unduioase de ruliu pe hula ușoară care stăruie de cîteva zile. Maria închide ochii.

— Dumnezeesc ! şopteşte.

Trăsăturile i se destind. Buzele cărnoase i se relaxează. Este de o frumuseţe caldă, aşa cum stă rezemată de copastie şi lasă soarele şi vîntul s-o mîngîie. Mangalia rămîne în urmă. Litoralul devine o linie sinuoasă pe care staţiunile Venus, Neptun şi Olimp se decupează alb din cerul pîclos al Dobrogei. Marea se întrece pe sine. De cel mai pur smalţ albastru, cu transparenţe irizate, cu treceri de verde-galben spre ţărm, cu unduiri molatece, cu pescăruşi şi, pentru ca totul să fie ca într-un „Agfa-color" de reclamă, cu un cîrd de delfini care înconjoară brusc goeleta în strigătele de bucurie ale pasagerilor ; ca tot atît de brusc să dispară spre sud. Cu toată stînjeneala, se simte bine. Maria pluteşte într-o lume, se pare fără gînduri, cu o pace atît de adîncă întipărită pe chip, încît orice vorbă adresată ei i-ar părea o impietate. Ştie că se odihneşte. O simte cum se abandonează clipei acesteia plină de linişte, soare, vînt şi mare. Tereza îşi scoate ochelarii. Are ochii de un albastru deschis strălucitor, îşi reazemă cotul de copastie şi tace. Nu-i rămîne altceva de făcut decît să tacă el însuşi. Se pare că marea văzută de la cîteva mile în larg are o forţă de fascinaţie uluitoare.

— La ce te gîndeşti, Dan ? întreabă Maria.

A venit foarte aproape de el, petrecîndu-şi braţul pe sub braţul lui, cu un gest tandru, de logodnică. Ochii verzi au în ei ceva neobişnuit, o întrebare nedesluşită, dublată de o ironie, matură, ca şi cînd ea, Maria, ar şti de pe acum şi răspunsul pe care i-l va da, şi motivele acestui răspuns.

— La nimic ! Privesc !... Mă odihnesc !... E multă linişte !... Asta îmi face bine.

— Atunci să tăcem din nou...

— Ai avut o idee straşnică, Maria !

— Credeam că ai să spui „genială"...

Tereza zîmbeşte fugar, arătîndu-şi dantura albă, cu smalţul strălucitor al dinţilor intact şi umed. Nu spune nimic. Tot Maria, şoptit :

— Dan, cred că ai să fii aruncat peste bord.

— Încrezută ?

— Încrezute !

Maria rîde şi se strînge lîngă el. Îi prinde privirea tăioasă prin care-o trece pe Tereza. Evident, drăcoaica are un plan pe care şi-l realizează sîrguincios, pe etape... Cei doi tipi îmbrăcaţi în bluze multicolore care-şi făcuseră de lucru, unul cu un aparat foto ; celălalt cu unul de filmat, navigînd pe punte şi căutînd diverse unghiuri favorabile, se pare că au ajuns la capătul expediţiei. Aşezaţi la spatele lor, vorbesc tare într-o italiano-germană aproximativă, cu siguranţa oamenilor care nu numai că se ştiu auziţi şi înţeleşi, dar şi apăraţi de legile nescrise ce oferă străinilor ospitalitate şi credit.

— Pînă acum n-au spus nimic ireverenţios, şopteşte Maria... De ce te crispezi ?

— Nu-mi place maniera.

— Vă rog, să-i ignorăm, spune Tereza.

Apare un marinar voinic care-şi face de lucru cu o parîmă.

— Domnii sînt clienţi vechi... Vă deranjează ?

— Clienţi vechi în ce fel ?

— Se îmbarcă zilnic. Se agaţă de femeile singure... Adică s-au agăţat acum cîteva zile. I-am potolit...

— Potolit... Potolit... Molto bene, molto bene, spune unul dintre pletoşi, oferindu-i un pachet de ţigări pe care se face că nu-l vede.

Marinarul schiţează un semn spre dunetă. Vin încă doi băieţi care-şi fac de lucru la parîmă, atît de convingător, încît pletoşii se ridică şi dispar. Maria rîde.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare, domnule Dan... În ce sens să-şi ajungă lor înşişi această corabie ? !

— În primul rînd la modul cel mai exact al termenilor... Odată în larg devine un univers cu autoguvernare şi autoutilare, ca să fiu la zi. Tot ce ne asigură viaţa cotidiană pe pămînt se găseşte în mic pe orice vas care ia marea.

— Didactic, Dan. Didactic, de parc-ai fi dascăl.

— Interesant, că toate că acest sens direct este...

— Vulgar, vrei să zici, Tereza.

— Să-i spunem, obişnuit, Maria.

— Visează în metafizică, Dane... Apropo, Tereza. După cum eu am sensul ireductibil al adevărului, Dan, datorită profesiei lui, are sensul ireductibil al concretului. Nu uita.

Este pilot pe supersonic și pe deasupra maior de aviație. Înspăimîntător, nu ?

— Am văzut odată decolînd un asemenea avion... M-a îngrozit pur și simplu.

— De ce ? Aparține cotidianului, Tereza.

— Poate ! Dar pentru mine a fost și uluitor și îngrozitor, Maria.

— Dincolo de sensul exact, există sensul profund al omului : care prin sine rezolvă toate ipostazele relației individ-univers. De la spaima față de forțele dezlănțuite ale naturii, pînă la aceea de extaz panteist, dacă vreți... Uitați-vă la orizont... Cred că este *Transilvania* care se întoarce din croazieră !

— Ce minune ! șoptește Tereza.

Pe linia orizontului plutește, ca-n vis, o navă albă. *Speranța* virează spre larg. Foarte mulți dintre pasageri au figuri livide. Se pare că răul de mare începe să-și spună cuvîntul.

— Extaz panteist, rîde Maria... Am și căzut în el, de cînd am început să plutim.

Speranța pune prova pe Mangalia. Abia se vede minaretul cenușiu al geamiei Esmahan-sultan și cel cilindric al farului. Există un flux tensionat emanat de cele două femei, care-l țes într-o stare ciudată de veghe. O durere surdă, inexplicabilă îl stăpînește, așa cum îl stăpînea în adolescență, în prezența Liei ; ori a fetelor pe care, atunci, crezuse că le iubește. Totul are culoare și gust. Simte aromele amărui ale brizei. Se pare că întregul lui metabolism s-a accelerat și își spune că, oricum, alături de aceste două femei atît de deosebite una de alta, ceasul de vacanță este în același timp și un ceas de emoție. El nu mai este adolescent, viața l-a încercat dur și repetat ; episodul Ingrid nu și-a șters încă urmele ; dar marea este atît de fascinant seducătoare și trupurile Mariei și Terezei emană o atît de cuceritoare prospețime, încît ar fi un sacrilegiu să se catapulteze din realitatea imediată, concretă și plină de vrajă. Totul ar fi perfect, dacă el n-ar fi auzit dialogul dintre Tereza și Vic, bărbatul ei, și apoi celălalt dialog dintre Tereza și gangsterul care, se pare, duce în spinare un puhoi de rubedenii ale nevestei. Apoi acei oameni de la masa patronată de Tereza, legați prin relații ciudate și

soţul ei Vic doritor de nu se ştie ce post în America latină, post depinzînd într-un fel de „gangster". Acesta desigur face o pasiune cruntă pentru Tereza, pasiune de care sînt capabili bărbaţii spre 40 de ani, neîmpliniţi în profesie, ori în căsnicie ; pasiune speculată de Vic ; poate totul nu este decît o intrigă imaginară ţesută gratuit ; nu gratuit, pentru că Tereza nu-i este indiferentă, are o frumuseţe caldă în clipele astea de destindere, chipul ei de păpuşă şi-a pierdut total aerul contrafăcut, regizat pentru uzul relaţiilor zilnice, o roşeaţă surprinzătoare îi colorează obrajii, şi-a culcat capul pe copastie şi priveşte marea scînteietoare, într-o stare de uitare de sine ; briza îi flutură o şuviţă de păr blond, iar Maria, revoltător de brună şi sălbatică, spune :

— M-ar interesa care sînt punctele de referinţă în navigaţia maritimă, Dan, şi cum se folosesc calculatoarele...

Tereza se ridică.

— Plutîm şi asta este esenţialul. Nu-ţi ajunge, Maria ?

— Nici pe departe... Haidem la comandant !... Tereza, am visat destul... Dan, cum ajungem acolo ? !

Realitatea este că el ar fi rămas nemişcat unde se află, să asculte foşnetul valurilor, scîrţîitul dintr-odată familiar al catargelor, să se lase scăldat de lumină şi briză ; dar mai ales să se abandoneze stărilor ciudate care-l învăluie în gustul lor amărui. „Să fie vîrsta" ? se întreabă... Apoi, cu obişnuinţa îndelungată a profesiei, se deconectează din reverie şi trece la imediat, fără nici un traumatism ; cu intuiţia că, într-un fel complex şi neaşteptat, Tereza este o ipostază a conştiinţei lui, care ţine de gustul pentru romantic şi vis ; în vreme ce Maria este o a doua ipostază, vie şi tumultoasă, care ţine mereu de prezent. Percepe cu o acuitate dureroasă lumina reverberată în oglinzile albastre ale mării, lumina senzuală şi opulentă care se desprinde ca o vibraţie subtilă din fiinţa celor două femei tinere şi se abandonează acestei noi stări de reverie, cu sentimentul că vara acestui an este generoasă, plină de neprevăzut, compensînd singurătatea ultimelor luni. Comandantul goeletei, spătos, proaspăt bărbierit, poartă o bluză de un alb imaculat şi se dovedeşte pe cît de calm, pe atît de curtenitor. Da, există calculatoare electronice în care se introduc elementele astronomice luate cu sextantul,

etcetera, etcetera, care „fac punctul" navei ; dar... Bărbatul care supraveghează atent treaba timonierului desprins dintr-o gravură din epoca clipperelor, este convins că omul rămîne cel mai sigur calculator electronic în situații limită. Îl citise din doască în doască pe Alvin Toffler cu al său „Șoc al viitorului", rămînînd destul de sceptic nu față de necesitatea inexorabilă a progresului tehnic, ci față de raporturile adeseori artificiale care se creează între om și tehnica de ultimă oră. El, comandantul, și-a dotat goeleta, printre puținele din Europa, care de fapt este sub tutela cinematografiei, cu intercomunicație, iluminat electric, o mașină care nu este altceva decît motorul unui foarte puternic tractor românesc de 150 H. P. ; dar în adîncurile lui a rămas un pasionat al navigației cu vele...

— Pentru că, doamnelor, marea nu este numai drumul de cărăușie al omenirii ; dar și cea mai fantastică rezervă a viitorului. Rezervă de poezie, de adevăr despre natură și, în mod sigur, viitorul rezervor de proteine, coborînd noi la mărunțișurile vieții de fiecare zi. Timonier, vino la 280° ! Și acum, tovarășe maior, un pahar de Murfatlar, în cinstea doamnelor... Nicăieri în alt loc decît pe mare, nu se poate aprecia pînă la ultimele consecințe, prietenia, camaraderia, încrederea în oameni, cinstirea bărbăției și frumusețea femeilor. Adică lucruri care deocamdată scapă sensibilității calculatoarelor și memoratoarelor electronice, chiar dacă, funcționînd perfect, pot da „punctul" navei în cîteva secunde, pe cînd mie îmi trebuie cel puțin cincisprezece minute să-l calculez, și asta în condiții optime...

— Cincisprezece minute în care, cu toată poezia mării și a celorlalte enumerate, un vînt puternic vă poate cocoța pe o stîncă, sau pe un banc, sau pe un recif.

— Dacă lipsește prevederea, alt element care scapă tehnicii, da, domnișoară.

— Deci ?

— Sînt pentru calculatoare ca forme superioare de instrumentar de bord și atît. Se pare că a avut loc o dispută „tehnică", dealtfel la modă... Cine-a cîștigat ?

— Deocamdată nimeni, rîde Maria...

— Este atît de insolită *Speranța*, încît am vrut să ne aducem aminte că sîntem contemporani cu aselenizările, spune Tereza.

— Avînd un pilot de reactoare drept prieten, asta nu se poate uita nici o clipă, spune comandantul şi trece la timonă, în prova goeletei deschizîndu-se intrarea îngustă din bazinul portului.

— Tereza, vrei neapărat să ne întoarcem la Mamaia pînă la prînz ? întreabă Maria cînd ajung la maşină.

Tereza vrea să fie la hotel spre seară, cînd probabil soseşte Vic, soţul ei, de la Bucureşti, cu două familii de prieteni avînd o restanţă de concediu de anul trecut.

— Perfect ! Dan, ce ne propui ? Am un chef nebun de vacanţă... Haide !... Ascultăm ! Dan, repede. Mi-e foame ! Mi-e sete ! Vreau îngheţată. Vreau bere ! Vreau să mă scald. Să aud muzică ! Tu, Tereza ?

— Vreau exact ce vrei tu şi în toată ziua asta pe care-o visezi sardanapalică, vreau un ceas de linişte, undeva unde să nu fie decît pescăruşi, marea...

— Şi noi, declamă Maria patetic, privindu-l pe sub gene şi făcîndu-i ştrengăreşte cu ochiul... Dragul meu, te învestim cu titlul de mare maestru de ceremonii. De la cel mai desfrînat ritm, la cea mai sihastră singurătate... Cu ce începem ?

— Cu îngheţatele ! spune el, şi le ia familiar de braţ, şi urcă faleza spre centru, cu sentimentul unei libertăţi interioare aproape necunoscute.

5

Din foşnetul aproape neauzit al mării urcă spre el un gust de plenitudine uşor acidă. Sub faleza înaltă, abruptă, se găseşte o plajă îngustă, un nisip fin, fierbinte, aromind puternic a soare şi parcă a cremene izbită cu fierul. Este ora „luminii astrale şi a tăcerilor", cum spune Tereza. De fapt este acea oră plină de melancolie a zilei spre scapăt, cînd lumina trece spre nuanţe abia vizibile de violet şi marea începe să reflecte, atunci cînd o priveşti de pe faleză, sclipirile acelea indigo, ori de un albastru ultramarin, cînd în văzduh plutesc aburii străvezii ai melancoliei şi cînd începe jocul de seară al pescăruşilor. Mîncaseră îngheţată, mititei la un grătar aşezat sub un salcîm, bău-

seră bere, străbătuseră stațiunile de pe litoral pînă la Neptun unde poposiseră în parcul de distracții pentru copii și unde Maria ceruse să încerce tot ce exista acolo. Căluşeii, tiribomba, minicarele, avioanele au fost luate pe rînd, cu o exuberanță a Mariei care l-a făcut să-și uite și vîrsta și gradul. Tereza, îmbujorată, cu un zîmbet ușor melancolic agățat de buzele cărnoase, s-a lăsat urcată într-un landou cu cai albi de lemn, ori în scaunul rotitor al tiribombei. S-au învîrtit în sunetele unei bande de magnetofon, au suportat chiar obrăznicia derbedeului cu unghii îndoliate și pălărie de cow-boy, care vindea bilete la mini-care, și Maria a întrebat tare cum pot fi puși astfel de indivizi cretini într-o stațiune internațională ; după care au închiriat o birjă și de la birjă au trecut la o tricicletă, așezînd-o pe Tereza pe strapontina pentru copii și pedalînd ei doi pe aleile asfaltate, mărginite de orgia multicoloră a florilor de sezon. Petunii, mii și mii de petunii cu aroma lor subtilă, trandafiri, chioșcuri și magazine, lume multă, apoi drumul singuratic de dincolo de Costinești, cîmpia vălurită a Dobrogei în după-amiaza toridă și acest loc de o singurătate desăvîrșită în care nisipul, faleza și marea au rămas aceleași de la facerea lumii. Au înotat în linie în apa străvezie și rece. El s-a scufundat aproape de verticală, pînă la fundul nisipos pe care tremurau mari pete de lumină. Și-au scobit paturi în nisipul fierbinte. Maria în dreapta lui. Tereza în stînga. Umbra falezei ajunsese la o palmă de capătul gropilor în care leneveau.

— Umbra asta mă irită, spusese Tereza.

— De ce ?

— Îmi dă senzația timpului. Mă constrînge. Îmi amintește că se face seară. Că trebuie să ne ridicăm de aici, unde este atîta liniște ! Că sîntem siliți s-o luăm mereu de la capăt. Iarăși schimbă-te ; iarăși masă, iarăși și iarăși și iarăși.

— Uite, Tereza, nici nu te-am întrebat pînă acum. Ce naiba faci, de ești chiar atît de plictisită ? !

— Nu sînt de loc plictisită, draga mea. Dimpotrivă. Sînt foarte, foarte ocupată ; sau eram foarte foarte ocupată, mă descoperisem de cîteva ori, ca să mă pierd de cîteva ori și așa mai departe... Dan, îmi dai voie să-ți spun pe nume, mi se pare ridicol să-ți spun *domnule* și tu

doamnă, aici pe plajă şi-n solitudinea asta, Dan stă mereu în afara discuţiilor noastre şi-mi face impresia că ne studiază cu ochi dacă nu cinic, aproape cinic.

— Dan cinic ! ? Asta-i bună !... Este un romantic întîrziat, dublat de un om de acţiune. Am greşit, Dan ?

— E atîta soare şi pace, că mi-e lene să şi gîndesc, Maria.

— Iată un filozof Tereza !... Nu pot să uit cît de uşor s-a debarasat marinarul de o întrebare cheie...

— Ordinatorul, mîrîie Dan şi-aproape îi vine să rîdă.

— Ordinatorul ! A revoluţionat gîndirea, psihologia, sociologia, istoria contemporană şi dumnealui preferă clepsidra şi astrolabul...

— N-a spus bietul om asta...

— Dar ce-a spus, Tereza ?

— A spus că preferă poezia unei nave cu pînze, a unei foarte perfecte nave electronizate. Omul are altă formaţie spirituală. În momentul în care vor dispare romanticii, viaţa va fi şi urîtă şi monotonă, Maria.

— Poate... Tu, Dan ?

— Eu, ce ?

— Tu care foloseşti zilnic supertehnica... Tu ce zici ?

— Eu mă odihnesc, Maria. Adică scot dintre mine şi profesia mea tot ce se interpune între om şi natură, revenind la condiţia normală a speciei... Îţi place ? Am ţinut un referat amplu la Academia militară cu tema asta şi probabil că am să-mi dau şi un doctorat în psihologia marilor viteze. Cu toate astea încerc să rămîn ceea ce sînt de fapt ; un Dan Dorobanţu, fiu de invalid de război, ţăran, care-a parcurs şcolile vremii lui, profesează o profesie a vremii lui şi se comportă absolut normal, ca toţi oamenii normali ai vremii lui... Mi se pare că tu exagerezi.

— În ce sens ?

— Atribui epocii nişte date halucinatorii. Astrolabul corespundea omului secolului cincisprezece ; ordinatorul corespunde formaţiei omului din secolul douăzeci, deceniile şase şi şapte. Ceea ce s-a schimbat este ritmul vieţii — iată umbra a ajuns la degetele picioarelor mele şi dacă vreţi să fim la Mamaia în timp util — atenţie, Maria, am spus timp util, iată o noţiune strict modernă, atunci peste o jumătate de oră trebuie să decolăm.

— Tereza, nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Are vreo importanţă profesia mea ?... Sau lipsa mea de profesie ?

— Absolut nici una... Dan, povesteşte-ne ceva.

— Prefer să ascultăm marea.

— Foarte bine. Ascultăm marea !

După cîteva secunde Maria adoarme. O vede cum adoarme. Mai exact are revelaţia trecerii ei de la starea de omniprezenţă, cînd irisul verde, translucid, reflectă lumina pură a cerului, la starea premergătoare somnului, cînd irisul se împîcleşte uşor, nemaireflectînd nimic din ceea ce se află dincolo de Maria. Un trup şocolatiu, cu carne pietroasă, culcat în nisipul fierbinte, abandonat somnului. Cu graţie feciorelnică. Îşi spune în gînd graţie feciorelnică şi abia acum, privind-o pe Maria dormind, cu cotul arcuit peste frunte, cu părul risipit pe prosopul aşternut drept căpătîi, îşi dă seama de candoarea, graţia firească şi armonia fetei acesteia, de aerul ei cu totul copilăresc, poate de spaimele şi încertitudinile ei tainice. Urmăreşte încîntat linia sinuoasă a şoldului prelung. Graţia rafaelită a gîtului. Mîinile suple, cu degete fine, gura mare întredeschisă, lăsînd să i se vadă dinţii perlaţi, viguroşi, ritmul uşor al respiraţiei, punctele mici de sudoare ieşite la colţurile gurii.

— Copil, şopteşte Tereza... A adormit pe loc.

— Este obosită... Examenele...

— Vă cunoaşteţi de mult ?

— Da !

Spune minciuna fără să şovăie, dintr-un fel de lealitate pentru fata abandonată somnului. Convorbirea în şoaptă cu Tereza (evită să-i privească trupul, a cărui imagine splendidă ţîşnită din memoria foarte proaspătă îi creează o stare excitantă de complicitate şi vinovăţie) are în ea însăşi un farmec complice, excitant. Este foarte aproape de el, îşi dă seama că Tereza se află la vîrsta de aur a femeilor blonde, spre 28—30 de ani, exact vîrsta Ingridei ; că ziua de astăzi a fost o evadare dorită, că rezerva ei ţine de ceva lăuntric, dureros şi poate definitiv. Are senzaţia că timpul se dilată brusc pînă la limita de rupere. Ori de explozie. O acuitate neobişnuită îi sensibilizează simţurile. Percepe hîrşîitul cochiliilor frecîndu-se unele de altele cînd sînt atinse de valurile blînde, aude

zgomotul pe care-l face nisipul scurgîndu-se în apa care se retrage, sau atunci cînd se lasă haşurat de apa urcată pe plajă, aude foşnetul aripilor, cînd pescăruşii se rotesc deasupra lor, simte cu o voluptate secretă aromele multiple ale mării amestecîndu-se cu ale falezei încinse de soare, şi tot acest amalgam de senzaţii dominat de prezenţa fizică a Terezei. Ea nu spune nimic în legătură cu seara de la „Han" ; nici cu incidentul cu maşinile, cînd soţul ei a fost grosolan. Desenează cu unghia trandafirie conture vagi în nisipul plin de pulberea cochiliilor macerate.

— Cred că o viaţă în doi poate fi armonioasă, cînd experienţele lor nu coincid... Ca la tine şi la Maria de exemplu.

— Deosebirea de vîrstă !

— Nu numai asta. Dar şi asta.

— De ce ?

— N-ai băgat de seamă că o femeie, oricît ar fi de voluntară, simte nevoia ocrotirii ? ! Întîi de toate a ocrotirii. Este un dat biologic al tuturor speciilor.

— Nu m-am gîndit prea mult la asta.

— Trebuie să te gîndeşti, cînd ai norocul să întîlneşti o fată ca Maria.

— O cunoşti atît de bine ?

— Într-un timp atît de scurt, voiai să adaugi... Cred că da ! Oricum, trebuie s-o ocroteşti. S-o aperi de tot ce ucide sufletul unei femei : grosolănia şi minciuna, irosirea în nimic şi etc. etc... Ochelari îmi mai trebuie şi trec pe post de moralizator... Cum este pe aerodrom ?

— Aspru !

— Este şi asprimea un criteriu de referinţă.

— Poate !

— Întîrziem.

— În mod sigur.

— Atunci scoal-o pe Maria...

— Sînt trează. Vă ascultam.

— Nu e frumos să tragi cu urechea la ce vorbesc oamenii mari... Haidem, fetelor. Echiparea !

— Am dormit atît de adînc, atît de bine m-am odihnit, este atît de plăcut să dormi în nisip şi să te uiţi în nisip... Dan, te mai moşmondeşti mult ?

Maria se ridică elastic. Își resfiră pe umeri pletele negre, cu miros de flori de cîmp.

— Unde naiba ne desărăm, Tereza ? ! Iată, drăguților, dezavantajele rusticității. Am plecat.

— Și nu lași nimic pe plaja asta, Maria ?

Maria se oprește la mijlocul urcușului pe poteca abruptă. Privește marea, acum liliachie. Privește plaja pe care se văd urmele trupurilor lor săpate în nisip.

— Cine-o poate ști, Tereza ! șoptește.

Șoseaua este plină de mașini care gonesc în ambele sensuri. Deasupra mării cerul s-a împîclit. Își simte pielea ca o crustă, distinctă de propria lui anatomie. Apoi Maria găsește o muzică aerisită și convenabilă. Lui nu-i place să asculte muzică în timpul mersului. Nici Ingridei nu-i plăcea. Spunea că lumea este atît de plină de decibeli, încît un ceas de liniște profundă pe zi este cel mai bun tratament pentru omul modern. Ingrid a fost și probabil a rămas o femeie de un echilibru exemplar. Cinstită, francă, dar poate prea rece, prea echilibrată, incapabilă de nebunie ; de o raționalitate cîteodată exasperantă. Muzica trage între el și cele două femei un ecran sonor, care-l izolează perfect. Se gîndește că acest ecran melodios este arma de apărare a celor care tîrîie după ei tranzistoarele. Că astfel se apără de zgomotele care-i înconjoară și-i asaltează fără întrerupere... Ingrid a știut-o de la început. De aceea nici n-a vrut să legalizeze dragostea lor. A știut-o. S-a luptat probabil cu sine. Cu făgăduielile maică-si. Cu tentațiile celuilalt mod de viață. Pînă la urmă n-a rezistat. Rațională... Vorbe... Și-o reconstruiește pe parbriz, așa cum stătea seara adunată în fotoliu, abandonată într-o uitare de sine totală, apoi șoapta ei ușor răgușită : „Dan, iubește-mă" și gestul acela prelung cu care se dezbrăca, și plăcerea aceea a ei de a fi dusă la baie în brațe și modul milităresc în care se trezea și sărea din pat, ca să deschidă ferestrele și să-și facă gimnastica după un program complet și complex, vara sau iarna, cu o precizie de ceasornic, în costumul acela negru, ce-i scotea în evidență toate liniile perfecte ale trupului.

— Dan, te întreb pentru a doua oară dacă diseară ieșim cu Tereza și cu soțul ei ? !

— Nu vom fi singuri... Am mai spus. Ne vin niște prieteni.

— Deranjăm ?

— Dimpotrivă, Maria... Dar vă previn. Prietenii ăștia ai noștri sînt cam slobozi la gură.

— Cu atît mai bine... Dan este un taciturn. Oprim tot la „Nudul cu măr" ?

— Tot !

— Atunci pentru diseară la opt, în fața Cazinoului, Tereza.

Tereza și-a legat din nou baticul și, punîndu-și ochelarii, a redevenit anonimă.

— Nu ! Te rog nu coborî din mașină, Dan. La revedere. Mulțumesc. A fost o zi splendidă. Mulțumesc mult... La opt !

Tereza se depărtează pierzîndu-se în mulțimea multicoloră care vine de la plajă. Demarează scurt.

— Într-adevăr ! A fost o zi splendidă și instructivă, maiorule !

— Mă bucur, caporale.

— T. R. vă rog...

— Asta nu schimbă cu nimic situația.

Maria rîde.

— Îți place Tereza ?

— Mult.

— O știam... Dumnezeule, ce complicată este totuși viața.

— Mai ales cînd faci imposibilul ca s-o complici și mai mult. Haide ! Dă-mi mîna să ți-o sărut. Ești un coechipier admirabil.

Maria îi întinde mîna, cu gest cochet. I-o sărută. Miroase a mare și are gustul apei de mare.

— Mor de curiozitate să văd cine sînt tipii ăștia. Tu nu ?

— Preferam să mergem să dansăm.

— Numai noi doi ?

— De ce te miri ?

— Așa !... Ai mei au întins masa, ca pentru un ospăț... Mama ! Nae ! Ura, băieți ! Repede, halatul, mă duc să fac un duș !

Tovarășul Nae se ridică ceremonios din scaunul pliant. Doamna Cici îl privește scurt și semnificativ.

— Au dat buletinul meteorologic pe următoarele șase zile... Se schimbă vremea, spune tovarășul Nae.

— Și ați fost căutat de un domn, cu o mașină roșie, cu număr de București !

— N-a lăsat nici o vorbă, doamna Cici ?

— A lăsat un bilețel în fermoarul cortului.

„Trec diseară să te iau la o șuetă.

B."

Radu Belcotă. Ura ! Radu Belcotă... Formidabil. Are să-i placă Maria ! Bravo. Iată o seară care de pe acum se anunță strașnică.

— Maria ! Fă-te frumoasă de tot ! Vine Radu Belcotă ! Ți-am povestit de el. Vreau să fii...

— Răpitoare ! Am înțeles ! Acum șterge-o și lasă-mă să mă gătesc. Cici ! Nu mîncăm acasă. N-ai auzit că vine marele, irezistibilul, uriașul domn Radu Belcotă ? Teme-te pentru sufletul nevinovatei tale fiice.

El intră în cort, fluierînd. Sigur, plecarea Ingridei îl doare și acum. O durere surdă, un gol, sentimentul unei neîmpliniri nejustificate, nu de puține ori revoltă, oricum faptul este fără întoarcere și el a trecut de mult vîrsta copilăriei. Își pune pantalonul crem și cămașa aceea neagră, cu dungi late roșii, care-i place lui Radu Belcotă, și pe care acesta o botezase „pirata".

6

— Trebuia să te faci regizor, Maria.

— Găsești că am talent ?

— Un fel de talent.

— Care se numește ?

— A încurca lucrurile.

— Mulțumesc. Galant ca niciodată.

— Ce nevoie aveam de toți oamenii ăștia necunoscuți ?

— Eşti împotriva cunoaşterii, ca act esenţial al individului contemporan ?
— M-ai călcat pe bombeu a doua oară.
— Ca să-ţi atrag atenţia că te cheamă maestrul Belcotă.
— Zi-i aşa şi ţi-l faci duşman.
— N-o vreau.
— Îţi place ?
— Prea dur.
— Tu vorbeşti de duritate ?
— Nu-mi plac femeile pe care le însoţeşte.
— Sînt colegi... Una din ele, roşcovana, este o vedetă în materie de tapiserie.
— Cunosc. I-am văzut trei expoziţii. Asta o face şi atît de îngîmfată ? !
— A expus aproape în toate marile capitale din lume.
— Cinste ei. Îţi place în aşa hal, încît stai pe post de impresar ?
— Maria !
— Ai neglijat-o pe Tereza în mod revoltător.
— Asta-i bună.
— Voiai să fim singuri ?
— Da !
— Şi Belcotă ?
— Îl vedeam mîine la plajă.
— Plecăm ?
— Da !
— Ai să mă săruţi în seara asta ?
— Nu fi obraznică.
— Atunci de ce să plecăm ?
— Maria !
— Maria ! Maria ! Maria !

Fata fredonează cîntecul mult cîntat odinioară, rîde şi iese din ringul de dans, luîndu-l de mînă. S-au pus trei mese cap la cap. Domnul Victor — Vic, soţul Terezei, cu trăsăturile uşor căzute de oboseală stă între două femei platinate. Tereza între soţii acestor femei, bărbaţi respectabili, în haine negre. Radu Belcotă a venit cu „Ford Capri"-ul lui roşu în camping, aducînd cu el acel ceva inefabil care ţine de amintirea unor ani dominaţi de ideal înainte ca idealul să devină şi rutină. Şi-l reaminteşte în

costumul de zbor, cînd urca suplu în carlingă, cînd odată legat în chingi trăsăturile lui bărbăteşti se destindeau într-un zîmbet fermecător, un zîmbet care punea toate lucrurile la locul lor, dîndu-ţi încredere în tine, în avion, în tehnici şi în întreaga lume. Era unul dintre acei instructori de vînătoare care-şi lăsa la ghereta santinelei tot ce ţinea de viaţa lui privată, aducînd la pistă un bărbat mereu egal cu sine însuşi, stăpîn pe nervii lui, niciodată iritat sau capricios, de un calm desăvîrşit, în prezenţa căruia totul părea firesc, posibil şi echitabil. Tuns scurt, cu tîmplele cărunte, înalt, încă zvelt, cu tenul arămiu, îmbrăcat într-un costum crem-verzui dintr-o ţesătură fină, un fel de balon excelent croit pe trup, o cămaşă de culoare închisă, Radu Belcotă, pictor de mult intrat în rîndul forţelor de mîna întîia, a creat acolo un început de panică :

— Eşti gata, maiorule ?... Te-aşteaptă doamnele ! Haide... Le-am povestit atîtea, încît s-au îndrăgostit de tine în lipsă...

— Maria ! Domnul Radu Belcotă !

— Potoleşte curiozitatea doamnelor, Dan !... Dacă aş avea foarte mulţi bani, mi-ar place să vă cumpăr „Amurg în munţi", domnule Belcotă.

— Iată pe cineva care nu-şi pierde vremea, maiorule !... „Amurg în munţi" ziceţi ? Să vorbim despre mare !

Acum glasul lui sever, bărbătesc, spune tare, dominînd zumzetul confuz al terasei localului.

— Dumneata eşti tovarăşul Victor Neagu ? De la Comerţul exterior ?

La masă se face linişte.

— Mă cunoaşteţi de undeva ?

— N-aţi lucrat cîndva la Ministerul Culturii ?

— Ba da ! Acum şase ani.

— Mă bucur că nu v-am confundat.

Victor Neagu, Vic cu sombrero şi vise sud-americane transpiră brusc.

— Este cel mai priceput în artă dintre noi, spune unul dintre purtătorii de haine negre, tip cu două guşi, obraz alb-verzui, culoarea omului care-şi petrece viaţa în birou, şedinţe, fum de ţigară şi din nou şedinţe.

— Dansăm, Petre ? întreabă una dintre soţiile platinate. Haide, dragă, e tangou. Nu trebuie să faci eforturi.

— Vasile al meu nici măcar nu încearcă. Tereza, te poţi socoti o soţie fericită. Vic e sportiv, bun dansator, om de lume... Vic, mă inviţi la dans ?

— Cu plăcere !

— Maiorule, rămîi cu doamnele...

Radu Belcotă se ridică cu aceeaşi mişcare scurtă şi elastică ştiută de pe aerodrom. Se înclină ceremonios în dreptul Terezei care se roşeşte, se ridică precipitat, făcîndu-şi loc printre perechile transpirate şi înghesuite pe ring.

— Radu o să-l asasineze pe bietul Neagu, spune roşcovana.

— Ce mult s-a schimbat de cînd s-a însurat cu doctoriţa, spune cealaltă femeie, un fel de jumătate bărbat, jumătate săritoare în înălţime, plată, fără sîni, tunsă scurt, îmbrăcată cu un pull-over alb, cu gît, pe care el o ştie graficiană virtuoasă, o femeie ciudată care fumează ţigară de la ţigară şi care, în ciuda aerului ei hermafrodit, are o ingenuitate de fecioară.

— Ce facem, fetelor ? Cum dansăm ? ! Domnişoara a dansat pînă acum. Tu, Sanda, nu dansezi din principiu. Rămîn deci singura candidată... Aviatorule !...

Roşcovana este înaltă, monumentală, o femeie la 35 de ani, cu ochi negri, strălucitori, o femeie de o frumuseţe agresivă, buze cărnoase şi frunte bombată, pe care a întîlnit-o de cîteva ori în atelierul lui Radu Belcotă, uneori într-un capot somptuos, negru cu flori mari roşii, adus de pictor din Japonia.

— Du-mă aproape de Radu, maiorule ! Să-i fac semn. Este în stare să-i strice seara imbecilului ăluia de Neagu... Nu-l ştii ? Nu ţi-a povestit Radu ? ! Mare specialist. La început în sport. Pe urmă în muzică. Pe urmă a trecut la artele plastice. Erau mai rentabile. Organiza expoziţii. Media între artişti şi „foruri". L-au prins. A dispărut. A reapărut. Cea mai mare lovitură a lui a fost doctoriţa.

Roşcovana are glas plăcut, uşor răguşit, îşi ţine trupul drept, se unduie uşor în ritm, fără să scape o cadenţă şi cînd ajung lîngă Tereza şi Radu Belcotă spune fără posibilitate de replică :

— Radu, ai uitat chestiunea cu Polihroniade... Doamnă, cedaţi-mi-l !

Tereza are un zîmbet speriat. Radu Belcotă :

— Marga, n-am făcut nici o gafă. Şi nici nu fac vreuna.

Îl vede pe Vic ascultînd vizibil dialogul, apoi vine Tereza care-i şopteşte :

— Ce splendidă şi liniştită zi a fost astăzi... Mi-e o frică groaznică de prietenul vostru, Dan.

— Te-a jignit ?

— Dimpotrivă... Intuiesc însă că o va face cu Vic. Te rog, scuteşte-mă dacă poţi. Tereza ridică spre el ochii albaştri, plini de spaime. Şopteşte :

— Mi-e puţin rău. Du-mă la Maria. Nu ! Vreau să dansăm...

El are o clipă de pierdere de sine, cînd Tereza îi petrece braţul peste umăr. Îşi păstrează calmul cu exigenţă, adică nu vrea să fie ridicol, nu vrea să profite de situaţia echivocă, de intimitatea pe care-o creează muzica şi dansul, ca să-şi apropie femeia asta care-l emoţionează ; ciudat, faţă de Maria n-a avut aplecarea asta spre erotic, atracţia asta aproape imperioasă, dublată de un abur învăluitor şi ameţitor. Lîngă Maria este mereu lucid şi protector parcă. Perechile se întorc la masă. Orchestra îşi aşază instrumentele pe scaune. Părăseşte scena. Probabil cea dintîi pauză.

— Doamnelor. Domnilor... Ne-a făcut multă, multă plăcere... Sîntem obosiţi. Vă rog să ne scuzaţi, spune roşcovana.

— Şi petrecere frumoasă, spune Belcotă... Dan... Mîine vin la camping. De acord ?

— Vă aştept.

Radu Belcotă cheamă chelnerul. Se aud proteste vagi ale celor în haine negre. El desluşeşte şoapta uneia dintre platinate.

— Taci, dragă, artiştii ăştia sînt...

— Plecăm, Maria ?

Tereza face gestul de a se ridica de la masă. Vede mîna masivă a soţului ei, apăsînd-o pe umăr. Şi glasul acela obosit, de pe plajă :

— Noi mai rămînem !

Maria stă relaxată, cu ceafa rezemată de speteaza scaunului. Farurile își plimbă pîrtia de lumină pe asfaltul luciu. În dreapta, dincolo de mălini, marea.

— De ce te grăbești, Dan ?

— Nu mă grăbesc, Maria.

— De ce-ai vrut să plecăm ?

— Nu-mi place anturajul Terezei !

— Nici mie ! După cum nu-mi place nici anturajul tău. Nici cuvîntul ăsta : anturaj. Femeile cu care-a venit Belcotă sînt banale. Un bărbat ca el putea să-și găsească ceva mai bun. M-am plictisit, pentru că, mi se pare, am înțeles prea mult. Lume măruntă.

— În care nu încape Belcotă !

— Poate !... Voiai să adaugi „și Tereza" !

— Poate !

— Vrei să plecăm de aici ?

— Cu tot regimentul ?

— Nu ! Numai noi doi !

— O s-o ucizi pe Cici !

— Nici gînd. Îți dau cuvîntul de onoare... Prostii... Cînd plecăm și unde ?

— În singurătăți !

— Unde ?

— În Deltă.

— Perfect... Ascultă, Dan...

Maria tace. Închide ochii. El intuiește starea ei ; ori mai curînd ea are forța de a i-o transmite, de a-l iradia cu neliniștile dintr-o dată vii, cu temerile față de propria ei temeritate, cu spaimele față de conformismul cel mai uzual ; după cum el rememorează temerile doamnei Cici, care-a făcut-o pe Maria cu un aviator, și temerile tovarășului Nae, care are în Maria icoana vie a curajului său refulat, ori inexistent, dar dorit cu patimă ; și el înțelege de ce prezența Mariei îl purifică pe tovarășul Nae de toate compromisurile ; ori umilințele ; ori monotonia vieții lui de director general adjunct, ori ce va fi fiind el în comerț, ori unde este și își spune că Maria are ceva din însăși puritatea severă a cerului la 15 000, cînd culorile sînt pure și se apropie de negru, cînd pămîntul se învăluie în straturi

dense de pîclă alburie și în clipa aceea se dorește la bord într-o misiune de noapte.

— Vrei să oprești pe plajă, Dan ?

— Unde vrei tu, Maria.

— De ce atîta solicitudine ?

— Nu știu nici eu.

— Ești un om foarte singur, Dan ?

— Depinde din ce punct de vedere consideri singurătatea, Maria.

— Un bărbat care vine la mare cu un echipament ca al tău fără să aducă o femeie cu el ; care nu bate plaja, ori localurile, să găsească o amică de vacanță și, slavă Domnului, ai de unde alege, este ori foarte jignit de o femeie, ori de o întîmplare cu o femeie ; ori mizantrop ; ori, Doamne iartă-mă...

— Poate dornic de o întîlnire cu sine însuși, Maria.

— Te agasez ?

— Dacă o făceai, plecam de mult.

— Îți plac ?

— Ești puțin prostuță... Agresivitatea asta calculată nu te prinde. Rămîi așa cum te-am cunoscut.

— Adică ?

— Obraznică, prezentă, ironică și... cuminte.

— Ești abstinent ?

— Nu ! Dar tu care habar n-ai de viața în doi, vrei dintr-o dată să bravezi, ți se pare că există un anume destin în viața ta, asemănător cu al mamei tale, ai văzut cîteva femei — o Tereza, care probabil se ratează lîngă bărbat-su ; o Marga, care profesează amorul liber și gata, te precipiți. Te poftesc să rămîi în pantofii tăi. Poftim, am ajuns pe plajă.

— Uite că nu rămîn în pantofii mei ! Na ! Nu vreau eu să rămîn în pantofii mei ! Îți place ? !

Deschide portiera. Îi vede picioarele suple, lungi, patinate de lumina blîndă a mării. Își scoate pantofii cu toc înalt. Îi așază în mașină.

— Descalță-te și tu... Haide să ne plimbăm. Vrei ?

Simte nisipul sub tălpile goale.

— Ia-mă de mijloc, Dan. Nu de mijloc. De umeri. Așa. Ce senzație stranie.

— Te-a sărutat cineva pînă acum ?

— În clasa a noua, Grigorescu Petre dintr-a două-şpea, campionul liceului la şah. Avea ochelari, îi dăduseră cîteva fire de barbă, cîrcîia ; dar avea o memorie fenomenală. A cîştigat trei concursuri „Cine ştie, cîştigă"... Mirosea a şoarece ; ori a ceva asemănător şi m-a lecuit... Pe urmă nu pot suferi bărboşii. Pe urmă am devenit fată cu principii. Pe urmă am început să tocesc, să scap de tutela bietului Nae, care nu mai prididea cu serviciile „universitare". Pe urmă am văzut-o pe Magdalena murind la un avort făcut de propriul ei iubit, student la medicină în anul doi... Pe urmă, şi esenţial, am detestat să intru pe furiş în nu ştiu ce apartament, ori într-o cameră de hotel, ori într-o garsonieră prin care se perindaseră altele şi altele. Mi-am spus că am dreptul la o dragoste limpede şi la lumina zilei. Nu-mi plac treburile făcute de mîntuială şi, dacă ai băgat de seamă, mă respect şi am neruşinarea să cer acest lucru şi altora... Ce constelaţie este aia ?

— Casiopeia, dar nu te sărut, oricît ai rămîne cu ochii la ea.

— Obraznicule ! Şi nerecunoscătorule... Ai pierdut ocazia, maiorule ! Singura, marea, irepetabila ocazie ! M-am şi supărat. Şi în definitiv...

— Îţi menţii hotărîrea de a merge cu mine în singurătăţi ?

— Mă ameninţi ?

— Maria, eşti drăguţă cînd te copilăreşti ; dar lucrurile sînt puţintel mai grave văzute de la cortul meu, la cortul vostru, decît invers.

— În ce sens ?

— În toate sensurile.

— Ţi-e teamă de complicaţii ?

— N-am nici un motiv, în afara unui sentiment de pudoare, să fac crize de conştiinţă vis-à-vis de Cici şi de Nae ; dar, ia-o cum îţi place, este o realitate. Nu vreau să le stric vacanţa. Şi, cert, plecînd amîndoi, le-o stricăm, indiferent de cîtă încredere ar avea în tine, ori în mine.

— Probabil că-ţi ucizi subordonaţii înecîndu-i în principii... Vrei să rămîi în preajma Terezei ? Ori a roşcovanei ?... Iartă-mă ! Sînt puţintel imbecilă şi nelalocul meu. Mergem ?

— Eşti încîntătoare, o mîndreţe de fată cum ar zice tata, dar viaţa este puţintel mai complicată, Maria. Acum dă-mi mîna şi să ne întoarcem la maşină ascultînd marea.

Mîna Mariei este dintr-o dată rece. Îşi scoate vesta de lînă pe care o poartă la maşină, o vestă de lînă albă, ţărănească, împletită de mama încă de pe cînd era locotenent şi a venit într-o iarnă acasă fără nimic cald pe sub veston ; o poartă la zbor, pe sub costumul de suprasarcină, este caldă şi lui i se pare că păstrează în ea mirosul acela familiar de iarnă la ţară, cu foc aprins în lemn de salcîm, floricele făcute deasupra vetrei şi parfum tare de vin din strugurii aceia blanc amestecaţi cu terasă, după o alchimie ştiută de bătrînul lui. Îi petrece vesta peste umerii rotunzi, plini şi o strînge tandru lîngă el, îi mîngîie pletele mătăsoase şi este foarte uşor, foarte liniştit, o linişte gravă, pentru că Maria îşi pierde rigiditatea, este din nou caldă şi devine ea însăşi gravă ; frumuseţea ei sălbatică dobîndeşte un aer de noblete şi el vrea să nu-i împuţineze aerul acesta mîndru şi sălbatic, pentru că ea se caută cu disperare, simte cum se caută, i s-a întîmplat ceva, ori a trecut prin ceva grav şi ar fi neomenesc ca el să profite de o anumită rutină în relaţiile cu femeile ; să profite de experienţa şi calmul lui care-l detaşază — iată cu Tereza era altceva, Tereza îşi consumase o parte din viaţa ei erotică, a dorit-o lacom în răstimpul scurt al dansului, a simţit-o femeie ; trupul pe care-l văzuse în toată frumuseţea lui emana o chemare aproape materială ; desigur, o noapte de dragoste cu Tereza ar fi o încîntare ; dar şi acolo, în ochii aceia albaştri, trăiesc nişte spaime, el le-a intuit, dincolo de dorinţa bărbatului pentru trupul perfect al femeii stă altceva, un sentiment de compasiune, de înţelegere, de neliniste, nimic nu se poate reduce la pat ; îşi spune că i-ar sta bine ca predicator mormon şi îşi aduce aminte de filipicile ţinute de Dinculescu la nişte aplicaţii care erau vulgare, dar în mare parte adevărate şi care, în esenţă, se reduceau la îndemnul de a nu lăsa să-ţi scape nici o ocazie, (Dinculescu o spunea vulgar, parafrazînd nişte versuri care circulau cîndva între cavalerişti) pentru că : „ori profită cine ştie ce tembel de ea ; ori te-ntorci pe scut şi-atunci îţi vine să crăpi a doua oară de necaz "... Se înteţeşte vîntul de nord. Îl ştie.

— Acum mi-e frig de-a binelea, spune Maria. Să ne întoarcem !

Urmează malul mării, pînă la camping. Nisipul bătut de apă şi pneuri s-a transformat într-o pistă perfectă. Se văd luminile de la Năvodari. Undeva în larg, pe linia neagră a orizontului, trece un cargobot iluminat ca-n vis. Maria îşi ţine pleoapele închise. Este foarte tîrziu şi-l încearcă o senzaţie neplăcută de sleială şi părăsire de sine.

7

„Nu este pace sub măslini", îşi spune. O urmă de laşitate, de comoditate îl îndeamnă să renunţe. Să-şi strîngă cortul şi să migreze spre sud. Cu totul întîmplător, iată-l intrat într-o complicaţie de care nu avea nevoie, mai ales în vacanţa asta. Îşi doreşte de un an evadarea din ceea ce-i aduce aminte de viaţa lui de pînă acum. S-a vrut singur, izolat de relaţia care te fărîmiţează şi exploatează ; care te încarcă cu oboselile şi înfrîngerile altora, cu dilemele sau numai cu nereuşitele lor. S-a vrut singur cu sine, pentru că-şi devenise aproape un necunoscut. Dacă nu s-ar teme de preţiozitate, şi-ar spune că-i era chiar dor de sine însuşi, meseria ţinîndu-l prin structură deschis altora, 24 de ore din 24. Noaptea a trecut greu. Are 40 de ani, nu-i surîde aventura în sine, nu poate profita de starea depresivă a Mariei, nu-şi poate spune că o iubeşte, după cum nu-şi poate spune că nu o iubeşte ; cu toate că, tot ceea ce a refulat după plecarea bruscă a Ingridei, a trecut Terezei, şi nu Terezei, ci femeii aceleia necunoscute văzută în plin soare pe plajă, femeii aceleia care aspira la ceva dincolo de ea şi de obişnuit ; pentru că şi el aspiră cu lăcomie la ceva dincolo de el şi de obişnuit, ştiind cu exactitate că anii trec din ce în ce mai repede, mărind mereu golul şi pustiul dintre pereţii apartamentului ; oricîtă muzică s-ar auzi acolo ; oricîţi prieteni l-ar vizita, oricîte discuţii savante s-ar face ; oricîte femei i-ar trece pragul. Şi nu singurătatea îl înspăimîntă, avionul de vînătoare l-a obişnuit cu prezenţa acută a propriei lui fiinţe ; ci altceva,

un sentiment şi o neliniște comunicată de taică-su ; care-l judecă pe ocolite şi spune că are bătătura pustie şi că-i înfloresc gutuii în pustiu ; n-are şi el un nepot ; ori doi, ori trei, să-i ducă la cireşe, ori la prune ; să-i audă prin curte ; să simtă că nu i se stinge neamul, că mai dă neamul ăsta al lu'Dorobanţu de la rădăcină ; şi altele asemenea spuse în amurg, cînd se umple satul de culori şi de mireasma salcîmilor înfloriţi şi dintr-odată el are sentimentul veşniciei văzîndu-i pe bătrîni stînd de vorbă la porţi şi pe cei mici jucîndu-se în drum ; iar pe cei mai mici stînd în braţele bunicelor ; peste toţi aceştia trecînd rîndunelele şi totul cufundîndu-se în umbrele de la facerea lumii. Este un sentiment dureros, mulţi dintre cei cu care a făcut şcoala au şi nepoţi şi nu îl tulbură faptul că-i vede la sărbători cu curţile pline, fetele măritate, băieţii însuraţi, veniţi cu prietenii, şi aceştia cu copiii ; şi nici teoriile foarte şic despre singurătatea cosmică a citadinilor refulaţi, or complexaţi nu-l sensibilizează ; ci altceva mult mai adînc, o dorinţă bărbătească de echilibru ; de dăruire ; i se pare că se usucă ; tata are dreptate, se usucă de la rădăcină şi nu de puţine ori are un sentiment disperat de inutilitate. La toate astea s-a gîndit azi-noapte foarte lucid, şi s-a gîndit la Maria foarte lucid ; s-a gîndit ca la o camaradă ; dar în toată luciditatea asta dureroasă şi ascuţită, tăioasă şi rece, a amestecat mereu trupul ; ori ochii, ori glasul ; mai ales glasul celeilalte femei, care semăna atît de bine cu Ingrid ; dar cu o altă Ingrid, purificată de răceala ei calculată ; oricare răspundea atît de bine imaginei poate închipuită de el despre Ingrid.

De dimineaţă domnul Biju i-a scuturat cortul cu vehemenţă. Doamna Cici avea ochii înroşiţi. L-a privit pieziş, nu mai purta halatul de baie somptuos, era îmbrăcată într-un costum cvasi bărbătesc ; tovarăşul Nae s-a strecurat după cumpărături prin spatele cortului *Ambassade 39 Trigano,* de sub pînza căruia s-au auzit palme răsunătoare, urmate de chiăielile celor doi Nae junior care-au ţîşnit afară ţipînd : — mama, mama, Mery a înnebunit. Glasul Mariei : — Vă dau eu Mery, snobi nenorociţi şi agramaţi. Deci, aşa cum bănuia, în familia Nae se produsese explozia. Oricum, a fugi acum, înseamnă a fi un imbecil. Şi-a strîns tot echipamentul, ducîndu-şi-l la maşină.

— Plecați undeva, domnule Dan ? a întrebat doamna Cici, cu o urmă de speranță în glas.

— Da !... Nu v-a spus Maria ?... Maria ! Mă inviți la masă ? ! Maria !

Maria în blue-jeans, care o fac mai suplă, mai înaltă și elastică, cu o bluză de un albastru palid, iese din cort surîzătoare.

— Vino !... Ai luat-o în serios ?

— Atît de în serios, încît am strîns totul în afară de cort.

N-am dormit toată noaptea.

— De ce ?

— Lupta dintre conformism și dorință ; dintre datorie și plăcere ; dintre educație și liberul arbitru ; capitolul III, aliniat 2, Cici plus Nae etîcî, etîcî, declamă Maria... În trei minute sînt gata.

Doamna Cici își șterge ochii cu dosul palmelor pline și rotunde.

— Doamna Cici — spune — vă rog...

— Nu există nici un vă rog, domnule maior !...

Din cort, glasul Mariei :

— Cici ! Fără melodramă !... Puteam spune că plec în tabără, la un curs special ; ori în altă parte cu firmă în regulă... Ce-nseamnă asta ?

— Faci cum vrei, scumpa mamei, dar...

— Fără dar... Unde mi-e șortul ? Halatul ?... Nu vreau rochia mov. Ce să fac acolo cu o rochie mov ?

— Poate ieșiți undeva.

— Da ! la balul de la cherhana ! Fii serioasă ! Merg să mă reculeg... Haide. Dan ! Ruksacul meu !... Asta-i tot... Unde-i Nae ?... Băieți, treceți să strîngem cortul lui Dan. Apoi părul galben-auriu al Terezei. Obrazul ei frumos, de păpușă, împietrit într-o schimă dureroasă.

— Tereza ! Ce-i cu tine ?

— Vreau să am o discuție cu Dan, Maria... Te rog...

— Dan ! Dan ! A venit Tereza ! Vrea să-ți vorbească. Cici... Hai să facem puțină ordine în harababura asta.

Dunele. Pescărușii. Desigur, Donald face virajele cele mai înclinate și picajele cele mai spectaculoase. Se aude marea. Nisipul fierbinte iradiază căldura aceea inegalabilă, răcoroasă, aromind a mălin și ierburi aspre. Glasul melo-

dios al Terezei. Cine este Radu Belcotă ? Ce preț se poate pune pe vorbele lui ? De ce ? Pentru că azi-dimineață în holul hotelului, se pare că l-a așteptat pe Vic, era fără femeile acelea, Vic avea o întîlnire cu doi oameni foarte influenți, pictorul l-a luat din scurt pentru nu se știe ce diferență de preț a unei tapiserii, cumpărate de Vic pentru instituție, diferență pe care Vic ar fi luat-o drept comision. De aici s-a trecut la epoca în care Vic a fost inspector de artă ; ori director și Radu Belcotă i-a spus...

— Hei ! Dan ! Dan !

Glasul lui Radu Belcotă. Apoi al Mariei :

— Dan ! Tereza !...

— Fug, spune Tereza. Omul ăsta mă îngrozește. Îmi face impresia că ne urmărește ca o piază rea. Că vrea să-l distrugă pe Vic... Dan !

Îi apucă mîna și el simte pînă în străfunduri atingerea mîinii fierbinți. În ochii mari, albaștri, se reflectă cerul și dintr-odată are senzația că trebuie s-o ia în brațe și s-o sărute, îi vede buzele cărnoase, umede și tremurătoare, carnea străvezie la rădăcina sînilor, o vede cu o limpezime secătuitoare, se stăpînește și o stăpînește, spunînd cu glasul, nu se știe de ce, răgușit.

— Rămîi... Este cel mai cinstit bărbat pe care l-am cunoscut.

— Tocmai cinstea asta a lui mă înspăimîntă, șoptește Tereza și el simte cum dezarmează, cum se abandonează întîmplării și atunci are intuiția caracterului ei ; ori a unui fel al ei de a fi, care-l alertează ușor, abia o undă a subconștientului. Apare Radu Belcotă, în pantalon și helancă gris-argintie.

— Scuzați-mă doamnă, spune. Nu știam că sînteți aici. Regret întîlnirea cam dură cu soțul dumneavoastră, dar a spoliat o femeie care nu se poate apăra și nu este prima dată cînd abuzează de funcțiile și de relațiile lui... Dan, am auzit că plecați în Deltă ? !

— Plecați ? întreabă Tereza alb.

— Peste un ceas ! spune Maria... Dacă vrei, vino cu noi.

Maria o privește intens. Tereza are o tresărire, ca și cînd propunerea ar fi lovit-o peste obraz.

— Imposibil... Sînteţi foarte drăguţi, dar plec cu Vic la Bucureşti... La revedere, Dan... Dacă ai nevoie de un cardiolog, mă găseşti la Policlinica de pe Batiştei... Maria, mă conduci ?

Pleacă fără să se uite la Belcotă. Acesta îşi înfundă tacticos luleaua din spumă de mare în punga cu tutun aromat, fiert în miere.

— Porcul ăla a trecut la afaceri în stil mare... Doamna doctor s-a ofensat gratuit. Regret.

— Încotro ?

— Fetele se întorc la Bucureşti. Eu mă duc la mine, la munte. Marea mă face astenic.

— Pe cînd în Bucureşti ?

— La toamnă. Caută-mă... Dan !

— Ordonaţi.

— Termină... Mă, băiatule... Logodnica ta... Admirabil om. Înţelege totul dintr-o privire. Îţi urez o vacanţă de rai... Şi te invidiez. Sincer... De ce naiba te-am căutat ? ! Exact. M-am întîlnit cu generalul... Ar fi vrut să te ia pilot la el. La linii... Ştii, am zburat cu el şi are multă încredere în memoria mea vis-à-vis de foştii mei elevi... Gîndeşte-te... Altă lume... Asta era. Radu Belcotă îl ia de braţ. Se întorc în camping. Îi vorbeşte de liniile aeriene internaţionale, deschise recent, de zborul peste meridiane, de complexitatea meseriei acesteia, care nu are spectacularul aviaţiei de vînătoare, dar are altceva, o profunzime şi o responsabilitate şi o poezie aparte ; apoi orizonturile, băiatule, spune şoptit, posibilitatea asta fascinantă de a decola de dimineaţă dintr-o zonă ancestrală şi la prînz să vezi beduini şi palmieri ; ori să vezi şi să înţelegi Parisul ; ori fiordurile... Este absolut incredibil. Gîndeşte-te !

Cortul este strîns şi vîrît în husă. Maria îi zîmbeşte lui Belcotă.

— Sînteţi un fel de bau-bau, maestre.

— Voi fi, dacă-mi mai ziceţi *maestre*... Vă doresc drum bun... O văd îngrijorată pe doamna, mama dumneavoastră... Aţi încredinţat fata unui ofiţer de elită, doamnă. Vă felicit.

— Să nu anticipăm nimic, rîde Maria...

Radu Belcotă se urcă în prea frumosul lui „Ford-Capri".

— Vă găsesc tot aici, peste trei zile, spune Maria şi se urcă foarte degajat în maşină, dar îşi pune ochelarii şi o vede muşcîndu-şi buzele.

8

Este uluitor cît de multe lucruri se pot întîmpla în drumul aparent banal şi pe căldura de iad în care urmează şoseaua aceasta nouă, cum sînt majoritatea şoselelor dobrogene. Linii albăstrui, drepte, ondulînd peste coline, mărginite de plopi tineri, filigranaţi în peisajul de august cu lanuri viguroase de porumb, ori cu imensitatea miriştilor peste care trec în şir indian tractoarele învăluite în nori roşii de praf.

— Parcă ne cufundăm în altă lume, spune Maria, traducîndu-i exact sentimentul pe care-l încearcă ori de cîte ori străbate cu maşina partea nordică a Dobrogei, şi în clipa aceea are conştiinţa clară că Maria, aproape o necunoscută, se află lîngă el şi că amîndoi ispitesc viitorul şi se ispitesc pe ei înşişi cu întrebări pe care le vor dincolo de aventura banală, cu atît mai mult cu cît el se află pe aproape de o vîrstă limită şi cu cît ea însăşi se găseşte la vîrsta limită a unui univers pe care şi-l treče, fără să ştie, în uitare ; ori în memorie... A mers prin Năvodari prin landele care despart aşezarea de capul Midia. Este un ţinut pustiu, cu dune şi ghioluri, cu trestiiş şi tufe enorme de pipirig.

— Simt cum mă dizolv pe dinăuntru, a spus Maria şi iarăşi a tradus exact în cuvinte starea lui de diluţie, de melancolie profundă, starea ciudată prin care landele bîntuite de vînt, de o tulburătoare singurătate se încorporează în el ; ori mai exact îl încorporează, adîncindu-l parcă în istoria cea mai veche a speciei, ori în istoria însăşi a pămîntului, pentru că aici este foarte evidentă lupta multimilenară a apei cu pămîntul ; cu mîlurile grase mustind de viaţă organică şi cu nisipurile care fixează deasupra acestor mîluri primordiale o scoarţă de care se

agaţă vegetaţia aspră şi unduitoare, populată cu păsări de apă, totul sub cerul împîclit, boltit peste hotarul care desparte marea de uscat.

— În vara asta, mai exact acum trei săptămîni, mi s-a întîmplat ceva oribil, n-am spus nimănui, nu ştiu de ce simt nevoia să-ţi spun ţie, şi ne cunoaştem atît de puţin, Dan, şi tu te-ai îndrăgostit atît de brusc de Tereza.

— Prostii... Ce-nseamnă să te îndrăgosteşti „atît de brusc". Tereza este măritată şi regulamentele în vigoare interzic ofiţerilor să aspire la dragostea unei femei măritate.

— Pui în ecuaţie dragostea şi regulamentele... Ori îţi baţi joc de mine ?

— Pun în ecuaţie o dragoste ipotetică şi un principiu moral.

— Nu există principiu moral în afara dragostei. Dragostea este propriul ei principiu moral.

— Ce simţi nevoia să-mi spui ?

Maria stă abandonată. El n-o poate vedea decît din profil. Stare de semiabandon şi semiveghe, cu genele mari, negre, plecate uşor, îi vede spasmul dureros al buzelor ; apoi, glasul ei egal, cu inflexiuni tăioase, umple ciudat universul mărginit de caroseria maşinii, în vreme ce dincolo de acest univers se derulează peisajul necuprins al Dobrogei. De anul trecut a venit un lector nou, un tip atletic, zîmbitor, care-şi dă părul creţ şi sîrmos cu pomezi, surîde fotografic, are în adevăr o dantură superbă, a înnebunit cîteva studente, un fel de crai al facultăţii, cu aspiraţii de crai total al Politehnicii. Tipul ăsta pe care l-a detestat de la început, de cînd îşi presăra cursul lui insignifiant cu glume porcoase, ori în doi peri, a venit pe nepusă masă unde erau ei la practică, grupa lor, i-a scos în oraş, un oraş mic de provincie, mai mult un tîrg, care trăia prin uzina foarte modernă — să vezi, Dan, ce eforturi făceau oamenii ăia să înţeleagă uzina — ei care nu fuseseră decît gospodari răsăriţi şi cîţiva dintre ei pe la uzina electrică, la moară şi la sifoane, singurele unităţi „industriale" din tîrg. Pe lector îl mai chema şi George Georgescul, neapărat articulat, era handbalist de clasă, a manevrat băieţii şi a rămas cu ea într-o luncă unde „fără mofturi, fetiţo" a răsturnat-o în iarbă. S-a întîmplat ceva neprevăzut pentru

Georgescul şi anume o figură simplă de judo, pe urmă pavoazarea obrazului Georgescului cu zgîrieturile de rigoare, ar fi doborît-o din nou, că începuse s-o insulte şi se aţîţase animalul, dar veneau cîţiva oameni de la sapă pe biciclete şi Georgescul a şters-o, făcîndu-se nevăzut ; nu înainte de a-i spune „că te mai întîlnesc eu, păpuşico, ai să te rogi în genunchi să-ţi vin în pat", după care ea a stat acolo, pe malul gîrlei ăleia şi a plîns umilită, atît de umilită, de scîrbită de ea însăşi, încît i-a venit să se spînzure, că de înecat nu se putea îneca în gîrlă... Scîrbă mi-a fost c-am putut determina o asemenea atitudine, Dan. Scîrbă mi-a fost că un bărbat pus să umble cu conştiinţele, un pedagog, un om care dacă nu este perfect, ar fi trebuit să facă tot ce este posibil pentru a fi perfect, îşi stimează atît de puţin profesia şi dispreţuieşte în aşa hal tot ceea ce este nobil şi demn încît coboară în animalitate, cu uşurinţa unuia care intră în baie... Am stat acolo sub sălciile străvechi, răsărise luna, cînta o privighetoare, totul era ireal de frumos, de pur şi-mi reaminteam mutra imbecilului congestionată, auzeam vorbele lui triviale ; tot a mînjit imbecilul, tot a terfelit, încrederea mea în oameni, în viitor, în profesie, în viaţă... Tot... Absolut tot.

— Un incident, Maria !... Nici măcar un accident !... O luăm la dreapta, să vedem Istria... Ai fost ?

— Un incident ? Atît ?

— Un incident şi atît. Viaţa ta nu începe şi nu sfîrşeşte cu imbecilul acela.

— Dar dacă... dacă el reuşea, Dan ?... Dacă mă lăsam terorizată de ideea că dau totuşi examene cu el ? Ori îmi era frică pur şi simplu... Ori era mai tare decît mine ?... Aşa trebuia să încep ? Asta era... Asta meritam ?...

Lui i se pune un văl roşu pe ochi, ca ori de cîte ori întîlneşte nedreptatea, ori prostia ; ori rea-voinţa, ori incompetenţa, ori duşmănia.

— Şi totuşi eram fiica tovarăşului Nae, care de bine de rău... Îţi dai seama ? Monstruos.

Dintr-odată se vede pe dreapta malul jos, pietros şi pustiu al lagunei Tuzla, peste care trec în zbor jos stoluri imense de gîşte sălbatice. Tot orizontul se deschide pînă la infinit ; iar cerul coboară arcuit şi vineţiu pe zare, închizînd-o sub clopotul lui încenuşit. Parchează maşina

la bufetul-restaurant. Este o căldură seacă. Cetatea şi oraşul străvechi, piatră pe piatră, în pustiul arid, peninsula în stînga căreia se întinde luciul lacului Sinoe, cîţiva italieni care filmează, o pereche de englezi bătrîni, ea foarte cochetă, cu coliere şi brăţări, apoi un tractor cu două remorci aducînd ţărani tătari de nu se ştie unde şi ruinele bătute de vîntul care miroase a pustiu şi a dezolare.

— Ce mult mi-ar place să mă uit în uitarea asta, spune Maria.

O ia de umeri, apropiindu-şi-o. Maria îi aruncă o privire scurtă, verde, rece şi pătrunzătoare.

— Te duc într-un rai, Maria... Puţină răbdare.

Coloanele zvelte, albe, lipsite de bolţi şi acoperişuri se ridică inutil spre cerul prin care trece acum un stol de lebede.

— Ce minune, şopteşte Maria... Cîtă graţie...

— Nu te crispa, Maria... Să gustăm liniştea... Pînă la fund.

— Haidem ! Vreau acolo unde vrei tu... Ce curios... De cînd i-ai spus lui Cici, ori lui Nae, mai ţii minte : „Are o fată frumoasă, infatuată puţintel, puţintel obraznică şi niţeluş rău crescută"... Spune-mi, Dan, ce este adevărat din toate astea ?...

— Din fiecare cîte puţin, afară de prima caracterizare...

— Fată frumoasă ?

— Tulburător de frumoasă.

— Să mergem. Nu mai vreau la Istria, cu toate că... Dan ! Dan ! Uite o triremă ! Uite-mă pe mine în peplum...

— Himation... Sîntem în secolul VII înaintea erei noastre, Maria...

Maria spune şoptit o poveste de dragoste între pilotul triremei şi frumoasa Maria, el vede carele pe două roţi pline de roadele pămîntului intrînd în cetate, se aud ciocanele arămarilor, coeforele vin la fîntîni cu ulcioarele lor de lut ; iar în port se leagănă triremele armatorilor atenieni, totul sub cerul transparent prin care trec în zbor lin şi graţios stolurile de lebede. Maria îl scoate din rutină, din cotidian, şi-l aruncă dintr-odată într-o lume fabuloasă, o lume aevea şi el ştie în clipa aceea, cînd ea îşi freacă fruntea negăsind nici un nume grecesc, ştie cu exactitate

că se va prezenta generalului și că va accepta să treacă de la aviația de vînătoare, la transporturile aeriene, pentru că de multă vreme, poate de la vîrsta Mariei, are nostalgia zborului peste meridiane și latitudini ; iar Radu Belcotă i-a răscolit uitarea așternută de zborul la viteze de 2 Mach, peste aceste vise din adolescență. A notat foarte adînc în memorie numele lectorului George Georgescul. Se sustrage ușor din vraja pe care-o țese Maria, tăcînd acum. Stă pe unul dintre ziduri, proiectată pe cerul alburiu cu pescărușii, stoluri de lebede și egrete albe, pletele negre, grele, îi flutură, este subțire, cu sînul rotund și puternic, își ține ochii închiși, buzele roșii ușor întredeschise, abia acum își dă seama de senzualitatea pe care-o degajă buzele Mariei ; stă așa ca o statuie, fără nici o poză, vîntul aduce miros puternic de mîl, izmă și piatră încinsă și el se detașează brusc și dintr-odată înțelege toate neliniștile Mariei și atitudinea ei de frondă și îl urăște tot brusc și profund, îl urăște bărbătește pe imbecilul acela care pîngărește omul și dragostea și încrederea și demnitatea, îl urăște atît de cumplit și de răscolitor încît știe, ar rezolva pe loc totul, pentru că tipii ăștia nu țin de social și foarte greu pot fi trecuți la judecata socialului, ei țin de zonele acelea insalubre pe care le numește „antisocialul în marș", zone care scapă atît de des opiniei publice, fie că nu sînt dezvăluite de presă, fie că legislația actuală vădește o clemență de-a dreptul dăunătoare față de ele. Îl străbate o undă de duioșie aproape materială. Maria stă nemișcată în briza de la mare și el știe că ea se purifică de amintirile pe care i le-a dezvăluit, se spală de balele acelui Georgescul, se așază pe zid, lîngă ea și cînd degetele Mariei îi răsfiră părul cu un gest scurt și reticent, neîndemînatic, el îi reține mîna și i-o sărută cu un respect sincer și neafectat. La ora 13 ajung la Tulcea. Soarele bate sălbatic cheiul și asfaltul din fața hotelului modern, care domină Dunărea. Trage mașina la parcarea paralelă cu cheiul. Locul lui preferat de sub pomul ornamental care dăruiește umbră este gol. Se vîră rapid între un Wolkswagen combi și o rulotă superbă franțuzească *Siba* TS 440, una din pasiunile lui nemărturisite... Apare și nea Gică, pensionarul simpatic de la paza parcării. Îl știe de trei ani, a fost șef de echipaj pe un vas fluvial, se uită cu simpatie spon-

tană la Maria, el o cunoştea pe Ingrid, care totdeauna, în escapadele lor la Tulcea îi aducea ţigări bune lui nea Gică şi el îi zicea „doamna maior", la care Ingrid rîdea, acum este foarte ceremonios cu Maria, cînd vorbeşte cu ea îşi scoate cascheta veche, marinărească şi o întreabă proptindu-şi des proteza dentară cu degetul :

— Cît rămîneţi în Tulcea, domnişoară ?

— Trei zile, nea Gică, îi răspunde el. Mergem de vale, în ostrov. Unde sînt băieţii ?

— În doi timpi şi trei mişcări dăm barca la apă, don' colonel... Daţi-mi cheile de la maşină şi mă ocup eu. Peste zece minute îmi vine schimbul. Serviţi masa ? A adus peşte proaspăt la „Delta". Nici o grijă. Ştiu lecţia. Spăl maşina. Îi pun husa. Am onoarea să vă salut. Sărut mîinile, domniţă ! Nea Gigi cu nasul bătînd în culori uşor violacee, brăzdat de vinişoare subţiri, semn precis al unor preocupări bahice mai vechi, după ce-şi aranjează proteza strălucitoare, dă un semnal scurt cu sifleea pe care o poartă după gît, legată cu un şnur negru.

— Ce cunoscut eşti, domnul meu !

— Vin aici de-o viaţă.

— Totdeauna însoţit ?

— Ţi-e foame ?

— Strașnic.

— Dăm o tură înainte de masă ?

— De ce nu ? Vreau îngheţată pe băţ... Ascultă, Dan, mai ai bani ? Încep să devin costisitoare.

— De cînd vrei îngheţată pe băţ ?

Maria rîde gîlgîit. Îl ia băieţeşte de braţ.

— Cînd te gîndeşti că n-am fost niciodată la Tulcea... O minune !... Parcă am fi pe Mississippi. Ori pe Congo. Totul mi se pare atît de exotic. De colorat... Uite un lipovean autentic... Ce barbă de patriarh. Dacă l-ar vedea Bil, s-ar rade urgent... Ce ochi transparenţi... Ireali...

Un lipovean imens stă pe banca din scuar, îşi ţine drept trupul masiv şi-i priveşte ca pe nişte obiecte neînsufleţite, cu ochi de un albastru străveziu, reci, aproape fără viaţă ; ori mai curînd reflectînd doar o scînteiere din viaţa coborîtă adînc, în zonele tainice ale oamenilor crescuţi în singurătăţi. Pe el întîlnirea cu lipoveanul necunoscut îl răscoleşte brusc ca o chemare irezistibilă a ţinuturilor

sălbatice. Este foarte multă lume în Tulcea, hidrobuzele pleacă de la cheu unele după altele ; ori se întorc din Deltă unele după altele, cu punţile tixite de pasageri, bărcile automobil ale O.N.T.-eului demarează spectaculos cu străini la bord ; şi din aval apare silueta binecunoscută a navei *Tudor Vladimirescu*, navă cu zbaturi din secolul trecut care înfrumuseţează peisajul danubian, dîndu-i o notă elegiacă. Maria îl ia de mînă şi-l trage după ea la cheu.

— Nu mai vreau nimic, Dan. Vreau să văd vapoarele. Te rog !...

— Le putem vedea şi de pe terasă... Haide, Maria. Mîncăm şi plecăm... Uite, nea Gică dă barca la apă...

Trec pe terasa dinspre fluviu a hotelului, un lucru inspirat, care lasă vederii întregul cot al Dunării, cu şantierul uriaş din amonte, cu Monumentul şi şantierul naval din aval ; dar mai ales cu forfota navelor de toate felurile. *Tudor Vladimirescu* vine la cheu, bătînd apa cu zbaturile. În adevăr, pare coborît dintr-un film de epocă.

— Uite aici o masă cu adevărat curată, Dan... Nu-mi imaginam că viaţa poate fi şi aşa.

— Adică ?

— Mai exact nu-mi imaginam că mă pot simţi atît de liberă. Că fiecare clipă poate fi plină, fermecătoare, cu poezie, cu duh.

— Este întrucîtva şi meritul meu ?

— Aproape integral. Şi-ţi mulţumesc. Mult de tot. Nu-ţi imaginezi cît de mult. Ascultă, Dan... Nu te agasez ?

— Altceva ai vrut să-mi spui.

— Altceva. Dar nu este nici locul, nici timpul. Ce mîncăm ?

Nea Gică, ieşit din tură, comandă sonor doi fluieră vînt de port, care au luat barca de ţintebine şi, cu pantalonii suflecaţi deasupra genunchilor, coboară scările de piatră ale cheului, la Dunăre. Apare şi grănicerul, care-l ia din scurt pe nea Gică. Îl vede gesticulînd şi arătînd la umăr un epolet imaginar. Probabil îi explică ce grad are posesorul bărcii. Grănicerul nu se lasă convins. Cei doi aduc de la maşină cortul, motorul şi canistrele cu benzină, escortaţi măreţ de nea Gică. Pe urmă se aude zgomotul ritmic, puternic şi înfundat al unei maşini puternice şi

dinspre Galați face cotul un cargo uriaș, cu coca dată proaspăt cu minium de plumb, nepiturată, la pupa căruia flutură pavilionul elen. Este un vas vechi dar solid, încărcat pînă la limita superioară a mărfii de încărcare vopsită cu alb pe bordaj, pe bordul căruia flutură cămăși viu colorate. Cargobotul trece cu puntea la nivelul terasei și dispare dincolo de Monument. Ei aud încă bătaia regulată a mașinii, apoi de la scări pornește o lotcă vîslită de cîțiva copii veniți de la școală cu ghiozdanele, lotca saltă pe valurile făcute de cargou și pe *Tudor Vladimirescu* urcă pasagerii pentru Galați.

După ce-l onorează pe nea Gică și i se pune ștampila pe carnetul de ambarcațiune la căpitănia portului, se întoarce la cheu. Mașina spălată și husată este în siguranță. Maria s-a și așezat în barcă, la prova. Stă nemișcată. Privește luciul mîlos al Dunării. Coboară treptele, dezleagă parîma subțire de nylon și motorul, credinciosul lui Evinrud de 3 H. P. pornește la cea dintîi smucitură de sfoară... Verifică din privire lucrurile aranjate meticulos de nea Gică, la mijlocul bărcii. Cortul, saltelele pneumatice, trusa de bucătărie, lansetele, sacii de dormit în pungile lor de plastic, sacul cu pîine și conserve, cei cîțiva pepeni verzi și se întreabă cum naiba încap toate și cum naiba nu se scufundă bărcuța asta care, de fapt, este un fel de copil minune. A descoperit în vacanța trecută un ghiol singuratic, cu un grind înțelenit bine la numai cinci sau șase mile pe canalul Litcov ; era cu Ingrid și ea nu l-a remarcat, era preocupată de apropiata ei plecare din țară și el se bucură intens că Ingrid n-a remarcat ghiolul singuratic, înconjurat de sălcii străvechi, ghiolul cu apă limpede, năpădit de nuferi, stăpînit de egrete și lebede, într-o liniște de la facerea lumii. Dublează promontoriul Monumentului.

— Ce minune, spune Maria.

Dunărea se deschide larg, un fluviu măreț cu malurile tivite de sălcii, soarele face să scînteieze apele, miroase puternic a mîl și pește ; și se vede limpede locul unde se despart brațele Sulina și Sfîntul Gheorghe, după cum el vede, sau bănuiește că vede școndrul care marchează intrarea pe canalul Litcov. Tac amîndoi și nu se aude decît ronrăitul harnic și uniform al motorului, care-și face meseria conștiincios. Cu o mișcare plină de grație Maria

își scoate bluzonul. Rămîne în sutienul verde al costumului de baie. Soarele îi poleiește umerii rotunzi, arămii și părul ei negru este plin de reflexe mate. Își lasă mîna stîngă în apă. Stă la prova, o ființă încă necunoscută și stranie, barca lunecă rapid în lungul țărmului și prin cerul satinat, de august, trec foarte sus, abia penelați, cîțiva cirostrați de un argintiu duios.

9

— Mă viciezi pînă-n străfunduri, Dan, și pentru totdeauna.

— Explică-te.

— Mă viciezi cu sărbătoarea asta a cerului, a apelor, a mîlurilor, a trestiilor, a sălciilor.

— Ne vor vicia țînțarii pe amîndoi cu un ospăț de înțepături. Să ne grăbim.

— Prozaic, domnul meu.

— Practic... Bat eu țărușii. Tu agață întinzătoarele și ancorează bine cortul.

— Am înțeles, tovarășe maior !

— Executarea, caporal, și rapid.

Știe că mai este o oră pînă la ceasul fabulos cînd soarele coboară dincolo de sălcii și Delta se umple de lumina aceea auriu verzuie, inegalabilă, și el vrea să fie totul gata, focul aprins, și ea, Maria, să guste în tihnă căderea serii. Scoate lanseta, scurmă la rădăcina unei sălcii, agață în cîrlig o rîmă mare, roșie și după ce-și confecționează un crăcan, aruncă momeala pe un canal îngust și adînc, care vine de la Litcov la ghiol. Amîndoi montează scheletul metalic al cortului, peste care întind pînza. Ea izbucnește în rîs cînd el se vîră sub schelet de-a bușilea și îi spune că este un mijloc sigur de a-și pierde demnitatea ceremonioasă și ursuză. Așază picioarele telescopice, agață cortul interior, umflă saltelele și după ce aranjează bagajele cu meticulozitate, trage fermoarele cu un răsuflet de ușurare. Maria a pus pirostriile, a agățat ceaunul și cu o dexteritate pe care nu i-o bănuia a și adunat un morman de vreascuri.

— Ce bine că nu mai montăm butelia şi celelalte ustensile, Dan. Strică tot farmecul.

— Parcă-l acuzai pe căpitanul *Speranţei* că în privinţa tehnicii... Maria, hai să ne inspectăm teritoriul.

— Pfui. Inspectăm !... De ce nu vizităm, ori să ne plimbăm prin... ori altceva mai civil.

— Să-l controlăm, atunci.

— Incorigibil. Asta este tot ?

— Pentru acum, da !... Taci !... Nu mişca...

O strînge de încheietura mîinii. Maria se îmbujorează. Îi vede venele subţiri, albăstrii, de la tîmple, zvîcnindu-i. Dincolo de canalul îngust este un grind mare, o insulă în toată legea, cu o pădure rară de sălcii străvechi şi o plantaţie mai tînără de plopi argintii. Trîmbe de lumină opalină cad pieziş printre coloanele enorme, punînd pe iarba, aproape neagră, pete diafane de culoare. Într-o rarişte iese încet un cerb lopătar, urmat de două ciute cu pui. Dintr-odată se face o linişte adîncă în care se aude foşnetul apei în rădăcini, boarea de vînt susurînd în crengile sălciei sub care au întins cortul, ţistuitul unui piţigoi, o ciocănitoare şi undeva, foarte aproape, măcăitul grav al unui răţoi. Cerbul îi priveşte nemişcat. Toată familia încremeneşte. Se văd urechile celor mici mişcîndu-se neliniştite. Apoi ciutele se topesc neauzit în umbrele verzui ale pădurii. Cerbul smulge un smoc înalt de iarbă, după care, vedenie de vis, se resoarbe în umbre.

— Dumnezeule, ce minune, şopteşte Maria.

— Minunile abia încep... Să mergem !

Grindul este mai sus decît toate pămînturile din jur, năpădit de iarbă deasă înaltă pînă la brîu, dominat de trei sălcii gigant care alcătuiesc un fel de triunghi interior stăpînit de pajiştea care coboară foarte uşor spre ghiol. El a pus cortul sub salcia din vîrful acestui triunghi, paralel cu gîrla pe care au venit din Litcov, cu intrarea mascată de trunchiul gros al sălciei. Privit de pe malul ghiolului, cortul, în afara culorii lui insolite — albastru marin — se integrează perfect în peisaj. Ghiolul este de forma unui S, apa străvezie are ici, colo insule de vegetaţie sub mestră, în prima buclă a S-ului este o insuliţă năpădită de trestii, şi dincolo de această buclă o colibă de

stuf pe jumătate putrezită, năpădită de bălării grase. De jur împrejur, sălcii, gîrle mici, sinuoase, trestie puţină şi din nou sălcii şi gîrle, cerul deasupra şi liniştea. La capătul buclei se fîţîie un stol de lişiţe. Ies din trestiiş, li se vede albul strălucitor de la cioc, înoată în toate părţile, îşi vîră capetele sub apă, ca după cîteva clipe să dispară în trestiiş, ca iarăşi să apară însoţite de cufundaci ; ori de raţe mici, din ce în ce mai curajoase. Cineva a făcut cîndva un loc de pescuit pe o limbă de pămînt care intră în ghiol. Limba este mascată de trestie. Crăcanele de salcie înfipte în pămînt au dat lăstari. Este singura urmă, împreună cu coliba de stuf, a trecerii omului prin acest colţ uitat de lume. Oricît ar încerca să fugă în exterior, oricît de vii ar fi florile din iarbă, floarea fînului şi garofiţele şi alte zeci de flori necunoscute, oricîtă materialitate fermecătoare ar avea lumea din jur, el simte o emoţie gravă care-l stăpîneşte, o emoţie lipsită de erotism, ori mai exact îmbibată de un erotism sublimat, suav. Vede liniile pure ale profilului Mariei. O simte emanînd o chemare timidă. Îşi dă seama cu luciditate că s-a petrecut o răsturnare a raportului dintre el şi lumea din jur, care are tot mai mult tendinţa să se estompeze, să-şi piardă valorile în sine, rămînînd un fundal ; un decor pe care se proiectează starea lui de nelinişte uşor dureroasă, plină de încîntare şi timiditate necunoscută. Peste ghiol trec la rase-motte cîteva perechi de raţe sălbatice. Apele încep să se coloreze în purpură. O întoarce pe Maria spre locul unde soarele atinge orizontul. Este acolo o mare de culori sîngerii din care se decupează violent trunchiurile sălciilor. Prezentul se dilată pînă la explozie. Senzaţia că se află aici, cu Maria, de-o eternitate, scăldaţi în parfumurile sălbatice ale singurătăţilor. Plutind în culorile groase, păstoase ale amurgului. Parfumurile şi culorile îi pătrund porii, le asimilează printr-o osmoză stranie, aproape melodioasă, Maria are ochii dilataţi, verdele lor reflectă verdele-negru al zonelor de umbră, sînt trîmbe de lumină în degradeuri de roşu, sînt stolurile care trec peste sălcii în cerul portocaliu şi din nou senzaţia acută a prezenţei Mariei ca o realitate imaterială, ca un fluid care trece printre sălcii, amurgul se prelungeşte în clar-obscur ; apoi în tonuri grele, din ce în ce mai păstoase, izbucneşte un cor

uriaș, corul imens al batracienelor, apoi măcăitul rățoilor sălbatici, apoi un țistuit prelung și întunericul vine greu, se naște fumegînd din ierburi și din coroanele obscure ale sălciilor, printre care vin bîtlanii cu zgomot greoi de aripi și cîrîituri guturale. Din pămînt se înfuiorează un vînt cald și umed. Apoi năvălesc țînțarii. El aprinde focul peste care pune buruieni umede. Stau pe jos, pămîntul este cald, în noaptea albăstruie se ridică înalte flăcările, vreascurile troznesc și Maria spune șoptit :

— Iată Dan, universul s-a zgribulit aici lîngă foc și cît ține lumina asta filfiitoare... La ce te gîndești ?

— La noi, Maria.

— Cum ?

— Frumos.

— Cuvîntul ăsta nu-mi spune nimic.

— Te temi ?

— De ce să mă tem ?

— De ce ne înconjoară. De necunoscutul dinafară și din noi înșine. De ceea ce zace în fiecare din noi, fără nume, dar care aspiră să dobîndească nume. De noaptea asta grea de arome. Le simți ?

— Nu mă mai tem de nimic, Dan. Mint... Mă tem de ce m-ar putea răvăși, țîșnind din mine. De Maria pe care am pus-o mereu la colț, umilind-o sau făcîndu-mă c-o uit acolo, ca pe o cenușăreasă, cînd ea era de fapt o femeie pe care abia acum o descopăr... Pfui ! Afurisiți țînțari. Iartă-mă. Sînt frîntă. Nici nu știi cît m-a obosit ziua asta. M-am dezobișnuit de frumos. Sau am trecut pe lîngă frumos, fără să-l mai văd. Pot să aprind felinarul în cort ?

— Numai după ce-ai închis fermoarul.

— Nu te culci ?

— Mai stau pînă ard toate vreascurile.

— Nu ți-am dat nimic să mănînci. Iartă-mă.

— Nu mi-e foame. Îmi place la foc.

Se văd siluetele sălciilor, negre și dincolo de ele, întunericul limpede, negru-albăstrui al nopții. Deasupra sînt constelațiile și undeva, spre răsărit, se ghicește lumina palidă care vestește răsăritul lunii.

— Mai stai să vezi luna, şopteşte şi nu ştie de ce.. Din aer, de la 15 000 este cu totul fascinant şi incredibil.

— Îţi iubeşti meseria, Dan ?

— Este în mine ca o a doua natură.

Maria se culcă lîngă foc cu un gest firesc şi graţios. Îşi reazemă ceafa de genunchii lui. Lumina tremurătoare a flăcărilor îi pune pe obraz o mască plină de mister şi farmec.

— Dan, cînd răsare luna ? şopteşte şi adoarme pe loc, aşa cum a adormit atunci pe plajă, cînd erau ei cu Tereza şi marea se pregătea pentru sabatul culorilor în asfinţit. Trage focul mai aproape, goneşte ţînţarii care trec nebuni spre obrazul Mariei şi priveşte cum răsare luna în concertul fastuos al broaştelor. A văzut luna răsărind de sute de ori şi s-a lăsat fermecat de alte sute de ori, de cînd păştea caii pe deal cu Ion a lu' Ţîru, cu Fane şi Ghiţă, erau ei cei patru călăreţi neîntrecuţi, ieşeau cu caii pe vîlcea, iarba era umedă de rouă, boturile cailor erau umede şi catifelate, se ridica un abur străveziu şi subţire din fîn, plutea printre cireşi, apoi, din vale se ridicau alte văluri fumurii, uşoare, Ghiţă zicea „sufletele morţilor", ei amuţeau şi, dintr-odată, răsărea luna, roşie şi rotundă, o vedeau de vale, printre plopii subţiri, cu vîrfurile proptite-n stele, se ridica luna şi Argeşul se făcea brîu de argint şi atunci necheza Doina, iapa şargă şi pintenoagă, sforăia, bătea cu copita în pămînt, pentru că simţea vulpile ieşind din vizuini şi plecînd la şoricăit pe marginea grîului care era de aur şi aromea a pîine nouă. Acum luna imensă, învîlvorată şi roşie urcă neauzit dintre sălciile mironosite, ori văduve, ori monahii cuvioase, vechi şi roase de reumatisme, urcă făcînd să scînteieze ghiolul şi cu cît urcă îşi pierde forţa de fascinaţie, păleşte, se rotunjeşte şi se aşază printre stele, în vreme ce din ierburi se nasc giulgiurile străvezii şi diafane de pîclă. Maria îşi ţine ochii deschişi. Plînge. Lacrimi mari i se rostogolesc pe obraz. Niciodată n-a încercat sentimentul acesta duios, nevoia aceasta de a ocroti. Profesia lui se consumă între bărbaţi-soldaţi, avioane supersonice şi tehnică ultramodernă de luptă, unde duioşia se exclude singură, din lipsă de hrană. Se extrapolează clipei, cu forţa pe care-a dobîndit-o în carlingă, atunci cînd vrea să vadă dinafară, din spaţiu, avionul lui

tăind cerul şi pe sine însuşi la mansă. Este undeva deasupra, pluteşte în aerul dens, vede braţul Sfîntul Gheorghe cu dunga neagră proiectată pe luciu de sălcii, îl vede şerpuind argintiu spre mare, vede Litcovul scînteind ici, colo, atunci cînd iese dintre sălcii, vede grindul acesta cu ghiolul în formă de S, deasupra luna şi focul ca un ochi magic al nopţii, şi el stînd în iarba umedă şi obrazul alb, spectral al Mariei şi luna deasupra şi stelele, opulenţa voluptoasă a Deltei îl pătrunde prin toţi porii, simte tentaţia să rupă vraja în care-i ţese noaptea asta lubrică, se regăseşte firesc şi-i spune Mariei :

— La culcare, draga mea...

Maria se ridică uşor. Din clipa în care-l ia de mînă pînă ajung la cort, timpul se dă peste cap ; ori mai exact timpul se metamorfozează devenind mişcare ; ori gest, ori intenţie ; ori gînd suprimat la jumătate. El ştie că nu apropierea acestei tinere tulburătoare şi iminenţa intimităţii cu ea în singurătăţile sălbatice a demolat timpul făcîndu-l senzaţie şi gest ; ci nevoia de a ocroti, duioşia născută brusc, aici, ori existînd în el, zăcînd în el fără grai, nevoia de a ocroti şi duioşia l-au sensibilizat pînă acolo încît acordă fiecărui gest semnificaţii şi drumului lor spre cort prin iarba umedă, prin petele de umbră şi de lumină subţire, argintie, prin pînzele străvezii de ceaţă, semnificaţia unui început de viaţă neapărat legat de Maria, început de viaţă al propriei lui sensibilităţi şi înţelegeri... Ştie că evoluează periculos între tentaţia gestului firesc, acela de a o cuprinde în braţe şi a se lăsa instinctului şi cealaltă tentaţie, a aventurii spirituale şi îşi spune că asta i se trage de la obiceiul dobîndit în carlingă, cînd la peste 2 000 de kilometri pe oră ţi se pune o problemă, de tragere ; ori de navigaţie, ori de avarie şi tu, care parcurgi peste 5 kilometri pe secundă, trebuie s-o rezolvi în secundele următoare, să zicem în primele zece secunde următoare punerii acelei probleme, zece secunde în care ai parcurs 55 de kilometri, adică distanţa dintre Bucureşti şi Ploieşti şi atunci, desigur, îţi trebuie forţa de detaşare cu care deschizi fermoarul cortului, eviţi lucrurile puse acolo, în „antreu" ; deschizi al doilea fermoar ţinînd-o de mînă pe Maria, mîna suplă, cu unghii ovale pe care-ai învăţat s-o cunoşti, auzi zgomotul fermoarului care se deschide

şi care-ţi reaminteşte dintr-odată nopţile secătuitoare cu Ingrid, părul Mariei aromeşte straniu şi excitant, o treci prin deschizătura îngustă, treci tu însuţi lovindu-te de ea, îi simţi sînii atunci cînd o atingi cu pieptul, îi auzi respiraţia precipitată şi înţelegi dintr-odată ce-nseamnă Maria, trauma ei o înţelegi deplin şi, într-un fel te vezi în George Georgescul ; dar unul mai evoluat, mai parşiv şi mai viclean, atunci închizi fermoarul rapid, găseşti felinarul electric agăţat la locul lui de cîrligul cusut pe locul unde mijlocul cortului se prinde de schelet, îl aprinzi şi dintr-o dată interiorul devine foarte familiar, îşi pierde aerul de senzualitate şi Maria întreabă cu glasul uşor voalat :

— Unde naiba mi-am pus pijamaua, Dan ?... Ca pe urmă să constate cu aer doct : nici un ţînţar ! E formidabil.

Tu ştii că ea însăşi evoluează periculos, între spaima de a o scoate la lumină pe Maria femeia, pe cea claustrată pe post de cenuşăreasă, din o mie şi unul de motive, unele mărturisite, altele încă obscure şi atunci încerci acel tur de forţă magnific care se numeşte „camaraderia" dintre un bărbat şi o tînără fată, care nu are nimic ipocrit în ea dacă n-ai fi gîndit : totul să vină de la sine... Să las ca totul să vină de la sine ! şi pe loc să te acuzi de cel mai negru iezuitism, pentru că, prin „totul", tu înţelegi acest trup mlădiu, înalt şi dintr-odată de-o infinită tandreţe, a cărui umbră delicată, dar perfect desenată pe pînza cortului o vezi, şi, umbra care îţi stîrneşte o dorinţă lacomă, stăpînită de un calm suveran, zici tu, dar în gînd îţi aplici sonor două perechi de palme, care să-ţi tempereze zelul pus în slujba umbrelor chinezeşti. Maria îşi găseşte pijamaua exact acolo unde şi-a pus-o cînd a aranjat cortul. Nici unul din gesturile ei nu este frivol sau cochet. Totul este firesc. Un firesc plin de graţie. Îi place armonia cu care gesturile Mariei se nasc unele din altele, ca şi precizia lor, ca şi lipsa lor de inutilitate. Tot ce face este exact şi rapid.

— Domnul meu, vreau să mă dezbrac.

— Regret că nu primeşti să-ţi fiu cameristă.

— Totul depinde de tine... Mai precis, de buna ta purtare.

Stă așezat pe salteaua pneumatică cu spatele la ea, și își pune pijamaua cu un fel de încrîncenare ironică.

— Dan, te supără ceva în purtarea mea ?

— Totul și nimic, Maria.

— Gata, am intrat în sac... Auzi țînțarii ?

— Aud totul.

Prin fereastra deschisă a cortului peste care trece plasa subțire metalică împotriva țînțarilor, intră aerul umed al nopții și cu el concertul nocturn al Deltei. Îl ascultă amîndoi și lui i se pare că aude bătînd inima Mariei. Mai mult, are senzația că bătăile propriei lui inimi au intrat în interferență cu ale Mariei, atît de sonor și zvîcnit le aude și le simte în timpane.

— Ești cel dintîi bărbat cu adevărat pe care l-am întîlnit, Dan... Vrei să stingi felinarul ?

El stinge felinarul și se vîră în sacul de dormit. Este o pauză în care își acomodează ochii cu obscuritatea cortului. O simte pe Maria lîngă el. Îi aude respirația. Glasul ei scade pînă aproape de șoaptă. Înainte, afară, și el a simțit nevoia să vorbească în șoaptă. Probabil frumusețea sălbatică a naturii impune tăcerea ; ori șoapta. Maria spune că mai de mult a văzut un film cu lei. Era acolo un leu, stăpînul unei familii care se cam întrecea cu gluma, leii cei mici îl mușcau de coadă, ori de urechi, i se urcau în cîrcă, leoaica chiar se gudura prea insistent, incomodîndu-l ; dar leul acela uriaș și-a păstrat tot timpul măreția, liniștea și calmul, fără să reacționeze nici cu o clipire de geană la toate giumbușlucurile care vădit îi tulburau meditația. Era atît de conștient de puterea lui suverană, de unicitatea lui, încît nimic nu-l putea face să-și părăsească măreția.

— Așa mi-am închipuit eu un bărbat, Dan... Adică un fel de ultimă rațiune, ultim apel, ultimă instanță, a femeii. Auzi tu ? Am fost la practică și am văzut băieți buni, buni profesioniști, care dobîndiseră niște obiceiuri hazlii : își făceau cafelușe, bîrfeau acolo, în comun, ba pe cutare, care... ba pe cutare, care... Știau cine, cu cine ; ce se mîncase la cutărică ; de ce nu pusese madam cutărescu șervețele la masă și cum bătuse maioneza șeful, care aici tună și fulgeră, iar acasă împletește ciorapi, că șefița este

pe teren tot timpul şi etc. etc. Dan, este imposibil să iei în serios un bărbat care-şi mănîncă iaurtul la oră fixă şi la 10 se duce la lacto-vegetarian să-şi mestece brînzica, chelălăind pe la uşile şefilor, ori umblînd cu traista de zvonuri de colo, colo. Te plictisesc ?

— Te ascult, Maria.

— Tu ţi-ai făcut o imagine exactă despre ceea ce înţelegi printr-o femeie ?

— Este o absurditate copilărească, Maria.

— Totuşi... Ştiu ! Ştiu ! Nu este vorba de o imagine ideală Dan, ce dracu, nu sînt o gîscă ieşită acum de la internat. Haide, sînt absurdă.

— Nu eşti deloc absurdă. Te-ai aruncat într-o aventură ale cărei date ţi-au rămas necunoscute şi acum te vezi sub un cort străin, cu un bărbat străin, într-o pustietate perfectă şi îţi este puţintel ruşine, frică îţi este de-a binelea ; nu ştii nimic despre relaţiile firești dintre un bărbat şi o femeie, tu nu eşti încă femeie, totul te traumatizează, glasul îţi tremură şi de fapt ar trebui să te iau de urechi şi să te duc plocon doamnei Cici şi tovarăşului Nae, care la ora asta te cred în braţele perdiţiei.

— Dumnezeule !

— Maria, viaţa este puţintel mai gravă. Desigur nu atît de gravă încît să umblăm cu cenuşă pe creştet ; dar destul de gravă pentru ca unele dintre actele ei esenţiale să se săvîrşească în deplină cunoştinţă a conştiinţei. Îţi place discursul ?

— Magnific !... Mai departe !

— În consecinţă vom rămîne aici cele trei zile ; altfel am produce panică la ai tăi şi ne vom face de rîs faţă de noi înşine.

— Excelent ! Mai departe !

— Nu este nevoie să faci pe femeia fatală. Poartă-te firesc, ca să pot fi firesc. Am reţinut povestea cu leul.

— Auzi, Dan ? ! Vrei să ne scriem amîndoi un jurnal şi, cînd plecăm, să facem schimb de jurnale ?

— Este o ipocrizie. Vom poza.

— Nu ! Ţi-o jur ! Am să fiu sinceră şi adevărată.

— O copilărie ; dar, mă rog ! Ţinem şi cîte un jurnal.

— Îţi continui discursul moralizatoro-etico-filozofic ? !

— Eşti foarte obraznică !

— Şi foarte frumoasă.

— Atunci culcă-te ! Abia am uitat că eşti foarte frumoasă.

— Asta constituie un pericol iminent ?

— Maria !

— Fii leu, Dan !

— Sînt... Dar nu sfînt. În povestea ta era vorba de un leu, nu de sfîntul Pafnutie. Şi pînă la urmă era vorba şi de nişte lei mai mititei.

— La asta nu m-am gîndit. Adorm imediat... Ce facem mîine ?

— Întîi de toate „faci" de mîncare, dereteci în cort şi pe urmă vedem noi.

— Adică mă readuci la starea de sclavie iniţială ? !

— Nu ! Că iniţial a fost matriarhatul şi a dat faliment.

— Dan !

— Te ascult.

— Putem vorbi serios ?

— Despre orice !

— Mi-e frică.

— O ştiu şi ţi-am spus-o.

— Nu-mi plac lucrurile pasagere.

— Eşti primejdioasă.

— Nu ţi-am cerut nimic „definitiv".

— Să lăsăm timpul să decidă, Maria.

— Mi-e frică.

— De ce ţi-e frică ?

— Nu ştiu exact, dar mi-e frică. Dă-mi mîna... Ai o mînă mare, puternică şi o vreau bună...

Îi caută mîna. Mîna Mariei este fierbinte şi puţin umedă. Înainte ca el să înţeleagă, Maria îi sărută mîna.

— Noapte bună, Dan, şopteşte.

O simte cum se răsuceşte. Îi aude oftatul uşor, mulţumit şi imediat răsuflarea egală, de om care şi-a găsit locul în aşternut şi se dedă somnului cu voluptate. El rămîne treaz, să se gîndească la situaţia neverosimilă în care se găseşte, să asculte respiraţia Mariei, concertul fastuos al nopţii, bîzîitul sonor al ţînţarilor şi, mai ales, să-şi audă gîndurile care, aici, au o materialitate stranie, de parcă ar fi scrise cu litere fosforescente pe pînza alburie a cortului.

Cartea a doua

□

ZBOR FĂRĂ VIZIBILITATE

1

Toate lucrurile de pe pămînt se pot privi dintr-o infinitate de puncte de vedere, așa că nimeni nu-i poate răpi dreptul colonelului aceluia suspicios, plin de întrebări și dileme, chinuit interior de spaima de a nu greși, timorat de gîndul de a-și alege vorbele astfel încît fiecare dintre ele să fie perfect lustruită de întrebuințarea ei în regulamente și teze de principiu ; deci nimeni nu-i poate răpi dreptul de a-l întreba pe el, maiorul Dan Dorobanțu, despre epoca „Ingrid"... Gînduri... Gînduri despre ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit...

Aici, la acest sententios ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit, a intrat în biroul cu ventilator pilotul șef Șerbănescu, tip frigid, care a spus cu ton jos :

— Predica i-o ții mai tîrziu. Garantez eu pentru maiorul Dorobanțu. Cîte zile de concediu mai ai ?

— Zece, tovarășe colonel.

— Unde te pot găsi ?

— La Grădinile, pe Argeș, tovarășe colonel.

— Oficiu poștal, telefoane ?

— Și de unele și de altele !

— Du-te și te odihnește. În cel mult cinci zile te anunț.

Este ziua a patra. Sudoarea îi curge pe obraji, pe șira spinării, o simte curgîndu-i pe pulpe, în cizmele de cauciuc încinse. De dimineață a plouat și bătrînul a zis : — după asta vine mană... Stropești tu via, că am treabă să aduc

niște doage de dud, pentru butoiul ăla de țuică. A zis c-o stropește și după ce s-a chinuit să prepare „zeama bordeleză" după rețetarul bătrînului (să fie albastră și cînd o dai pe frunză să piște mana și s-o rugînească), după ce-a scos și spălat vermorelul, bătîndu-și joc de principiile lui de cumpărător căruia i se par totdeauna strugurii prea scumpi, a început să stropească via. Este deci într-o stare spirituală cu totul favorabilă meditației filozofice. Țînțarii zgîndăriți de jetul pulverizat îi intră în ochi, ori îl înțeapă copios după urechi sau în ceafa umedă. Soarele dogorăște înnebunitor. Curelele vermorelului îi taie umerii. Este la a cincea pompă, înmulțește cu 15 kilograme și își spune că abia a cărat 75 de kilograme, din cele 200 necesare... Oricum, curge multă sudoare pentru un kilogram de struguri și optica celui din vie, ori din lanul de porumb, este alta decît optica lui dintr-un scaun blindat, proiectat în spațiu cu 5 km pe secundă. Să fie asta contradicția dintre parte și tentația spre absolut ? ! Rîde verde. A doua zi, după ce-au înnoptat în singurătăți, Maria l-a implorat să plece înapoi, la campingul unde-și lăsase părinții. Era timorată și parcă halucinată. Seara au fost la camping. El a plecat peste o oră la Grădinile. Maria a venit la mașină în clipa în care a pornit motorul.

— Iartă-mă ! M-am purtat ca o lașă !

— Te-ai purtat excelent.

— Ai să mă uiți repede ?

— N-am nici un motiv.

— Mă credeam eliberată de orice conformism.

— Este mai bine așa.

— O crezi sincer ?

— Dar tu ?

— Obiceiul ăsta nesuferit de a răspunde la o întrebare, prin altă întrebare.

— Nu mi-ai dat nici un punct de reper, Maria.

— Îl vrei ? Din toată inima ?

— Dacă nu l-aș fi vrut, profitam de ocazie și dispăream.

— Crezi în mine ?

— Mult.

— Atunci dă-mi adresa ta și așteaptă.

— Vag acest „aşteaptă“ şi neexact. Ce să aştept ?
— Pe mine...

I-a spus adresa de-acasă, de la Grădinile. Ce curios ? ! Tot Grădinile este „acasă“ şi după douăzeci de ani, de cînd „acasă“ a fost unul sau altul dintre aerodromurile militare. N-a strecurat bine afurisita de zeamă şi se înfundă mereu duza asta blestemată... Iată unde s-a născut dictonul „îţi cîştigi pîinea cu sudoarea frunţii“. În agricultură. „Păgîn ai fost, păgîn ai rămas“, i-a spus mama, bătrînului. Abia a venit dragul de el şi gata, la vie, la prăşit, că nu te mai saturi tu de muncă şi el cît e de învăţat te ascultă şi nu-ţi iese din voie şi mai la urma urmei abia eşti sergent cu toate decoraţiile tale cu tot. C-ai umplut casa cu fotografii : don'sergent Dorobanţu M. Gheorghe de recrute. Don sergent Gică a lu' Tunaru ăl bătrîn la concentrare. Don sergent Dorobanţu pe front. Ori rănit la ambulanţă. Că asta a fost a ta. Războiul, decoraţiile şi pozele şi-acu să stai tu de-a-nplugulea cu preşidintili, că de ce-şi ia el maşină mică ? ! Să-şi ia, ia-ţi şi tu şi lasă băiatul să se odihnească.

— Că veni rupt de osteneală din conced, domn' maior şi n-o mai cunoaşte pe Dida.

— Dida şi iar Dida. Focul tău, că dacă n-o luaşi pe mă-sa măcar fii-tu să se bucure de fii-sa ! Io-te că nu fuse pe-a ta, Dida se baldîni şi du-te de adu nişte buruian la vaca aia, că de prinţipurile tale sînt sătulă.

— Parc-ai fi mană, să tachinezi broboana pînă i se face lehamite. Unde-i coasa ?

— Pe fruntea mea, n-o vezi !

Tata a mîrîit ceva, era în zori, de la Argeş venea aburul acela străveziu „fumul care tachinează viile“, cum ziceau gospodarii şi după ce s-a învîrtit prin curte bodogănind şi-a luat coasa, strigînd să-l audă el : „ia vezi fa, după ce se scoală boierul, să vină La Picior, să m-ajute şi să-şi aducă aminte“. Adică să-şi aducă el aminte de cînd erau la seceră, nu se înmulţiseră combinele şi grîul era dat la pămînt de o furtună, el era printr-a şaptea, se cam cocîrjase, aşa voia tata, să ştie cam care e gustul pîinii noi, pe la amiază se trăsese la umbră sub salcia de la fîntînă, era o zăpuşală ca astăzi, tremurau aburi pe care, mirosea a spice coapte şi, după ce-a adormit pe ţol, la răcoare, a

visat că i s-a cuibărit un şarpe-balaur pe piept, visa cum se tot încolăceşte şarpele-balaur şi se descolăceşte sunîndu-şi inelele şi cum îşi joacă limbile şi cînd s-a trezit mama era lîngă el pierită şi tata ţinea de gît un şarpe gros ca pe mînă, şarpele îşi juca limba înfurcată şi tata l-a izbit cu capul de ghizdurile fîntînii ; iar el avea pe piept o urmă rece şi parcă îmbăloşată. Atunci a văzut el bine mîna tatii, cu degetele lăţite de muncă, crăpate, cioturoase, cu rădăcinile umflate, cam ţapene, cu unghiile late, cu ţărnă sub ele... Deşurubează duza, suflă, suflă şi pe fluture că s-au aşezat aşchii de var şi-n capul curţii se arată şapca răpănoasă a lui nea Ghiţă poştaşul, cu cozorocul crăpat şi s-arată nea'Ghiţă de sub şapcă, purtînd pe umăr geanta enormă de piele, ticsită cu ziare şi se mai arată bicicleta lui nea Ghiţă poştaşul cu roţile care fac opturi, spiţe lipsă, dărîmată şi bună de dat la fiare vechi de acum douăzeci de ani. Nea' Ghiţă tot neras, cu bocancii plini de praf, cu aceiaşi ochi albaştri apoşi, sugînd din chiştocul galben lipit pe buza de jos :

— Tovarăşe maior Dan, uite ici un pachet expres şi mă rog să-mi semnezi de primire... Frumoasă via, c-o ţine taică-tu numai din stropeală şi din săpi... Auzii că fusăşi cu avionul într-un pericol. Încolo, bine, sănătos ?... Io-te dom'ne, ţine Dorobanţu uşa la cramă deşchisă să nu se acrească vinul. Mai are vin dom'ne şi-i trecută vremea secerii.

— Bei o cană, nea' Ghiţă ?

— Beau, după ce ies din servici.

— Te ştiam pensionar.

— Nu mă rabdă umbra. Şi uliţele ! Umbli şi vezi şi asculţi, se cheamă că trăieşti. Semnează cu creionul chimic legat c-o sfoară de un inel al genţii. Nea Ghiţă scoate pachetul, ceva care aduce cu o carte, învelit în hîrtie albă de ambalaj, şnuruit şi cu adresa scrisă caligrafic, în tuş.

— Se cam contră al'di taică-tu şi nu-i bine că puterea stă la ăia din fruntea bucatelor.

Bătrînul îl fură cu privirea aceea străvezie, apoasă, vicleană şi opacă, în care zac veacuri de neîncredere, la care n-a ajuns nimic din uşurinţa cu care se judecă aiurea. Ştie că dacă tace, va tăcea şi poştaşul. Dacă se va arăta

prea interesat, poştaşul nu va spune mai nimic. E cald. Zăpuşitor. Zumzăie albinele.

— De, nea Ghiţă... Nu-l ştii matale pe tata ? !

Ziua este scobită parcă în cretă. Dincolo, la magazin, totul este multicolor, pînzeturi înflorate, înşirate pe gard, carpete care reproduc tabloul lui Delacroix cu arabi vînînd leul, plăpumi, viguri de pînză de sac, sandale, trece un tractor cu remorcă încărcată cu baloţi de paie, cerul este străveziu, dar pe dunga orizontului, spre Bărăgan, dincolo de luncile şi pădurile Neajlovului se strîng nori opaci, poate strato-cumuluşi şi el ştie încă din copilărie că de acolo vin ploile cele mari care scot Argeşul din matcă.

— Tocmai că-l ştiu, asta este. Se-ntîmplă că-i mănîncă bufetul pe toţi. Bufetul, plocoanele şi celelalte. Frumos pachetul. Mă duc, că mă aşteaptă cu pensiile. Că ăla de fuse înaintea mea îşi făcu el singur pensie din pensiile ăstora, că pe a lu'Găină, cu cooperativa îl scoaseră din casă ăia de la controlul averilor. Lăcomia şi prostia... Mă duc şi trec mai îndeseară. Aşa este şi mama. Spune, dar nimic pînă la capăt. Aseară, în două ceasuri, a ştiut atît cît trebuie să ştie un copil învăţat şi ruşinos cum fusese el, sau cum îl plăcea mamei să creadă că este. Oamenii luau pămînt din dealul viilor, dintr-o surpătură, pentru umplutură şi cărămizi. Umplutură prin curţi, să se ridice cu rădăcinile roşiilor, că băltea apa pînă primăvara tîrziu şi ei cu roşiile se ţineau. A dat unul cu lopata de nişte oase. Au săpat. Au scos din mal doisprezece ulani, unora nu le putreziseră cismele, un moş îi măsurase aşa cum erau numai oase, aveau toţi peste un metru nouăzeci şi tot moşul a spus că i-a prins o mitralieră cînd au venit nemţii cu bulgarii în războiul mondial dintîi, să ocupe Bucureştiul. Aştia erau în patrulă şi acolo în vii se ascunsese un locotinent cu un pluton de roşiori. Pe a lui Tică o tăiase tramvaiul cînd venea de la lucru, că era muncitoare la Poligrafica şi a lăsat un copil singur pe lume... Desface şnurul de mătase albastră. Un caiet gros, legat în scoarţe de piele vişinie. Fotografia Mariei, undeva într-un parc, o fotografie frumoasă, necontrafăcută, nepozată ; o fată tînără, pe o bancă, cu un surîs grav, o fată care într-un fel foarte depărtat şi vag seamănă cu Maria

cunoscută de el și pe pagina de gardă, scris caligrafic, cu litere reci, frumoase, avînd ceva din austeritatea caracterelor gotice : „Iată-mă ! Maria."

Înveleşte caietul cu scoarţe din piele vişinie în hîrtia de ambalaj şi îl aşează pe pălimarul aplecătorului.

— Ai primit vreo scrisoare, dragul mamii ?

Mama, frumoasă încă, cu nasul în vînt, cu ochii ei verzi, legată la cap cu cîrpă neagră, ieşită în uşa bucătăriei de la casele mici. Cloştile, bobocii, curcanul acela afurisit şi bătăios, găinile uriaşe, de rasă, cloncănitul lor toropit de arşiţă, grohăitul porcului din coteţul lui umbrit de gutuiul vechi, turcesc şi sentimentul ciudat că nu-şi aparţine, că a evadat din el însuşi, nemaifiind nici maiorul Dan Dorobanţu ; nici Dan a lu' Dorobanţu, Volintiru ; ori cum îi ziceau oamenii mai pe scurt „a lu'Volintiru". Se înhamă la vermorel.

— Pune mata mamă, caietul ăsta pe dulap, că mai am de stropit.

— Numa' hapsînu de taică-tu mai stropeşte via înainte de cules, să-şi rîdă satul de el... Bine puiule, îl pun... Miroase a parfum scump... Ia uite ce mîndreţe de fată. Ptiu pe ea, draga de ea, şi ăla bătrînu îi dădea cu Dida lui, veni-i-ar numele înapoi de căţălandră să-i vină... Du-te, că dă borşul în fiert. Du-te şi întoarce-te să-mi povesteşti de fata asta frumoasă, că a lu'Ciupitu n-o mărită pe Ileana lui, o ţine fată mare, bătrînă în bătătură doar, doar o lua-o a lu' Dorobanţu, s-o ducă la oraş, la bloc, că are mîinile albe şi nu mai poate scoate apă din fîntînă, că şi-a pus hidrofon...

— Hidrofor, mamă.

— Hidrofon, puiule.

Iarăşi în vie. Nu bate un fir de vînt. Piatra vînătă îi aşterne un strat albăstriu pe degete, pe unghii, o simte lipindu-i-se de obraz. A uitat să mai muncească şi uite ce condiţie fizică face şi fără să lucreze la paralele. Desigur una din condiţiile longevităţii prin partea locului este eliminarea abundentă a toxinelor prin intermediul muncii fizice. Un panseu pe măsura dispoziţiei lui, care cu fiecare clipă de stat în vie devine ceea ce este de fapt, conştiinţa vagă a unei culpabilităţi. Nu-şi dă încă seama în ce fel este culpabil şi faţă de cine este culpabil ; dar oricum,

conştiinţa vinovăţiei este din ce în ce mai limpede. Poate a evitat să vorbească deschis cu tata, poate a luat lucrurile aşa cum i-au fost spuse, adică prin o mie de aluzii vagi şi el n-a încercat să treacă dincolo de aluzie, la miezul faptelor, s-a mulţumit să surîdă, să facă pe imparţialul şi pe cel venit în vacanţă dintr-o lume foarte exactă în raporturile ei intime, o lume configurată de legi riguroase, acceptate de ei în mod unanim, ca singurele posibile şi eficiente. Iată-l întors acasă, în acest sat nou cum i se spune mereu în presă şi dintr-odată ideile festive despre „bătălia recoltelor" şi viaţa cotidiană vopsită în roz optimist încep să se coclească, pentru că aici se întîmplă ceva dincolo de reîmpărţirea puterii pe noile clanuri şi familii ale satului, cum s-a făcut după aşa zisa alegere a noului preşedinte şi angajarea noului inginer şef, fapte relatate pe larg de tata, cînd a venit la el, la aerodromul din T. îmbrăcat de sărbătoare, cu laibăr negru şi pălărie de fetru cu calota ţeapănă, aşa cum a fost luată pălăria din raftul magazinului. Nu poate spune că nu stropeşte corect, aşa cum l-a învăţat bătrînul, de la tulpină spre vîrful coardelor, pe dosul frunzelor, acolo unde se încuibează sporii acestei ciuperci afurisite. Ciorchinii atîrnă grei, au dat în copt, au devenit transparenţi, plini de o lumină suavă, chihlimbarie, mierlele îşi fac de cap în luncă, fluieră şi se îngînă, puii de barză se rotesc deasupra satului, au învăţat să zboare binişor şi el îşi aduce aminte de toamna aceea cînd barza lor şi-a rupt aripa, el a găsit-o zăcînd sub stîlpul de înaltă tensiune, a adus-o acasă, a oblojit-o şi barza a murit de tristeţe într-o seară, cînd au trecut spre sud stolurile de cocori. Era lună, stolurile treceau parcă ştergînd-o cu aripile, tot cerul era plin de guruitul lor gutural, barza nu mîncase şi nu băuse de la începutul migraţiei şi în seara aceea, cu o disperare tristă a încercat să-şi ia zborul. După ce a fîlfîit de cîteva ori din aripi, ţopăind jalnic prin curte, s-a vîrît sub salcîmul unde-şi făcuse cuibul cu cîţiva ani în urmă, a scos un geamăt aproape omenesc şi s-a stins. Fusese o barză curată, albă, veselă, tocăia din plisc de cîte ori îi aducea bărzoiul cîte-o broască în vremea clocitului, scosese cîteva rînduri de pui puternici şi de două ori îşi ucisese cu ciocul puiul bicisnic, aruncîndu-l din cuib spre marea mirare a mamei, care-o

ocărîse şi se crucise cum poate fi aşa de haină o pasăre sfîntă care vesteşte primăvara şi viaţa.

— Păi numai aici bicisnicii ajung să-i stăpînească pe ăi de duc greul, spusese tata şi plecase să arunce puiul în apă...

Nu se ştie prin ce asociaţie stranie rememorează scena cu Vic, Tereza goală în lumina albă a plajei, pescăruşul Donald virînd în picaj şi senzaţia aceea de nefiinţă cînd a stat cu Maria şi Tereza pe nisip, însera, Maria adormise copilăreşte şi Tereza emisese sentinţe cu buzele ei roşii şi senzuale : „Cred că o viaţă în doi poate fi armonioasă, atunci cînd experienţele lor nu coincid". Glasul tăios al lui Radu Belcotă :

— Dumneata eşti tovarăşul Victor Neagu de la Comerţul exterior ?

Era vacanţă la mare şi dintr-odată cineva cu glas tăios, cazon, îndepărtase aparenţele, stricase armonia estivală, adusese în bonomia liniştită a vacanţei o realitate oneroasă care ţinea de traficul de influenţă, de exploatarea funcţiei, de degradarea raporturilor fireşti şi el ştia că totul este adevărat, pentru că, acolo pe plajă şi mai tîrziu la „Han", văzuse cum „tovarăşul" Victor Neagu o foloseşte pe soţia lui Tereza ca pion principal în manevrarea celor de care depindea numirea lui în nu se ştie ce post dintr-o ţară latino-americană. Simţise şi atunci o senzaţie de greaţă, dar evitase să gîndească, era în vacanţă, nu era specialist în probleme sociale şi voia să se bucure integral de soare, de mare, de linişte.

2

„Iată-mă, am venit !... Maria !"

„Mai. Sînt frîntă. Totul mi se pare o enormă absurditate. Un stîlp de telegraf transformat de puhoaie în torpilă a intrat la numărul 25. A spart zidul, mai bine zis l-a găurit, a ieşit prin celălalt zid, a percutat alte două ziduri la numărul 21 şi alte două la numărul 19. Dacă stau în curtea doctorului Cibu, ori mai exact la poartă, văd prin toate trei casele de pe strada Moldovei. Oficiantul sanitar

Sasu Vasile de la 17 a rămas cu o grămadă de moloz şi o plapumă pe care a scos-o astăzi din nămol, a spălat-o şi... A venit căpitanul acela tînăr, care a salvat 21 de familii în cartierul pustiit de ape de după calea ferată, mai ales ceferişti. Tata are mare recepţie mare la „Ambasador" cu lumînări, băuturi care ard cu flăcări albastre, se pare că s-a încheiat un contract cu oi, multe oi şi eu clefăi în nămoale de trei zile. Nea Grosu, motopompistul, zice să mă culc. Mi-e ruşine. El stă la motopompă de 48 de ore. Doarme pe capota motopompei „s-o auz eu prin somn, că merge". Am nămol în cizme, pe oase, în suflet. Căpitanul, cred că-mi face curte, zice că s-a întîmplat ceva cu un transport de corturi pentru sinistraţi. Ceva murdar, îngrozitor de murdar. Seara am trecut pe lîngă zidul cetăţii, unde azi-noapte şi-au găsit adăpost sinistraţii din cartierele inundate. Mi-a vorbit de Horia. Foarte ciudat. Parcă ar fi vorbit de tatăl lui, ori de fratele lui, cu amănunte atît de multe, încît mi-a fost frică să nu-l văd ieşind din celulă. E unul umflat şi guşat, care-şi dă importanţă şi strigă mereu : veniţi la mine, tovarăşelor, am gătat cu programul de audienţe, stăm la dispoziţia oamenilor muncii zi şi noapte, să vă scriem pentru materiale de reconstrucţie, că vi le dă partidu' nost la ajutoare pentru sinistraţi. Zice mereu „tovarăşelor" ; ori „tovărăşicilor" şi mie îmi vine să-l plesnesc peste buzele groase şi unsuroase. A venit şi la noi, la dormitor, pe la opt, rînjea şi l-am dat afară, iar el mi-a luat numele, pronumele şi iniţiala tatălui. Un porc. Elvira l-a înjurat ţărăneşte. L-a trimis să scoată utilajele din nămol, că de aia îl plăteşte statul, nu să se fîţîie pe zidul cetăţii şi să-l facă pe Napoleon în exil. Oamenii de aici sînt nişte martiri. Noi nu mai rezistăm. Elvira a propus să dormim 24 de ceasuri, după care să trecem la utilaje. Este cel mai inteligent lucru. Să facem ceva foarte exact. Altfel simt că toată durerea asta omenească, mă înnebuneşte..."

„Octombrie 7. A fost un curs splendid. *Catastrofalul* înzestrează electronica cu conştiinţă de sine. O face părtaşă la istoria contemporană. Nu ştiu cine este demodat : el, uşurel patetic, cu cravata lui fluture şi gulerele scrobite, vorbind despre tehnică în termenii cu care se vorbeşte îndeobşte despre valori umane (ce sînt alea valori

umane) sau *Ciclopul*, cu părul lui perie, fălci de malaxor, păros, cu pantaloni sport și bluze șoc, care știe un singur refren : eficiența. Ca și cînd o profesie nu ar putea să închidă în ea nici cel mai mic coeficient de sentiment. De vocație. Absurd...

Noiembrie 23. Relache. Cînd am ieșit de la curs, pe scări, era căpitanul de la Alba Iulia. Flori, mănuși, curtenitor, simpatic, și copil. Într-un fel mi-e coleg. Anul III la matematică. N-are nici un rost. Nu am nici o disponibilitate pentru matrimoniu și încă mai puțin pentru amor. Poate sînt frigidă. Poate sînt anormală din punct de vedere sexual. Nae cu Cici la recepție, nu se știe ce schimb de experiență cu omonimi de aiurea. Țara arde și baba se piaptănă. Cici — înfloritoare, rochie lungă mov, decolteu apetisant. E mai tînără decît mine. Am zăcut toată seara. Am ascultat Ravel. Să-mi dau palme, nu alta. Pe urmă m-am apucat de proiect. De fapt costă 10 000, ți-l face Dinculescu, că ori e în comisie, ori face schimb cu Ștefănescu ; ori cu Mărculescu. Toată lumea îi știe. Toată lumea ridică din umeri. Mai bine ieșeam cu căpitanul... Cum este cînd ieși cu un bărbat ?... Taxi, chelneri, dans, amețeală, ei și ? O să-mi fac alt Dumnezeu din puritatea mea. Maria cea pură ! Fecioara !... Mă plictisesc ! Asta e ! Și sînt lașă. Lașă cît zece. Atena zice că-i schimbă pînă-și găsește masculul perfect. Cînd l-o găsi, al ei este, pe veci. De Viconte zice că adoarme înainte de a ajunge la șiretul pantofului. În pat uită unde se află și bate cîmpii, apoi plînge și o declară fecioară, vestală a castității. De ce dracului se afișează cu el ? Poate pentru repartizare. Este și asta o metodă. Măcar Atena nu-și face scrupule și nu afișează mutra de madonă veșnic jignită a Gabrielei.

Un grangur verde, vopsit cu galben pe burtă face un viraj larg și aterizează pe-o creangă, de unde îl ia la fluierat. Aude un cocoș de fazan trîmbițîndu-și provocarea guturală, de undeva din pădurea care coboară pînă-n albia rîului. Și-a găsit refugiul nevătămat de vreme. În dreapta, pădurea. În stînga, grindul împădurit unde vin căprioarele să-și facă siesta. Aici nisipul alb, fin, aromele tari de salcie, de mîl, apa gîlgîitoare prin care înoată cîrduri de albitură și liniștea profundă, de la facerea lumii. Caietul Mariei este alcătuit din cele mai eterogene și

inedite pagini. Tăieturi de ziar, pagini din reviste de modă, cîteva ilustrații color din „Paris Match", pagini de caiet, coli de hîrtie ministerială, hîrtie de scrisori de diferite culori. Totul acoperit cu scrisul ușor heraldic, ușor gotic, absolut regulat, cu rînduri exacte scrise pe marginile textelor de presă, subliniate, ori acoperind sîrguincios și egal paginile ministeriale ; rînduri scrise pe hîrtie de ambalaj, acolo unde și cînd a simțit nevoia confesiunii. Asta era. Singurătatea Mariei și nevoia confesiunii. Ce a determinat-o să-i încredințeze caietul ? „Iată-mă" ! Se produce brusc o transmigrație de date. Oricît efort ar face să și-o aducă lîngă el așa cum a cunoscut-o la mare, o ipostază a Mariei frumoasă și obraznică, nu reușește. Îl atrage caietul, unde descoperă, nu cu stupoare, dar cu oarecare neliniște, o Marie traumatizată, mereu cu ochi viu și critic, o Marie neliniștită și își spune că niciodată un imbecil perfect n-a putut avea un craniu mai pătrat decît el. Și-o spune în liniște, pentru că, oricum : mîine se urcă în mașină și se duce s-o caute. Unde ?... Se va vedea. După amiaza este dumnezeească. Cerul s-a ofilit ușor, s-a rarefiat, s-a rărit și lunca, lumina are transparențe duioase și în tot acest peisaj în care-a copilărit, presimte toamna, așa cum o presimțea la culesul prunelor, cînd se apropia vremea plecării la școală.

Aprilie 12. (Însemnarea este făcută pe spatele unei fotografii de calendar ilustrat, un peisaj cu cireși înfloriți, după stilul caselor, undeva prin Apuseni). A venit B. să mă invite la Herăstrău. Are siguranța omului căruia nu i se poate refuza nimic, datorită poziției lui taică-su. Mediocru la cursuri, dar, spre surpriza tuturor, de o politețe perfectă cu profesorii. Unii dintre ei ar fi în stare să-i lustruiască pantofii. Am zis : unii. Îmi aduc aminte de Malaxor I ; cînd B. i-a răspuns în doi peri și Malaxor I s-a zbîrlit și l-a scos de la curs. Eram în laborator și s-a făcut o liniște de mormînt. După curs, B. și-a cerut scuze. Are un „Fiat 800 Sport," se poartă după ultimul jurnal, este corect cu colegii, aduce țigări obișnuite, ce fumează toți ; dar în spatele acestui „democratism" afișat discret, inteligent, bănuiesc un dispreț suveran pentru tot ce nu începe cu „Fiat 800 Sport" și nu se

termină cu week-end la Sinaia, munte, ori mare. Dispreţului acestuia disimulat îi răspund cu un dispreţ afişat, cu toate că B. e drăguţel şi sigur că pleacă direct la Atomică. L-am luat de braţ pe Florin, i-am spus că mi-e poftă de-o îngheţată şi că fac cinste, la care Florin s-a făcut alb, mai ales că B. rămăsese acolo, roşu şi asudat. B. n-are nici o vină că e feciorul lui taică-su. Vina începe din clipa în care, foarte subtil, ne-o demonstrează. Am înghiţit îngheţata, cu noduri. Florin a pretextat că-l doare o măsea. Am mîncat şi îngheţata lui, jucînd faţă de el rolul lui B. faţă de mine, ceea ce este absolut idiot. Plimbare pe bulevard. Prin Cişmigiu. A încercat să-mi ia mîna. A lui era umedă. I s-a voalat glasul. Voalat, ca să nu zic dogit. Ori răguşit. Mi-a vorbit foarte inteligent despre cultura inca, mi-a mărturisit că de fapt istoria culturilor este adevărata lui vocaţie şi că face electronica pentru a putea cîştiga mai bine, facultăţile de tip umanist căzînd în desuetudine. A fost cuvîntul lui. Ştie o mie de lucruri interesante şi cum vorbea din ce în ce mai aprins, a făcut dintr-o dată un cap de clasic în viaţă. Asta m-a îngrozit, aşa că l-am dus pînă la Cici la magazin. Cici a înţeles şi a zis ceva. Am rămas singure. Am plîns în depozitul magazinului pe nişte jurubiţe de mătase, care miroseau puţin a naftalină. Cici a crezut că din cauza lui Florin. Am plîns că nu m-am dus cu B. la Herăstrău. Voiam să văd cum merge „Fiatul“ !

Acum sînt doi granguri, care se întrec în fluierături cu cîteva mierle risipite prin subarboret. Caietul Mariei are harul să-i sensibilizeze conştiinţa, gîndeşte treaba asta în termenii în care vorbeşte politicul de la Escadrila 2, un oltean isteţ mereu în faţă cu un dispozitiv tactic al dispoziţiei şefilor, al relaţiilor lor, al capacităţilor lor de înţelegere, al obsesiilor şi limitelor „dispozitivul disponibilităţilor ierarhice,“ cum l-a botezat maiorul. — „Dane, eşti un ofiţer de elită, un zburător de clasă, dar ai un har nenorocit, măi băiatule...“ „Care ?“ Pe-al modestiei... Taci şi ascultă-mă. Faci greşeala să crezi că ierarhicii au datoria să remarce, să noteze şi să aprecieze modul tău exemplar de a-ţi sluji profesia, minus... Ştii tu, chestia cu Ingrid... Este evident. Calomfirescu, promoţie cu el, băiat mediocru, disciplinat, căsătorit şi cu doi

copii a fost avansat la excepţional. Sînt criterii de selecţie care-i scapă. S-a mulţumit ani de zile să ia lucrurile în ordinea lor aparentă, ordine pe care-a sanctificat-o, căreia i s-a supus ca unui destin inexorabil şi iată că în viaţa lui apare o Maria, studentă la electronică şi toate lucrurile pe care el le-a considerat imuabile, dotate cu harul definitivului, pot fi privite şi sînt privite dintr-odată dintr-o infinitate de puncte de vedere... Chestia cu George Georgescul îl izbeşte totuşi atît de violent, încît are tendinţa să sară din nisipul fierbinte, să fugă în ajutorul Mariei al cărei glas îl aude limpede : Daaan ! Dan !... A fost comod, rutinier şi în ultimă instanţă de un egoism stupid, care l-a dus la conformism. Oricum ar fi fost, trecînd toate aceste atribute la capitolul „disciplină", capitol cu totul îngăduitor, care te scuteşte de multe ori de oboseala de a gîndi pe cont propriu, în esenţă a rămas el însuşi, dovada cea mai bună fiind faptul că-l sensibilizează fiecare rînd al Mariei. Altă generaţie. Altă optică.

— Daaan ! Dan !... Dănuuuţ !... Mă Dănuuuţuleeee, măăă !

Glasul uşor cîntat, tărăgănat, cu inflexiuni cînd aspre, ciobăneşti cînd moi şi parcă legănătoare îl aduce în lumea cu granguri, nisip fierbinte şi cer albastru stins, rarefiat. Se ridică pe coate. Din Argeş iese o fată înaltă, voinică, arămită uşor, cu părul cînepiu legat în coc. Poartă un costum de baie verde, despicat mult între sîni pînă pe pîntec, apa îi stă broboane pe umerii rotunzi, are sprîncenele încondeiate şi vine spre el rîzînd, îşi arată dinţii albi, puternici, muşcă dintr-un măr încă necopt şi cînd ajunge lîngă el scoate din sîn alt măr, îl scoate fără nici o jenă, firesc, (el îi vede carnea albă şi sînul voinic) i-l aruncă şi se lasă în nisip, lîngă el :

— Îl furai pentru tine de la domn' Mihai.

— Să-ţi fie ruşine, Ileană.

— Mă cunoscuşi ? Credeam că te ţii măreţ. Ai mai îmbătrînit. Ia să-ţi număr firele albe. Unu, doi, cinci, nouă...

— Nu fura, măi fată !

— Zău că nu fur.

Şi rîde. Gîlgîitor. Fără griji. Miroase a frunze de nuc, a pămînt reavăn, a apă de Argeş, a lene, o lene de vară,

binefăcătoare. Are ochii verzi, buze roșii, mașcate, rîde și zice că are unsprezece fire albe la tîmpla stîngă. Avea doi ani cînd era el locotenent tînăr. Odată, o bătuse mă-sa, el era în concediu, venise plîngînd, era durdulie, plutea într-o spumă de păr cînepiu, cîrlionțat, i s-a suit în brațe, l-a luat de gît și i-a adormit la piept, sughițînd. Pe urmă, în alte concedii i-a zis nea Dan ; ori domnu' Dan ; era puiandră, se ridicase, se legăna pe tocuri înalte, se ducea la cămin, la dans ; ei se duceau încă la horă ; a mai fost și la un liceu sanitar, ori așa ceva, acum are unghiile tăiate rotund, cu pielița curățată ; pedichiură, rîde și-l întreabă dacă îi place lui la Grădinile, de cînd s-a înstrăinat, că ei îi plînge inima de cît este de frumos aici.

— Raiul, Dane, nu alta ! Păcat !

— De ce păcat, Ileană ?

— De ! Știu și eu !... zisăi o vorbă. Ești bine sănătos, că zicea nea Ghiță poștașul de-un accident cu avionul.

— Poveștì. Tu ?

— Mulțumesc de întrebare. Bine. Cu ale casei.

— Te știam asistentă.

— Aș ! Nu-mi place. Spital. Bolnavi. Doctori, ori bolnavi care se freacă de tine. Miros de moarte. La ce-am nevoie cînd tata, slavă Domnului.

— Altceva ?

— Citesc ! Pentru tot neamul meu. Merg cu tata pe la pieţe. Mă distrez.

— Cum ?

— La pieţe ? O lume... Ghicesc meserii, apucături, oameni... Te însurași ?

— Nu !

— Cam bătrîior. Te lovești cu mine, că se vaită mama în nouă sate. Rămîn piatră-n casă și n-am nici un rost pe pămînt.

— Să te cred ?

— De ce nu m-ai crede ? ! Pe care-i vrea tata, nu-i vreau eu. Că-mi alege pe-ntrecute. De la teologie, într-o vreme mă voia preoteasă în sat, pe urmă nevastă de doctor, venise unul prizărit, amărît, c-o bărbanță de drac, că-i face tata „dizpenzar“ acasă, eu asistentă, suta de mii pe an ; el cu zarzavaturile, două sute, case, mașină mică, cine-i ca Ileana lui Ciupitu, doamna doctor, crăpa

rînza-n alea toate, la mare, în străinătate, ce folos că muream de urîtul lui, n-avea nici un dinte în față și avea frate stomatolog, frati-su era frumos, dar beţiv și curvar, așa că se duse doamna doctor dracului și zor nevoie cu al lui Zugravu, că iese la anul inginer, îl mai știi pe Mitică, de luă primul pe țară la Olimpiada de matematică...

— Auzi, Ileană, la ce naiba ai făcut tu limba română și te-ai spetit la liceul sanitar și zici că citești, cînd...

— Nu fi prost, mă Dane. N-am să vorbesc din vîrful limbii cu alde tata, ori cu astea din sat, de-au rămas pe la *ceape*, și cu tine nu-mi vine că ești deștept și ți se pare că mă fandosesc. Asta sînt, asta rămîn. Ne scăldăm ? Ce citești ?

— Notițe.

— Dai vreun examen ?

— Dau.

— Curios. N-am pomenit notițe legate în piele. Are domn' Mihai „Mizerabilii", patru volume legate în piele.

— Ce mai face domn' Mihai ?

— Ce să facă ? A ieșit la pensie. Își vede de stupi și ăștia micii nu mai învață carte cu navetiștii care vin la nouă și pleacă la douăsprezece. De trei ani n-a mai intrat unul pe undeva mai acătării. Te scalzi, ori notițele astea, examenul...

Rîde. Molipsitor. Îl privește cu ochii verzi, veseli, în care joacă lumina. Îl ia de mînă. E voinică. Ageră. Îl trage după ea în apă. N-a mai vorbit cu Ileana de mult. De cînd ? Nu știe. Apa este răcoroasă, curge repede, aduce frunze galbene de salcie, lunguițe ; ori de salcîm, aproape rotunde, uite dom'ne c-a început salcîmul să tragă a toamnă, o pereche de guguștiuci vine la apă în zbor grațios și el o întreabă pe Ileana de unde a știut ea că este el aici, la scaldă.

— Te-am pîndit, prostule ! Asta e ! Te pîndesc de ieri.

— De ce ?

— Știu și eu ? Așa. Hai să ne scăldăm, n-auzi ? ! Ține-mă de mîini, mă Dane, mai tare mă, bărbătește, că-s grea, ține-mă așa pe val, uită-te în apă și zi-mi ce vezi ?

Ce să vadă ? Vede trupul ei plin, cu coapsele rotunde unduind, vede cîrdurile de albitură, petele de lumină

sticlind pe solzii mrenelor-aiurea, își vede copilăria, aia și-o vede, Ileana asta e deșteaptă foc, miroase a mere abia pîrguite, mere de furat, mere furate cu nerușinare de la dascălul lor, cum furase și el mere, cu toate că-l venera pe domn' Mihai ; veneraţia era una, furtișagul de mere alta și s-a dus naibii maiorul aviator Dan Dorobanţu cu toate problemele și sofisticăriile lui ; Ileana rîde gîlgîit, soarele îi aureşte părul cînepiu și-l întreabă cu glasul uşor aburit :

— Auzi, Dane, vii mă pe luncă să auzim grangurii ?

3

— Care va să zică, unul cu unul fac doi, mă dusei eu la inspector, îi trîntii plicu' barosan pe masă și-i zisăi : ei, domn' tovarăș, dai sau nu Opălu, că mai am un Mercedes la o licitaţie și-s mai cîștigat, de nu-mi place, că-i negru și io vreau ceva mai vesel, ca pentru fii-mea, Ileana, că nu-i place negru și are și Năică negru și nu vreau io și pace.

Cum dracu' a ieșit din cretinul ăsta o fată veselă, deșteaptă și limpede ca Ileana, nu se explică, decît dacă ţaţa Anica n-o fi păcătuit și ea la zilele ei cu unul mai pricopsit. Taică-su își trage piciorul lovit de o mină, a fost pionier de asalt, și-l priveşte acru pe sub sprîncenele stufoase. Mustăceşte și cînd mustăceşte Dorobanţu ăl bătrîn, se cheamă că are idei.

— Cu ce ocazie domnu' a lu' Ciupitu, cu ce ocazie pe la noi ?

— Cum cu ce ocazie, diavole, spune mama... Veni finul să-l vază pe Dan... Stai, fine, că nu te mai văzui de-o viaţă.

— Ei, de-o viaţă... De cînd schimbă hodoroaga aia de-i săreau roţile în faţa primăriei pe „Opăl", de-atunci nu-l văzuși pe fin. Stai domnu' fin, dacă zice coana Valerica... Stai aici, sub boltă și spune, că e enteresant cum dăduși matale plicu ăla barosan. Stai și lămureşte-mă cam cum devine cazul cu plicu, de unde e el aşa barosan, că matale nu prea aplici legea cu privire la organizarea producţiei și a muncii în agricultură, decît aplici legea bufetului și a

dijmei, cotizație personală cum zici matale, cînd împarți lucerniștea și nutrețul, ca și cînd pămîntul *ceape*-ului ar fi moșie personală și noi pălmașii tăi, stai și uite că Dan scoate acuși o sticlă de la nisip și ce mai face Ileana, că auzii de nunta cu doctoru, da nu știu, că nu ne invitași și pe noi.

— Care nuntă, c-o vedeai naș' Gheorghe, că la organizație nu vii, da te făcuși epitrop și trecuși la misticism cu popa Soare și ne făcuși de rușine.

Ciupitu îi trage cu ochiul, semn că l-a înfundat pe bătrîn. Dau sudorile din el, e aproape obez, cu trei rînduri de guși fruntea i s-a îngustat și mai mult, ochii înoată în pungi gălbui de grăsime, se întîmplă ceva cu hormonii lui Ciupitu, a muncit pe brînci în solar ani de zile, la temperaturi de peste patruzeci de grade, o știe demult, apoi a trecut la zootehnie, brigadier, că este văr primar cu președintele și cumnat cu președintele cooperativei și tata zice că împarte nutrețul după cîți bani i se dau : dai o sută, iei pe vale, unde se scurg ploile și-l nămolește, dai cinci, iei lucerniște a-ntîia, sus pe coamă, unde te bate vîntul la coasă, lucerna stă dreaptă, deasă perie și cîntă pitpalacii în ea și vezi livezile pline de grauri și viile.

— Măcar popa Soare făgăduiește din ale Domnului și fericirile de pe lumea ailaltă ; da' tu și cu Apostol făgăduiți fericirile pămîntești, domnu' a lui Ciupitu. Făgăduiți cu gura, că de aia o îndopați și făgăduiala nu vă costă nici măcar cît îl costă pe popa Soare.

— Unde ziceai tată că e vinul ăla ?

— Uite la el, don' maior... Nu mai știe unde e vinul ăla. Lasă don' maior diversiunile, că domnu' fin le știe pe toate și acu' se cheamă că veni să răsufle...

— Și dumneata mă iei ca la controlul averilor. Ehei, nașule, am greutăți, fată mare, mîine, poimîine o dau la facultate, că isprăvi prima, are cap și vrea să învețe, învățătura cere parale și noi trudim cu cîte brațe avem, că altfel se duce colectivu pe apă, dacă este să ne luăm după toți transfugii, că se făcu Grădinile navetist și rămase Ciupitu și Apostol și Urdă să ducă greul, că matale nași Gheorghe...

— Trecui la misticism.

— Bine că recunoşti.

— Dacă ţineaţi coru de-l puse pe roate domn' Mihai, rămîneam cu voi... L-aţi mîncat copt, m-am dus la corul popii, că-mi place să cînt şi am glas.

— Îţi baţi joc de mine.

— Eu ? Te fur eu la cîntar, cînd aduci carele cu porumb la bază ? Te fur eu la Aprozar, cînd predai roşiile ? Să ai tu roşii a-ntîia şi eu să le trec a treia ? Ori să aibă a lui Găină roşii a treia şi eu să le trec „export" şi să le plătesc din diferenţa de la antîia, la a treia pe care-o scosei din munculiţa ta ? Cum să te batjocoresc eu mă domn' finule ? Auzi-l, Valerică, pe finu...

— Luaţi nişte plăcinţele, că sînt cu brînză şi merg cu vin roşu,.. Daane ! Dănuţu lu' mama... O văzuşi pe Ileana, că se făcu fată frumoasă, ştie umbla pe tocuri şi poartă rochiţe ca la oraş pînă-n bucă... Hai cu vinu, odorul mamii.

Lui îi vine să rîdă cu un ochi, să plîngă cu celălalt. S-a dus cu Ileana pe luncă să îngîne grangurii. I-au îngînat. i-au mai îngînat grangurii pe ei, Ileana are pielea mătăsoasă aromind a ierburi crude şi i-a spus că nu pleacă din sat nici legată de grapă. La ce să plece ? Şi-au făcut baie cu boyler, încălzire cu „Confort 20" nici nu costă mult, un douăzeci de mii şi „mai la urma urmei, decît să stau cu nasul în fundul bolnavilor, fac un curs de zootehnie şi gata. Pînă atunci mă distrez. Hai, Dane, să mai îngînăm grangurii". Era lacomă de dragoste, avea o detaşare absolută, plesnea de sănătate şi cînd a intrat în Argeş, să se ducă de vale, i-a spus, stînd acolo, cu apa pînă la sînul cărnos şi pietros, că la toamnă se mărită cu Georgică Creţu, băiat bun, profesor de ştiinţele naturii cu trei ani. Mutat de la Prundişul, care şi-a făcut un laborator, are chiar un soi de grîu hibrid pe cale să fie omologat, este cam miop, timid, îl cam iau peste picior „navetiştii" care trag chiulul şi lasă şcoala pe spinarea bietului Georgică, dar ea ştie că Georgică o iubeşte, are să fie un tată excelent şi ce-i trebuie mai mult, dacă el, Dan, n-a iubit-o niciodată cu adevărat ? ! L-a privit o dată scurt, pe sub gene, cu ochii aceia verzi, cu pupila rotundă şi străvezie, ca de pisică, soarele îi aurea norul de bucle cînepii, l-a întrebat cît stă în concediu şi fără să aştepte răspunsul şi-a dat drumul în şuvoi. A urmărit-o cum trece apa înot şi cum

iese de vale. Braţul fîlfîind de cîteva ori. Soarele. Umbrele prelungi ale după amiezii tîrzii. Şi care adevăr ? A uitat-o pe Maria ? A avut atunci o simpatie adîncă faţă de Ileana, fata Ciupitului ăstuia viclean care bate şaua să priceapă iapa, că are bani de un apartament cu patru camere, dar nu-i poate pune la CEC, că el se mărturiseşte ca unor rude, cu toate că naşu' Gheorghe e în stare să strige la adunarea generală, munceşte cît zece, că ei au numai lefuri în casă ca la şase mii, dacă nu socoteşte ce face Mitică la atelierul de garnituri al cooperativei, că munceşte de la două dimineaţa, cînd dă drumul la presă...

— Şi te trece pe tine şi vă trece pe voi toţi pe ştate, mă domn' finule ! ?

— Păi nu intru io şchimbu doi, cu Sofica, cu alde' frati-miu Vasile, cu noră-mea şi cu Gogu, mă naş' Gheorghe ? De ce vorbeşti mata cu păcat şi nu-ţi vezi enteresu, că dacă ai apartament la bloc, după cum merg vremurile astea şi maşină mică şi nu-ţi numeri paraua cînd intri pe undevaşilea, dacă nu te caliceşti la viaţă, nu se cheamă că eşti fericit şi atunci de ce să ne dai tălică de mincinoşi pe noi, pe mine, pe Apostol, preşedintili, pe Urdă de la cultura mare şi să nu-l dai de mincinos pe popa Soare, că fericirea lui n-o văzui nici aici, ce să măi vorbim de lumea ailaltă, că nu veni nimeni să ne spună ce fericire o fi cînd te mănîncă viermii.

Căzui în transă meditativă, Ciupitu ridică paharul aburit cu vinul scos de la frigider şi-l priveşte în zare. Vinul roşu, sîngeriu, gros, parfumează aerul şi se aud albinele zburînd peste boltă spre stupi.

— Juma' blanc dă-l negru, un sfert ochiul şarpelui, un sfert zaibăr, năşicule.

— Pe-aproape, fine.

— Îl trăsăşi demult de pe drojdie ?

— Înainte de Paşti.

— Păi să trăim cu toţii şi să ne înţelepţim, năş' Gheorghe, năşico Valerica şi dumneata Dane, că ajunseşi om mare. Ehei, păi maior pe vremea mea... Ieşeam la raport, ca la Dumnezeu. Îl mai ţii minte pe domn' maior Gligoraş, de la vînătorii de care ? Auzi, eram noi prin stepă, pe la calmîci, naşu era sergent, rămăsesem noi, un batalion în încercuire, ne atacă ei cu carele să ne scoată din gropi şi

vine domn' maior Gligoraș cu o grupă de luptă, intră ei în gropile lor de vînători burdușiți de mine anticar, că te luau răcorile numai cînd îi vedeai cum le duceau ca pe cofeturi și cînd vin carele, eu le auzeam de-acolo din fundul gropii, că se zguduia pămîntul și s-a desprins o halcă de lut cu lăcașul de muniție cu tot, parcă aud eu un ordin și cînd mă ițesc peste buza gropii îi văd pe ăia zece, cu maiorul ; auzi, Dane, cu maiorul, că sar ca diavolii pe tancuri, le pun minele pe la încheieturile turelelor ori le agață de tunuri, rămăsesem cu gura căscată ca proasta, de mi-a trecut o rafală pe lîngă groapă, zvîrlindu-mi pămînt înghețat în ochi... Și taică-tu...

— Lasă-mă pe mine !

— Cum să te las, nașule, eram contingent' 40 ; mamă și cînd a ieșit nașu la bainetă cu uraaa contra infanteriei... Atunci mă găuri pe mine prin șold și nu-l mai văzui pe nașu decît la forțarea Mureșului, că putui să rămîn la manutanță, era un majur care le arenja pe toate, a făcut avere, da' mi părea rău și mi-era că mă batjocorește nașu prin sat, așa că i-am lăsat majurului arvuna pentru postu de la manutanță, căruțaș și m-am scris la batalionu de marș, ca să mă găurească ăia la forțarea Tisei, de era să mă înec și să-mi strice plămînul și iar să nu-l văz pe năsicu decît la defilare, la Arcul de Triumf că el ducea steagul regimentului și eu eram la cordonul militar, cam prin preajma maiestății, după care furăm amîndoi la reformă și-acu, uite-l, zice că trecu la misticism.

— Nu cîntam eu la slujbele morților, finule ? Pe front ? Ai ?

— Cîntai, nu zic !

— Și ce dacă cîntai ? întreabă mama de pe prag.

— Este, că sînt consecvent. Și tu nu ești, finule.

— Adică cum nu sînt, dacă mă iei tălică din scurt ?

— Nu ești. Că la reformă ți-ai dat arama pe față. Ai bătut din buze, l-ai îngropat pe unul, pe altul, te-ai ales cu halca cea mai grasă, pe urmă la tovărășie cu gura, dar cu lotul dosit prin scripte, pe urmă te-ai dat la fund niște ani, achizitor, ori ce dracului ai fost ; strînge cote, vinde, cumpără, chiag, seră, pe urmă te-ai ales mare colectivist prin adunări, pe la raion, că-l aveai pe Dumitru, mai marele tău, cu cotele și, uite așa, n-ai fost consecvent.

— Mă rușinezi la dumneata în casă, pe nedrept. Uite beau paharul ăsta, să nu te refuz ; da' m-ai amărît și m-ai înfruntat și să știi, Dane, că nu-i principial ce zice nășicu ; da' eu tot de don' sergent major îl țin, că am fost acolo cînd l-a decorat don' general Avramescu, cu mîna dumnealui, la Carei, și i-a zis „sergent Dorobanțu, neamul ăsta trăiește prin bravi ca tine", uite că nu uitai neam și-acum, dacă ai plăcere, vino și cinstește-mi casa, să mă bucur și eu de ce făcui și să mă laud. Ce zici, nășico ?

— Du-te, puiule ! Uite ici niște cîrciumărese, niște pere, ia și două sticle de vin, să nu te duci cu mîna goală.

Ciupîtu ia el sticlele și perele, că nu stă să le ducă un maior, chiar dacă este civil, dar îl știe satul, florile nu le ia și el știe că se bucură să-l vadă țațele ieșite la stradă că se duce cu flori la Ileana, se bucură și el că-i duce flori Ilenii, ziua a căzut spre amurg, soarele stă de aur în creștetul livezilor de pe deal, gîzele urcă pe razele lui străvezii și vine de la pășune cireada colectivei care umple asfaltul de baligă, de mugete leneșe, de tropăit. Se mai încalecă vacile, ciurdarul strigă „ho boală" și Ciupitu spune foarte limpede că n-a ajuns încă la numărul de vaci pe care-l avea satul înainte de război, pentru că nu este rezolvată problema furajării ; dar pe cap de vacă se mulge de două ori mai mult decît înainte. Adică decît mulgeau cei mai mulți, că a lu Nestor mulgeau atunci de-l speriaseră pe don' avocat Giurchescu, cel cu hergheliile. Merge greu, asudă, dă bună seara, dă și el bună seara, gospodinele s-au primenit, codanele stau pe paturile de la stradă, spălate, în rochițe colorate de stambă, cireada a trecut lăsînd asfaltul presărat cu baligi fumegînde și o basculantă „Roman", un Diesel uriaș, portocaliu, încărcată cu pietriș, claxonează și se vîră în cireadă.

— Ce-i bă, pletosule, nu-ți ajunse ciubucul pe ziua de azi ? strigă ciurdarul și bate cu bîta în portiera cabinei, pe geamul căreia își scoate capul lăieț un tinerel care-l înjură urît pe ciurdar, că de ce dă el cu bîta în mașina statului, la care ciurdarul răspunde că dacă e a statului de ce cară pietriș la particulari, cu benzina statului, pe cauciucurile statului și tamponează el vacile colectivei să le ologească și să-i mănînce lui prima ?

— Vasile, las-o încet că mă supăr, strigă Ciupitu şi şoferul trage imediat pe dreapta, tace şi ridică geamul portierei... E unu a lui Grosu din ţigănie, mai serveşte pe unul, pe altul ; da' se cam obrăznici şi-l rad, spune Ciupitu, este dintr-odată autoritar şi el îl priveşte aproape cu stupoare, pentru că nu-şi dă seamă cîte feţe are Ciupitu şi habar n-a avut pînă astăzi c-a făcut tot războiul, că a fost rănit de două ori şi, se pare, s-a bătut ţărăneşte, adică bine şi taică-su a ţinut să-i facă biografia completă, ca să ştie în ce casă se duce şi la cine. Dă şi el bună seara, femeile răspund privindu-l pe furiş, abia trece de cîte un grup şi le aude mărunţind des : „E a lu Dorobanţu, fa, n-auzi, uite că dă bună seara, nu se ţine măreţ", apoi se iveşte o poartă mare de fier vopsită verde, cu flori tot de fier date cu argint, un gard verde de prefabricate, ornamentat cu ciorchini vopsiţi în mov sau în ceva asemănător, dincolo de care se ridică o casă pătrată, cu veranda închisă în geamlîc, casă mare, cu boltă de viţă pe spalieri înalţi de beton şi în fund sticlesc geamurile de la seră. O bicicletă rezemată de un spalier.

— Iar a venit dăscălaşu ! Ar vrea el, mîrîie Ciupitu înjură şi strigă cu glas dintr-odată piţigăiat : Anicooo ! Anico ! Ieşi, fa, că avem musafiri... Ileana e pe-acasă, n-auzi ? Se deschide o uşă undeva în casă şi răzbate afară, ca un abur sonor un fragment din Balada lui Ciprian Porumbescu. Iese Ileana în capot lung, desculţă, pieptănată, surîzătoare.

— Poftеşte, Dane !

— Pe mine nu mă poftеşti, fata tatii ?

Glasul lui Ciupitu este dintr-odată altul. Duios, aburit şi parcă tremurător. Ileana rîde.

— Dumneata ai audienţă oricînd... Mamăăă ! Mamă, n-auzi !

Este un hol dincolo de veranda cu geamlîc plină cu muşcate în ghivece smălţuite, hol mobilat cu mobila care se vede din ce în ce mai des prin instituţii şi hoteluri, tapisată cu imitaţie de piele, aşternut cu un covor de lînă roşu aprins şi pe el îl surprinde lipsa de stridenţă, este şi el ţăran, n-a avut în spate rafinamentul unor generaţii cu acces la cultură, dar a trăit şi trăieşte în mediul creat de Radu Belcotă, şi-a format ochiul, dar mai presus de asta crede în infailibilitatea ochiului de ţăran, atunci cînd

este vorba de forme şi culori, un gust care, verificat discret în cursul anilor, nu l-a trădat niciodată. Se descalţă pe verandă, cu gestul firesc al ţăranului care nu aduce nămolul şi nisipul în casă. Ileana sesizează gestul.

— Nu trebuia, spune... Obicei turcesc.

— Igienic.

Balada se aude acum puţintel prea tare. Din hol se deschid trei uşi. Între ele, pe pereţi, scoarţe româneşti, evident din Bucovina, trandafiri roşii pe fond negru.

— Pe aici !

Este o cameră mărişoară, poate cinci pe cinci, cu mobila obişnuită în comerţ, nu se ştie ce tip „Ruxandra", ori „Camelia", ori alt nume din onomastica feminină ; ori din botanică, mai curînd din horticultură, simplă, aparent confortabilă — un dulap triplu, jos, cu oglindă, o toaletă cochetă, două fotolii, un studio cu rafturi de bibliotecă adăugate înălţîndu-se pînă la tavan, un scrin, un biroaş studenţesc şi o foarte frumoasă combină radio. Pe geamurile deschise se vede via şi un gutui cu fructele mari, acoperite de puf. Din fotoliu se ridică un tînăr înalt, cu ochelari, cu perciuni lungi, avînd în el ceva de Petöffy, este în ciorapi (covorul tot roşu violent) într-un pantalon albastru evazat şi o bluză cu picăţele, ceva foarte feminin, cu guler înalt, răscroit, croită pe talie. Tînărul poartă centiron lat, bătut în ţinte, o intenţie de plete, este bărbierit riguros şi ceea ce-l individualizează rapid dintr-o mie de tineri asemănători este nasul. Coroiat, puternic, fără să fie exagerat, un nas semitic, care-i dă aerul unei păsări de pradă. „Un ambiţios" îşi spune.

— Georgică Creţu, se prezintă tînărul.

— Maiorul Dorobanţu.

Mîna tînărului este fermă. Are o strîngere uşoară de inimă, ceva nu este în regulă cu toate că Ileana surîzătoare îl priveşte candid, făcîndu-i semn să ia loc. Ciupitu se aşează sfios pe marginea studioului.

— Stai, tată, stai comod, că matale le făcuşi pe toate.

— Auzi, Dane, că le făcui io... Io cu munca, io cu nasul vîrît în mraniţă ; ea cu mintea, cu ştiinţa, că nu-mi dădea mie prin cap să fac casă patrată, cînd toată lumea o face lungă, cum a apucat şi de mobilă, de covoare, aliluia.

Poate beam banii, ori îi dădeam pe la nunți, să mă arăt cine sînt io. Și dumnealui, domn' profesăr ce mai zice ?

Domn' profesăr oprise banda și, așezat în fotoliu, picior peste picior, îl studiază atent prin sticla bombată a ochelarilor.

— Mulțumesc de întrebare... Fac bine.

Glas tăios, cu o urmă de ironie rece, care-l zbîrlește pe Ciupitu. I se pare că s-a catapultat într-o lume stranie, unde sînt făcute niște jocuri în care a intrat și el fără s-o știe și fără să vrea, că jocurile au fost premeditate de mult pe harta lui Ciupitu, care i-a dat o misiune precisă maiorului Dan Dorobanțu, că tînărul care s-a prezentat Georgică Crețu are și el jocul făcut, dar fără maiorul Dan Dorobanțu și că cel mai conștient jucător de aici este Ileana, care-o aduce de mînă pe maică-sa ; femeie trecută, măruntă, cu dantura pusă cam la întîmplare, îmbrăcată într-o ie albă, strălucitor de albă și-n fustă albastră largă, cum poartă și mama.

— Ptiu pe tine, Dane, mamă, că frumos rămășești... Aurele, dă fuga la cămară și scoate vin. Ce te proptișI aici ? Lasă copiii să răsufle. Ei cu ale lor, noi cu ale noastre... Daane, Dane, nu fusăși aseară să vezi comedia dracului la a lu' Moraru, cînd strigă papadia aia bătrînă „săi, Gigele, că a intrat dracu în casa noastră", de-a sărit Gigel cu furca și taică-su, Moraru ăl bătrîn cu sapa și ce să vezi, era aia tînără, goală, stătea picior peste picior, cu țigara în bot și se uita în oglindă, că asta a-nvățat ea, acolo unde lucrează la prefabricate și mă bucur că Ileana nu vrea să plece și-acu, dac-ai venit, hai să-ți arăt casa, că nu mai dăduși pe la noi de cînd erai locotinent ; Aurele, unde-i vinul, Ileană, ce-mi stai de lemn, arată-i casa, că ne-am învrednicit și dumneata, domnu' profesăr, ce ziceai ?

— Eu nu ziceam nimic, sînt cu bicicleta, așa că nu mă grăbesc, coană Aurico !

— Auzi-l, mor cînd mă cuconește, păi io sînt cucoană toată ziua cu nasul în curul găinilor și-n baliga vacii și-n aia a porcului, să nu mai zic de cît rîșcii prin seră și bat mătănii pe la rădăcina roșiilor ? ! Că mă hărgățește Ciupitu mai rău ca pe-o slugă : du-te Anico la colectivă, du-te

Anico la prăşit, la pus cartofi, la scos cartofi, la sfeclă, la porumb, la mături, că tovarăşu Ciupitu bate politica prin adunări şi dacă nu face Anica zile muncă s-a dus lotul personal... Ileană, n-auzi, arată-i casa, că stăm noi cu domn' profesăr.

Ileana, mereu surîzătoare, îi arată casa. Cinci camere, numai una cu mobila bătrînă, cu ştergarele de zestre, cu scoarţe ţesute în tinereţe, cu icoane vechi, cîteva ulcioare pe poliţă şi o ladă mare de zestre din lemn de tei, încrustată, acoperită cu o pătură de lînă ţesută în casă. În rest mobilă de la O.C.L. fără personalitate, curată, cu scaunele şi fotoliile acoperite cu bucăţi de pînză din cînepă şi pe pereţi tablouri anonime, cumpărate de la cine ştie ce pictor rătăcitor, din aceia care zugrăvesc tinzile şi balcoanele cu lacuri de munte înconjurate de brazi albaştri, lacuri la care se adapă cerbi cu coarnele cît vîrfurile înzăpezite ale munţilor. Ileana este perfect neutră, decentă, capotul îi cade moale pe coapse, pe sînii plini şi el se sfieşte dintr-odată, de parcă nu ei doi ar fi îngînat grangurii pe luncă acum trei ceasuri. Sînt şi lustre şi veioze, sînt perne, sînt servicii de vin cu strafuri aurii, ori cu buline roşii, sînt teancuri de farfurii, cu supierele şi solniţele de rigoare în vitrine, totul aşezat la vedere, ca atunci cînd s-o scoate zestrea pe camioanele înalte, trase de cai, camioanele vechi, acum cu roţi de cauciuc cu care se cară lăzile cu trufandale la gară, să se poată vedea şi mobila şi ţoalele şi mărunţişurile. Într-un antreiaş tronează un frigider „Zil", iar baia este placată în faianţă fină, cu desen azuriu.

— Pornim de aici şi rămînem aici, spune Ileana absent... Fii atent, tata are să te ia pe ocolite. Nu-i da nădejdi că altfel îmi goneşte porumbelul.

— Îl iubeşti ?

— Dacă-l iubeam, nu veneam în luncă să te caut.

— Atunci ?

— Este şi altfel de dragoste. Poate se numeşte obişnuinţă. Aici e nevoie de-o mînă ageră. Şi el o are. Voinţă pentru tot satul. Şi ambiţie, nu-l încape Argeşul.

— Te admir, Ileană. Eşti perfect lucidă, raţională, de necrezut. Nu te-am cunoscut aşa.

— Se mai schimbă oamenii. Tata ăsta a dat în brînci pentru mine. Poate şi pentru el, pentru lăcomia asta ţără-

nească rea și vicleană, cît are nu-i ajunge, e-n stare dacă găsește un par pe drum să-l care în cîrcă pînă acasă, un cui ruginit dacă găsește îl vîră în buzunar, nu știu ce dracu s-o fi schimbat în conștiința lui, că eu nu prea văd...

— S-a schimbat la tine și se cheamă progres.

— De ! Știu și eu !

— Să mergem. Se neliniștește peștitorul.

— Nu-l cunoști. E în stare să stea acolo pînă la miezul nopții.

— Să nu-ți mănînce sufletul, după.

— Fără grijă ! Am un ac rău și ascuțit. O să meargă strună.

Rîde, îl ia de mînă și intră cu el în odaia ei, unde Ciupitu asudă gras și mult, stă căzut parcă pe studio, tace și se uită crîncen la profesorul impasibil care răsfoiește o revistă ilustrată.

— Nea Aurele, o casă de zile mari. Tușă Anico, dacă mă făceam doctor, nu plecam de aici decît scos cu lăutarii. S-o stăpîniți sănătoși, să aveți parte de ea.

— Să dea Dumnezeu, Dane.

— Și ce dacă nu te făcuși doctor ? Te făcuși maior, mîine, poimîine general, hai să trăim, bem paharul ăsta și noi ne ducem la ale noastre.

— Că-l rog frumos pe domn' profesăr să vină pînă-n seră ! Am io o nelămurire cu încălzirea.

— Mîine, pe zi, domn' Ciupitu, răspunde impasibil profesorul.

Lui Ciupitu i se oprește vinul în gît. Se îneacă, tușește și iese. Tușa Anica îl întreabă cît stă la Grădinile, îi spune că doar cîteva zile, mulțumește de primire și pleacă. Profesorul Georgică Crețu iese subit din calmul glacial. Dă bună seara și spune că este o plăcere să-l însoțească pe tovarășul maior, visul lui cel mai secret fiind să se facă aviator. Ileana îi conduce pînă la poarta de fier înflorat și vopsit verde. Trotuarul larg trece pe sub gutui. Rămîne în poartă.

— Poate ne mai vedem, Dane !

— Cînd vrei tu, Ileană.

— Cu cît mai rar, cu atît mai bine îi șoptește profesorul și, spre mirarea lui, o mirare acidă, cu dorința imediată să reprime familiaritatea asta absolut civilă, tînărul îi cu-

prinde brațul cu un gest amical.

— Tovarășe maior, Ileana nu este soția ideală pentru un ofițer de aviație.

— Te ascult cu reculegere, tovarășe profesor... Ții neapărat să mă conduci de braț ?

— Vă deranjează ?

— Nu sînt obișnuit.

— Vă simțeam mai aproape.

— Nu-mi plac recomandările sentențioase.

— Nu este nici un fel de recomandare. Este o constatare. A avut un amor nefericit cu unul dintre profesorii ei de la sanitară, un medic tînăr și iresponsabil...

— Ești indiscret, tinere.

— Sînt realist, tovarășe maior. Eu vreau să mă instalez definitiv la Grădinile. Taică-meu este dascăl de țară. Știu ce-nseamnă asta. Sînt aici copii deștepți brici și destui părinți tembeli, vreau să fac o școală model...

— Și să trăiești o viață model...

— Statul nu-mi dă decît una și eu sînt obligat să îmbletesc plăcutul cu utilul în mod creator, armonios și...

— Rentabil.

— Trăim în epoca maximelor eficiențe. Fiecare investiție, eficiență maximă. Un percept care mă umple de respect.

— Pînă într-atît încît ești gata să te însori și cu Ciupitu, pe lîngă Ileana.

— Nu sînt un introvertit ; sînt un moralist lucid. Ciupitu este o schemă, posibilă, dar nu Ciupitu este satul.

— Maria lui Dincă este cea mai frumoasă fată a satului ăsta, de cînd se pomenește din bătrîni.

— Are un viciu fundamental.

— Sărăcia ?

— Și lipsa de instrucție. Să rămînem la Ileana. Pregătesc o lucrare amplă despre metodele prin care se pot adapta la terenurile de luncă, nisipoase, cîteva plante industriale și legume de sezon de mare rentabilitate. Lucrez practic de ani de zile. Ileana are disponibilități pentru zootehnie. Am vorbit să facă un curs de tehniciană. Iată premizele unor reușite.

— Pentru ce pledezi, tinere ?

— Pentru neamestecul în treburile interne. Ileana vă divinizează, este cam mult spus, are un fel de adoraţie adolescentină, i-a rămas imaginea aceea cînd v-a văzut la un jurnal de cinema, de ziua aviaţiei sau aşa ceva, ajutaţi-mă să rămînă la stadiul respectiv, indiferent dacă între timp adoraţia asta a avut şi aspecte mai concrete, mai lumeşti.

— Îţi este indiferent dacă a avut sau nu ?

— A fost dezechilibrată de grosolănia imbecilului aceluia. Era normal să se caute. Să se regăsească.

— Ţi-ai uitat bicicleta, tinere.

— Intenţionat, tovarăşe maior... Mă scuzaţi. Mă întorc să mi-o iau. Vă salut şi contez pe sentimentul dumneavoastră de echitate, ca să nu vorbesc despre cel al onoarei.

— Cu condiţia ca realismul dumitale să nu devină cinism ; iar interesul să nu ia forme dezgustătoare.

— Vă garantez că nu... Şi ştiţi care este culmea ?... O iubesc exact aşa cum este. Şi, credeţi-mă, pe onoarea mea, îl înţeleg şi pe taică-su, pînă acolo unde lăcomia lui nu devine iraţională. Pentru că, şi eu simt aceeaşi lăcomie şi, credeţi-mă, oricît m-aş preface, nu mi-e indiferent dacă îmi încep viaţa pe o bicicletă, ori cu un „Opel 1 700..."

Pe uliţă este întuneric. S-au aprins becurile în curţile gospodarilor. Îl prinde pe tînăr de braţ. Şi-l apropie. Îi caută privirea. Nu vede decît luciul rece al ochelarilor.

— Şterge-o, mîrîie !...

— Am înţeles, tovarăşe maior. O şterg. Să trăiţi !

Tînărul bate regulamentar din călcîie, glasul tăios are inflexiuni ironice şi, nu ştie de ce, îi face impresia că profesorul de ştiinţele naturii era acolo în luncă, printre sălcii, cînd a îngînat el grangurii cu Ileana, era acolo, îi spiona şi poate îşi freca mîinile cu gestul negustorului care a făcut o afacere bună. Se răsuceşte pe călcîie, cu gîndul să se întoarcă la Ileana, îşi dă seama de absurditatea situaţiei, de lipsa ei de orice perspectivă, revine şi se întoarce acasă, unde bătrînii îl aşteaptă pe prispă cu masa pusă. Luna în creştere s-a ridicat de aur vechi deasupra gutuilor din curte şi lui îi este un dor sec, bărbătesc, de aerodrom.

4

Își spune că niciodată un concediu nu i s-a părut mai lung, mai tensionat și mai inutil. Pe urmă se acuză din nou de lașitate, nu știe exact în ce sens lașitate, pentru că bătrînul îi pune niște probleme directe și el nu știe cum să-i răspundă, sau nu face eforturi să gîndească niște răspunsuri, cu toate că face apel la experiența lui oratorică oricît ar părea de paradoxal ca un maior, pilot clasa întîi, să aibă tangențe cu oratoria, este adevărat ; sînt discuții de tip oratoric, unde temele date, teme teoretice ale construcției socialismului, atrag după sine răspunsuri teoretice și ideale, la probleme ideale, în care nu există Ciupitu, George Georgescul, Georgică Crețu, Urdă, Tereza, Ingrid și soțul Terezei, Vic ; unde nu există dilemele tragice ale Mariei și nici glasul bărbătesc, profund al bătrînului Gheorghe Dorobanțu a cărui umbră se lungește în curte, pînă pe poala gutuiului vechi care adăpostește cotețul lui Ursu, dulăul ciobănesc, cu ochi sclerozați, cu încheieturi țepene, cărunțit la bot și pe piept, Ursu care i-a ieșit în cale, cînd a vîrît mașina sub aplecător, s-a gudurat puțin și, zgîrcit, s-a frecat de piciorul lui și abia tîrîndu-se s-a întors în cușca de sub gutuiul vechi, cioturos, cu crengile împletite anarhic, plin de gutui turcești, uriașe, acoperite încă de puf maroniu... Are senzația stranie că a ieșit de sub un clopot de sticlă, cu atmosfera ținută la temperatura egală, cu umiditatea reglată savant ; direct într-o furtună puternică, în rafale de ploaie amestecată cu grindină, rafale care-i percutează trupul devitalizat și-i ajung, reci și tăioase, la conștiință, acolo unde în decursul anilor stocase „problemele insolubile", adică abuzurile și ordinele fără cap ; antipatiile manifeste ale unor șefi ierarhici, fuga de responsabilitate a altora, grosolănia, ori poltroneria, ori setea de parvenire slujită cu mijloace neoneste : lingăveala dezonorantă și tot ce ține în general, ca și valorile ideale, de microcosmosul lumii lui. Microcosmos pe care, de atîtea ori, a avut tendința să-l ridice la valoare absolută și să judece lumea exclusiv din punctul lui de vedere, ca și cînd istoria ar fi fost subalterna unității lui de aviație reactivă supersonică. De cîte ori

n-a avut tendința să absolutizeze datele vieții de aerodrom, mai ales în cei dintîi zece ani ai carierei ? Și ce, în afara aerodromului, a existat pentru el în acești zece ani ? Cîteva cărți citite la întîmplare ? Cîteva filme, în tovărășia unor femei pe care le-a uitat ? Cîteva spectacole ? văzute între două alarme, pentru că, profesia era lacomă de timpul pe care-l devora minut de minut, asta în lungul anilor, lăsîndu-i prea puțin timp pentru altceva decît zborul. Un ușor dispreț pentru lumea măruntă care forfotea pe străzi, absorbită de neant în clipa decolării cu forțajul ? Absolutizarea unei noțiuni care prin prea deasa ei repetare devenise abstractă, o categorie aproape impenetrabilă : „țara“ ? !

— Și cam ce-ai vrea tu, don' sergent Dorobanțu M. Gheorghe, întreabă mama... Să dea ăștia jos statuia soldatului de la 1916 și să te suie pe tine în locul ei ?

— Valerico, la ce te amesteci tu unde nu te pricepi ?

— Zici că nu mă pricep ? ! Da s-o aleg pe Safta depotată mă pricep ? ! Da să ridic mîna la adunare, cînd spune dumnealui cam care este planul de producție și să facem școală de altoit și de butași, mă pricep ? Că în fiecare an dumnealui cu tine îi dați cu școala de altoit, care aduce atîta și atîta, noi votăm și școala ioc. Împlinii și eu niște ani, da' la prașilă în dogoarea verii mă pricep. Să te spăl și să te calc mă pricep ? Atunci, de ce să nu-ți zic, taci Gheorghe că nu schimbi tu lumea, ba mai face unul și răclămății lu' Dan, că ești tu contra, s-a mai văzut cînd cu banii de la autoimpunere, cînd își pavară ăia trotalele lor, și prin curți, în loc să facă trotal la gară pentru ce dădură oamenii bani.

— Păi nu-i așa, Valerico, că dacă tăcem toți, ne ia de proști, scade puterea economică și ne facem de rîs, spune nea Petre Limpede, vicepreședintele, ori ajutorul de primar, prieten vechi al casei, poate și rudă după muma bătrînă, un fel de văr, om cu trecut furtunos, care s-a ridicat în funcții pînă la fostul raion, a căzut din funcții, iar s-a ridicat, a fost primar în ultima legislatură și acum este ajutor de primar ; dar toată lumea îi zice „primaru“ și la ușa lui bate pentru orice daravelă, cum spune tata.

— Măi, Petre, cărunțișî prin adunări și prin ședințe, cînd venișî cu mașina de la raion, cînd cu rabla aia de bicicletă, că tu așa ai fost Petre, cînd în mașină, cînd jos din mașină...

— După cum a umblat dreptatea, Valerico.

— Dreptatea ta ; ori dreptatea noastră, întreabă tata.

— Păi eu unul, am vrut să nu le despart, Gheorghe.

— Da' le-au despărțit alții, Petre. Aia puși pe căpătuială. Statu' e unul, bogat, și-atunci se-ndeasă aia, nu să-i adauge la bogăție, numa să stea la ospețe : îl văzuși pe a lu' Bălan ? De douăzeci de ani numa' el vine la casa de vînătoare de la Fîntîna cu ulm, ba cu unul, ba cu altul, din mașină jos nu se dă să se urce pe bicicletă ca tine, la el se duc ăștia care vîntură banii cu lopata cînd pierd carnetul că-i găsește miliția beți morți pe mașină, la el fuse a lui Croitoru, dăscălașu ăsta amărît de-o băgară la școală pe proasta satului. Cum poate el, mă Petre ?

— Nu toată țara este tovarășul Bălan.

— Era să te salți de pe scaun cînd îi ziseși numele, Petre. Și să-ți ridici pălăria.

— Ți s-o fi părut...

— Tu de ce taci, domn' maior Dorobanțu ?

— Tac, tată, vă ascult și mă gîndesc.

— Taică-tu e pornit, Dane și judecă numai printr-un ochelar. Lumea s-a schimbat...

— Știu cîntecul : nivelul de trai, aragazul, frigiderul, mașina mică ăla de-o are, ca și cînd viața ar fi făcută să te închini la tăblărie și la mașini. Și ce tot mă iei cu nivelul de-acum 40 de ani, cînd și eschimoșii au mașină de spălat rufe, c-am văzut la televizor și ăia umblă pe lună ? !

— Chiar pe lună, Dane, puiul mamii ?

— Pe lună, mamă.

— Doamne, dumnezeule ce păgîni de oameni, că de aia s-a schimbat și vremea, nu mai este vara, vară și iarna, iarnă ; numai inundații și cutremure, de te ia groaza.

— Erau și înainte vreme, mamă, dar nu prea le știa lumea.

— Așa o fi !

— Care vasăzică lasă-mă matale cu tehnica, e în firea lucrurilor să progreseze : bunicul habar nu avea de mașină mică, a făcut războiul la '77 în opinci și călare, călare l-a făcut și tata, noi l-am făcut cu mașinile și Dan zboară mai repede decît sunetul.

— De două ori, tată !

— Auzi, Petre ! Auzi, Gheorghe ! Doamne apără-ne, că știu de mult și nu-mi vine.

— Deci, nu la ferotenii să ne închinăm, la fabrici care strică aerul și la mai știu eu ce ; la om să ne închinăm ; dacă e el mai împăcat în cugetul lui, dacă este mai liniștit ; dacă are el vreme să-și cerceteze faptele, să se mai gîndească, nu la Dumnezeu, că nu de el este vorba ; dar la cam ce este el, omul în lumea asta mare și bîntuită de toate vînturile. Păi dacă-mi spui mie că trăiesc pe lumea asta să zidesc mereu, să pun mereu cărămidă pe cărămidă, fără să mă lași să cuget la rostul ăsta de a pune cărămidă pe cărămidă ; io zic că-ți dau mulțumita mea și te las pe tine să zidești pînă ți s-o apleca. Că și boul, cît e de bou cugetă și dacă nu-i vine cum l-ai înjugat, gata. Se pune cruce și gata. Dar eu că-s om cugetător și văz noaptea stelele și luna și văz soarele răsărind peste lume și-mi pun, mă Petre, întrebări, că de aia am cuget și-s ajuns în pragul bătrînețelor. Sîntem, mă, mai buni decît am fost noi pe front, cînd am avut o nădejde ; ori cînd am făcut noi reforma agrară și ne ciopliră din ghioage și din securi ; sîntem noi împăcați cu noi — că Valerica și cu mine avem, mă Petre, ne trimete Dan cinci pensii pe lună, nu una, sîntem în putere și cînd n-om mai fi, avem o nădejde, că-l crescurăm și omenește este să ne fie sprijin la neputința bătrînețelor — noi avem și nu după ce avem, ori după ce jinduim, ori după ce nu avem judec io lucrurile ; numai după cum am avansat noi în omenie le judec și-atunci, uite, așa mă perpelesc nopțile ; că sînt și pentru, sînt și împotrivă, cum e prostu' ăla a lui Buican care este mereu pentru contra.

— Viața e complicată Gheorghe, merge c-o parte înainte, cu una înapoi, cu alta mai pe lature și uite-așa, mai hăisa, mai cea, mai doi pași înainte și unul înapoi... Știu, e pe dos la carte, e pe dos și-n viață, mai e și pe

față, asta este și locul nostru este în viață, la cot cu ea, că altfel de ce-am mai face umbră pămîntului...

— De, zice mama.

— De, zice tata.

Apoi vede fluturii de noapte fîlfîind în jurul becului de o sută de lumini, să lumineze în toată curtea, noaptea a umplut colțurile de taina umbrelor și el își aduce aminte de cînd era mic, și nopțile de-atunci se umpleau de ființe fantastice, plutea un abur de mister peste curte, lunca era plină de zmei și feți frumoși, tata venea tîrziu de la cîmp, cunoștea de departe zăngănitul bucșilor și al cercurilor de fier de pe roți, ca și nechezatul nerăbdător al Surului, calul pătat cu pete albe, încomat și buiestraș, pe care l-au luat unii, nici acum nu știe de ce, l-au luat din curte, tata a sărit cu furca și s-a arătat nea' Petre ăsta, a zis : fii cuminte, Gheorghe, e o greșeală, un abuz, mă duc eu și se rînduie totul, dus a fost nea' Petre, dus și Surul, pe care l-a bocit mama în grajd o săptămînă.

Iată că tata are sensul esențialului. Al fundamentalului. Și nea' Petre Limpede îl are ; dar mai altfel, mai „de la caz la caz", mai subțiat de funcțiile lui, pe care și le-a păstrat, indiferent de locul din ierarhie, nu s-a întors ca tata, la sapă, atunci cînd n-a mai răzbit. Este ceva care-i scapă, pe care nici tata, nici Petre Limpede nu-l numesc...

— Du-te puiul mamii în casă și cetește ce-ți scrise fata aia, Maria, zice mama, că mă uitai în caiet și Doamne ferește, cîte adună fata pentru tine. Se vede că e cu carte, dar cam amețită și de-a valma. Mă Petre și mă Gheorghe. Cînd ne sculam noi, mă, să plecăm la cîmp ? Era, mă, luceafărul sus ? Era, mă, noapte ? Cînd vă duceți voi la lucru mă ? Cînd trece trenul al treilea. Care va să zică la nouă. Să fiți sănătoși. Vorbiți, că de aia vă dregeți glasul mai rău decît părintele Soare înainte de slujbă.

— Ei și tu, Valerico, spune moale nea' Petre Limpede... Păi, mă cam duc... Îmi pare bine că te văzui, Dane. Sănătate și s-auzim de bine.

Tata îl duce pînă la poartă. Se întoarce, trece în lungul prispei, îl aude cum dă la vacă, mama strînge masa și, dintr-odată, îl pătrunde liniștea profundă, liniștea desăvîrșită a nopții de august, liniștea în care țîrîitul greierilor și orăcăitul broaștelor devin un acompaniament al tăcerii,

încorporat liniștii. Luna, de aur roșietic acum, stă între doi nori subțiri, purpurii, iar plopii înalți, foșnitori de sub ea, cu frunzele poleite de lumina ei, se-nalță în cerul de vară, spuzit de stele licăritoare.

— Nu toate ies cum le-ai visat, spune tata, așezîndu-se în scaun... Principal este să fii tu împăcat în cugetul tău, uite așa, cînd simți că te-mpresoară bătrînețile, stai aici sub lună, auzi liniștea și simți că ești om... Tu cînd te însori ?

— Iar începi, spune mama. Lasă băiatul ! Cînd îi vine, îi vine.

— Poate la toamnă, tată.

— Să știu. Pentru țuică. Pentru vin.

— Vrei tu să ai nuntă în bătătură, cu snopi de trestie și lăutari. Dacă băiatul o face la restaurant, cum fac și ăștia mai pricopsiții ? Ai ? Dacă fata nu vrea să-și strice pantofii în praful tău ? Unde-i culci pe nași, pe cuscri, pe frații fetii ? Uite așa o ține dragul mamii toată iarna. Cum are el să mai zidească două odăi pentru nepoți, cum mărește el crama și uite-l c-a dat în mintea copiilor, nici n-ai băgat de seamă, a cioplit patru dulapi de stejar, i-a făcut Lae țiganul fiarele și scoabele și întăriturile, ca să ridice leagăn mare, cu două bănci, pentru nepoți. Zi tu, dacă n-ai dat în mintea copiilor ?

Lumina cade dintr-o parte pe obrazul tatii, obraz parcă împietrit într-o liniște adîncă, mustățile răsucite i-au cărunțit binișor, are pielița arămită de soare, sănătoasă, stă cu ochii închiși, parcă zîmbește, o ascultă pe mama și el se gîndește la anii lor, de cînd a plecat și i-a murit sora, copilă fiind și ei au rămas singuri, muncesc toată ziua și seara stau aici pe prispă și vorbesc de el, tremură sufletul în ei cînd aud avioane trecînd noaptea peste sat, se gîndesc la viața lui, vorbesc și de nepoți și de noră, de parcă i-ar avea, mai vorbesc de aia mică, care-a murit, poate tata ar vorbi de război, de-ale lui ; mamii nu-i place, pe urmă vine toamna și vine iarna, se tînguie crivățul pe sub streșini, ei sînt singuri și nopțile lungi. I-a adus într-un an la el, la bloc. Apă caldă, calorifer, baie, televizor. După Crăciun și-au strîns lucrurile : că vaca, cine-i dă ei dacă vecinul pleacă, casa, gospodăria. „Nu pot, Dane, i-a zis tata. Dacă nu ies io în curte să bat un cui, să

sparg un lemn, să curăţ zăpada, nu pot şi pace. E frumos, dar prea mă odihnesc mult şi nu sînt io învăţat". Este firesc ca tata să vrea nuntă şi noră, dar mai ales nepoţi, vrea şi mama, arde de focul nepoţilor ; dar ea e altfel, se macină în ea, îl iubeşte pînă la orbire, şi iată, au trebuit să treacă atîţia ani ca el să-i înţeleagă ; să înţeleagă că ei sînt în firea lucrurilor şi-n firea timpului şi că el s-a schimbat, a ieşit din firescul acesta, că viaţa lui s-a desprins de matca veche, ancestrală, a intrat în alte zone, dar că ceva din el este aici, ei ştiu asta şi pe acela îl cheamă, pe Dan al lor care rămîne, totul este tulburător în seara asta cu lună, nu sîntem singuri în univers, venim de undeva şi uităm prea des lucrul acesta, care, oricum, este esenţial. Nu le-a vorbit niciodată de vreo femeie. Ingrid a fost de două ori aici, o trecere şi atît.

— Cînd se întoarce Maria, am s-o aduc aici, mamă. S-o cunoaşteţi.

— Care va să zică o cheamă omeneşte... Maria.

— Maria, o cheamă, tată.

Tata se scoală din scaun.

— Atunci, Valerico, hai să mă spăl pe picioare, că-i tîrziu... Noapte bună, Dane şi dacă fuseşi astăzi la alde Ciupitu, nu crez că e cazul să te mai duci şi mîine. Tu fă cum crezi, da' nu e cazul. Mama nu spune nimic. Se duce după lighean. Dă drumul la „kamă". Umple găleata zincată. Aduce ştergarul. Îşi aşteaptă rîndul la spălatul pe picioare, şi luna trecută de zenit face să lucească ca-n basm apele Argeşului, care se văd de aici, de pe prispă, trecînd prin luncă visătoare şi tăcute.

5

Nici n-a simţit cînd a venit toamna. Altă dată, dincolo, pe aerodromul unităţii lui de luptă, o presimţea la fiecare decolare, mai exact intuia toamna după felul cum se schimbau culorile, cum trecea verdele în galben, o agonie lentă a clorofilei, ftizia aceea plină de melancolie şi cerul, dunga alburie la orizont pe la sfîrşitul lui august, apoi, pe la jumătatea lui septembrie albastrul se rărea de

tot, se decolora, bolta se subția și pe deasupra aerodromului treceau funigeii — tata le zicea mătasea morților, iar mama, părul Maicii Domnului. Mai era un semn de toamnă, un semn prevestitor, tarlalele acelea imense din Bărăgan, cu arături de vară cenușii-roșietice pînă-n brazda altor tarlale imense încă verzi — tarlalele de porumb. Pe măsură ce se scurgea septembrie și pînă pe la jumătatea lui octombrie se ofileau porumbiștile și dădeau în verde fraged semănăturile de toamnă. Era un calendar al culorilor pe care-l descifra din carlinga etanșată, lansată la viteze de 2 M, cu bucuria profundă a țăranului care ghicește curgerea vremii după semnele dintotdeauna ale firii. Sala de așteptare a policlinicii cu plată, linoleumul gri, spălat de curînd și scorojit pe la colțuri îi creează o stare neplăcută, ca și cînd sărăcia linoleumului scorojit l-ar umili, cum îl umilesc crăpăturile zidului de pe lîngă calorifer și lipsa de fantezie cu care sînt decorați pereții : o chemare anemică pentru donatorii de sînge și un fotomontaj cu poze decolorate de vreme, reprezentînd stațiuni balneoclimaterice, totul lipit pe un carton care prins deasupra caloriferului s-a bombat și îngălbenit. Domnește un spirit vetust, funcționăresc, acrit de plictiseală în holul ticsit de pacienți, care se trezesc din letargia așteptării de cîte ori una din ușile cabinetelor medicale este aproape smulsă din țîțîni de surorile puse pe harță, care se vîntură de colo, colo cu rețete, ibrice în care fumegă cafelele, surori lipăind pe linoleum cu papuci comozi de casă, răspunzînd din vîrful buzelor la întrebările pacienților puse cu ton subaltern și nu de puține ori milog. Tata stă în scaunul de fier tapisat cu mușama prăzulie, țapăn, cu pălăria pe genunchi. Este îmbrăcat în pantalon de dimie, cu cămașă albă, orbitor de albă, poartă o vestă tot din dimie, este bărbierit proaspăt, cu unghiile tăiate în carne, purtînd în porii degetelor și în crăpăturile pielii urmele țărînii. Se uită la mîinile tatii, aproape diforme și îl încearcă un sentiment ciudat de compasiune. Tata a venit aseară de la Grădinile cu o trimitere cabalistică pentru spitalul din Izvoarele, scrisă de mînă de către medicul din sat. Nu s-a dus la Izvoarele. A venit la București. — Inima, băiete. Simt că nu mai pot răsufla noaptea. Să mă duci la

spitalul militar : ori la voi la aviație, să fiu împăcat că nu m-am lăsat pe tînjală.

Venise cu un coș în care erau ouă fierte, cozonac, mere, cîteva sticle cu țuică nouă și o damigeană de tulburel. — Parcă ziceai că o aduci pe Maria, pe la Grădinile. A inspectat apartamentul, s-a uitat la cuibul de rîndunică de pe balcon, s-a îmbăiat îndelung (îl auzea pufăind și lichid) a frecat cada și după cina cam amestecată, de burlac, i-a povestit cum au venit alegerile peste „președinte" și l-au propus cei din prezidiu pe vărul Petre Limpede, pe „primar" a fost o muțenie în adunare, că altădată nu prea le dădea rînd la vorbă, era în prezidiu unul mic și fălcos de-i ziceau toți „tovarășul maior" și el era cu alegerile, acum a mîrîit ceva și nu le-a mai luat vorba din gură, cu toate că tot la „președintele" trăsese și se ospătase și acum. Așa că adunarea generală l-a ales de-adevărat pe Petre Limpede. — Iar se urcă din cîrca bicicletei în șa, ori în faiton, că așa este datul lui — a spus tata și-a făcut rugăciunea și s-a dus la culcare... De dimineață a dat un telefon la Centrul de Instruire, a vorbit cu colonelul Petrescu, i-a cerut învoirea de rigoare și colonelul i-a spus să-l ducă pe bătrîn la un specialist civil ; dar pe urmă să-l aducă neapărat, să-l verifice „moș Guță", fostul specialist al aviației. Abia în clipa în care a lăsat receptorul în furcă și-a dat seama de singurătatea lui în Capitală. Era foarte de dimineață, facultățile își începuseră cursurile de două săptămîni și el n-o văzuse pe Maria, o căutase de cîteva ori la telefon, o dată vorbise cu Cici, i s-a părut că femeia abia își stăpînește plînsul, altădată, seara, vorbise cu tovarășul Nae care-i spusese că-l roagă să-și facă timp, să vină pînă la ei în Domenii, el i-a promis, Maria nu era acasă, vorbise și cu Maria altădată, un glas vag, străin, aproape rece și el și-a spus că este de o mie de ori un imbecil sentimental care a luat în serios cele cîteva zile de vacanță la mare și, culmea ridicolului, monumentul ridicolului, i-a spus că vrea s-o vadă, ca să-i restituie caietul.

— Care caiet ? a întrebat Maria și atunci el a închis telefonul.

Azi dimineață l-a căutat pe Radu Belcotă să-i recomande un specialist și să-l recomande specialistului. Nu

era acasă. Şi-a adus aminte cu mare limpezime de glasul precipitat al Terezei, cînd a vrut să-i spună ceva pe plajă şi a venit Radu Belcotă, întrerupînd-o, de clipa aceea densă şi dramatică în care i-a apucat mîna cu mîna ei fierbinte, cînd i se reflecta cerul în ochii albaştri şi a simţit-o femeie pînă în vîrful unghiilor, de sentimentul acela profund care-l învăluise într-un abur de senzualitate şi a vrut s-o ia în braţe şi s-o sărute. „La revedere, Dan... Dacă ai nevoie de un cardiolog, mă găseşti la policlinica de pe Batiştei"... Nu era la policlinica de pe Batiştei, se mutase aici, i s-a spus la „informaţii" unde s-a mutat, el a citit cartea ei de vizită din avizierul cu medicii consultanţi la cardiologie, era a treia după doi profesori doctori „Dr. Tereza Neagu, medic primar". Alături, zilele şi orele de consult. Marţea de la 10 la 14. Este ora 10,45, are bonul numărul 3 şi încă n-a ieşit bătrînica dinaintea lui, care l-a chemat în ajutor cînd un tip atletic, care intrase pe la toate cabinetele de pe hol ţinînd între două degete o hîrtie, a dat buzna şi în cabinetul de cardiologie, înainte ca el să audă apelul bătrînicii. Prin uşa întredeschisă a auzit un glas rece, tăios, care nu avea nimic comun cu glasul acela fremătător de pe plajă, cînd a decolat pescăruşul Donald, tulburat de la ospăţ. Tipul atletic cu părul dat cu briantină a ieşit precipitat, congestionat şi a plecat bufnind. Nu l-a mai văzut pe colonelul chel din biroul cu ventilator silenţios. A primit un telefon foarte oficial de la colonelul Şerbănescu, care-l convoca pe a doua zi la centrul de instruire al aviaţiei comerciale, unde a întîlnit cîţiva din aşii aviaţiei de vînătoare din al doilea război mondial, cunoscuţi de el din lectură, acum ingineri şi profesori la materii de specialitate. Avea o vîrstă care-i permitea să-şi cenzureze emoţiile, care-l ajuta să se detaşeze de clipă, avea şi un exerciţiu îndelungat de stăpînire de sine, astfel încît în momente limită se putea extrapola conjuncturii, adică se catapulta din conjunctură, oricît ar fi fost ea de tensionată şi, situat undeva în afara ei, o judeca la rece, ceea ce, evident, îi dădea de cele mai multe ori cîştig de cauză. Urcînd scările banale ale centrului, în forfota cursanţilor pentru diversele specialităţi, a avut senzaţia stranie că se reîntoarce la emoţia celei

dintîi zile de şcoală militară, cînd aerodromul acela cunoscut ca o Alma Mater a aviaţiei româneşti, respirînd prin toţi porii istoria ei dramatică, aproape l-a halucinat. Ştia foarte exact că viaţa lui de pilot se schimbă radical şi că în această schimbare în care vitezele supersonice şi marile înălţimi glaciale şi solitare vor ceda locul distanţelor şi zborului în echipaj, el va trebui să se readapteze ; ori mai sigur să se reconstruiască interior după date deocamdată necunoscute. Prin geamurile mari ale casei scărilor vedea cupolele hangarelor, un colţ de aerodrom, cîteva aeronave uriaşe, patru motoare de tip Il 18 cărora li se făcea revizia şi dintr-odată a auzit zgomotul aerodromului în plin trafic, l-a auzit atît de sonor, de distinct, de familiar, încît tresare cînd tata îl apucă de mînă şi-i spune :

— Dan, nu sîntem noi cu numărul trei ?

Sora nu este nici ursuză, nici nervoasă, dimpotrivă, îi zîmbeşte, el poartă ţinuta de stradă şi nu poate spune că intră detaşat în cabinetul de cardiologie unde lucrează doctoriţa Tereza Neagu, debarasat de amintirea femeii goale de pe plajă şi de rezonanţele acelea profunde pe care i le-a trezit glasul ei atunci. Doctoriţa scrie ceva într-un registru, este întoarsă cu spatele, are părul blond-arămiu ridicat într-un coc savant, care-i descoperă gîtul, este îmbrăcată în halatul profesional alb, orbitor de alb, îi vede mîna fină, cu unghiile lăcuite rămasă inertă pe registru, o mînă abandonată, care are un spasm scurt, o convulsie nestăpînită şi necontrolată, el simte brusc nevoia să sărute mîna aceea, apoi doctoriţa se răsuceşte pe fotoliul ei turnant, îl priveşte mirată prin ochelarii cu ramă subţire de aur, care-i măresc irisul albastru transparent, roşeşte vizibil, apoi îşi scoate ochelarii şi-i întinde mîna cu o bucurie vădită :

— Mai curînd decît speram, Dan !

El reţine fiecare cuvînt, mai ales acel „speram", îi sărută mîna curtenitor şi îi spune că regretă motivul care-l aduce, iată-l pe tata, Tereza, vine neapărat la un consult, m-am gîndit la tine, ea se bosumflă că a plătit, că nu s-a anunţat din vreme, ce-a mai făcut, cum a fost în „singurătăţi", ce i-a invidiat că pleacă acolo, că pot fi ei înşişi, ea cu Vic s-au întors în Bucureşti, Vic a fost chemat ur-

gent la minister, — nu, nu vă dezbrăcaţi vă rog, mergem direct să facem o electrocardiogramă, să vedem întîi pulsul. Dan, nu mi-ai spus că ai un tată atît de falnic ; ce are Maria, v-aţi certat, n-a mai venit la mine de cîteva zile, să nu te mai cunosc în uniformă, aproape m-am intimidat, acum ocupă loc şi lasă-mă să-mi fac meseria... Aurelia, ocupă-te tu de aviator... Gata ! Să nu mai aud nimic !

Îşi pune ochelarii. Tata stă ţapăn, se uită la el, se uită la doctoriţă, îşi răsuceşte mustaţa, apoi la fel de brusc cum îşi abandonase faciesul profesional, redevenind femeia din vacanţa la mare, Tereza îşi redobîndeşte aerul preocupat, uitînd parcă tot ce nu ţine de meseria ei. După consultul care începe să dureze şi în care intră cîteva mişcări ritmice ale bătrînului (pe măsură ce consultul se complică el intră într-o stare de alertă dureroasă) Tereza îl roagă să rămînă pînă se întoarce de jos. Sora, care este de fapt asistentă, evoluează în jurul lui, drapată numai în îmbrăcăminte mini : minifustă, mini halat, mini bluză, aranjează registrele, completează nişte fişe, şterge un praf imaginar şi îi spune confidenţial :

— Doamna doctor nu mi-a povestit încă nimic din vacanţa la mare. A venit schimbată. Nici domnul Vic n-a mai venit s-o ia cu maşina. Îl cunoaşteţi ?

Întrebarea este piezişă şi el recunoaşte sub inocenţa ei aparentă foamea de intrigă măruntă, de cleveteală. Asistenta este într-un fel replica Terezei, încearcă acelaşi coc, aceeaşi manicură, are pantofi asemănători şi lui i se pare stupidă aşteptarea, cu ceva forţat şi nelalocul ei, ca şi conversaţia asta banală pe care trebuie s-o facă asistentei care-şi arată cu dezinvoltură pulpele pînă foarte sus, lucru care-l agasează, obligîndu-l să nu vadă ceea ce fata arată cu prea multă bunăvoinţă şi nepăsare. Tereza se întoarce cu tata gătit, ţinîndu-şi pălăria solemnă în mînă. Doctoriţa este veselă, tata nu are nimic, totul poate fi pus pe seama unui reumatism mai vechi, cît despre respiraţia aceea şi senzaţiile de sufocare au trecut şi pe la doctorul Mateescu, de aceea au întîrziat ; nimic pulmonar ; dar dacă se repetă, să revină la un consult. Nici medicamente, nici vreo schimbare în ritmul obişnuit de muncă şi odihnă.

— M-aş bucura să am inima tatălui tău, Dan... Ce bine-ar fi, dacă ai trece să mă iei de aici pe la orele două. Vii ? N-ai program ? Bravo !... Haide ! E multă lume, Aurelia ?

— Multă, doamna doctor !... Şi nerăbdătoare !

Un rictus al buzelor cărnoase, senzuale.

— Revino la un consult peste douăzeci de zile.

În maşină tata îi povesteşte cum l-a dus doamna doctor, ce femeie frumoasă şi cuminte şi ce-o mai sărutmîneau doctorii pe unde l-a dus şi l-a prezentat, de parcă i-ar fi fost tată (îl priveşte scurt pe sub gene) şi l-au ciocănit şi l-au ascultat, au rîs între ei, vorbeau de nu-i înţelegea pe păsăreasca lor, dar tot a priceput că e sănătos tun şi înecul ăla de la inimă i se trage de cînd a făcut el fum într-o seară, că năpădiseră ţînţarii pe bietele vite şi a pus în paie şi nişte soluţie de omorît muşte şi nişte D.D.T. — a zis că fumul ăla face prăpăd.,

— De ce naiba nu mi-ai spus acolo, tată ? ! Cine ştie cum te-ai intoxicat...

— Era să te fac de rîs, că ai tată neghiob ? Unde mergem, că vreau la gară. Ori du-mă la autogară la cursa de doişpe.

— Să te vadă şi doctorul de la aviaţie.

— Lasă-mă, băiete, în pace. Hai la cursă şi vezi cum te porţi cu doamna doctor, că-i măritată, frumoasă şi bună şi văz io că ţine la Maria şi sînt prietene. Maria este tot doctoriţă ?

— Este inginer ! Intrăm aici, să-i cumpăr ceva mamii.

— Are de toate. Nu cheltui cu noi, că-ţi trebuie. Aici, pasul şi leul.

I-a cumpărat mamii o broboadă caldă de lînă de la artizanat, l-a dus pe tata la autogară, bătrînul făcuse o mutră spăşită şi-i spusese că nu mai este cazul să vină la consultaţie, mai cu seamă că l-a ales şi pe el brigadier la zootehnie în locul lui Ciupitu, el n-a vrut, dar adunarea a zis că e uşor să tot critici de pe margine, să dai cu gura că aia nu-i aşa, că aia-i pe dincolo, să pună osul şi să schimbe el, să vadă ei cum furajează, ce-i cu islazul ăla raţional şi dacă este el în stare să facă ce a cerut altora din gură. Aşa că e luat la zootehnie şi trebuie să facă ţarcul pentru „tineret"... S-a urcat demn în autobuzul

plin cu grădinăreni şi i-a făcut semn să se ducă, să nu piardă vremea, că el este acasă. S-a întors la el, s-a schimbat, a îmbrăcat un flanel uşor şi un pantalon deschis de tergal, cu o nerăbdare suspectă, dublată de o nervozitate care-l făcea să transpire abundent. Reîntîlnirea Terezei, desigur se putea duce la oricare alt cabinet cu plată, l-a ales deliberat pe al ei, nu corespunde neapărat unei obsesii. Este foarte limpede, nu s-a îndrăgostit de Tereza, aparţine altei lumi interioare, altor zone, asta nu înseamnă că trebuie să încalţe un ciorap verde şi altul albastru, băieţaş adu comenzile la mijloc şi redu motorul, parcă în clipa asta îşi vede pentru întîia oară apartamentul, îi simte intimitatea, se lasă pătruns de căldura aceea secretă emanată de lucrurile pe care le-a adunat în aceşti ani ca să-l scoată din atmosfera carlingii ; desigur lipseşte femeia care să umanizeze integral acest interior, coboară şi sare în maşină cu o grabă suspectă. Taie oraşul prin Cotroceni, abia acum sesizează toamna în castanii de pe străzi, cu frunza îngălbenită, de la Medicină iese un puhoi de tineret, sînt foarte mulţi studenţi de culoare, asta dă străzii cu castani un ce exotic şi rulează în stil mare pe Ştirbei Vodă, constatînd că este încă foarte tînăr din moment ce ajunge la întîlnire cu cel puţin zece minute înainte. Policlinica construită în cărămidă aparentă, umbrită de un tei străvechi, închide stradela îngustă a cartierului amestecat, cu foste case boiereşti dintre care, răsare ici, colo cîte-un bloc dînd ansamblului un aspect insolit. Parchează maşina. Cînd deschide portiera aude zgomotul unei ferestre care zăngăne în cercevea şi glasul asistentei aceleia, strigînd fără nici un motiv :

— Doamna doctor, a venit domnul aviator !

Asistenta plecată mult peste pervaz îi face semne amicale.

— Doamna doctor s-a îmbrăcat. Vă roagă s-o aşteptaţi o clipă.

Se pare că fetişcana vrea cu tot dinadinsul să atragă atenţia cartierului, sau măcar a întregii policlinici asupra faptului că doamna doctor pleacă cu domnul aviator. Tereza, într-un pullover de un albastru palid, perfect mulat pe tors, coboară scările val-vîrtej, îl ia de braţ şi spre surprinderea lui totală îl sărută pe obraz.

— Nici nu știi cît de bine-mi pare c-ai venit. Repede, pînă nu se dă alarma. Mi-ar fi plăcut să vii în uniformă. Habar n-ai ce solemn ești în uniformă.

Sărutul Terezei l-a electrocutat scurt. Se urcă la volan și își spune că, vizibil, s-a desenat un front de furtună, că este pe cale să intre în zbor fără vizibilitate și că, oricum, experiența cu Ingrid ajunge pentru o viață de om. Brusc își aduce aminte de ventilatorul silențios și de chelia colonelului doldora de precepte, amintire care-i spulberă pe loc plăcerea juvenilă stîrnită de prezența Terezei lîngă el, prezență care a inundat mașina cu un parfum discret și amețitor.

6

— Unde te duc ?

— Hoinărim puțin la șosea !... Îți convine ?

— Ești chiar atît de liberă ?

— Nu atît pe cît aș dori-o ; dar fac tot posibilul să devin !

— Criptic, Tereza.

— Te bucuri că sîntem împreună ?

— Mă bucur cuviincios și principial.

Tereza rîde dintr-odată copilărește. Este întîia oară cînd o aude rîzînd așa.

— Vic sau Maria ?

— Vic mi-e perfect indiferent... Maria ?

Tereza îi pune degetele parfumate proaspăt, peste buze.

— Taci !... N-am nici o mustrare de cuget. Pur și simplu îmi face plăcere să te revăd... Știi, Dan, ești un bărbat foarte tonic și foarte tînăr sufletește.

— Tu ?

— Începusem să îmbătrînesc.

— De ce ?

— Tocmai asta este... De ce ? !

— Te cunosc prea puțin ca să-ți pot răspunde, Tereza.

Obiceiul acesta prostesc al asfaltului de a se denivela la stopuri, ca și obiceiul și mai prostesc al celor de la în-

treținere, care se pare vînd bitumul la negru, în loc să-l folosească unde este nevoie. Demarează în Piața Victoriei și o ia spre statuia aviatorilor care-și desenează profilul metalic pe cerul alburiu de deasupra lacurilor. Trece pe primul culoar, desfătîndu-se cu mersul lin pe pavajul de piatră, teii prin care umblă toamna se scurg ușor pe lîngă mașină și dacă ar ține numai la clipă s-ar putea considera pe deplin satisfăcut. Tereza emană o bucurie molipsitoare. Sentimentul de eliberare al cuiva care scapă fie și numai pentru un ceas de la o muncă plicticoasă și fără nici o satisfacție.

— Ai avut vreodată sentimentul efemerului, Dan ?

Nu-i răspunde. Dealtfel nici nu l-a întrebat pe el. S-a întrebat pe sine. Își spune că este foarte interesant să asculte monologul interior al unei femei frumoase ; dar acțiunea, umanitară în sine, comportă riscuri dintre cele mai grave. Cel mai banal dintre ele ar fi acela al întîlnirii cu confidentul legal, care să-i ceară socoteală de această intimitate și, în cel mai vulgar caz să-l reclame, iar reclamația să ajungă pe biroul cu ventilator. A făcut o obsesie și obsesia asta îi strică toată ziua. Putea să se ducă foarte bine la o altă policlinică și totul se rezolva exact și în termenii cei mai onorabili. Hazul ăsta interior e acru și stupid.

— Îți vorbeam de provizorat, Dan. De sentimentul provizoratului, care este ucigător.

— Domnul Alvin Toffler îl consideră un datum al omului modern.

— Am citit „Șocul viitorului" și nu mă interesează chiar tot ce spune domnul Alvin Toffler. Dacă vrei, condu-mă pînă la lac. Știu un loc mai singuratic, unde pot vedea o salcie, fără să mă înghiontească nimeni. Apropo de Toffler. Înghesuiala și proasta creștere, brutalitatea asta de pe stradă și mitocănia țin tot de sentimentul provizoratului ?

— Mai știi ?

— De cînd n-ai mai văzut-o pe Maria ?

— Am și uitat. Era vorba de sentimentul provizoratului.

— La mare m-ai lăsat să înțeleg că-ți era prietenă veche și că voi doi...

— Dacă nu te lăsam să înțelegi asta, se schimbau cu ceva datele problemei ?

— Care problemă, Dan ?
— Asta mă chinui să aflu de cînd ai dorit escapada
— Escapadă ?
— Evadare, dacă escapadă ţi se pare licenţios.

Face virajul acela larg şi parchează pe alee, în faţa restaurantului „Pescăruş". Tereza îi ia de braţ cu dezinvoltură. I se pare, chiar cu oarecare ostentaţie. Este ceva pripit şi în acelaşi timp deliberat în felul cum îl ia de braţ ca şi cînd reîntîlnirea de la ea din cabinet ar fi declanşat un proces refulat îndelung — el se gîndeşte brusc la toate complicaţiile posibile şi inutile, mai ales acum cînd se pregăteşte pentru liniile aeriene unde matricola piloţilor trebuie să fie impecabilă şi să se raporteze la baremuri foarte stricte, îşi spune că a început să devină de un conformism supărător, semn de îmbătrînire prematură. Este ora cînd copiii veniţi la plimbare în parcuri dorm, cînd pensionarii îşi fac siesta, iar cei ieşiţi de la slujbe sînt acasă, ori prin pieţe după cumpărături. Sub sălcii pluteşte un clar obscur pastelat, pe lac sînt cîteva yole, cu velele albe decupate vizibil din decor şi cu vaporaşul de agrement alunecînd uşor pe luciul apei...

— La ce te gîndeşti, Dan ?
— La întîmplarea care m-a făcut să te întîlnesc.
— Erau alte zeci de cabinete cu plată în oraş. Şi voi aveţi specialişti cu reputaţie. Ai venit la mine, un medic necunoscut şi fără mutră de savant, ca să mă revezi. Greşesc ?
— Nici măcar cu o silabă.
— Mi-a plăcut de la început francheţea ta.
— Contrasta cu ceva ?

Tereza se opreşte brusc. Îl priveşte intens. Ochii albaştri au o transparenţă stranie, nostalgică, pielita alb-arămie a obrazului este şi ea transparentă, ca şi cînd lumina difuză s-ar filtra prin pori iluminînd-o din interior, îşi ţine buzele cărnoase întredeschise, respiră precipitat, i se văd dinţii perfecţi, de un alb agresiv şi umed, îi strînge braţul şi abia şopteşte :

— Cu totul !... Hai să ne aşezăm aici !

Este conştient permanent de prezenţa carnală a femeii de lîngă el. Stă lejer pe banca de sub salcia pletoasă, s-a uşurat de stinghereala cam ţeapănă de la începutul în-

tîlnirii lor şi acum se desfată urmărind jocul unei raze de soare strecurată prin frunziş, joc care aprinde reflexe de aur în părul Terezei, ori îi cade pe frunte, ori pe genele lungi ; ori îi alunecă pe gîtul suplu, arcuit graţios, făcînd să i se vadă vinişoarele albăstrii, desenate gingaş sub bărbie. La început şoapta precipitată a Terezei i s-a părut că vine de foarte departe, dintr-o altă lume, lui necunoscută, mai mult un murmur, în care cuvintele se resorbeau golindu-se de conţinut ; rămînînd doar expresii sonore ale unor mişcări interioare care lui îi scăpau mereu, însăşi prezenţa Terezei estompîndu-se la un moment dat, pe el invadîndu-l cu o pregnanţă cvasimaterială imagini de pe aerodrom, o decolare cu forţajul în noaptea aceea furtunoasă de octombrie de acum un an, cînd la desprindere a intrat într-o trombă care l-a înclinat pînă aproape să atingă pista cu vîrful planului drept, revede fulgerător balizajul, caroiajul de smoală care desparte dalele de beton, ploaia în fascii lungi, orizontale, apoi zgomotul rafalei izbind fuzelajul şi pista precipitîndu-se spre el dintr-un bord, aude glasul repezit al conducătorului zborului în căşti :

— Redresează, redresează, ce faci acolo ?

— M-am săturat să tot fiu valută în tranzacţiile sociale ale ratatului care este acest bărbat al meu... Auzi, Dan, ce straniu, un necunoscut cu obiceiuri dezgustătoare, asta numai după şapte ani de căsnicie, un străin egoist şi egocentric, devorat de pofta parvenirii, o reptilă periculoasă, un cameleon care exploatează fiecare impas al şefilor ierarhici ; ori fiecare viciu ; ori fiecare pasiune ; care mă foloseşte ca momeală, un om fără nici o religie în afara adoraţiei de sine, capabil să plimbe cătelul nu ştiu cui de la Externe ; ori să ducă la mecanic maşina nu ştiu cărei progenituri de sus pus — auzi, joacă table cu şoferul lui x ; ori face piaţa soacrei lui y ; Dan, ceva de groază ; dar mi-au trebuit şapte ani să înţeleg, şi acum...

Brusc cuvintele rostite precipitat de Tereza îşi încorporează sensurile. El îşi aminteşte seara cu Maria la „Han", cînd dansau şi Maria l-a condus pînă în spatele perechii formată de Tereza şi acel bărbat colţuros care-i propusese s-o ia de soţie pe loc şi Tereza îl întrebase : „m-ai întrebat măcar dacă-mi placi ?" Apoi îşi aminteşte de mărturisirea

Mariei, de povestea dragostei dintre Cici, mama ei și pilotul acela de la utilitară, simte cum întîmplarea a țesut în jurul lui traiectoriile altor destine, complicate, complexate, își dă seama că nu toată lumea pleacă de la A să ajungă la B pe ortodromă ca el ; revine și glasul Terezei, abia un abur, îl cufundă într-o stare de semiveghe și semisomn ; este excelent pe bancă, Tereza are o frumusețe dramatică, este cald, o căldură răcoroasă, de septembrie, peisajul lucrat de horticultori are în el ceva duminical și Tereza povestește cum săptămîna trecută Vic i-a prezentat ca din întîmplare un „tovarăș" — așa spune Vic — totdeauna din gît, a făcut mare caz, invitîndu-l la ei, erau chiar pe strada lor, din cartierul rezidențial. „Tereza, fă tu onorurile de gazdă, pînă mă reped eu să aduc niște cafea și niște alune", a dispărut lăsînd-o cu „tovarășul" care a devenit agresiv și atunci ea i-a aruncat în obraz conținutul unei glastre cu garoafe ; iar seara după o scenă dură, în care Vic i-a spus că l-a nenorocit pe viață, ea i-a replicat că este un vierme nenorocit, și el i-a tras o palmă, seara și-a făcut bagajele și s-a dus la părinții ei. De atunci Vic o asediază oră de oră, o amenință, îi trimite tot felul de emisari și îi face viața un iad.

— Desigur, totul este de-o vulgaritate stridentă, un fel de melodramă de mahala, tu nu ești vinovat cu nimic ca să suporți o asemenea mărturisire. Acum mă simt foarte bine și te rog frumos să ne plimbăm cu barca. Lacul este încîntător, sălciile pline de poezie și cu toate că drama mea este inadaptarea la schimbare, suportă-mă încă un ceas. Vrei ?

7

— Dacă ești mulțumit cum ții ILS-ul, să mergem la aterizare.

Instructorul se lasă lejer în scaun. Ține ILS-ul în cruce, perfect, controlează rapid tabloul de bord, totul este în regulă și este cu atît mai în regulă, cu cît comandantul de aeronavă și vechiul lui instructor de zbor din școala militară, Ciș cum îi spuneau camarazii, tip scund dominat

de o pereche de sprîncene negre, stufoase gen fraţii Max, joacă rolul indiferentului perfect : adică, băiete, este meseria ta, ţi-a dat statul şcoală, benzină, ulei, ore avion, păpică, uniformă, te-a făcut şi maior, nu-ţi rămîne decît să aduci avionul pe pistă, cel mai firesc lucru pe care-l poate face un avion care vine la aterizare în baremuri minime, fără să agaţe în tren antenele televiziunii, ori să radă turnuleţele insolite de pe Casa Scînteii. Totul este acum chestiune de rutină, trecerea de la poziţia centrală a postului de comandă cum era la monolocul de vînătoare, la poziţia laterală a postului acestuia multiloc l-a stînjenit la început, după cum l-a stînjenit şi dublarea aparatelor de bord. Chiar confortul sporit al carlingii l-a stînjenit. Posibilitatea să te ridici din scaun, să te desmorţeşti, să treci prin cala de bagaje faţă în interiorul aeronavei şi eventual să foloseşti instalaţiile sanitare ; cînd ai fost obişnuit cu costumul de suprasarcină, elastic şi strîns pe corp, legat în chingi, făcînd corp comun cu masa metalică a avionului, purtînd casca de cosmonaut, etanşat în carlinga proiectilului pe care-l pilotai de la sol pînă în limitele superioare ale stratosferei, cu alte cuvinte cînd erai tu însuţi etanşat într-o capsulă îngustă, în care libere erau doar mîinile şi picioarele. Desigur este o trecere la alt regim, regim de cursă lungă — ILS-ul stă înţepenit în cruce, variometrul nemişcat, este noapte cu ceaţă densă deasupra Bucureştilor, mai densă deasupra lacurilor pe care le ghiceşte undeva în vîrful planului stîng, s-a obişnuit şi cu zgomotul monoton, uniform al motoarelor acestui cumsecade şi rapid AN 24, rapid dacă-l raportează la viteza medie a turbopropulsoarelor în exploatare, pentru că, lui, i s-a părut de-a dreptul ridicolă în primele zile de antrenament. Pe urmă, cînd a avut răgaz să urmărească peisajul, să încorporeze zborul acesta rectiliniu ca pe o prelungire a eu-lui în spaţiu, a prins cîteva zile cu formaţii superbe de cumulus-castelatus, nori de sidef într-un cer pur şi diafan — pe urmă s-a încorporat acestui ritm şi-a încorporat avionul, modul lui de a se comporta în aer, a început să-l înţeleagă, să-l iubească, să aibă încredere în el, cu atît mai mult cu cît instructorul — tip raţional pînă la micron — i-a făcut o analiză multilaterală, izvorită dintr-o experienţă de zbor

de cîţiva ani pe *AN* 24. Ciş mustăceşte. Are obrazul livid. Fosforul aparatelor şi luminile camuflate dau carlingii o lumină difuz verzuie, de acvariu. Este un joc psihologic, un test, testul final, la care-i supune instructorul, la care doi dintre camarazii mai vechi la linii, care dăduseră săptămîna trecută examenul de comandant de aeronavă, căzuseră cu brio. În condiţii limită, instructorul îţi cere să-l aduci la pistă, lăsîndu-te să faci aterizarea singur, fără să scoată o vorbă, fără să atingă un buton sau o manetă. Îl ştie de dincolo şi nu poate spune că nu i-a mulţumit în sine, de cîteva ori, cînd a fost în alte condiţii limită, singur la bord, în haosul de trăznete şi-n vînzoleala unui cumulonimb care-şi făcea de cap de la sol pînă la zece mii. Desigur, tăcerea totemului de-alături, mutra lui acrită de neîndemînările, ori lenea intelectuală a unora (avea obiceiul să spună cu o candoare rară : băieţaş, vremea pilotajului cu fundul s-a dus ; locul fundului l-a luat capul... Îţi recomand o meserie paşnică, ca să ajungi la pensie, fericit şi cu chelie. Aici ai pe mînă viaţa oamenilor, te salut cu precădere, ai căzut şi s-auzim de bine) — deci prezenţa mută a totemului creează a doua premisă psihologică, după cea dintîi creată de ceaţă. Ai sentimentul că tot ce faci este mizerabil, simţi cum se dereglează uşor complexul logic al procedurii de aterizare, convorbirea cu cel de la turnul de control devine precipitată şi, dintr-odată, eşti conştient de panică — un fel de preludiu la panică sau în cel mai bun caz o stare tensionată, de enervare, care te face să te crispezi pe comenzi şi atunci ILS-ul... Ceea ce nu este cazul, îşi spune, zîmbeşte şi se cufundă aproape cu voluptate în masa de ceaţă lăptoasă care stă agăţată de parbrize. Nu mai trăieşte decît în clipă. Este un computer care recepţionează comunicările radio, care prelucrează datele aparatelor cărora le imprimă voinţa lui logică, matematică. Brusc îşi catapultează dublul (o ipoteză a lui mai veche, după care ar avea posibilitatea să fie în avion şi în acelaşi timp să fie undeva în spaţiu şi „să vadă" peisajul total, adică Terra executîndu-şi mişcările de rotaţie şi revoluţie şi un punct infinitesimal în spaţiul el — avionul ; apoi o a doua secvenţă, secţionată pe verticală : bolta, luna, spaţiul luminat vag pînă la plafonul de ceaţă : apoi stratul de ceaţă, geografia terestră,

satele și orașele iluminate, rîurile, conturul munților, totul în ceață și avionul lui în această masă cîlțoasă, căutînd pista), deci își catapultează dublul, știe că este matematic deasupra institutului de cercetări în viticultură și horticultură așezat între șoseaua Băneasa și șoseaua care-o unește cu șoseaua Ploiești, „vede" culturile experimentale de piersici, peri și cireși, vede lacul, Casa Scînteii și revine în carlingă, de unde cel rămas la manșă se izbește dintr-odată de linia roșie a balizelor, iluminația cu neon a bulevardelor îl asaltează, Bucureștii pe dreapta, strălucind difuz se ridică spre aeronavă și drept înainte, dispus la 90°, iată pragul verde și linia fosforescentă care marchează mijlocul pistei. Aterizează ușor, pentru că, „băiețaș, pasagerii plătesc nu ca să-i scuturi tu și să-i bușești cum îți convine ; iar avionul costă parale și n-ai venit cu el de-acasă, de la mămica". Uruitul puternic al elicelor puse pe pas negativ, de frînare...

— Hm !

Instructorul pare să se fi trezit chiar atunci din somn.

— A dat Dumnezeu și ai aterizat ?

— După cum vedeți.

— Se pare că te prezinți mîine pentru cel dintîi zbor pe rută.

— Mîine noapte, cursă de marfă pentru Cluj. Cu dumneavoastră.

— Mda ! Odihnește-te. Și nu uita tipicul.

— Sînt prezent cu o oră și jumătate înainte de decolare

— Noapte bună !

— Să trăiți !

Aerogara cu holul imens, pustiu, nu mai este nici o cursă de noapte, balizajul, automobilele rare de pe șosea, este ora 22,07 și Tereza i-a spus să-i dea telefon oricum în noaptea asta, la orice oră, pentru că vrea să-l roage ceva care nu suferă amînare. Este 8 noiembrie, toamna se prelungește cu voluptate, iar el șovăie în fața aparatului public, jucîndu-se cu moneda de 25 de bani, cuprins de o reticență neobișnuită. De cînd a început zborul, este din ce în ce mai puțin disponibil sufletește. S-a petrecut o metamorfoză a disponibilităților. o reducere vizibilă a

valenţelor care-l corelau cu lumea de dincolo de aerodrom. Şi nu numai asta...

— Dan, eşti străin, un necunoscut, îmi creezi o stare de panică, aproape de teroare, apoi povestea cu Tereza mă deranjează, cuvîntul este absurd, mă face să sufăr, nu-mi place rolul pe care ţi l-a regizat — taci şi ascultă-mă, nu este cazul să joci rolul lui Mesia într-o afacere care nu te priveşte. Pe urmă mi-ai promis că mergem la atelier, la Belcotă ; nu m-ai dus, în schimb cu Tereza ai fost de două ori. Nu mă poţi convinge. Îţi place Tereza. Te înţeleg. Este dispusă să-ţi fie amantă, dacă încă nu-ţi este, de la mare pusese ochii pe tine ; eu nu sînt disponibilă pentru amor ocazional şi toate lucrurile astea mă plictisesc enorm, nu uita, anul ăsta îmi dau examenul de diplomă şi tu...

— Eu ce ?

— Tu ar trebui să-mi menajezi timpul.

— Cu alte cuvinte ?

— Nimic cu alte cuvinte. Eşti irascibil, domnul meu... Du-te la doamna doctor să te calmeze. Şi nu mă mai deranja.

— Eşti mai obraznică decît astă-vară.

— Mă dezvolt.

— Maria !

— Tovarăşe maior !

— Scumpă studentă am să te aduc la raţiune, cu sau fără voia dumitale.

— Vezi să nu capotezi.

— Studiezi şi aeronautica ?

— La ora cinsprezece zero zero am seminar.

— Te conduc.

— Aşa, în mare ţinută ?

— Nu sînt în mare ţinută. Şi chiar dacă aş fi. Nu este interzis de regulamente. Dimpotrivă. O notă în plus cînd însoţeşti o fată răpitor de frumoasă.

— Plezanterii de cazarmă.

— Va trebui să te obişnuieşti.

— O crezi ?

Făcuseră drumul din piaţa Buzeşti pînă la Politehnică pe jos. La grilajul de fier al curţii Maria a strigat

dintr-odată : — Florineee ! Florin ! Aşteaptă-mă o clipă. Nici măcar nu şi-a luat rămas bun. S-a resorbit în masa de studenţi, siluetă suplă, majestoasă, lăsîndu-l cu un gust amar, puţintel ridicol şi mereu nesatisfăcut de întîlnirile scurte, în care-şi spun banalităţi sau se înţeapă copilăreşte, la nivel preşcolar. Spre sfîrşitul lui septembrie, ploua, era liber, s-a dus la familia Nae fără să se anunţe. A găsit-o pe Maria acasă, pregătind lecţiile cu băieţii. Tocmai îi trăsese o palmă lui Alior şi îi rupsese foaia din caietul de matematică, iar Alior scheuna şi striga c-o s-o spună „lu mama".

— Cu ce ştii tu, nu eşti bun nici să vinzi cartofi la aprozar, măgarule... Poftim, Dan. M-am săturat de trîntorii ăştia. Plecaţi la Victor şi să nu vă prind pe-aici înainte de şapte, că vă rup picioarele. Cei doi i-au tras cu ochiul. Alior s-a dat pe lîngă el, şoptindu-i : „mişto gagica, dar rea cît zece", la care el abia s-a stăpînit să nu-l plesnească. Maria purta o rochie largă de interior. Camera ei, spaţioasă, cu două fotolii enorme, tapisate cu stofă groasă, de culoarea untului, o bibliotecă din corpuri detaşabile din lemn natur, pat îngust, din acelaşi lemn şi cu aceeaşi tapiserie ca fotoliile, era dominată de planşeta pusă pe stativul ei şi luminată de o lampă de lucru, fixată deasupra.

— Descifrez un calculator, Dan... Ia loc... Ce mai faci ? nu te-am văzut de mult.

— N-ai vrut să mă vezi, Maria.

— Poate !

— De ce ?

Ea a tăcut şi el i-a povestit vizita făcută doctoriţei Tereza Neagu cu tatăl lui şi ceea ce a urmat după aceea, fără să divulge ce ţinea de secretul Terezei, sau credea el că este secretul Terezei. A spus-o în treacăt, Maria i-a spus că o întîlneşte destul de des pe Tereza, se duc amîndouă la cofetărie, la „Scala" ; sau mai exact se duceau, pentru că le-au urmărit doi tipi, le-au acostat, credeau că vin acolo să se expună şi de atunci îşi vorbesc la telefon, în ultima vreme foarte rar, pentru că Tereza nu mai răspunde la numărul ei de telefon :

— S-a mutat temporar la părinţi, a spus el.

Maria l-a privit scurt şi intens, n-a replicat nimic. S-a dus la bucătărie, i-a făcut o cafea, apoi au vorbit de

lucruri obișnuite, pînă cînd a venit doamna Cici, încărcată cu tîrguieli și l-a oprit la cină.

— Povestește-mi de noua ta ipostază, l-a rugat Maria, dar era evident că nu asculta și părea absentă, și la desert, un strudel cu mere, s-a ridicat, pretextînd că o doare capul.

Nu ar putea spune că se simte singur în metropolă. Că este „angoasat" de probleme spirituale insolubile și infinit dilematice. Problemele zilnice sînt absolut matematice : cursuri de cunoașterea materialului, motoare și mai ales de navigație aeriană, meteorologie, reglementări cod aerian și revederea limbii engleze. Apoi zborul. Asta înseamnă minimum șase ore de cursuri zilnice. Alte trei ore de studiu (pe puțin), iată un program frumușel, dens și binecuvîntat. Are un fel de religie a programului. Mai ales are sentimentul că nu poate trișa. Mai exact retrăiește cu vigoare acest sentiment revelat lui la ceas dintîi misiune de luptă în condiții meteo grele, cînd era doar un foarte tînăr locotenent pilot și cînd și-a dat seama, între două fulgere care-i încărcau parbrizul cu flamă violacee, că satisfacția lui cea mai înaltă, sentimentul de plenitudine care-l încearcă se naște din conștiința clară că este un bun profesionist. Poate că rutina zilnică a făcut sentimentul ăsta să se uzeze. Aterizarea de acum cîteva minute i l-a activat brusc. Și tot brusc i s-a răsturnat viziunea despre colonelul cu chelie din biroul cu ventilator silențios. Printr-un proces straniu de translație se vede în locul colonelului. Are în față un dosar. Maiorul Dan Dorobanțu... Se joacă cu fisa de telefon. Este absurd. Niciodată n-a lăsat lucrurile la jumătate. Desigur sentimentele lui pentru Tereza sînt tulburi. Mai mult un ecou al șocului pricinuit de surprinderea ei într-o ipostază intimă. Nu sînt clare nici sentimentele pentru Maria. Nu vede de ce n-ar putea păstra prietenia ; ori cunoștința lor, în limitele... În ce limite ? Joc periculos băiatule, mîine cel dintîi zbor pe rută, trebuie să fim limpezi, deci, să vedem ce vrea Tereza. Formează, fără să mai șovăie, numărul ei de telefon. Rămîne surprins cînd îi aude glasul ; glasul ei din vară, de pe plajă, tulburător, cu accente dramatice :

— Dan ! În sfîrșit ! Cum a fost zborul ? Ce ceață cumplită. M-am perpelit tot timpul. Vino la noi ! Am pregătit ceva bun... Te aștept în mod festiv !...

— Tereza !

— Nu este tîrziu. De la grădina Icoanei, la stînga. O casă cu două turnulețe. Adresa o știi ?... Te aștept ! Pardon !... Te așteptăm !

La sol ceața este difuză și vizibilitatea acceptabilă. Fîntîna Mioriţa lipsită de fascinația jeturilor arteziene, vila Minovici, Casa Scînteii, fîșîitul pneurilor pe piatra cubică, șoseaua Kiseleff, cu teii desfrunziți, plutind fantomatic în ceață, apoi sentimentul straniu care-l încearcă ori de cîte ori trece pe lîngă Arcul de triumf, evident este militar pînă-n măduva oaselor, probabil o moștenire atavică, ori un destin al țăranului din cîmpia Dunării ; în orice caz simte nevoia să dea onorul ; apoi orașul umed sub ceață și alt sentiment, ciudat, aproape necunoscut. În masa asta de piatră, asfalt și betoane, există cineva care-l așteaptă cu o cină caldă. Nu trebuie să intre zgribulit într-un bistro, să înghită pe fugă mîncări stas, asezonate cu fum de tutun în mirosul stătut de bufet și băutură. Printr-o asociație inexplicabilă vede interiorul Mariei. Cele două fotolii confortabile tapisate în stofă groasă, spongioasă, de culoarea untului, biblioteca în penumbră și pata de lumină albă revărsată pe planșeta enormă, care domină odaia ca un simbol al echilibrului laborios. Pentru o clipă este tentat să vireze. Să se întoarcă spre Domenii. Maria a fost categorică atunci cînd i-a cerut să-i menajeze timpul. Iată că i-l menajează, gîndește lucrul cu răutate acidă și-l surprinde felul în care se simte din ce în ce mai tentat să abandoneze Grădina Icoanei, pentru Domenii. Între timp ajunge în Piața Romană. Se înscrie mecanic pe culoarul de giratie, iese în Dorobanți și apoi pe Dionisie Lupu, rulează ușor spre Grădina Icoanei. Parchează între două „Fiat-uri 1800“ masive. Casa cu turnulețe și iederă are un gard de fier, peste care se vede un parter înalt, la stradă cu o loggia profundă. Ușile masive, cu sticlă, au rulourile lăsate. Printre zăbrelele de lemn răzbate o lumină albă, puternică. Casa este cu etaj, sub copertina sprijinită pe arcade de lemn sînt trei butoane de sonerie, cărțile de vizită cu numele locatarilor se disting greu și înainte ca el să se hotărască pe ce buton să apese (nu cunoaște numele pă-

rinților Terezei), ușa masivă din stejar lăcuit se deschide și Tereza apare vaporoasă, învăluită în lumina puternică a unui policandru.

— Iată-mă, am venit așa cum mă vezi, direct de la aeroport. M-ai luat prin surprindere, Tereza.

— Scoate-ți fulgarinul. Cuierul e aici... Haidem. Te rog să te simți degajat. Tereza poartă o rochie dreaptă, de un albastru stins, o stofă excelentă care i se mulează pe sînul foarte zvelt și tînăr, are părul prins într-o diademă, cercei lungi, pantof argintiu, cochet, mînecile lungi ușor evazate la încheietură scot în evidență formele perfecte ale brațelor, în totul Tereza strălucește, îl privește cu ochii ei albaștri, luminoși, rîde și-l întreabă :

— Îți plac ?

— Fermecătoare, Tereza.

— În seara asta vreau să te seduc, rîde, îl ia de braț și urcă cu el cele cîteva scări pînă în holul enorm (orice încăpere normală i se pare enormă în comparație cu camerele lui liliputane, de bloc) dominat de policandrul din cristal, care reverberează lumina, scoțînd în evidență mobila masivă de abanos, încrustată cu sidef, specimene pe care nu le-a întîlnit nicăieri pînă atunci. Dintr-o privire scurtă vede și recunoaște un Petrașcu și un Luchian ; apoi Tereza îl conduce într-o sufragerie vastă — încăperea care se continuă cu loggia — mobilată, el își spune în cel mai autentic stil Ludovic al XV-lea, plin de fantezie, culoare și grație. I se pare că venit de la bordul AN-eului, saturat de electronică și supertehnica secolului XX, a nimerit într-o cameră de muzeu, în care abundă culorile tandre, cu predominanță albastrul aviației, albul și florile încrustate în lemnul întregului mobilier. Bronzul aurit care îmbracă picioarele scaunelor dă o notă de eleganță rafinată. Pereții sînt tapisați cu tablouri, unele ușor de recunoscut, semnate mai ales de pictori contemporani, văzute de el în marile expoziții și nu puține dintre ele explicate de Radu Belcotă. Spre surprinderea lui, pe peretele interior, dominat de o sobă parcă de porțelan alb, foarte suplă și înaltă, se detașază acel „Amurg în munți" pictat de Radu Belcotă, un peisaj fascinant și halucinant, cu tonuri gris perlate, un amurg parcă selenar, un amurg geologic, care-ți creează senza-

ţia de sfîrşit de lume, ori poate de începutul glaciaţiunilor ; în orice caz un sentiment de participare la un eveniment cosmic. Sufrageria conţine trei fiinţe izbitor de contrastante. Un bărbat înalt, cu părul alb-argintiu, bronzat, cu alură sportivă, îmbrăcat într-un impecabil costum gris, cu cămaşă albă, purtînd o cravată cu mult albastru şi pantofi negri ; o femeie, replica matură a Terezei, cu părul alb argintiu, într-o rochie neagră, purtînd ochelari cu ramă subţire de aur şi o a doua femeie, scundă, cu părul vopsit în acaju, una dintre bătrînele acelea elegante cu ostentaţie întîlnite la vernisaje, la concerte, în expoziţii şi prin magazine, care într-un fel fac farmecul acestora, îmbrăcată într-un costum verde foarte închis, care ţine în braţe un pechinez, căţel vioi şi circumspect. Toate trei fiinţele stau în picioare. Bărbatul lîngă sobă, femeia platinată răsfoia tocmai un album aşezat pe biroaşul *capucine*, iar bătrîna cu pechinezul lîngă ecranul pictat cu scene pastorale, unde cu mîna liberă aranja în glastra de Sèvres trei splendide garoafe roşii. Cu instinctul sigur al celui învăţat să riposteze eficient în orice situaţie de surprindere (nu se aştepta să găsească un asemenea interior ; iar privirile reci, cercetătoare ale celor trei fiinţe îl stingheresc) trece peste tentaţia de a se prezenta bărbatului şi urmăreşte atent sugestia Terezei.

— Mama !

— Maiorul Dan Dorobanţu. Iartă-mă, Tereza, mai curînd aş fi spus : sora !

— Mătuşa Odetta !

— Caraghios, croncăne cu glas bărbătesc, răguşit, mătuşa... Anica Broşteanu, judecător la pensie... Ăsta-i Spirache... Şi dumnealui este stăpînul casei şi al nostru al tuturor, implacabilul destin al artelor plastice Jean Broşteanu.

— Cunoscut mie de mult, prin Radu Belcotă pe care-l văd aici la loc de mare cinste.

— Pe care-l merită, tovarăşe maior, spune sentenţios, pe ton doctoral, criticul cunoscut în lumea lui Radu Belcotă sub cele mai fantastice înfăţişări relatate la bursa de bîrfeli cu lux de amănunte, pentru el, perfect indiferente. Jean Broşteanu are mîna pergamentoasă, cu unghii

ovale, lustruite, proaspăt manicurate, emană un parfum subtil de tutun de pipă bun și colonie bărbătească, îl trece printr-o privire oțelie, rece, pe care zîmbetul de circumstanță n-o încălzește și el intră pe loc într-o stare le prealarmă pentru că, oricum, vine dintr-o altă lume și nu de mult a fost oaspetele lui Ciupitu, a fost cu Ileana pe luncă, au îngînat graurii și în urmă cu treizeci de minute a ținut ILS-ul în cruce, adică a adus avionul conform undelor radioelectrice, de undeva din spațiu, exact pe dreapta, singura posibilă, care-l unea cu direcția optimă de aterizare pe pista de la Băneasa. Tereza îi zîmbește încurajator și cînd aduce tava de argint cu păhărelele translucide de cristal din care se ridică aroma de țuică veche, îi șoptește :

— Nu-i lua în seamă !

După ce dă peste cap bărbătește păhărelul de țuică și ciugulește cîteva măsline pe care le împarte frățește cu Spirache, mătușa Terezei spune cu același glas răgușit, croncănitor :

— Mi-e o foame de lup. Aviatorului la fel. După cum am înțeles abia ai aterizat, tinere. Mona, mai aștepți pe cineva, ori ne așezăm la masă ? !... Jean, te implor ! Lasă-i pe impresioniști și post impresioniști și foști impresioniști și viitori impresioniști. Tinere, dacă nu ești la curent cu suprematismul și cei doi fondatori ai revistei *De stijl*, cu arta științifică și etîcî, etîcî, ești un om mort... Ai auzit de supersnobism ? Ei bine, dragul meu, ai căzut ca o bombă în plin fenomen.

— Odetta !

— Mona, scumpa mea, supersnobismul este un fenomen social explicabil la a treia generație de intelectuali ca noi. Istoricește explicabil. Tinere, ce ascendență ai ?

— Dorobanți de la 1877, doamnă. Pălmași, Clăcași. Cu cîțiva morți la 1907... Cu toate că nu mi-am făcut încă un arboregenealogic, mă suspectez de o origină țărănească străveche. Vă mulțumește raportul ?

— Excelent... Străbunicul Broșteanu a fost moșnean vechi la Mîneciu Ungureni. Este cel mai reprezentativ tip al familiei, care cu timpul a început să degenereze... Mona, așază-l pe aviator vis-à-vis. Simt că va fi o seară plăcută. Tereza, stai lîngă el. Jean, ocupă-ți foto-

liul prezidențial. Unde naiba este fata asta ? Niciodată nu intuiește momentul... Mmm !... *Hors-d'eeuvre* de proveniență Capșa... Ce bem în seara asta, copii ? Totul miroase a complot aici.

— Odetta !

— Gata, Mona. Am tăcut. Jean, e rîndul partiturii tale.

— Invitația Terezei m-a luat prin surprindere, spune. Nu știam nimic despre familia ei. Pune-ți prezența mea aici, pe seama stimei ce i-o port Terezei.

— Stimă, mormăie mătușa. Frumos... Etic... Nobil... Tereza rîde.

— Odetta, ne faci să roșim.

— Numai pentru asta ?

Apare o fată de serviciu, îmbrăcată în rochiță de satin negru, cu guleraș alb, aducînd platourile cu rinichi și vrăbioare. Jean Broșteanu, care pînă atunci se mulțumise să plonjeze într-o tăcere distantă, își consultă ceasul de aur și spune cu glas sec.

— Ora 22,40, Mona.

În aceeași clipă se aude sunetul melodios al soneriei muzicale.

— Cine o fi la ora asta, întreabă Tereza ?... Dan, ce vrei să mănînci ?...

Fata în rochia de satin deschide ușa. Un moment de tăcere.

— Doamna Tereza, a venit domnul Victor.

Alt moment de tăcere penibilă. Jean Broșteanu spune sec :

— Tereza, nu te duci să-ți întîmpini soțul ?

— Doar în acte, spune clar mătușa Odetta... Victor, marea mea pasiune. Ce nerușinare !

— Odetta, te rog !

— Bine, Mona. Tac și de data asta. Tinere, este un moment nesemnificativ. Am fost foarte bună prietenă cu unul dintre miniștrii aerului. Generalul Jienescu. Fost învățător, un om de o ținută morală ireproșabilă. Înspăimînta strada cînd venea cu *Avia* și începea acrobația la joasă înălțime... Am spus bine ?

Îi trage cu ochiul strengărește, taie cîțiva dumicați de carne pe care-i dă lui Spirache, așezat cuminte în poala ei. Desigur este o situație imposibilă, neverosimilă, pe cît de absurdă pe atît de ridicolă. Își spune că mama și tatăl Terezei îi arată o răceală demonstrativă, că Jean Broșteanu a devenit brusc exuberant, a ieșit din morga amorțită de pînă acum, se ridică de la masă și iese în întîmpinarea noului venit care spune tare, din hol :

— Papa, o ocazie unică... Petrescu a primit viza și desface totul...

— Vic, avem oaspeți, spune Jean Broșteanu. Tovarășul maior...

— O, la, la !... Dacă-mi aduc aminte, ne-am cunoscut la mare. Sărut mîna, Tereza ! Sărut mîna, Mona ! Sărut mîna, Odetta !... Nu blasfema ! Ți-am adus șocolată cu alune... Nu, drăguțo !... De la Nestor ! La carton.

— Nu mă cumperi, sceleratule ! Dă-mi șocolata și stai aici lîngă mine.

Victor Neagu într-un costum impecabil, de seară, desface ambalajul buchetului de garoafe, le aranjează singur în vaza chinezească enormă, așezată lîngă soba de faianță albă, apoi își trage foarte degajat scaunul lîngă bătrîna care-l privește cu ochi cinic, cu gestul firesc al unuia de-al casei.

— Arăți foarte bine, Tereza, spune... Pot bea o țuică ?

— Nu știam că ai un obicei în plus.

— Care, scumpa mea ?

— Acela de a intra într-o casă străină, neinvitat.

— Obicei vechi și incorijibil, hîrîie mătușa.

— Tereza, mă stupefiezi, spune Jean Broșteanu. Casa mea (accentuează) nu a fost, nu este și nu va fi niciodată străină pentru Victor.

— Aviatorule, ai intrat în furtună, rîde mătușa.

— Sînt obișnuit, doamnă... Și am toate mijloacele tehnice care să mă scoată la senin.

Victor Neagu își aranjează pe genunchi șervetul de olandă, alb imaculat.

— Îmi pare rău că prietenul nostru comun Radu Belcotă m-a părăsit atît de brusc la mare.

Își bea țuica, atacă pofticios platourile, este bronzat, volubil, povestește ceva nostim, o anecdotă pe seama lui

Belcotă, şi printr-o manevră dibace îl ia pe el drept confident, povesteşte una din isprăvile notorii de pe front, cînd locotenentul Radu Belcotă trecuse din întîmplare exact la verticala unui aerodrom inamic, abil camuflat în apropierea frontului, totul cu vervă, cu spirit, cu degajare, aşa că în cîteva minute atmosfera pare veche şi trainică, de-o veşnicie. Recte el, maiorul, ar fi elevul bunului prieten Radu Belcotă, cu care Tereza este într-o amiciţie camaraderească, au făcut şi escapada de la mare împreună, s-au distrat regeşte într-o seară, au dansat pînă tîrziu...

— Apropo, Dan (tipul este de o obrăznicie şocantă), ce-ţi face logodnica ?... Iartă-mă, Tereza scumpă... Dar trebuie să completez : magnifica dumitale logodnică ! ?

— Excelent, Vic, răspunde, iar tipul închide pleoapele pentru o microsecundă.

Tereza albă, de o paloare vecină cu moartea, se străduieşte să-şi taie muşchiuleţul de vacă, asezonat cu legume clădite savant, după toate legile esteticii culinare. Regretă doar o clipă faptul că a acceptat invitaţia Terezei. Nimic dezonorant nu-l compromite în faţa lui însuşi, Tereza este o prietenă deschisă ; iar aerele ofensate ale tatălui ei îl lasă perfect indiferent, cu atît mai mult cu cît îşi aduce bine aminte, acum cîţiva ani criticul pornise o campanie ucigătoare în presă împotriva lui Radu Belcotă, el reţine încă foarte limpede cîteva din epitetele şi etichetele pe care Jean Broşteanu le ţintuise pe fruntea „vestigiului desuet al unei arte primitive şi acefale", campanie transformată brusc în opusul ei, cînd Radu Belcotă fusese ales într-o funcţie obştească de foarte mare anvergură şi din cînd în cînd apărea la jurnalele de film şi televiziune într-o ambianţă solemnă şi oficială. Îşi spune că în ambianţa de aici şi de acum, Tereza şi-a pierdut din personalitate, ca şi cînd sufrageria cu mobilier Ludovic XV i-ar absorbi farmecul spontan şi necontrafăcut, anihilînd total posibilitatea ca ea să mai poată fi femeia care se voia goală, în libertatea absolută a peisajului marin.

— Se pare că voiai să ne mărturiseşti ceva în seara asta, draga mea, spune neutru mama platinată a Terezei.

Vorbește neutru, cum neutră pare a fi întreaga ei ființă de păpușă încremenită la o vîrstă anonimă. Jean Broșteanu se scuză, își bea cafeaua și își fumează pipa la el în „cabinetul cu stampe", se mai scuză o dată, are de discutat ceva urgent cu Victor, le roagă pe doamne să-i facă conversație tovarășului maior. Se ridică de la masă. Victor Neagu afectînd aceeași bonomie sărută mîna Monei, spune că a fost o cină imperială, îl ia de braț pe „papa", apoi se întoarce din prag cu gesturi largi :

— Dumnezeule, cum am putut să uit ! Dan, un mesaj confidențial pentru dumneata, de la amicul nostru comun...

Îl ia de braț și îl trage după el în hol. Șoptește repede și scrîșnit.

— Maiorule retrage-te din vreme. Altfel te distrug. Aici este teritoriul meu absolut. Înțeles ?

— Ești o lichea mai lichea decît bănuiam, răspunde și pe loc se simte excelent... Cred că am să te scutur zdravăn.

— Atît de zdravăn, încît abia ai să te aduni de pe jos, excrocule, spune Tereza care în spatele lor își aranjează părul în oglinda enormă de cristal.

— Pactizezi cu maiorul ?

— Pactizez cu dragostea.

— Mă faci să rîd. Nu uita... Papa !... Salve și rațiune, dragii mei...

Rîde, îl mîngîie în trecere pe Spirache care-i mușcă mîneca hainei și dispare pe ușa înaltă din lemn lăcuit.

— Iarăși pune la cale una din loviturile lui de gangster, cîrîie mătușa... Tereza, Tereza ești slabă, fetițo, și puțintel lașă și puțintel sofisticată. Taci, Mona... Ai nenorocit fata... Maiorule, ia-o de aici, pînă nu este prea tîrziu... Mă duc să-mi ronțăi șocolata. Sceleratul se pricepe la fleacuri, tot atît de bine ca la afacerile lui tenebroase.

Tereza privește în gol. Mama ei, cu păr argintiu, stă nemișcată lîngă soba de porțelan alb, unde la sosirea lui stătea solemn Jean Broșteanu. Se simte inutil, stupid și absolut nelalocul lui. Cînd îl conduce, Tereza îi strînge mîinile spasmodic și spune mereu și mereu, cu accent tragic :

— Este în stare nemernicul... Este în stare de orice ! Îmi pare atît de rău, Dan... Atît de rău... Nu trebuia.

— Nu știu ce nu trebuia, Tereza. Iartă-mă, dar singurul om simpatic este mătușa. Oricum, îți mulțumesc pentru invitație. Îți rămîn prieten, apelează la mine cînd vrei...

— Taci !... O clipă să-mi iau pardesiul.

— Tereza !

— Așteaptă-mă.

Ceața s-a îndesit. Conul de lumină al lampadarelor se decupează net din întunericul umed. Are o senzație neplăcută pe care nu și-o poate explica, senzație amplificată de faptul că Tereza l-a rugat s-o aștepte. Este tîrziu, mîine noapte este primul lui zbor pe rută și Maria a avut dreptate. Se pare că a nimerit într-o cabală. Îl irită faptul că n-a ripostat mai dur acestui individ obraznic și infatuat. Evident se amestecă într-o afacere care nu-l privește. Tereza apare învăluită într-o pelerină cu capișon. Îl ia de braț.

— Încă trei minute. Ne plimbăm trei minute în Grădina Icoanei. Te rog, Dan !

8

— Știi ce înseamnă un aterizaj pe vremea asta, cu avionul încărcat de pasageri ?

— Nu face el aterizajul... Îl face comandantul de aeronavă.

— Îl fac amîndoi... Ai zburat vreodată pe asemenea vreme ? N-ai zburat ! Ai știut doar să dai sfaturi înțelepte.

— Tovarășe pilot șef, nu vă permit... Ce-am făcut eu nu are nici o tangență cu ce face maiorul Dorobanțu, protejatul dumneavoastră.

— Toți piloții buni, integri și devotați sînt protejații mei. Fiecare pilot însumează mii de ore de zbor, tone de combustibil, mii de ore motor și avion, mii de ore de studiu, infrastructură, personal de pistă, încredere, mii și zeci de mii de pasageri transportați în condiții de confort și siguranță și dincolo de toate astea dăruire, auzi măi,

dăruire totală. Se scoală la miezul nopții să plece în cursă la orele cînd tu sforăi, străbat continente, trec peste oceane, pe zi, pe noapte, pe furtuni, pe grindină, prin anomalii magnetice. Puțin respect pentru cei de pe urma cărora trăiești, nu ți-ar strica.

— Îmi dați sau nu avizul pentru oprirea temporară de la zbor a maiorului Dorobanțu ?

— Nici gînd ! Dimpotrivă. Am să-ți fac un raport de incapacitate. Am să ridic cazul tău în organizația de partid. Măi, Gore ! Te cunosc de-o viață. Ești laș, păduchios de laș și ai o ură viscerală împotriva tuturor celor care se realizează plenar, în lumina soarelui. N-am uitat cînd ai bușit nefericitul acela de $P.O_2$ și cînd te-a salvat generalul, că te dădeau afară, măi, comisia stabilise exact cauzele evenimentului : incapacitate profesională. Și era un avion care ateriza singur, dacă îl lăsai în pace.

Ventilatorul albastru a fost mutat de pe biroul cu cristal pe fișetul din colțul cabinetului. Viscolul zgîlțîie cercevelele. La răstimpuri se aude zgomotul înfundat al motoarelor. Colonelul Șerbănescu identifică instantaneu *Boeingul* lui *Pan-Am ;* ori *„IL"-ul 62* al *TAROM*-ului, ori celelalte avioane *„Bac"*-urile, ori *DC. 10* de la *„Swissair* prevăzute cu noile aparate de navigație *INS-Inertial Navigation System* — un ordinator automat — al cărui corp principal îl formează o platformă riguros ținută orizontal de către trei giroscoape. Ce știe Gore de INS ? ! Tip înalt, flegmatic, aproape frigid, obraz prelung, supt, purtînd uniforma cu distincție sobră, colonelul a aflat de la Virgil, navigatorul șef, că Gore pregătește încă una din loviturile lui spectaculoase — o oprire de la zbor. S-a interesat în amănunt de poveste și astfel a ajuns la denunțul acela josnic și murdar făcut maiorului Dorobanțu, denunț pe care Gore îl tot netezește cu palma deasupra dosarului Dorobanțu. Vîntul atinge forța de furtună. Trece aerodromul printr-o lamă densă de fulgi. Desigur furtuna a atins și depășit minimele pentru cîteva categorii de avioane. Băneasa este închisă. *AN*-ul cu care vine Dorobanțu de la Budapesta a cerut permisiunea să aterizeze pe Otopeni. Privește hangarul enorm pentru *„Boeing"* și *„IL"*-uri, pistele peste care se aleargă trombele fumurii de zăpadă și dintr-odată are senzația că este

în carlinga *AN*-eului și face manevrele pentru aterizare. Simte rafalele scuturînd avionul, aude bufnitura trenului care se zăvorăște, se simte obosit după cele aproape trei ore de pilotaj în condiții dificile, mereu în iminența givrajului și dintr-odată îl cuprinde o leșuială plină de dezgust, îl încearcă un sentiment absurd al inutilității, își revine cînd avionul ale cărui motoare le urmărise atent și înfrigurat, apare brusc din ninsoare la capătul pistei, întrupat din neant și se apropie de sol cu viteză sporită.

— Vino să vezi o aterizare de maestru.

— Am mai văzut. Își onorează profesia și atît.

— Este și ăsta un punct de vedere.

— Mă bucur că-l recunoașteți.

Avionul ia contactul cu pista. Acum. Rafală puternică. Instantaneu mugetul motoarelor. Avionul trece prin rafală. Se stabilizează pe pistă. Reduce motoarele. Acolo este desigur unul dintre comandanții rutinați. Trecerea prin rafală a fost magistrală.

— Îmi dai mizeria aia ? Porcăria aia degradantă ?

— Sper că sînteți perfect lucid.

— Atît de lucid, încît văd de la o poștă că este denunțul unui impotent. Al unui încornorat nenorocit, incapabil să-și stăpînească nevasta. Al unui gelos maladiv ! Al unui estropiat ; ori, în cel mai bun caz al unui nerealizat, al unui reziduu social, al unei bacterii rectale, m-ai înțeles ? !

Șerbănescu spune toate astea cu cel mai rece surîs din lume. Colonelul cu chelie recitește scrisoarea cu atenție :

Tovarăşe Comandant,

Vă scrie un vechi şi credincios comunist, mîndru de realizările spectaculoase ale Aviației noastre populare, care a dus faima cocardelor tricolore pe toate meridianele şi latitudinile lumii. Iertați-mă că nu-mi pot declina numele, dar situația mea socială, răspunderile pe care le am mă împiedică. Vreau să vă atrag atenția asupra unor aspecte morale dubioase, a lipsei de etică şi conştiință comunistă a unuia dintre piloții de sub ordinele Domniei-Voastre. Este vorba de maiorul Dan Dorobanțu, element

descompus moral, care frecventează cercuri artistice dubioase, compuse din elemente sociale degradate, oameni oricînd gata să trădeze, să se expatrieze, care probabil îl atrag pe maior, în vederea unei evaziuni aeriene. De asemenea, susnumitul, neţinînd cont de principiile de fier ale moralei noastre, este pe cale să sileaască la divorţ una dintre excelentele noastre medic cardiolog, doctor în medicină, slujitoare devotată a bolnavilor şi ştiinţelor medicale, compromiţînd-o public. Adresaţi-vă pentru amănunte la numerele de telefon 17.21.30 şi 31.20.25. Consider că scrisoarea mea constituie un act de salubritate socială şi în acelaşi timp unul de patriotism. Sper că ea va fi luată în considerare şi că va putea preveni astfel urmări neplăcute pentru noi toţi, dar mai ales pentru cei care răspund direct de integritatea materială, morală şi spirituală a Aviaţiei noastre.

Un patriot.

Face o a doua lectură, în care subliniază cu un pix roşu cuvintele : *răspunderile, aspecte morale dubioase, lipsă de etică* şi *conştiinţă comunistă, descompus moral, cercuri artistice dubioase, elemente sociale degradate, gata să trădeze,* să se *expatrieze...* şi cu trei linii groase *„în vederea unei evaziuni aeriene"...* Şi din nou : *sileaască la divorţ, compromiţînd-o.* Iarăşi cu trei linii : *urmări neplăcute* şi *răspund direct...* Pare satisfăcut de munca lui. Se aud motoarele *AN*-eului puse la regim ridicat, din pricina furtunii. Cabinetul se umple de zuruitul puternic, plin de forţă mecanică, care face să zăngăne geamurile şi să vibreze cristalul care acoperă biroul.

— Dacă numai cinci la sută din conţinutul scrisorii este adevărat, totuşi lucrurile sînt grave. Accept raportul de incapacitate şi chiar vreau să fiu pus în discuţia organizaţiei. Poate găseşte pe altul, mai puţin suspicios şi mai liberalist, tovarăşe pilot şef, care să-mi ia locul. Vă mărturisesc că lucrez foarte greu cu dumneavoastră. Se pare că vreţi să cîştigaţi cu tot dinadinsul o popularitate...

— Ieftină...

— N-am zis-o eu.

— Ai gîndit-o şi ai aşternut-o şi pe hîrtiuţă, bătută la maşină, aşa ca o sugestie de ajutor tovărăşesc. Unul şi cu unul fac doi. Mergem la directorul general. Pilotul este în plin antrenament. Cel mai bun element din seria lui.

— Imoralitate cu antecedente, ţin să vă atrag atenţia.

— Dacă nu m-aş stăpîni, ţi-aş spune că ai o gîndire monstruoasă. Un simplu petic de hîrtie, zmîngălit de un anonim, de unul care se teme să-şi asume răspunderea celor scrise, te poate duce la măsuri radicale împotriva unui pilot care-şi dovedeşte devotamentul şi probitatea şi integritatea şi onoarea zburînd zilnic de aproape douăzeci de ani ? Care-şi împlineşte misiunile exemplar ? Şi ce dacă femeia pe care a iubit-o, sau care i-a fost prietenă, a plecat ?

— O femeie care i-a fost prietenă a plecat. Unde ? Iată nişte informaţii care spun că frecventează cercuri dubioase !

— Un complot deci ?

— Nu chiar un complot. De ce să nu admitem că datorită slăbiciunii lui pentru anumite femei, maiorul Dorobanţu poate fi atras în cercuri extrasociale, care pot urmări compromiterea lui — iată, o femeie medic — o tovarăşă necesară societăţii — cu situaţie solidă — scandal, etc. etc. apoi alternativa : ori scos din aviaţie...

— Ori evaziunea aeriană, cu promisiuni, cu femeia care a plecat din vreme, tam, tam, tam şi chichili, michili. Hai la general. Eşti în stare să mă faci să cred că mîine plec peste graniţă cu toate secretele aviaţiei. Mă, dar mă-ngrozeşti...

— Ce vreţi să faceţi cu scrisoarea ?

— Să i-o arăt lui Dorobanţu.

— Imposibil.

— Repet. Să i-o arăt lui Dorobanţu.

Colonelul cu chelie pare că reflectează. Avionul a ajuns la locul de parcare. Starterul, cu gulerul cojocului ridicat, îşi încrucişează paletele. Se taie motoarele. Se deschide portiera. Se lasă scara. Apare stewardesa, apare însoţitoarea de la aerogară, viscolul pune o estompă peste siluetele gris ale oamenilor şi aeronavelor şi se aude glasul

metalizat al dispecerei de serviciu care anunţă în română, engleză, franceză, germană şi rusă, amînarea cu o oră a cursei de Oslo.

— Metoda dumneavoastră este interesantă doar parţial.

— O accepţi ?

— Contabilizînd pentru mine şi tot ceea ce mi-aţi spus...

— Colonele să ştii ceva de la unul care toată viaţa lui a lucrat cu oamenii. Încrederea nu exclude vigilenţa ; dar neîncrederea poate face inutilă vigilenţa. O poate anula. Istoria este de fapt aceea a oamenilor care făptuiesc. Şi piloţii mei făptuiesc istoria contemporană a aviaţiei comerciale româneşti. Scurt şi explicit.

— Unde doriţi să-l chemaţi pe maiorul Dorobanţu ?

— La mine.

— Perfect. Să mergem ! Cu o idee în plus. Că istoria de la istorie este una şi că istoria nevăzută este alta, mai încordată, mai unilaterală, dar istorie şi ea. De acord ? !

— Controlează şi apoi hotărăşte.

— Iată cea mai exactă idee a convorbirii noastre.

Cînd îşi aude numele la difuzor rostit cu stereotipia agasantă, lipsită de intonaţie a dispecerei aceleia brunete şi parcă mereu ofensată, care vorbeşte în microfon cu dispreţul unei vedete de cinema pusă să anunţe rezultatele de la loz în plic, îşi spune că probabil s-a ivit o cursă suplimentară — cam greu de imaginat pe vremea asta — şi că este nevoie de un copilot. Nu poate spune că s-a profesionalizat într-atîta, încît coborît din avion cu servieta doldora de actele avionului, se poate deconecta pe loc de emoţiile zborului. Totul a fost absolut magnific. Dimineaţa de iarnă însorită la Budapesta — aseară, în cele două ore libere între aterizare şi cina fixată de comandant la orele 20,30 a alergat prin oraş lacom de arhitectura lui, de bulevardele imense, majestoase, a fost la Parlament, pe Dunăre treceau sloiuri groase şi noaptea de iarnă arunca umbre fascinante peste Gelbért-hegy ; peste statuia pe care n-o putea descifra de departe, insula Margareta era iluminată feeric, a avut o clipă de singurătate profundă în faţa Parlamentului pe care taică-su îl văzuse în cu totul altă ipostază în timpul luptelor pentru eliberarea Budapestei, a refăcut spontan itinerariul ser-

gentului Dorobanțu M. Gheorghe mereu cu baioneta la armă, un univers în vîrful baionetei, nu se poate rupe de istorie și sergentul Dorobanțu M. Gheorghe este o parte din istorie ; dar mai ales, o parte din istoria lui, după cum o parte din istoria lui sînt și misiunile locotenentului Bădulescu Mircea, cu picajul ; aici, revede cîteva fragmente din jurnalele de război de atunci, este cea dintîi escală peste hotare și după ce s-a desprins de acest trecut amestecat atît de intim cu prezentul lui permanent, a luat-o seara pe bulevardele pline de un ger plăcut, șocat de femeile care fumează pe stradă, resorbindu-se cu voluptate în mulțimea forfotitoare, trecînd prin pîrtiile de lumină colorată ale vitrinelor, fără să mai țină cont de itinerariul doct pe care și-l pregătise acasă, cu *Larousse*-ul și o hartă a Budapestei împrumutată de la fostul lui instructor și actualul comandant al detașamentului *AN*-euri. Îl stăpînea un sentiment juvenil de curiozitate, dublat de o mare lejeritate interioară. Cu atît mai mult cu cît într-una din seri primise un telefon de la Maria. Nu se văzuseră de cîteva săptămîni, aproape o lună, relațiile dintre ei erau acide și glasul ei, acum perfect limpede, l-a șocat.

— Dan, ai puțină vreme pentru mine ?

— Pentru tine am întotdeauna mai multă vreme decît vrei tu să accepți.

— Iar începi ?

— Te ascult !

— Te pricepi la instrumente de navigație ?

— Atît cît se poate pricepe unul care se slujește de ele de două decenii.

— Perfect. Spune-mi dacă există un instrument care să stabilească poziția avionului în mod automat, să-ți dea deriva, să aleagă ruta cea mai economicoasă, să nu se lase influențat de magnetismul terestru...

— Care să cînte Hora Unirii, să dea ora exactă și să-ți spună că ești o fată admirabilă.

— Mi-o spun alții cu viu grai... Devino serios.

— Există. Cum ești îmbrăcată ?

— Cam sumar, dar mă prinde... Cîte kilograme cîntărește ?

— Peste patruzeci !... Stai într-unul din fotoliile tale ?

— Da !... Cam mult... Pe ce se bazează ?

— Pe un principiu nou : al inerţiei... Porţi bluza verde ?

— Care bluză ? Aiurea ! Port un chimono superb, cam decoltat, mi-am făcut un coc.

— Indecento ! Cine ţi-a adus chimonoul ?

— Secret !

— Mă fascinează...

— Chimonoul ?

— Lasă conversaţiile frivole cu piloţi de cursă lungă.

— Ţi-ai cumpărat pipă ?

— Cînd voi ajunge la o juma' de milion de kilometri... Mă fascinează informaţia ta în materie.

— Am trecut la microelectronică.

— Maria !

— Da !

— Te preocupă real ?

— Atît de real încît am schimbat proiectul de diplomă. Adu-mi tot ce găseşti în materie de ordinatoare electronice de navigaţie. Citesc curent în engleză, germană şi franceză... Nu ştiai ? Regret... Dealtfel multe nu ştii despre mine, bravul meu maior.

— Un lucru însă ştiu sigur.

— Şi anume ?

— Că sînt pe cale să mă îndrăgostesc.

Aici Maria a închis telefonul şi el a rămas suspendat şi în acelaşi timp cuprins de o bucurie seacă. Maria, fata exactă în materie de profesie, a trecut să studieze aparatura electronică de aviaţie. Cine este de fapt Maria, se întreabă cînd urcă scările largi ale aerogării internaţionale, clădire vastă în beton şi sticlă, care-i produce la fiecare întîlnire aceeaşi plăcere estetică... Apoi difuzorul îl anunţă să se prezinte la pilotul şef Şerbănescu şi el rămîne puţin surprins şi intrigat, pentru că, oricum, colonelul are alte treburi decît acelea de a se ocupa de un foarte proaspăt copilot pe internaţionale. La decolare Budapesta era scăldată de soarele rece, portocaliu, straturile imunde de fum industrial căpătaseră şi ele o culoare diafană, Dunărea strălucea festiv, ardea mocnit pusta maghiară, apoi, dincoace de Timişoara, el vedea din cabină Retezatul înconjurat de nori polari, uriaşi, în so-

lemnitatea glacială a cerului de iarnă, albastru dens — la verticala Caransebeșului, au recepționat cel dintîi mesaj care-i anunța că în Muntenia viscolește. Pluteau într-o lumină siderală, eterată și pură și îi era aproape imposibil să înțeleagă că sub nori viscolește. În avion se afla și o delegație sindicală maghiară, erau cîteva familii cu copii. Stewardesa le adusese cîte o cafea și comandantul a dat un singur ordin mecanicului :

— Verifică sistemele antigivraj.

Apoi a urmat coborîrea sub nori, în viscol. Cui poate povesti totul ?... Dar mai ales cine poate înțelege totul ? ! Își reamintește expresiile echipajului cînd au spart plafonul de jos. Lumina cîlțoasă lipită parcă pe retinele lor. Șocul furtunii în fuselaj. Vibrația acută a planurilor. Intransmisibile. Ciudat, vibrația aceea stăruie încă în toată ființa lui, pînă la saturație. Ca și masca stewardesei, o figură frumoasă de lut pietrificat. Se reculege greu cînd în biroul pilotului șef, unul dintre primii piloți pe reactoare militare dă cu ochii de celălalt. Șerbănescu stă la fereastră, cu mîinile încrucișate la spate.

— Vîntul ?

— Douăzeci de noduri, tovarășe pilot șef.

— Trebuia să predai documentele.

— Am recepționat ordinul înainte de a o putea face.

— Cum a fost pe sus ?

— Excelent.

— Avionul ?

— Excelent.

— Cum te simți ?

— Excelent.

Colonelul cu chelie tamburinează tăblia biroului masiv pe care el vede o coală albă de hîrtie bătută la mașină. Știe instantaneu că se află acolo din pricina colii albe de hîrtie. Investighează rapid originea ei posibilă. Nu ajunge la nici o concluzie. Aude brusc rafalele izbind fuselajul. Ce relație poate fi între spargerea plafonului de jos, cînd burța norilor se tîra la o sută de metri deasupra solului, această hîrtie, figura gravă a colonelului Gore Iacopol și chipul neprietenos al pilotului șef Șerbănescu ? Își spune că momentul psihologic a fost creat. Că cei doi colonei pot

trece la subiect. Ceea ce se și întîmplă. Șerbănescu apucă hîrtia de un colț, cu un fel de precauție plină de o repulsie jucată cu multă expresivitate :

— Citește asta !

Viscolul zgîlțîie cercevelele. Citește, apoi recitește scrisoarea, nu-i spune denunț dintr-o jenă neînțeleasă. Reface rapid filmul serii la Tereza. Momentul în care Victor Neagu l-a luat de braț și i-a spus că-l distruge, dacă nu părăsește „teritoriul lui absolut"... Ce manevră cretină, josnică și neîndemînatică. Neîndemînatică ? Rămîne o clipă perplex. Se uită la colonelul Iacopol. La pilotul șef Șerbănescu. Cel dintîi îl examinează rece cu ochii lui mici, disimulați într-o privire aparent somnolentă. Celălalt este gata să-l ia parcă în unghii. Vede străzile pline de forfotă ale Budapestei, vede Retezatul în lumina lui siderală, arctică, trăiește pînă la paroxism senzația de beatitudine a zborului pe deasupra norilor plini de lumină perlată și își spune aproape cu panică, aproape cu lașitate, că toate astea, pasiunea lui de fiecare zi căreia i-a dedicat toată priceperea și bărbăția lui, îndelungul lui proces de perfecționare, nopțile de alarmă, de zbor în meteo grele, chinuitorul lui supraprogram de menținere a condiției fizice, austeritatea unei vieți întregi, austeritate aproape monahală ; toate acestea grefate pe idealul luminos al zborului, pe ideile lui de transcedental, pe credințele lui nestrămutate într-o anume vocație icariană a poporului de origină plugărească (și-l reamintește pe Poet — totdeauna l-a gîndit cu majusculă pe cel care spune cu fanatism — sînt poetul țărănimii și nu fac nici un compromis gustului sofisticat al criticilor ăstora mici burghezi — totul în ultimă instanță este o chestiune de clasă, Poetul care-l frecventa pe Radu Belcotă, tip robust, cu ochelari, de o sinceritate dureroasă) tot și toate pot deveni nimic ; tot și toate pot fi anulate, ca și întreaga lui viață de cuvintele subliniate cu pix roșu. Cuvinte care țîșnesc din context cu forța unei explozii. Care-l masacrează. Care-l biciuie. Care i se înfig în conștiință ca niște schije incandescente. Îi face explozie pe retină acea *evaziune aeriană*. — Își simte gîtul uscat. Dintr-odată o greutate uriașă i se prăbușește pe umeri. Aproape îl

striveşte. Îl paralizează. Abia atunci realizează amploarea mîrşăviei. Subtilitatea ei. Zecile de corelaţii posibile. Are tendinţa să izbucnească. Întîlneşte privirea aparent somnolentă a colonelului Iacopol. Se stăpîneşte.

— Vă mulţumesc, spune. Încrederea dumneavoastră mă onorează. Ordonaţi.

— Iacopol.

— Ordonaţi.

— Maiorul îţi stă la dispoziţie. Vă rog să luaţi loc... Mai ai vreo cursă ?... Foarte bine...

Pilotul şef Şerbănescu ordonă în dictafon să se prezinte la secretariat comandantul *AN*-eului venit din cursă, pentru a lua actele de la copilotul reţinut la comandament.

— Îngăduiţi-mi să nu pun nici o întrebare, spune colonelul Iacopol... Îl rog pe maiorul Dorobanţu să ne spună ce crede despre acest denunţ, subliniez, denunţ, pe cine-l suspectează de a fi autorul lui, cine răspunde la cele două numere de telefon şi care este adevărul adevărat. De acord, tovarăşe colonel ? Pilotul şef Şerbănescu mormăie :

— Este o soluţie inteligentă, de onoare şi cinstită... Mulţumesc, colonele. Haide, tovarăşe maior. Te ascultăm !

— De ce, Tereza, cînd a venit în parc mi-a spus s-o iert, a greşit ea, totul a fost o eroare monstruoasă, să consider incidentul ca pe un *malentendu,* exact tovarăşe colonel, totul porneşte de la acest *malentendu,* dar mai ales de la faptul că Tereza care a intrat să-şi ia pelerina, a fost cu totul alta decît Tereza care a venit să ne plimbăm în Grădina Icoanei. Lucrul este clar, Tereza a căzut în mîna unui şantajist de clasă.

— Interesant, spune colonelul Iacopol ; dar ar fi şi mai interesant dacă ai lua-o de la început.

El rîde dintr-odată, un rîs pe care şi-l suspectează a fi nervos, un rîs iraţional şi pînă la urmă stupid, se acuză de imbecilitate şi spune foarte clar :

— Prin logodnica mea am cunoscut la mare o doctoriţă, căsătorită cu un funcţionar superior din Ministerul Comerţului Exterior. Colonelul în rezervă Radu Belcotă...

— Pictorul.

— Exact ! L-a întîlnit într-o seară. A fost un schimb violent de cuvinte între ei. Radu Belcotă îl cunoştea de cînd era funcţionar superior în Ministerul culturii şi mai pe urmă, doctoriţa, soţia lui, mi-a mărturisit că vrea să divorţeze, că...

Retrăieşte momentul acela tandru cînd Tereza întinerită spectaculos, cu ochii albaştri irizaţi de lumina duioasă de sub salcie, i-a mărturisit că vrea să divorţeze, să-şi recapete demnitatea... Auzind că este vorba de un funcţionar superior de la comerţul exterior, colonelul Iacopol păleşte. Cînd îl aduce în discuţie pe Jean Broşteanu, colonelul Iacopol se face livid.

— Ce-ţi spuneam, maiorule ! ? Verifică-ţi relaţiile, fi ţi-ar relaţiile ale dracului. Poftim, tovarăşe colonel. Comerţul exterior. Un redactor şef la o revistă de artă. E plină presa de numele lui.

— Gore !

— Mă calmez... Soluţii, tovarăşe maior ! Soluţii ! Asta poate fi trasă la şapirograf ! (Arată hîrtia cu denunţul.) Trimisă la toate forurile.

— Gore !

— Am înţeles ! Vi-l las pe maior !

— Voiai să spui, şi să mă spăl pe cap cu el... Te rog rămîi. Ai experienţă în muncă. Ai capul lucid. În trei vom găsi o soluţie. Nu mă interesează denunţul. Trebuie să-ţi mărturisesc că mă interesează în modul cel mai serios tovarăşul Victor Neagu... Maiorule ! Ia-o sistematic ! Şi dă-i un telefon lui Radu Belcotă. Spune-i că vrem să-i vorbim... Cine ?... Tu ! Eu ! Colonelul Iacopol...

— Pentru Dumnezeu, eu nu !

— De ce, Gore ? ! Ai fost cumva şi tu printre ăia care l-au arătat cu degetul ? Ai ?

Colonelul Iacopol îşi şterge chelia cu batista. El face numărul de telefon de la atelierul lui Radu Belcotă. Pe ecranul cenuşiu al ferestrei în care viscolul spulberă vîrtejurile de ninsoare, vede plaja toridă, aude ţipetele guturale ale pescăruşului Donald, vede trupul gol, dumnezeesc, sculptat în carnea arămie a Terezei şi-i aude glasul profund, cu accente răscolitoare : — Ia uite, Vic... Am tulburat pescăruşul... Am un chef nebun să mă scald goală... — Este vorba de postul acela de la Buenos-Aires...

Iia pe care ţi-a făcut-o cadou Modoran... — Gata ! Dumnezeule, ce plăcere ! Eşti un caraghios cu sombreroul ăsta... Şi ai început să faci burtă.

Aude ţîrîitul strident al soneriei telefonului. Dincolo, pe aerodrom, tractorul remorchează „*An*"-eul spre locul de parcare

9

— Dă-mi trei zile, îi spusese Radu Belcotă. Totul este interesant. Aproape pasionant. Într-un fel se repetă o poveste mai veche. Dă-i telefon doctoriţei. Fii insistent.

— Lucrez cu Maria, aproape în fiecare seară.

— La ce ?

— La proiectul ei de diplomă.

— Te-a convertit la electronică ?

— S-a convertit singură la electronica de bord.

— Foarte bine pentru tine... Pilotul şef e la aerodrom ?

— Da !

— Navigatorul şef ?

— Şi el.

— Comandantul detaşamentului tău ?

— Da !

— Foarte bine. Te rog întîlneşte-o pe doctoriţă. Reia chestiunea cu divorţul.

— Nu mai am nici o disponibilitate.

— Creează-ţi disponibilităţile necesare. Cum te-ai acomodat cu viaţa de acolo ?

— Totul mi se pare straniu. Un alt univers. De la programul unei unităţi de interceptare, aproape 24 de ore din 24 la...

Este ora 17,45 şi el încă ezită. Radu Belcotă i-a spus s-o lase pe Maria în seama lui aceste trei zile. Să-şi vadă de curse. Şi mai ales să nu se mire de nimic. Să rămînă în stare de alertă, să înregistreze orice gest al interlocutorilor din cercul doctoriţei şi să nu-şi facă probleme. A doua zi după discuţia din biroul colonelului Şerbănescu a plecat în cursă la Cluj cu un comandant de bord în pragul

pensiei, pilot civil al companiei, cultivat și, spre surprinderea lui, de o grosolănie sublimată. L-a jignit de o mie de ori, în o mie de feluri subtile, în așa fel încît fiecare jignire putea fi luată ca atare sau exact ca opusul ei. Și-a dat seama pe loc că omul are o idee preconceptă, înrădăcinată adînc, despre „militari" și „spiritul cazon", că îl deranjează organic prezența la bord a copilotului militar pe care o consideră ca o jignire personală ; ca pe o intenție de a-i știrbi suveranitatea. I-a bruscat motoarele la aterizare. A intervenit la decolare, întrebîndu-l ironic cîte ore de zbor are. A făcut figură lungă cînd el, calm, i-a enumerat tipurile de avioane zburate. Într-o doară i-a mărturisit că a fost și trei ani instructor de zbor și că, oricum, indiferent de experiența de zbor care-i desparte, fac echipaj din rațiuni superioare pe care sînt obligați să le slujească leal. El este dispus să învețe tot ce este de învățat, dar consideră că nu este tocmai pedagogic să i se smulgă manetele de sub degete. Asta a spus-o după ce comandantul (zburau deasupra Carpaților într-un senin de gheață, Negoiul strălucea festiv în zăpezi) l-a chestionat scurt dacă-l citise pe Saint-Ex. Mai ales dacă citise *Pàmînt al oamenilor,* pentru că, zicea el, esența spirituală a liniilor pornește de acolo. De la dăruirea totală, aproape fanatică, de la identificarea nu cu zborul, ci cu însăși sufletul companiei, al liniei aeriene, al rutei. Omul scăpase de sub autocontrol. Munții ardeau în flăcări albăstrii și roz. Vîrfurile scînteiau. Sibiul ieșise din cîmpie, un oraș de vis, distingeau perfect incinta orașului medieval, de centura orașului nou și omul de lîngă el sorbea totul din priviri cu o lăcomie stranie : — cursa, o viață întreagă am trăit pentru cursă... Apoi a tăcut și i-a trecut comenzile. El a înțeles pînă la fund drama celui de alături, care peste o lună sau două își va executa ultima lui cursă. A trăit el însuși o clipă de panică. A mîngîiat pe furiș coarnele manșei. A cercetat avid aparatura de bord. S-a lăsat adînc în scaunul confortabil, savurînd zborul acesta rectiliniu și egal. Venise stewardesa, o brunetă de reclamă, veselă și ciripitoare cu cafeaua pentru comandant, iar mecanicul de bord, om și el în pragul pensiei, fredona. Întru totul o ambianță incredibilă încă. El în uniforma albastră a companiei, lejeră și ușoară, comandantul îmbră-

case un pulover alb, cu guler înalt, își agățase tunica pe cuier, era cald — afară erau minus 30° —, motoarele huruiau egal, apoi și-a adus aminte de o interceptare înaintea zorilor, într-o iarnă cu lapoviță, acolo în carlinga economică, cînd motorul a început să hîrîie în plină decolare și nu s-a catapultat, a făcut o revenire rapidă, aterizînd ca o trombă — nu i-a povestit comandantului treaba asta, cu toate că în carlinga „*AN*"-eului se creease o comunitate favorabilă confidențelor. Evident, omul de lîngă el îl invidia pentru anii de zbor pe care-i avea în față. Pe urmă a intrat cu *APR*-ul, acel *APPROACH* care te dirijează pînă ai pista la vedere și a început lucrul la bord, în vreme ce pasagerii își strîngeau ziarele și plăteau stewardesei brunete și ciripitoare consumația la bord.

Ora 17,50. Își înnoadă cravata de mătase cu reflexe mate. I-a telefonat Terezei, unul din numerele de telefon indicat pe denunț era al tatălui ei, încă de la aerogară, după ce-a aterizat din cursa de Cluj... Supraveghea atent și lucid translația spectaculoasă a preocupărilor lui interioare spre profesional. Se pare că în adevăr liniile exercită un plus de fascinație ; că aviația aici este radical alta și că, poate, el este încă prea rigid ; prea dur și comandantul acela în pragul pensiei a sesizat asta ! Oricum, nu i-ar face nici o plăcere să mai zboare împreună. A răspuns Jean Broșteanu.

— Aaa, tovarășul maior !... Aviatorul nostru !... Mi-a povestit Victor, cu lux de amănunte... Un as !... Regret că n-am avut vreme atunci... Tereza are program după-masă... Tovarășe maior, făce-ți-mi un serviciu... Dacă aveți timp, — sînteți cu mașina — perfect, luați-o pe Tereza de la policlinică, repeziți-vă la mine la redacție, luați-mă și pe mine, mașina de serviciu este pe butuci și mergem să vedem un Andreescu de cea mai bună calitate... Și nu numai atît. Vă promit un regal în materie de naivi. Asta deconectează. Aveți o profesie fabuloasă... Mă bucură telefonul. Tereza era îngrijorată...

Tereza tocmai ieșea din clădirea mohorîtă a policlinicii, îmbrăcată într-o superbă blană alb-argintie. Purta cizme negre, de lac, cu toc înalt, avea ochii subliniați cu dermatograful și el s-a simțit dintr-odată străin de ea și nelalocul

lui. L-a învăluit mirosul de levănțică, tușuri și cozonac proaspăt din odaia Mariei. Îi adusese cîteva zeci de reviste tehnice, cîteva *Flight*-uri, ea fișase tot ce ținea de *INS-Inertial Navigation System* — doamna Cici trebăluia la bucătărie și cînd tovarășul Nae era acasă, stătea dincolo, în sufragerie și juca „Frate nu te supăra" cu cei doi puști, care la intrarea lui în casă se aliniau și strigau în cor : „Să trăiți, tovarășe maior". Cînd a intrat în uniforma aviației civile, asta cu cîteva zile în urmă, au izbucnit în chiote, fapt care a adus după sine scatoalcele de rigoare din partea Mariei. Maria care-l așeza în fotoliu, dădea drumul la magnetofon și începea „inchiziția".

— Care sînt operațiile pentru programarea urmării unei rute ?

— Mai clar, Maria.

Nu i se părea nefiresc să i se înregistreze „depoziția". Toate convorbirile aeronavă-sol se înregistrează pe bandă. Maria spune că-i ascultă răspunsurile și lucrul i se pare mai ușor avînd glasul „pe viu" al pilotului, deci al celui care folosește aparatul de navigație ; are senzația că totul se petrece chiar pe aerodrom și asta este un stimulent excelent :

— Doar atît, Maria, o întrebase, și o apucase ușor de încheietura suplă, rotundă și albăstrie a mîinii.

Maria rîsese, degajase, apoi intrase doamna Cici, îmbujorată, stătuse la plită, purta un chimono aproape monahal, nu-și mai dezvăluia farmecele și spusese cu glasul ei sonor :

— Astă seară cinăm în familie... Toată lumea la masă !

Tereza s-a urcat în mașină cu o grabă care aducea a panică. Gerul ușor o îmbujorase. Păstrase ceva din frumusețea carnală din vară, își ferea privirile și cînd ieșiseră în bulevard, izbucnise în plîns.

— Iartă-mă pentru scena deplorabilă cu Vic. N-ar fi trebuit.

— Am și uitat-o... Să fi fost în locul lui, eram în stare de mai mult. O femeie ca tine nu se abandonează fără luptă.

— Poate am fost prea aspră cu el.

— Nu te-am judecat și nu te judec. Prietenia ta este încîntătoare.

— Dan !
— Tereza !
— Te rog ! Să nu mai vorbim de asta. Dacă poţi.
Nu precizase despre ce să „nu mai vorbim"... Îşi scosese batista cu dantelă, îşi ştersese ochii şi pînă la redacţie privise în gol.
— M-a surprins invitaţia tatălui tău.
— Şi pe mine. Este legat de Vic, de foarte multă vreme.
— Tereza ! Adevărul !
— Adevărul asupra cărui fapt, Dan ?
— Adevărul asupra schimbării tale în cele trei minute cît ai intrat să-ţi îmbraci pelerina ? !
— Trei minute absolut banale. Vic intrase la tata, în cabinetul cu stampe, Odetta o certa pe mama care scăpase pe jos un pahar de cristal şi îi prevestea nu se ştie ce nenorocire...
— Odetta a spus destule lucruri grave la masă. Ai spus şi tu destule lucruri grave atunci. Şi înainte de asta. Tereza !
— Exagerări, Dan !... Vic a avut o aventură stupidă cu o subalternă de acolo, o fată care călătorea mult, a ieşit scandal, fata a fost concediată de Modoran, a venit la mine, o scenă penibilă, mi-a fost silă, poate am exagerat... Parchează aici. Ne întoarcem într-o clipă.
Într-adevăr, s-au întors după cîteva minute, ca şi cînd Jean Broşteanu şi-ar fi aşteptat fiica cu paltonul pe el... Un palton clasic, elegant, de croială englezească, linie dreaptă marcînd talia foarte înaltă, pălărie tare, gris, cu borul tivit cu panglică gris deschis, mănuşi gris, pantof cu ghetre, un adevărat gentleman, cu faciesul împietrit într-o distincţie rece, sobră şi interiorizată. Ştia că Tereza minte, sau dacă nu minte, îi ascunde ceva ; dar din clipa în care Jean Broşteanu s-a urcat în maşină şi pînă tîrziu în seara aceea — nu s-a mai dus la Maria, ea nu i-a telefonat, după cum niciodată n-a telefonat la aeroport să întrebe de el, lucru care-l irita şi-l sensibiliza neplăcut — a trăit real un sentiment de plenitudine spirituală. Jean Broşteanu fusese sclipitor, scăpărător, spumos, cu haz şi de o erudiţie absolut înspăimîntătoare. O ironizase pe Tereza, spunîndu-i că Vic este o mini ipostază în materie de pătrundere în psihologia feminină ; altfel, ori s-ar

radicaliza şi l-ar provoca pe maior la duel ; ori ar da bir cu fugiţii, oricum duelul este scos în afara legii, nu-i rămîne bietului băiat decît a doua alternativă. Pentru el, un maior este un grad absolut inabordabil, fiind simplu soldat T.R., ceea ce-i creează o stare de inferioritate, pe orice alt teren în afara artelor plastice — unde maiorul, să fie loial şi să-i recunoască gradul de mareşal. Trecuse brusc să explice „fenomenul bătrînului domn Rousseau", o făcuse cu vervă, cu anecdote picante, descrisese cu lux de amănunte ateliere pariziene, expoziţii de gang, retrăia evident epoca lui de formare, o făcea cu nostalgie, cu umor, cu vervă, într-un cuvînt, cînd au ajuns pe strada Foişorului 27 era gata să se declare printre admiratorii lui Jean Broşteanu şi să considere campania anti şi pro Radu Belcotă una din greşelile care fac farmecul unor asemenea personalităţi. Strada Foişorului, undeva între Maria Rosetti, Spătarului şi Armenească, cu arbori bătrîni şi case masive, unele în stilul celor boiereşti construite în Bucureşti de foştii latifundiari de la sfîrşitul secolului trecut ; iar la numărul 27 un gard de fier forjat, ruginit, o poartă uriaşă din zăbrele răsfirate în raze, închipuind un mănunchi de lănci, care sub lumina brumoasă arătau ici, colo vîrfuri altădată poleite, poartă legată cu lanţ, o curte pavată cu dale strîmbe şi crăpate, doi tei uriaşi şi în fund o casă masivă cu parter înalt, aşezată paralel cu strada, cu doi trandafiri agăţători descărnaţi urcaţi pe colonadele unui peron veritabil, acoperit de o copertină din fier şi sticlă sub care scîrţîia un felinar de epocă, luminat chior de un bec de 45 de lumini. Jean Broşteanu şi-a scos mănuşile, Tereza s-a apropiat de el. I-a simţit dintr-odată respiraţia caldă atingîndu-i buzele.

— Un Andreescu, i-a şoptit... N-am fost niciodată aici... Tata are mereu surprize pentru mine.

Nimic convingător în tonul Terezei şi totuşi era glasul ei „vechi" de astă vară, tulburător şi plin de emoţie refulată. A deschis o femeie statuară, cu forme pline, îmbrăcată într-o rochie de stofă, avînd pe cap un imens coc de culoare acaju. Femeia de o frumuseţe matură, cu pielea albă, un alb mat, nobil, avea o ţinută gravă şi un glas grav de alt. Purta cercei rotunzi din aur masiv, era fardată cu discreţie, emana un parfum discret şi prin

despicătura îndrăzneață a corsajului își arăta formele opulente ale sînilor și spuma unei dantele fine. I s-a părut întru totul un model pentru un portret de femeie din deceniile doi și trei, ceva în genul femeii cu scrisoarea a lui Sava Henția.

— Mă bucur să vă cunosc, domnule Broșteanu, alt fel decît din scris.

— Dezamăgită, doamnă ?

— Nu s-ar putea spune. Pînă acum !...

Jean Broșteanu i-a prezentat : Fiica mea, Tereza ! Prietenul nostru, maiorul aviator Dan Dorobanțu. Femeia a închis pentru o clipă ochii, i-a făcut un compliment Terezei și el a avut senzația că scena este regizată, și-a spus mai apoi că denunțul este de vină, l-a făcut suspicios, pe urmă au intrat într-un hol imens încălzit de un șemineu albastru în care se vedea arzînd gazul cu flăcări violete și dintr-odată l-a înconjurat o lume fantastică, aproape incredibilă. Holul nu avea nici un fel de mobilă. În schimb, pe pereți era o explozie de culoare. Zeci și zeci de tablouri aproape halucinante, a descifrat în trecere nunți țărănești și botezuri, colindători, hore, munci agricole, într-un colorit stupefiant. Au trecut într-un salonaș, cu mobilă stil, care în schimb nu avea pe pereți decît un singur tablou, în fața căruia Jean Broșteanu s-a oprit într-o tăcere religioasă.

— Dumnezeule, doamna Filotti, cum de-ați ajuns la asemenea comoară, a șoptit într-un tîrziu ?

— Mătușa mea, Văitoianu, numele poate vă spune ceva, din epoca ei de glorie.

Privit prin ochii lui Jean Broșteanu tabloul devenise absolut surprinzător. Dincolo de peisajul în tonuri sumbre, trăia, gîndea, simțea și se mărturisea un om complex care alesese culoarea ca pe mijlocul de comunicare profundă, esențială, cu semenii săi. La un semn al tatălui ei, Tereza l-a luat de braț, șoptindu-i :

— Să-i lăsăm să stabilească prețul... Sînt sigură, tata va face imposibilul să-l cumpere.

El a auzit fragmente de conversație, douăzeci de mii, apoi optsprezece mii, Tereza l-a plimbat prin expoziția surprinzătoare din hol, apoi Jean Broșteanu a apărut cu o față surîzătoare ; i-a dus acasă, și Jean Broșteanu l-a

invitat în „cabinetul cu stampe". A pretextat că la noapte pleacă în cursă și cu toate recomandările lui Radu Belcotă s-a oprit aici. Cînd a sărutat mîna Terezei, a auzit-o șoptindu-i :

— Iartă-mă !

Azi dimineață, avea cursă la 09,30, de cum a ajuns la *briefing* a fost anunțat că este a patra oară cînd îl caută tovarășul Victor Neagu de la Comerțul exterior... A avut o clipă de ezitare. Insistența lui Vic l-a alertat. S-a dus la telefon. Vocea aceluia era caldă, plină de nerăbdare, aproape afectuoasă :

— Tovarășe maior, Victor Neagu la telefon.

— Mi s-a spus.

— A fost o neînțelegere în seara aceea. Un *malentendu*. O ieșire irațională. Te rog să mă scuzi, dacă-ți stă în puteri. (Se vede că acest *malentendu* este un cuvînt de familie). Retrag totul cu condiția să nu mă jignești, refuzîndu-mă... Tereza ? Tereza va decide singură... Consideră-mă ca pe unul dintre bărbații care oricînd te pot privi deschis în ochi... Mulțumesc pentru faptul că m-ai ascultat. Repet. Crede în stima mea. Salut și... drum bun.

Telefonul l-a impresionat neplăcut. A avut senzația că o reptilă gelatinoasă i s-a încolăcit în jurul gîtului. Totul i se pare timp pierdut. Are senzația că bălăcărește într-o mlaștină și cu fiecare pas pe care-l face să iasă din ea se înfundă tot mai adînc. Trăiește o clipă de umilință pentru sentimentul dezgustător al lașității care-l bîntuie a doua oară într-un timp atît de scurt. Iată, a fost nevoie de o plăsmuire mincinoasă și abjectă și împotriva celei mai elementare rațiuni, anonimul care-a scris-o comod în biroul lui, rîzînd și bînd un răcoritor, a pus în mișcare un angrenaj întreg, care caută să dovedească temeinicia, ori netemeinicia denunțului ; dar mai ales îl obligă pe el să-și dovedească cinstea, ceea ce i se pare absolut monstruos. O răsturnare perfidă a tuturor regulilor stabilite în jocul social.

Ora 17,55. Poartă costumul gris ușor argintat, își ia raglanul și se decide pentru joc, nu fără să simtă pînă în străfunduri gustul unei decepții adînci, n-o poate numi, n-o poate defini, un gust sleit și leșuit, ceva care frizează stupidul și inutilul.

— Radu Belcotă este magnific... Eşti trist ? Te-a părăsit Tereza pentru tovarăşul prim adjunct al primului adjunct al viceprimului ? Ce pereche admirabilă !

— Cine ?

— Tereza şi tatăl ei !

— Ţi-a revenit umorul ?

— Nu l-am pierdut niciodată, scumpul meu maior.

— Începi să semeni din nou cu tine însăţi !... Maria de astă vară.

— Sentimental, edulcorat, rozbombon... Dansăm ?

— Uite-ţi idolul ! Vrea să ne spună ceva.

Radu Belcotă îşi face loc printre grupurile de invitaţi învăluiţi în fum de ţigară şi rumoare în surdină. Un casetofon derulează muzică de dans fără să-l ia nimeni în seamă. Vernisajul s-a bucurat de un succes monstru, cum mărturisise expozantul şi acum în mijlocul atenţiei generale. Venise lume, dar mai ales venise „lumea care trebuie", cum spusese Radu Belcotă. Cei mai bine cotaţi redactori de la presă şi televiziune.

— Ei, băieţi, vreau să vă prezint un tip de geniu.

— Toţi par să fie aici tipi de geniu, maestre.

— În frunte cu mine, Maria.

Radu Belcotă o ia pe Maria de braţ cu o familiaritate care-l irită, cu atît mai mult cu cît se pare că Maria acceptă familiaritatea cu plăcere vădită.

— Cine este de fapt expozantul genial ? N-am prea înţeles. Corul de osanale i-a estompat biografia.

— Un fiu talentat, al unui tată foarte influent... Mulţumită ?

— Nu !

— Trimis cu bursă specială doi ani în Italia. Un an la Paris. Un an în Elveţia... Ţi-ajunge ?... Dan !

— Vă rog !

— Lasă mutra asta de înmormîntare. Blochezi individul pe care vi-l prezint la timpul potrivit. Maria, cere-i un portret... Apoi te îndrăgosteşti subit de desenul din colţ... Femeia aceea spălînd rufe la rîu... Exact... O schiţă a mea, pe Topla...

— Plutim în plin mister.

— Vă las ! Încep să plece mărimile. Dan ! Nici un semn că-l cunoşti pe Şerbănescu... Atenţie ! Totul este O.K. Iată-l şi pe cel aşteptat... Ura băieţi... La treabă !

Radu Belcotă, într-un costum tutuniu dintr-o stofă uşoară cu reflexe mătăsoase, cravată asortată, uşor cărunt la tîmple are mina unui hidalgo căruia i-a reuşit răpirea ducesei de Alba. Pe uşa atelierului intră Victor Neagu într-un palton negru cu guler din blană de vidră.

— Mă simt excelent, spune Maria... Habar n-aveam de lumea asta... Te uiţi la mine, ca la o străină.

— O străină ciudată...

— Frumoasă ?

— Răpitoare.

— Atunci de ce naiba îi baţi temenele Terezei, că-ţi scot ochii.

— În sfîrşit. Eşti tu !

Şi-o apropie cu un gest tandru. Maria din seara asta este într-adevăr chintesenţa Mariei risipită în o mie de ipostaze pînă acum. Drapată într-o rochie neagră, simplă, care-i scoate în evidenţă talia prelungă, cu coama de păr disciplinată vag de un arc din argint, îl trece prin privirea ochilor verzi, maliţioşi şi se lipeşte de el cu un freamăt uşor pe care nu i-l recunoaşte, pe care nu l-a avut nici atunci, în intimitatea lor stranie din singurătăţi, cînd erau amîndoi în cort, luna ieşise deasupra sălciilor străvechi pline de bîtlani şi liniştea de la facerea lumii îi învăluise duioasă.

— Sînt eu şi te întreb ce se întîmplă ?

— Am să-ţi spun altă dată... Deocamdată nu ştiu aproape nimic...

— Radu Belcotă m-a avertizat să nu fac confidenţe Terezei.

— V-aţi văzut ?

— De trei ori.

— Hm !

— Gelos ?

— Turbat.

— Nu-ţi strică... Fii atent. Ne cheamă Belcotă.

Se îndreaptă, cu Maria de braţ, spre cercul larg care-i închide savant pe expozant, pe Jean Broşteanu, pe primul

locţiitor al prim-viceprimului şi pe acel adjunct administrativ rotofei şi surîzător, care tocmai îi propunea expozantului decorarea cu un mozaic uriaş a holului clădirii administrative, a unei uzine cu rezonanţă în industria naţională.

— Ăstuia nu-i cere treizeci la sută pentru comandă, le şopteşte Belcotă, trecînd spre perechea Tereza — Victor Neagu aflată în planul doi, lîngă un tablou sumbru, un oraş martirizat de explozii, văzut din carlinga unui avion, totul numai o sugestie, de fapt acolo era esenţa ororii şi imbecilităţii războiului, un protest vehement şi lucid împotriva genocidului. El se lasă dominat de prezenţa fermecătoare a Mariei. A adus-o pe Tereza la vernisaj. Doctoriţa părea preocupată şi străină. Vorbise despre tabloul lui Andreescu văzut de ei la „madam Filotti", despre un caz straniu cardiovascular prezentat astăzi, un strungar tînăr, care aduce un argument în plus tezei de doctorat contestată de nu se ştie ce somitate în materie şi îi spusese că Vic „este absolut la pămînt, prezenţa ta lîngă mine îl anihilează pur şi simplu". Nu ştia ce să-i răspundă şi atunci spusese într-o doară că ar mai vrea să vadă tabloul de la „madam" Filotti ; dar mai ales ar vrea să vadă tablourile acelea naive, nunta ţărănească dacă-şi aduce ea aminte şi să-l cumpere dacă nu i se cere un preţ exagerat.

— Mîine sînt liberă după masă ! Poate mergem mîine, îţi dau telefon.

— Mîine plec în cursă la Veneţia !

Spusese „plec în cursă la Veneţia" cu cel mai făcut calm din lume, ca şi cînd ar fi spus plec pînă la „Unic" după tîrguieli de burlac. Nici acum, cînd o simte pe Maria lîngă el, atît de vie şi caldă, atît de apropiată şi tandră, nu-şi poate stăpîni tremurul acela interior, emoţia gîtuitoare care l-a sugrumat ieri, cînd a ieşit de la *briefing* şi s-a întîlnit cu comandantul detaşamentului. L-a întrebat aşa, din fugă :

— Maiorule, mi s-a bolnăvit copilotul... Vrei să zbori vineri la Veneţia cu nişte iepuri ?

— Chiar cu nişte urşi, tovarăşe comandant.

Omul rîsese, îi spusese la ce oră este decolarea şi-l rugase să aibă el grijă de absolut toate formele. Dacă nu ajung la vreme, veterinarul italian pleacă, îşi face week-

end-ul. Cortina D'Ampezzo şi ei rămîn cu iepurii acolo, neavînd cine să le dea patenta de sănătate. Asta înseamnă cîteva ceasuri de lectură despre Veneţia. Nu ştie cît vor sta ; dar ştie exact cum trebuie să folosească fiecare minut al escalei.

— Tovarăşe maior, împacă-mă domnule cu maestrul Radu Belcotă, spune Victor Neagu de la Comerţul exterior, făcînd figură amabilă, de om bine crescut, umblat şi obişnuit cu serile eterogene de după vernisaje. Vorbeşte în surdină, să nu-l deranjeze pe adjunctul administrativ rotofei, cu cap sferic, pieptănat lins şi obraji roz, de om care-şi dă cu cremuri hormonizate ; care spune cu glas uşor cîntat :

— Zece metri pe patru, în care să triumfe ideea că fabrica aparţine muncitorului, că singura problemă posibilă este una de etică, lupta împotriva inerţiilor ; că geniul tehnic naţional poate înlocui cu succes ideile şi patentele din import, că fabrica noastră este una dintre culmile atinse de gîndirea tehnică contemporană... Iată, iubite maestre, ce aşteaptă colectivul nostru de muncitori, tehnicieni şi ingineri de la arta domniei-voastre.

Omul se ridică pe vîrfurile picioarelor.

— Se vede perorînd în faţa „întregului colectiv", îi şopteşte Maria... S-a obişnuit cu auditoriu şi, dacă nu-l are, şi-l inventează.

— Ne-am împăcat încă de la mare, domnule Neagu, spune Radu Belcotă. Am pus punct chestiei ăleia vechi. Sărut mîna, doamnă... Cum vă simţiţi aici ?

— Excelent, spune Tereza, ochii îi fug peste Maria, peste el, îi vede privirea albastră, voalată, apoi o vede schiţînd un zîmbet de circumstanţă... Vic, uite-l pe domnul Drăculea... Maestrul Belcotă, unul dintre cei mai reputaţi descoperitori de artă folclorică autentică, cum spune tata.

Tipul cu facies pătrat şi dantură falsă, cu creştetul atacat de o calviţie prematură rîde lustruit şi fără motiv. Se prezintă „Petruţ Draculea, redactor şef", spune numele unui săptămînal dintr-un oraş turistic, apoi se eclipsează în preajma adjunctului administrativ care se retrage escortat de cîţiva bărboşi insalubri. Jean Broşteanu sărută galant mîna Mariei.

— Tovarăşe maior sînt în mînă bună... Se pare că totul a fost un *malentendu*... Logodnica dumneavoastră este absolut ravisantă.

Pilotul şef Şerbănescu, în civil, pare cufundat într-o discuţie fără sfîrşit cu doi tipi în blue-jeans, cu cămăşi cadrilate, roşii, care vorbesc tare despre arta fosilă „de curte şi stipendii meschine", făcută de întreţinuţii Fondului Plastic.

Toată atmosfera rămîne în afara lui. O lume din altă lume. Se întreabă cum arată Veneţia din aer, pe o zi sumbră de iarnă.

— Dan !... Se pare că trebuie să migrăm spre canapeaua cu goriloidul, şopteşte Maria.

— M-aţi obliga imens tovarăşe Amariei, dacă mi-aţi da la depozitul... Ştiu ! Ştiu ! Voi obţine... Am toate fişele pentru „Cinci decenii de plastică europeană".

Glasul lui Jean Broşteanu se pierde în rumoarea generală. Radu Belcotă le arată un fel de Rasputin vîrît în cizme moi de iuft, care poartă pantalon de catifea cîndva albastră, încins peste bluza neagră cu o curea de parlagiu. Rasputinul are un bărboi arhaic, plete de schimnic ortodox şi în totul seamănă cu halucinaţii care se văd în picturile lui Repin. Stă cufundat pe canapeaua cu perne moi, absent şi ţine în dreapta un ibric mare din aramă cositorită, în care toarnă fără economie dintr-o sticlă triunghiulară rachiu de ienupăr. Îşi spune că-i este lehamite de toată lumea asta plutind într-o lumină opac-verzuie, voalată de fumul ţigărilor, mirosind a in impregnat în culori de ulei, a alcool, tutun, parfumuri şi trupuri omeneşti. Ar vrea să fugă cu Maria în gerul aspru de afară.

— Marin Butunaru ! Cel mai remarcabil portretist al secolului.

— Secolelor : foste, prezente, viitoare, spune cu glas de bas Rasputin, ridicînd spre ei o privire albastră şi candidă... Ienupăr ! ?... Produce o eterizare a forţelor mentale... Ştiu, Belcotă. Ai adus diva pentru un portret. Nu sînt încă pregătit. Mai dă-mi un ienupăr, stăpîne şi Dumnezeu să te binecuvinteze... Se poartă din nou Dumnezeu, oameni buni... La Fond n-ai crezare, crîşmele se închid la culcatul găinilor, cabaretele sînt accesibile pe valută, pipiţele au

rupt cu băştinaşii, şi-atunci vă întreb din străfundul conştiinţei mele : Încotro, fii ai Vavilonului ? Marin Butunaru, membru titular al asociaţiei mixte Marin Butunaru şi Butunaru... Şedeţi, vă rog... Săru'mîna ! Eşti o gazdă perfectă şi pînă să ajungi pictor îţi mai trebuie fo cîteva decenii... Ura, Belcotă... În cinstea ta, Ochi de lagună. Băiatule, rămîi calm, sînt Marin Butunaru, revelaţia secolului. Ura !

Îşi toarnă rachiul de ienupăr din sticla adusă de Radu Belcotă în ibricul de aramă, cositorit. Îşi ridică mustaţa mătăsoasă, pîrlită de ţigară şi în locul defrişat introduce buza ibricului. Bea recules, cu ochii întredeschişi. Are unghiile murdare, netăiate şi o mînă de-a dreptul uriaşă, cu degete, lui i se par incapabile să ţină creionul, ori penelul, butucănoase, acoperite din belşug cu păr gălbui-roşietic.

— Mă înduioşează pînă la lacrimi de cîte ori văd o pereche tînără, în pragul infernului, ori al paradisului. Totul, Ochi de lagună, depinde de pofta, pardon, apetitul viril, de ştiinţa şi experienţa erotică a acestui domn calm, care mă priveşte ca pe un *pterodactylus infernalis*. Ura ! Să bem ! Bărbate, ascultă-mă pe mine. Îmi vine să plîng cînd văd tinerii băieţi dînd năvală peste ospătărese durdulii. Ura ! Ştiu ! Eşti un decent parşiv. Te simt. Te înţeleg. Amorul spiritual în complexă interferenţă cu amorul carnal. Stăpîneşte-o, devoreaz-o, şi o vei avea soţie în veci de veeeci, amiin ! Căci amin zic ţie, în fiecare din ele dorm, angelic, Cotis, zeiţa destrăbălării, Maria fecioara şi Palas Atena !... Hm ! Elixir al zeilor, ienupăr nenorocit, îmbuteliat de o banală industrie locală. Haide, Ochi de lagună. Uite, blestematul de Belcotă mi-a vîrît sub nas hîrtia asta împuţită şi cărbunele ăsta parşiv, care-mi frige degetele ca un sfîrc de fecioară... Nu te supăra, tinere Acteon, ipocrizia ne va ucide pînă la a zecea spiţă.

Rasputin se cufundă dintr-odată în el. Cărbunele strivit între degetele butucănoase aleargă pe hîrtia blocului de desen, într-o sinuoasă şi repetată mişcare curbă. Asistă cu un fel de spaimă admirativă, cu o emoţie sufocantă, la renaşterea Mariei pe hîrtie. O renaştere uluitoare, ca şi cînd s-ar întruchipa dintr-o apă tremurătoare şi eterată.

Degetele butucănoase îşi pierd consistenţa. Maria de acolo este surprinzător ea şi în acelaşi timp alta, o necunoscută stranie care iradiază o sensualitate răscolitoare, o femeie conştientă de ea însăşi, de forţele ei de seducţie, mîndră de trupul ei, lui i se pare că Rasputin este un nebun inspirat şi se crispează brusc cînd pumnul uriaş smulge foaia de bloc, o mototoleşte, apoi degetele acoperite de păr o sfîşie nemilos.

— De ce ? întreabă Maria.

— Eşti prea pură şi prea sigură de tine, Ochi de lagună. Mie îmi plac femeile şi mai ales disperatele... Fiţi serioşi, păstraţi-vă iluziile pentru voi înşivă şi dacă vrea să vă vîndă un Andreescu ; ori, mai ştii, un Matisse, veniţi şi întrebaţi-l pe robul lui Dumnezeuu Marin de la Caracal... Ienupăr, tineri creduli...

— Iată pe cineva care este în stare să scrie o odă ienupărului, spune jovial Jean Broşteanu.

O ţine tandru de umăr pe Tereza care demonstrează un foarte viu interes pentru un peisaj, Belcotă spune că i l-a dăruit un foarte tînăr pictor coborîtor din răzeşi bucovineni şi Jean Broşteanu i-l prezintă „meşterului" Butunaru pe domnul Victor Neagu, de la Comerţul exterior, mare amator de portret — are o colecţie de cea mai bună calitate — care vrea să-l cunoască. Lui i se pare că Rasputin rîde batjocoritor în sine, apoi Maria îi şopteşte că vrea să plece.

— Auzi, Dan, vreau să fim singuri, singuri, te rog, o ştergem fără fasoane şi imediat.

Are intuiţia că Rasputinul a spus nişte lucruri care au tulburat-o ; aşa cum l-au tulburat pe el, aducîndu-l la o realitate pe care o ocolise din ipocrizie, poate laşitate, poate duioşie şi sentiment protector, o realitate pe care însă i-a impus-o cu acuitate răscolitoare prezenţa fremătătoare a Mariei din această seară. Îi face un semn lui Belcotă, care înţelege şi-l maschează. Vestibulul atelierului pare un loc abia părăsit în panică. O ajută pe Maria să-şi îmbrace paltonul din dimie căptuşit cu blană de oaie. Afară este ger uscat. Aerul miroase a caldarîm şi a funingine.

— Otopeni — Control sînt Ro-257 la minutul 54. La Tîrgu-Jiu *flight level* 240.

— Ro-257 am înţeles. Continuaţi la *flight level* 240. Vă informez că la Otopeni sînt 4/8 *Charlie-Bravo,* averse de zăpadă, vîntul din 40°, cu 20 de noduri.

Glasul celui de la Otopeni pîrîie supărător în căşti. Lui i se pare că pîrîie cu atît mai supărător cu cît datele despre starea vremii la Otopeni se complică, averse de zăpadă, vînt puternic, de furtună, iarna asta balcanică a înnebunit de tot.

— Nu conta pe mine, spune subversiv comandantul, căruia, nu se ştie de ce, foştii lui camarazi îi zic „Cîinele". Oricum, escala la Veneţia a fost absolut tulburătoare. Motoarele trag rotund. Deasupra norilor — nori uriaşi începînd de la Ivanic Grad este o lumină serafică, de amurg, care-l impregnează cu o voluptate stranie şi enigmatică. De cînd a ascultat grangurii pe luncă cu Ileana s-a refuzat oricărei aventuri. Constată cu stupoare, la *flight level* 240 recte 24 de mii de picioare înălţime, că duce o viaţă intimă absolut stupidă, că s-a refuzat oricărei aventuri ieftine — femeile acelea întîmplătoare care-i lăsau întotdeauna un gust amar, că fiziologia lui de bărbat sănătos îşi reclamă drepturile cu o vehemenţă insuportabilă şi că din seara în care Rasputin a spus o mulţime de adevăruri tulburătoare, îi face impresia că este un iezuit lamentabil.

Apropo de Veneţia, i-a telefonat chiar înainte de decolare Jean Broşteanu — tovarăşe maior te implor, dacă-mi găseşti diapozitive color, doar cîteva, care să nu-ţi afecteze bugetul şi aşa sărac, reţineţi vă rog Francesco Guardi, mai ales Marele Canal... da, Canal Grande în faţa bisericii La Salute. Îmi trebuie pentru lucrarea mea, cinci decenii... Exact. Vă rog. Mă obligaţi pentru totdeauna. Nu mi-o luaţi în nume de rău. Vă asigur, nu se va mai repeta... Asta a însemnat aproape două ore de pierdut, din cele patru cîte avea la dispoziţie, alergătură prin magazine obscure, prin străduţele care se ramifică de la Ponte din Rialto, într-o Veneţie hibernală, retractilă, cenuşie, plină de igrasie şi umezeală rece, cu oameni zgribuliţi în paltoane, cu

studenţi zgribuliţi şi ei în scurtele căptuşite cu imitaţie de blană, fără veneţience fastuoase, dar cu porumbeii din piaţa San Marco prezenţi în jurul cucoanelor bătrîne, care-i hrăneau cu firimituri. A fost o galopadă nebună pe un itinerariu de nebun. De la gară la San Marco pe la Gallerie Accademia, navigînd după un ghid 1 : 12.000 ; de la San Marco peste Ponte della Paglia, să vadă statuia lui Colleoni. Avea o idee preconceputâ cum că nu poate înţelege Veneţia fără statuia lui Verocchio. Desigur nu se suspecta sub nici un chip de snobism, cetatea dogilor nu-i smulgea de loc citate lirice, citise avid istoria ei adevărată ori secretă, cunoştea aviditatea ei fără scrupule, dura ei istorie de cetate pirat ; de cetate negustorească fără menajamente sentimentale, setoasă de aur şi glorie, ştiind să ofere adăpost marilor nemulţumiţi de pretutindeni care-au împodobit-o cu penelul ; ori cu versul lor nemuritor. Ieşit la Molo l-a izbit vîntul venit din lagună, vînt amărui cu miros de peşte, cerul era cenuşiu, marea cenuşie ; o imensă tristeţe plutea peste coiful lui Colleoni, peste trăsăturile lui împietrite de cinci secole într-o nemurire indiferentă, căreia porumbeii îi depuneau sîrguincios ofrande indecente. Stătea singur şi zgribulit în biserica San Marco, copleşit de bogăţia aurului, de harul dumnezeesc care uneşte bogăţia şi poezia într-o superbă magnificienţă a geniului omenesc (mai erau cîteva perechi de americani în vîrstă) şi abia acolo, copleşit de sentimentul material al istoriei şi-a simţit singurătatea. Singurătatea lui de bărbat care-şi vroia dublul, singurătatea lui spirituală şi carnală, singurătatea care-l împiedica să comunice imediat şi total. Acolo şi în clipa aceea şi-a dorit-o pe Maria. Acolo şi în clipa aceea şi-a dat seama de spaţiul care-i desparte. Sute de kilometri de mare şi munţi. Sute de kilometri de iarnă. O panică surdă s-a instalat secătuitor în el. Într-o secundă s-a văzut pe Ro-257 în flăcări, la decolare, ori dezintegrîndu-se deasupra Adriaticei, ori luînd în piept un masiv din Alpii Dinarici ; a văzut-o pe Maria alergînd nebună pe malul mării, apoi l-a pătruns cu mii de inflexiuni duioase rîşnetul melancolic al unei caterinci.Sub portalul de la San Marco, un bătrîn orb, sărman şi trenţăros învîrtea resemnat manivela de inox a unei flaşnete. În carlingă este cald.

Comandantul privește norii. La bord se transformă într-un viezure fără odihnă. Vrea să știe totul, într-o secundă. Cît estimează că mai are pînă la... La ce înălțime zboară ? Dacă la 2400, atunci de ce dracu zboară la 2420, că de-aia are comenzi să-l țină la 2400 — e avion nu balon, merge unde este pilotat ; dar mai ales cum este pilotat. Giaccomo a văzut patenta de sănătate a iepurilor ? Cînd a văzut-o că a fugit de pe aeroport ca suflat de furtună, fi-i-ar *week-end*-ul afurisit să-i fie, că ăștia muncesc cinci zile de le crapă pielea și pe urmă... Cît ai la girodirecțional ? Dacă ai 52°, ține-o dom'ne pe 52°... — Măi, voi militarii, ori sînteți mai catolici decît papa... ori... Înmoaie-ți glasul cînd vorbești cu mecanicul de bord. Nea Ilie ăsta are douăzeci de ani la linii... E perfect așa. Spune-mi cît acoperă la 10 kilometri, un unghi de 1° ? ! Nu mai țin minte cîți militari au fost la Veneția... Ce faci, dacă să zicem îți ia foc motorul drept. Uite acum ți-a luat foc motorul drept... Au fost porțiuni de rută pe care i-a scos sufletul. Că nu pronunță clar, în engleză, elementele cerute de jos. Că de ce așa și nu invers. Frecuș didactico-disciplinar, de-i venea să-l sugrume. Pe urmă, deasupra Adriaticei, era pîclă, marea se vedea plumburie, l-a lăsat să răsufle și el s-a integrat brusc circuitului intern al avionului, a devenit într-un fel avionul însăși, senzație tulburătoare și totul a fost O.K.... *Charlie — Bravo* înseamnă cumulusi la aterizare, dar pînă acolo mai sînt douăzeci de minute de pilotaj în cerul plin de amurg, motoarele merg rotund, totul este bine la bord, comandantul pare că moțăie, dar de fapt trage cu coada ochiului la altimetru, să vadă dacă el zboară exact la *flight level*-ul anunțat ; ori urcă sau coboară cu cîțiva metri, prilej de dădăceală și tirade despre „deosebirea între un balon Montgolfier, un zmeu, un aeromodel, o găleată cu aripi și *AN* 24, pe care are plăcerea și cinstea să i-l propună ca bază de discuție tovarășului maior". El pilotează calm, adică se resoarbe în masa metalică a avionului, nu vrea să pună pilotul automat la treabă, vrea să simtă el vibrațiile planurilor în manșă și paloniere, vrea să se transforme din nou în plutire, numai în plutire, scăldat de lumina opalescentă din ce în ce mai sură spre vîrfurile norilor, un gris perlat, mistę-

rios şi seducător, apoi o vede pe Maria indecisă, speriată de misterele ancestrale ale propriului ei corp, şi dintr-odată la *flight level* 240 are revelaţia totală şi profundă a adevărului. Din noaptea cînd au dormit în singurătăţi, în intimitatea aceea plină de freamăt reţinut, el ocrotindu-i neştiinţa şi spaimele, stăpînindu-şi instinctul ; din noaptea aceea Maria a fost a lui, mai tulburător şi mai adevărat decît dacă el i-ar fi luat trupul ; dar tot atît de bine ştie că, de nu va trece acum bariera fragilă care-i desparte, o poate pierde pentru totdeauna. Intuieşte, cu o claritate rece şi raţională, că acum Maria este pregătită pentru gestul definitiv. Rememorează cu voluptate serile lor de intimitate la planşetă, în camera ei de fecioară ; cînd Maria îl aştepta îmbrăcată în rochii lejere de interior, aparent indiferentă la înfăţişarea ei ; dar încă din cea dintîi seară el văzuse că ea avea unghiile perfect manicurate (îşi adusese aminte de unghiile tăiate în carne cu care se prezentase la mare), unghii roz-sidefii, viguroase ; de rochia călcată proaspăt, o rochie în tonuri de verde puternic, vegetal, de faptul că o purta pe trupul gol, parfumat discret ; că el însuşi se îmbrăcase cu costumul sport, castaniu, care-l avantaja evident ; că ei amîndoi veneau astfel pregătiţi unul pentru altul, că toată perioada aceasta prenupţială, plină de farmec discret şi cochetărie cenzurată, ei au ştiut s-o coloreze cu interes intelectual şi respect pentru ceea ce sînt în esenţă ; că, de fapt, totul se datorează răbdării lui şi stăpînirii lui şi, de ce nu, experienţei lui, intuiţiilor lui şi că tot el va fi cel care va conduce cuplul lor amoros spre desăvîrşire „bravo", fără *Charlie,* maiorule, ridică-ţi un monument şi vezi cît de bine-ţi stă pe soclul recunoştinţei, ricanează interior în clipa în care glasul comandantului plin de sarcasm spune că de-ar fi să se ia după copilotul actual, că ăla adevăratul tocmai acum şi-a găsit să se bolnăvească, numai ca să-i facă lui zile fripte în ultimul an dinaintea ieşirii la pensie, atunci ar ajunge la Baku, ori în Pakistan ; ori de ce nu, la Hong-Kong, că şi aşa voia de mult să vadă Hong-Kong-ul. El rîde, dintr-odată uşurat, şi spune în microfon :

— Bucureşti-control Ro-257 la Floreşti... *Fox-Lima-Romeo.*

Fox-Lima-Romeo este radiofar de rută, încă cîteva minute şi aterizează. Comandantul se lăfăie în scaun. Îşi verifică bricheta în mod demonstrativ.

— Ro-257 ! Confirm ! Treceţi cu *approach* 120.8

Asta înseamnă că trece la conducerea navigatorilor, superumanii cum le zice unul dintre piloţi, zeii de la ecranele fluorescente, oamenii care te culeg din furtună şi te aduc cu roţile pe pistă. Comută pe frecvenţa 120.8.

— Bucureşti-*approach* sînt Ro-257 trecut FLR la 1 500 metri. Permiteţi coborîrea în continuare.

— Ro-257 ! Coborîţi pe ILS. Mă anunţaţi la vederea pistei. La Otopeni averse şi turbioane puternice de zăpadă. Limita norilor 60 metri. Vizibilitatea 600 metri.

— Ro-257 ! Confirm ! Încercăm aterizarea ! Coborîm pînă la înălţimea de luarea deciziei.

Cînd naiba a intrat în masa enormă a norilor ? Cînd naiba a trecut din lumina opalescentă, într-un tîrziu plină de roşu sîngeriu, în lumina sepulcrală care-nvăluie fuselajul ? Se regăseşte pe sine în carlinga inundată vag de lumina fosforescentă a bordului. De lămpile care creează brusc o atmosferă intimă, de cabinet de lucru al secolului viitor. De jur împrejur masele de nori din care se cern alte mase de fulgi, vîntul care izbeşte aeronava şi din toată infinitatea de drepte care converg spre Otopeni din spaţiul acesta turmentat de noapte şi viscol, el trebuie să aleagă singura dreaptă adevărată, aceea care uneşte avionul cu mijlocul pistei, avînd vîntul din faţă.

— Vezi să nu ieşi la polul sud, mîrîie comandantul, pentru că el coboară perfect după ILS.

Nici măcar nu mai rîde. Totul se va petrece cu repeziciunea unui ordinator electronic. Clipa cînd va ieşi din nori, la 60 de metri deasupra balisajului, cînd va vedea dacă poate ateriza, ori a ieşit în stînga, ori în dreapta pistei, cînd va lua hotărîrea să rateze ; ori să aterizeze, pentru că, comandantul nu va interveni decît dacă ar vedea că-l duce la catastrofă, toate astea îl lasă la comenzi calm, încordat şi nimic altceva decît maiorul Dan Dorobanţu, copilot pe Ro-257. Apoi totul se derulează cu viteza unui

film supraturat. Ieşirea din nori (ştergătoarele de parbriz mătură zăpada şi el vede prin sita deasă a ninsorii linia direcţională a balizajului roşu, corectează direcţia rapid, acum este exact în lungul ei) balizajul de la Otopeni, aerogara iluminată, pîrtia albă a farurilor de la maşinile care circulă pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti, ghiceşte lumina fumegîndă a Capitalei mult în dreapta, a ieşit perfect şi hotărăşte să aterizeze.

— Bucureşti *approach* ! La 60 metri ieşit din plafon. Pista la vedere !

— Ro-257. Treceţi cu turnul. 120.9

Comandantul acordă emiţătorul pe frecvenţa Turnului.

— Bucureşti-Turn !... Sînt Ro-257. Pista la vedere... Aprobaţi aterizarea.

— Ro-257 1. Aterizarea liberă !

Era şi timpul. Şoseaua zboară pe dedesubt. Trenul scos. Flapsurile scoase. Vede nămeţii, mai clar umbrele lor, balizajul urcă rapid spre vîrfurile planurilor, viscolul încearcă să-l încline — Cîine drăgălaş, am să-ţi fac o aterizare de zile mari, să ştii cam ce elevi ai scos, într-adevăr, aterizajul este o operă de artă, îşi spune că nu se ştia atît de modest, apoi totul cade într-o bucurie sleită, un resort intim întins pînă la durere se destinde brusc în el, îşi simte mîinile şi picioarele grele şi dintr-odată este foarte obosit, de parcă ar fi venit de la Veneţia pe jos, cărînd avionul în spinare. Este obosit. Cumplit de obosit. Rulajul. Plugurile de zăpadă. Luminile. Vîntul care încearcă să-l întoarcă pe dreapta... Paletele luminiscente ale startărului. Taie motoarele. Ultimul zvîcnet mecanic al elicilor cu ecou nebănuit direct în inima lui. Liniştea. Liniştea bîntuită de viscol. Abia acum aude viscolul.

— Perfect ! spune comandantul... Fă-ţi baremul de ore şi-ţi dau drumul singur.

Viscolul care vrea să-i smulgă de pe scara avionului. Îşi ţine cascheta cu mîna. Gustul zăpezii. Acum cîteva ore simţise pe buze gustul amărui al lagunei veneţiene. I se pare că aude flaşneta orbului din pridvorul bisericii San Marco. Nu este decît crivăţul scitic care-i îndeasă zăpada după ceafă. Şi acolo, în holul imens al aerogării internaţionale, cald şi iluminat cu neon, Maria.

12

— Amîndoi știm că ceea ce este firesc să se întîmple se va întîmpla în curînd. Nu-ți cer decît un lucru, Dan. Să lăsăm totul pe seama intuiției. Am spus greșit. Pe seama instinctului. Haide. Ești obosit. Fă-ți dușul. Pînă atunci Maria îți prepară cina. Sărută-mă... Pe obraz, nerușinatule... Cînd a început să viscolească, eram la seminarul lui Malaxor, știam că tu decolezi și dintr-odată m-a cuprins o spaimă nebună, mi-a venit rău, nerușinata de Dundi m-a întrebat în a cîta lună sînt și dacă am de gînd să fac un maior mititel — auzi, Dan, ce prostie, am văzut avionul tău arzînd, tu erai acolo, luptai cu flăcările, era un iad de flăcări, cred că am văzut asta într-un film.

— Pe la ce oră, Maria ?

— Poate la 15 și 10... De ce ?

— Ți-am transmis eu... Perfect. Lucrăm pe aceeași lungime de undă... Scuzați... Mă retrag. Buzele.

— Nimic. Sînt ocupată. Malaxor mi-a dat drumul, domnișoară, dar este evident, vă rog, și etcetera, politețuri de fante uzat, am sărit în troleibuz, val-vîrtej la aerogară, m-a luat în primire o sclifosită pavoazată cu toate pudrele existente, s-o sfîșii, pe urmă unul mai chel m-a lămurit, autobuzul și am stat la Otopeni aproape două ore. Înnebunitor. Profesia ta are să mă bage în mormînt. N-am progresat de loc în materie de ordinatoare. În schimb îți fac mărturisiri aproape complete. M-am tîmpit. Întoarce-te cu spatele... Dă-mi halatul tău.

Acolo în holul imens, aproape pustiu, Maria i-a luat brațul cu un gest speriat și posesiv. S-a făcut că nu observă lacrimile din ochii mari, verzi. Și-a stăpînit gestul cu care voia să-i mîngîie coama neagră, strălucitoare. Sub lumina spectrală a neonului Maria era fascinant de frumoasă. Aceeași frumusețe severă, de o regească demnitate, îi tremurau ușor buzele cărnoase, s-a lipit de el și i-a șoptit :

— Acasă !

A încălzit mașina. Pe șosea în urma plugurilor se și așternuse un strat gros de zăpadă. Mașina derapa, rampa de la Băneasa arunca în ninsoare lumini fantastice și

umbre fantastice, oraşul era alb şi tăcut, totul devenise estompă şi surdină, aproape că se auzea ninsoarea vînzolită de vînt, maşinile purtau căciuli gogonate de zăpadă, pietonii purtau gulere albe, pomii şi casele şi arbuştii erau plini de zăpadă şi Bucureştiul de nerecunoscut sub invazia albă care-i schimbase fizionomia, transformîndu-l într-un oraş de turtă dulce şi basm. Maria îşi deschisese paltonul ei studenţesc, îi vedea profilul pur, albul mat al gîtului arcuit graţios, linia impertinentă a sînilor, simţea prezenţa ei fizică cu o acuitate dureroasă şi cînd a vrut să vireze spre Domenii ea a pus mîna pe volan, cu un gest precipitat :

— Acasă, te-am rugat... La tine !

— La noi, a şoptit, surprins, cu o senzaţie de panică triumfătoare, cu toate că înţelesese de la început ce voia să însemne acel „acasă".

Liftul în care n-a urcat alături de nici o altă femeie, cheia apartamentului găsită dificil cu toate că o ştia pe de rost, gestul cu care Maria şi-a scos paltonul dîndu-i-l să-l agaţe în cuier şi celălalt gest, sălbatic, cu care şi-a scuturat părul, el lacom de fiecare mişcare pentru că ştie, fiecare clipă a lor din seara asta, fiecare gest şi fiecare vorbă, indiferent dacă se vor mai repeta de mii de ori, vor rămîne unice ; vor rămîne amintirile lor de rezistenţă şi atunci, cînd ea tulburată de faptul că se găsea aici rămăsese în pragul *living*-ului, poate surprinsă de ceea ce vedea, el însuşi surprins de intimitatea caldă a odăii „albastre" ; şi-a jurat să facă din Maria egalul lui în toate sensurile, începînd cu respectul.

Maria îşi scoate cu un gest scurt, neechivoc, neprelungit cu bună ştiinţă şi adresă, rochia din lînă. Stă cu spatele la el. Este încălţată cu cizmuliţe roşii, care-i scot în evidenţă pulpa suplă. Combinezonul îi marchează cu graţie, mijlocul subţire şi spatele cambrat. Este o cu totul altă Marie decît cea văzută astă vară pe plajă. O Marie femeie, scăldată în clar-obscurul lămpii cu picior, aproape statuară, pe umerii ei rotunzi se aştern umbre catifelate, pletele reflectă umbra dîndu-i străluciri moi, îi vede palmele răsucite să primească halatul şi atunci se prelinge în spatele ei, o sărută pe gît cu lăcomie stăpînită, o sărută sub lobul străveziu al urechii, primeşte în tot

trupul fiorul prelung al trupului ei, simte cu o voluptate agresivă unghiile ei înfigîndu-i-se în braţele cu care o înconjoară, ea se răsuceşte brusc, cu ochii întredeschişi, cu buzele răsfrînte lacom, tot atît de lacom cît este el de fiecare răspuns al trupului mlădiu, pietros, construit cu dumnezeiască ştiinţă a feminităţii, îi sărută buzele, gura toată, gîtul şi cu un geamăt plin de triumf, sînii.

— Tîlhar sălbatic, şopteşte Maria...

El o dezbracă uşor, o descalţă sărutîndu-i rotula diafană şi pulpa şi degetele reci ale picioarelor, degete mici cu unghiile lăcuite, îi sărută pîntecul şi şoldul şi subţioara mirosind a fecioară, tot trupul îi este străbătut de convulsii prelungi, Maria dulcea Maria, nu ştie să sărute, buzele ei sînt dintr-odată reci şi temătoare, el o ridică în braţe, sînii calzi, sînii fierbinţi şi tari şi cărnoşi par însăşi divinităţile amorului, o ia în braţe cu sălbăticia masculului dintotdeauna şi o duce în pat, în dormitorul lui de soldat, acolo unde Maria îl înlănţuie cu inconştienţa forţelor acelora necunoscute care, sălăşluindu-i trupul, îl transformă în delir şi eternitate. În delir şi eternitate, în prezent ameţitor, pentru că el ştie, simte şi înţelege această cufundare a lor ameţitoare în voluptate ; ea se tînguie uşor, scînceşte şi-l caută mereu lacomă ; şterge din memoria trupului ei o istorie ; după cum şterge din memoria lui afectivă o altă istorie. Ştie că se trec unul în altul, că-şi aparţin prin prezentul acesta care devine clipă cu clipă trecutul lor comun ; dar mai ales simte, cu o mîndrie virilă, cum Maria pierde o parte din ceea ce-i aparţine, nu poate spune ce anume, parte care se transformă lent în el însuşi, ca şi cînd nebunia răscolitoare a simţurilor ar avea capacitatea să absoarbă ceva din personalitatea Mariei şi să-i treacă ei ceva din personalitatea lui, schimbul acesta protejîndu-l pe el după nişte legi străvechi ale speciei, pentru că Maria este dintr-odată supusă şi calină, învăluindu-l în duioase şi inefabile emanaţii ale spectrului ei spiritual. Cu fiecare gest din ce în ce mai sigur al Mariei, este conştient că şi-o face femeia lui şi fiecare strigăt scîncit al ei îl umple de bucuria crudă şi reală a stăpînului. Urmăreşte cu încîntare trecerea ei la condiţia de femeie, felul cum se desparte de trecutul imediat, de adolescenţă şi copilărie ; cum pasiunea devoratoare a simţurilor arde trecutul şi

cum Maria se leagă de el, încredinţîndu-i-se. Ochii ei verzi plutesc într-o lume stranie, de pîcle. Lumina discretă a veiozei îi desemnează conturul perfect al trupului, aşternîndu-i peste carnea mată o peliculă fosforescentă. Are el însuşi clipe de delir şi clipe de luciditate în care îi caută lacom trupul de care se îndrăgosteşte cu fiecare gest inconştient al Mariei. Îşi dă seama că a scăpat de sub controlul timpului. Noaptea de iarnă curge peste ei de-o eternitate. Nu ştie cînd, aude viscolul zgîlţîind cercevelele. Maria, goală, se strînge la pieptul lui. Îl mîngîie cu un gest inconştient şi prelung. El stinge lumina şi atunci patul rămîne într-o obscuritate densă, cufundat într-o lume stranie de arome fruste, sudoarea trupurilor lor, sîngele fecioriei ei tîrzii şi plină de mîndrie, ea se ridică, trece ca o umbră prin dreptul ferestrei şi atunci el vede ninsoarea, vede fulgii de zăpadă lipindu-se de geam, vede stratul alb aşternut pe cercevele, aude duşul, cade într-un somn adînc, scurt şi se trezeşte în clipa în care Maria vine lîngă el. O ia în braţe, o lipeşte de el, o sărută pe ochi, pe frunte, îi sărută mîinile, palmele, ea îşi face loc la subţioara lui şi adoarme bolborosind ceva. Apoi rămîne singur s-o vegheze. Este o veghe ciudată, o experienţă stranie, în care se-nvălmăşesc imagini vechi, uitate de multă vreme : somnul lui de la fîntînă, acolo La Picior, cînd ieşeau ei cu caii la păscut pe lună plină, cînd se dădea la fund şi umblau pe la rădăcini, după mreană, totul într-o lumină albăstruie, eterată ; apoi clipe, cînd se temea să n-o trezească pe Maria, cînd era conştient de prezenţa ei ; de aromele părului negru, care-i gîdila nările şi buzele ; ale umerilor şi subţiorilor, cînd îi simţea sînii ; atunci o mîngîia uşor pe coapsă şi se bucura secătuitor de prezenţa ei ; noaptea cu viscol i se părea tandră şi prietenoasă, odaia era ea însăşi şi totodată alta, o intimitate necunoscută plutea peste mobilă şi tablouri, se închega între pereţii prietenoşi şi discreţi ; venea un abur străveziu, el trecea printre avioane, printr-o pădure cu lună şi un lac diafan cu apele şi ele străvezii în care se vedeau licărind stelele şi-i spunea Mariei, erau în singurătăţi, îi spunea ceva şi nu se auzea ce-i spunea, Maria era lîngă el, îl întreba ce vrea şi el îi răspundea rîzînd : — pe tine. Atîta vreau ! Pe tine, toată şi pentru totdeauna !

— Lacomule, geme Maria... Sălbaticule ! Şi nesătulule !

Este din nou vie, fără să-i mai simtă spaimele din trup, îi sărută gura şi ea îi răspunde cu cel dintîi sărut de femeie, el îşi stăpîneşte strigătul de triumf, femeia lui, şi o iubeşte din nou fără cruţare, pierind şi renăscînd cu fiecare clipă, fără să mai audă viscolul care zgîlţîie cercevelele şi înzăpezeşte lumea.

13

— Nu mă mărit ! Scurt !

— Maria !

— Domnul este plin de remuşcări ? Cunoaştem ! Onoarea ! Datoria ! Responsabilitatea ! Nu se înghite. Am vrut-o singură şi nesilită de nimeni !

— Maria !

— Tovarăşul maior şi-a pierdut uzul limbii materne ?

— Tovarăşul maior îţi dă două la spate...

— Şi ce dacă ? Spune repede !

— Lasă obrăzniciile şi să discutăm omeneşte.

— Te-a pisălogit Cici ? Nae a făcut mutra lui de înecat ! Te dă afară de la linii ? Îţi scade media la purtare ? Uite, sîc, nu mă mărit ! Îmi prieşte de minune amorul liber. Vreau să ştiu şi eu cum este. Măritată am să tot fiu. Am văzut eu stewardesa aceea cu mutră de grecoaică rapace — am zis grecoaică rapace — nu mai putea sărăcuţa — nu, domnul meu, fără monopol prin lege ! Cum ai zbîrcit, mi-am făcut geamantanul şi... adio ! Te sîcîie responsabila blocului ? Vrea să-mi facă viză de flotantă ?...

— Te-ai epuizat ?

— Mai am !

— Fă o pauză pentru respiraţie.

— Nu-mi duce grija. Am plămîni pentru tot TAROM-ul.

— Mergem la cinema ? Am luat bilete. Nu ne mai dă drumul după jurnal.

— N-am nici un chef să văd mutra aia de frizer dat cu pomezi... Cum dracu îl cheamă ? Vreau să mergem la cofetărie, să mîncăm un cataif cît un munte.

— Te privește. Eu mănînc orice, și sticlă pisată, numai cataif nu !

— Atunci nu mergem nicăieri. Stăm acasă. Am de tocit !

— Cred că am să-ți trag cîteva centuri la fund.

— Strașnică metodă de convingere.

— Nu vreau să te conving de nimic.

— Nici măcar să ne căsătorim ?

— Nici !

— Frumos ! Halal ! Mă atragi aici, mă seduci și acum, poftim. Domnul s-a săturat. Domnul zboară la Viena.

— La Frankfurt !

— Blondele frankfurteze...

— Nu sînt toate blonde. Este o idee preconceputã.

— Le-ai și inventariat ?

— Maria !

— Dan ! Sînt imposibilă ? Îți scot ochii, să știi ! Fii atent. Mîine seară te duc la un ceai studențesc. Îl dă Dundi. Crapă toate să te cunoască... Ele bănuiesc totul. Te îmbraci în uniformă. Uite așa vreau eu. Acum fug la Cici. Nu rămîn. Să-ți fie dor. Ți-am pregătit cina în frigider. Chiar vrei să ne căsătorim la primărie ? Uff ce plicticos ești. Nici urmă de romantism ! Maria are un iubit, aviator, îl așteaptă plină de spaime, aproape cu deznădejde...

— N-ai mai pus mîna pe un curs de-o săptămînă !

— Nu vreau un bărbat cicălitor, pisălog și al dracului !

— Nu vreau o femeie aiurită, o veșnică studentă ramolită prin seminarii și o derbedoaică fără simțul realității.

— Așaaa ?

— Așa !

— Ei, stai tu, domnule de la cazarmă, vezi tu ce-nseamnă democrație în mod real și consistent.

O ia în brațe. O sărută. Maria se abandonează.

— Haide, scumpa mea ! Pune-ți șuba. Să umblăm prin zăpadă.

— Abia aștept vacanța... Dan, nu-mi vine să cred că eu... că tu !...

Izbucnește în lacrimi. I le șterge cu batista. Îi pune șuba și ies amîndoi în ninsoarea ușoară, lină, care vestește Crăciunul.

— Ascultă Dan ! Crezi că noi doi ?

— Facem un cuplu admirabil. Mi-e mereu dor de tine. De limbuţia ta obraznică. De felul cum îţi porţi părul, de degetele tale neliniştite şi vii, mîndria ta feroce, de spiritul tău de independenţă...

— Atît ?

— Cum atît ?

— Adică ţi-e dor numai de un fel de Marie, o tînără zurbagioaică ; dar de amanta ta, că de fapt asta sînt şi asta vreau să-ţi fiu acum : amantă !

— Să-ţi povestesc ceva de amanta mea ?

— Da ! Vreau ! La ureche, să nu te audă nimeni !

Ninge uşor. Maria şi-a pus un capişon de lînă. Fulgii i se opresc în gene. Se lipeşte de el. Îi sărută urechea rece şi-i şopteşte cum s-a deşteptat la viaţă trupul neştiutor al Mariei, cum în orele lungi de zbor i se întruchipează în parbriz trupul ei dumnezeesc.

— Ce-nseamnă pentru tine... dumnezeesc.

El îi şopteşte ce-nseamnă dumnezeesc şi ea îl sărută pe stradă şi se zgribuleşte şi-i spune că vrea acasă, nicăieri decît acasă, apoi i se pare că oraşul i se dezvăluie cu totul altul decît cel cunoscut, spune că are chef de hoinăreală ; mai tîrziu se miră de uşurinţa cu care s-a detaşat de Cici, de apartamentul din Domenii unde este pasageră şi musafiră, ia un pumn de zăpadă de pe un strat de tufănici mumifiate, face zăpada bulgăre şi muşcă din el lacomă, rîde, vrea să fie sărutată acolo, într-o pată de umbră şi-i spune :

— De ce nu mă duci la tine, la Grădinile, să-i cunosc pe ai tăi ?

— Pentru că ai mei sînt ţărani şi dacă rămînem la Grădinile peste noapte, trebuie să fim şi cununaţi.

— Nu trebuie, că dormim în camere separate. Am tot timpul impresia că eşti plin de responsabilitate.

— Se pare că, dacă aş contabiliza tot ce nu-ţi place la mine, bilanţul ar fi detestabil.

— Eşti un prost mare, infatuat şi... şi... Unde mergem ?

— Ce-ar fi să-i facem o vizită Marelui Ratat ? !

— Pfui. Marele Ratat... Cine mai este şi ăsta ?

— Rasputin ! Părosul de la Belcotă, cu teoria posesiunii totale !

— Formidabil ! Hai la Marele Ratat... Poate-l surprindem pictînd un nud.

— Nerușinato.

— Tu cînd rămîi pironit în fața nudurilor din pinacoteci cum ești ?... Uite autobuzul ! Hai, maiorule, mai studențește.

— Fără să tragem la fit.

— Fără ! Că nu ține cu figura ta de gentlemen.

Urmărește de-o săptămînă trecerea Mariei la noua ei condiție, lăsînd-o absolut liberă. Rabdă cu stoicism izbucnirile ei explozive. Atacurile frontale, ori ironia corosivă, cînd este geloasă pentru că a stat prea mult la casa nu se știe cărei „alimentare", unde casierița era platinată și manicurată și i-a făcut ochi dulci. Îl ținuia în fotoliu să-i răspundă la întrebări „tehnice" absolut imposibile asupra datelor constructive ale INS-eurilor în exploatare ; ori să-i facă mărturisiri complete asupra vieții lui destrăbălate, de Cassanova. Era teroristă și monopolistă, lacomă de fiecare clipă a lui, ar fi scos de pe statele de plată ale TAROM-ului toate angajatele ; ca peste o clipă să-l terorizeze cu ideea că-l vrea înconjurat de cele mai frumoase femei, asta dîndu-i ei un avantaj unic și un privilegiu unic: Fusese o săptămînă cît o viață în care el însuși făcea eforturi să se obișnuiască cu acest intrus zgomotos, care trecuse ferm de rearanjarea mobilierului, schimbase o perdea, îi interzisese să mai dea cămășile la spălătorie, „prea mult lux, amice, pentru o studentă și un maior", redusese rația de benzină, obligîndu-l să iasă în oraș cu mijloacele de transport în comun și cînd nu avea cursă, se voia așteptată la poarta Politehnicii, de unde plecau la braț fie în Domenii „să-i toace urechile lui Nae", fie la un bistro dietetic, asta o făcea de afurisită ce era, ca să vadă el la masă figuri prelungi de „oameni necarnivori". Nu le zicea vegetarieni, pentru că nici nu erau, bieții de ei. Îi ținea discursuri în timpul dejunului, cu conținut alimentar. Întocmise o fișă cu alimentele și mîncărurile, care, după părerea ei, îi vor face longevivi ; lui îi vor furniza proteinele și caloriile necesare în profesiune ; iar ei cele necesare luării examenelor, eliminînd producerea de colesterol. Apoi, cu figura pătrunsă de adevărul imuabil al igienei alimentare, dădea

buzna în cea dintîi cofetărie şi devora lacom nu se ştie cîte cataifuri şi prăjituri cu ciocolată, mînjindu-se de frişcă pe vîrful nasului. Desigur responsabila blocului, alertată de o vecină planturoasă, pe care abia atunci o remarcase, recte cînd venise la „tovarăşa maior" să-i ceară un ibric şi Maria îi spusese că nu este decît caporal, repartizată de unitate să facă menajul tovarăşului maior, nu-i dăduse ibricul şi o rugase ca altă dată să sune de trei ori, ca nu cumva ştiţi, să nu vedeţi un spectacol indecent, îmi place să umblu goală... Sînt la secţia de culturism şi neonudism — planturoasa se făcuse vînătă, dăduse ochii peste cap şi venise cu registrul şi mutră inchizitorială responsabila, care avea falsa impresie că ea era proprietara absolută a blocului, căreia locatarii trebuiau să-i intre în graţii cu mici atenţii şi să-i dea raportul asupra modului lor de viaţă. Venise şi ceruse buletinul „doamnei", dacă-şi făcuse mutaţia şi să înregistreze o persoană în plus la taxele de întreţinere, apă caldă şi salubritate. Maria avea sensul adînc al umorului. Îi spusese responsabilei că va subînchiria la tovarăşul maior o cameră şi că îşi va face deocamdată viza de flotant.

— Ştiu că nu mă mărit cu toate responsabilele din lume pe capul meu !

Îi dăduse telefon într-o seară Radu Belcotă, spunîndu-i să treacă neapărat şi prin surprindere pe la Marele Ratat, să vadă dacă nu are în lucru icoane cu Sfîntul Gheorghe sau ceva din diapozitivele cerute de Jean Broşteanu. Aproape că uitase intriga aceea jalnică — totul era fascinatoriu lîngă Maria — experienţa lor comună îl absorbea, cufundîndu-l într-o lume în care existau doar ei, în care fiecare gest era plin de semnificaţii cosmice, pentru că nu voia să despoaie aceste gesturi ancestrale de rutina vulgară a cotidianului, să le păstreze pure şi să le apropie cît de cît de superbele lor origini naturale. Telefonul lui Belcotă şi responsabila l-au adus pe pămînt. După cum l-au adus pe pămînt ochii doamnei Cici, mereu înroşiţi de plîns secret. A complotat cu ea mariajul nesupusei Maria, cu sentimentul că întinde o cursă unei feline fericită de libertatea ei, pentru că, Maria, era absolut fericită, adversităţile momentane sti-

mulîndu-i mîndria de a se simţi stăpînă pe trupul şi spiritul ei. Dintr-odată doamna Cici şi-a regăsit echilibrul. Numai după două zile i-a arătat rochia de mireasă. Trusoul era un secret atît de cumplit, încît cu toată dorinţa de a i-l arăta, s-a cenzurat cu un oftat greu de om care renunţă la jumătate din viaţa lui. A recunoscut în final că dragostea nu este nici pe departe o afacere strict personală ; că ea implică o lume întreagă, perturbă nişte legături, stabileşte altele şi că libertatea Mariei este iluzorie, lucru care l-a durut crunt ; dar pe care l-a acceptat cu logica de fier a necesităţii, hotărîndu-se să-i creeze mai departe impresia că ea însăşi decide asupra fiecărui act al prezentului şi viitorului. Autobuzul, unul rapid, derapează supărător şi periculos în staţii, unde s-au format pîrtii de gheţuş luciu. Este ora înghesuielilor maxime. Stau strînşi unul în altul. Îi ţine palma în palma în care strînge bara. Îi simte pulsul zvîcnindu-i în vene. Defilează vitrinele luminoase din centru. Autobuzul imens se înghesuie pe străduţele coclite dinspre Hala Traian, dincolo de Precupeţii Vechi. Are încredere în spiritul lui de orientare. Coboară la intersecţia indicată de Radu Belcotă. La dreapta, o stradelă prost luminată, cu zăpada curăţată pe trotuare, una din stradelele vechi ale oraşului, cu case scunde, igrasioase, garduri de lemn, unele gata să se prăbuşească, cu stocul de lemne prin curţi, apoi o fundătură — asta era — o fostă prăvălie cam şue, cu trotuarul nemăturat, doar urmele unor tălpi masive în zăpada, aici diafană, abia maculată de reziduurile cărbunilor arşi, aerul miroase a ger, a cărbune ars şi a fum de petrol, apoi un oblon rulant de tablă ondulată pe jumătate ridicat şi un geam opac prin care se vede, vag, ceva ca o proiecţie color. În dreapta uşii, pe peretele coşcovit, o firmă pe care poate descifra „Fondul Plastic" şi un subtitlu „Atelier de pictură". De dincolo de fereastra opacă şi aburită vine o melodie nostalgică. Lui i se pare că distinge tînguindu-se o havaiană.

— Brrr ! Parcă am fi în plin film neorealist ! Mi-e frică ! Sărută-mă... Repede ! Mi s-a făcut frig.

O strînge lîngă el. Ciocăne în oblonul care zăngăne şleampăd. Proiecţia color, sau ceea ce i se părea lui a fi o proiecţie color se stinge. Se aud paşi ursini. Uşa se

smulge parcă din ţîţîni şi un răbufnet de aer cald, îmbibat cu miros de votcă şi motorină îi izbeşte în obraz.

— Cine sînteţi ? întreabă Rasputin... Ce plăcere ! Ochi de lagună şi Bărbatul. Unicul ! Nerepetabilul. Inseparabilul !... Aviatorul !

Tresare, pentru că nu i-a mărturisit lui Rasputin ce profesie are. Belcotă nu i-a spus-o. Atunci ? ! Atelierul este de-a dreptul stupefiant. Întîi de toate este o căldură de iad, îmbibată cu mirosuri de clei, vopseluri, tutun de pipă şi sobă de tuci încinsă. În al doilea rînd este un fel de talcioc, un haos de obiecte la prima vedere aparent disparate, dar după o lectură minuţioasă, aranjate pe categorii, ceea ce-i sugerează că Rasputin este un abscons, un fel de geniu proteic al diversităţii, care acum mătură cu laba uriaşă vraful de reviste de artă dintr-un fotoliu uriaş şi i-l oferă Mariei. El vede aparatul de proiecţie aşezat pe un trepied şi în faţa lui, pe şevalet o pînză eboşată, pe care i se pare că este schiţat conturul unei caravele sau ceva asemănător. Rasputin aruncă o pînză peste şevalet. Mormăie.

— Îmi merge prost dacă se vede de ochi străin. Ienupăr ?

— Ienupăr, spune Maria şi-i face complice cu ochiul... Ienupăr, maestre, plus căldura asta şi stîrnim scandalul.

— Căldura este binecuvîntarea săracului şi mîngîierea lui şi consolarea lui, Ochi de lagună... Te interesează dispozitivul meu de produs fericire ?... Un rezervor, un mini injector, o sobă solidă şi motorină de la negru, că are putere calorică invers proporţională cu preţul. Trebuie să cîştige şi şoferii economicoşi un ban. Cum vă place la mine ?

— Aiuritor, răspunde Maria.

— Şi păgubitor pentru conformism, acum şi în vecii veciiilor, amiiin ! Ştiu ! Portret ! Dumnezeu al Dumnezeilor ! Bărbate ai trecut Rubiconul ! Dumnezeu al Dumnezeilor şi Dumnezei ai amorului, Ochi de lagună, ai trecut Rubiconul ! Fiţi binecuvîntaţi ! Tu, bărbatul ! Şi tu, femeia ! Tu cuplul inseparabil, coborîtor dinaintea

lui Romeo și a Julietei, dinainte de Biblie și dincolo de Amanitera ! Nu se poate. Asta cere ienupăr ! Dragii mei, ați călcat-o pre dumneaei convenția, codoașa nenorocită a timpului nostru, dăruindu-vă vouă și veșniciei prin clipă ! Ah, ce tulburătoare metamorfoză, Ochi de lagună. Ah, cum citesc în ochii tăi verzi ca marea extazul și moartea ! Bărbate, ești Unicul ! Privește în acest adînc care te oglindește ! Pe Iahve, unde mi-e blocul ? La toți diavolii comanda maistrului Broscarul ! Blocul, pe zei !

Rasputin se aruncă pe o canapea largă, tapisată cu catifea sîngerie. Stinge lustra. Aprinde un bec mascat într-un balon de sticlă verzui-translucidă. În clipa aceea atelierul se metamorfozează ciudat. Sau, abia în clipa aceea el își poate da seama de lumea stranie a atelierului. De faptul că între cei patru pereți afumați, cu pînze de păienjeni înnegrite de fumul arzătorului cu motorină prin colțuri, există un microunivers delimitat exact de lumea din afară, universul Rasputinului roșcovan, al uriașului mototolit acum deasupra blocului de desen, care-o privește pe Maria pe sub gene, cu o privire albastră, rece și inchizitorială. Universul intrat parcă în imersiune într-o apă opacă, plină de fosforescența pală a culorilor păstoase pe care-o reflectă portretele stupefiante îndesate unele în altele pe peretele din fund al încăperii, acolo unde probabil, pe vremuri, fuseseră tejgheaua și rafturile cu băuturi. Pînze puse pe cadrul de lemn, fără rame, în care se cufundă, se resorb chipuri de femei și bărbați, trece o privire superficială peste acel panopticum al viciului și al disperării, vede pe celălalt perete măști grotești în fier, în craniul cărora sînt bătute piroane, șuruburi și scoabe, amestecate printre icoane pe sticlă, imitîndu-le pe cele vechi, din care privesc galeș Marii cu surîs enigmatic, ori icoane de lemn, bogate în aur, din care aceleași Marii galeșe cu forme pline, drapate în costume de epocă, se făgăduiesc unor feți frumoși nevăzuți.

— Pentru snobi, mîrîie Rasputin... Se poartă ! E al treilea „Canal Grande în fața bisericii La Salute“ pe care-l termin săptămîna asta. Dacă nu ți-o făceai Eva, Adame, veneai de pomană. Proștilor. Iradiați atîta feri-

cire, voluptate şi neîngăduită pasiune, încît stîrniţi invidie şi murmure dezaprobatoare ! La stîlp cu voi ! În piaţa publică ! În loc să tîrîţi sacoşele cu gemuri, aveţi neobrăzarea să vă afirmaţi public amorul păcătos ! Adame, Adame, sînt cel mai mare copist din toate veacurile cîte au fost şi vor veni. Pe cer şi pe Hades, nimeni nu are nevoie de portretul adevărului. Adevăr despre el. Despre lume. Despre moarte şi viaţă ! Am cinci copii, o Raşelă puioasă — vreau să zic că astea din Romanaţi se trag din legiunea aceea Iudaica şi-atunci îmi trebuie un maistru, iar dacă-l cheamă Broscaru, e de-a dreptul uriaş... Ia-ţi-o pe Maria ta !

Portretul Mariei în cărbune emană o angelică sfinţenie şi cea mai neruşinată chemare carnală. Rasputin smulge pînza de pe şevalet. Aprinde aparatul de proiecţie. Pe pînză apare în culori stinse „Canal Grande în faţa bisericii La Salute". Vede mîna uriaşă a Rasputinului fixînd conturul turlelor, al clădirilor, al corăbiilor. Apoi, într-un colţ, apar culorile care intră în perfectă armonie cu cele de pe pînza nudă şi vîrful pensulei mînuită rapid, mai exact umbra uriaşă a pensulei şi a mîinii care o poartă pe pînză.

— Am chiorît de cînd fac treaba asta !

Rasputin aprinde lustra. Lumina albă, crudă, inundă atelierul.

— Asta te-a trimis Belcotă să vezi ?

— Şi asta !

— Altceva ?

— Voiam să ştiu ! Pentru mine !

— Nişte excroci... Şi nişte proşti... Mi-am luat măsurile de siguranţă. Nişte ignoranţi...

Se mişcă agil, îşi mută masa de carne de colo pînă colo prin atelier, aduce o lupă ca de telescop, aprinde o lampă de birou cu un bec de două sute de lumini, apoi, dintr-un vraf de tablouri aşezate lîngă perete, acoperite cu o husă, scoate un tablou, un peisaj în tonuri sumbre şi el recunoaşte pe loc acel „Andreescu" în faţa căruia se extaziase Jean Broşteanu în casa doamnei Filotti, casa de pe Foişorului, cu peron pe piloni, copertină de fier

forjat şi sticlă. Apare al doilea „Andreescu" identic cu primul. Rasputinul aşază lupa într-un colţ, unde sînt ierburi de toamnă şi el descifrează următorul text camuflat abil în culoare : „Copia M.B. fecit".

— Cu veneţianul ăsta vrea să dea lovitura undeva în nord. Fii atent, aviatorule. Şi acum să bem !

Omul imens îşi toarnă rachiu de ienupăr într-un ceainic. Bea. Rîde.

— Asta este, spune. Copia M.B. fecit. Şi M.B. este uriaş. Unic. Trece prin secole ca o lumină de aur. Sînt cel mai mare, dar întind mîna pentru o bucată de pîine. M.B. fecit... Iată cuplul hermeneutic. Buricul cosmogonic. Cheia misterului. Unicului. Începutul şi sfîrşitul. Litera A din toate alfabetele trecute, prezente şi viitoare. Poesis-ul în esenţa lui ezoterică. Amorul !... Ienupăr. Bărbate !... Să lucrăm ! Un Grigorescu ? Matisse ? Giotto ? Rembrandt ? Chagall ? Seurat ? Miro ? Paulus Potter ? Ce preferaţi ? Un diapozitiv, un aparat de proiecţie şi sacra mînă a lui M.B. fecit ! Atît : M.B. fecit ! O viaţă în M.B. fecit ! O viaţă !... O viaţă !

Omul se descompune. El înţelege totul. Maria tremură. Ies afară în stradela prost luminată, cu case scunde, cocoşate, stînd într-o rînă, peste care ninge uşor, ninge alb şi imaculat, ninge ca în poveşti, ninge ca în copilărie. Maria se strînge lîngă el. Şopteşte :

— Vreau acasă, Dan ! Du-mă repede acasă ! Acasă, Dan, te rog !

14

Steaua sus răsare
Ca o taină mare...

— Auzi, Dan ?

— Aud, Maria !

— Dumnezeule ! Asta am citit-o doar !

— Ţine de firea locurilor, Maria ! De veşnicia lor ! De neuitarea lor !

— Aprinde pomul ! Te rog !... Repede ! Repede !... Ce să le dau ? Mere ? Covrigi ?... Uite-o pe mama ! Mamă, au venit colindătorii. Ce minune !

— La noi vin în fiecare an, Maria, fata mamii frumoasă ! Așa am apucat noi sărbătorile din bătrîni ! Da' stai puțin și trage-ți sufletul, că numai inimă și viață ești, Maria mamii... Auzi-l ! Veni și don' sergent Dorobanțu. Veni de la șeptel, că unu-i tovarășu' brigadier Dorobanțu M. Gheorghe ; aolică, Dane, mamă, se zăpăci de tot omul mieu, se pune de-a-nplugulea cu toată lumea, se puse să cultive umbra iepurelui, că zice el, rizoamele...

— Rizomii mamă...

— Dacă vrea mama sînt rizoame.

— Așa, Maria, bine că sîntem două, că mă mîncau ăștia ! Auzi-l ! Bocăne, doar, doar l-oi auzi tu să-i ieși în cale, să se laude prin ședințe cum îl așteaptă noră-sa în tindă.

Maria rîde și iese în tindă. Mama stă pironită în fața bradului, a pomului de Crăciun împodobit de ei doi cu globuri albe, numai globuri albe și lumînările electrice chinezești, mici bijuterii de tehnică ultrafină, își ține mîinile subpuse, îi tremură buzele și abia își poate stăpîni lacrimile.

— Te văzui și așa, dragul mamii, șoptește ! Fata asta umplu casa cu un dar de Crăciun ! E veselă, se uită la tine ca la un cireș copt, să n-o superi, s-o lași în voia ei... Auzi-o ce-l mai vrăjește pe taică-tu ! Ce bucurie pe noi, ce bucurie...

Iese și ea în tindă. Colindătorii ridică steaua împodobită cu țiplă, poleială albastră și beteală argintie. Au modernizat-o, scena cu magii este luminată din interior cu un bec de baterie și prin lumina care străbate difuz poleiala se văd căzînd fulgii mari, dintr-odată portocalii. Ninge mereu de trei zile. Ultima săptămînă a fost ca un coșmar. Se obișnuise ca fiecare cuvînt pe care-l spunea să aibă acoperire. El însuși avea acoperire în viața de fiecare zi pe care și-o motiva prin profesie nu numai față de sine ; dar și față de o categorie mai largă de idealuri. Încercase și reușise, onest, să stabilească un

acord activ cu profesia şi socialul. Apoi venise anonima aceea, apoi o altă lume pe care şi-o imaginase doar ca pe un produs al scriitorilor cu fantezie, apoi vizita la marele ratat, îi spusese lui Belcotă tot ce văzuse acolo, raportase pilotului şef Şerbănescu şi colonelului Iacopol, fusese prevenit să raporteze din nou orice i s-ar părea că ţine de cei doi negustori de tablouri false, apoi lucrurile se precipitaseră prostește. „Tovarăşul" Victor Neagu de la comerţul exterior, care pleca la Viena cu avionul pe care era copilot şi care, evident, îl aşteptase în maşină, l-a întîlnit cu totul întîmplător, mare agitaţie, l-a invitat să treacă pe la agenţia respectivă, „diseară, domnule, să vedem şi altă lume", totul spus cu subînţeles, dar el mînca de trei decenii pîinea lumii ăsteia, şi trăia pe picior mare pe spinarea lumii ăsteia, purta un raglan croit perfect, căptuşit cu blană, avea o valiză voluminoasă şi o servietă „diplomat", au stat de vorbă în hall-ul imens al aerogării, i-a făcut conversaţie plăcută, plină de vervă, apoi a trecut la controlul bagajelor tot rîzînd, i-a strigat că vrea să-l vadă în avion, el l-a anunţat pe colonel că îl are pasager pe Victor Neagu, colonelul ştia încă de cînd ministerul reţinuse biletul, apoi, cînd era instalat în cockpit, a văzut şirul de pasageri venind spre avion şi din şir lipsea tocmai tovarăşul Victor Neagu de la comerţul exterior. Vameşii desfăcuseră peretele dublu al servietei „diplomat" şi găsiseră acolo cîteva tablouri şi icoane, unele reprezentînd de fapt copii, pentru care garantase nu numai „maestrul" Jean Broşteanu, ci şi redactorul acela şef cu proteza dentară bine şlefuită, Drăculea, ori cum îl chema, care s-a aflat ulterior că folosea ziarul ca pe un mijloc de şantaj. Îşi făcuse o vilă cu două etaje în oraşul de sub munte şi aştepta anii feriţi ai pensiei...

Ninge ! Ninge mereu, greu şi spornic, ninge cu fulgi mari, lemnul de salcîm arde trosnind în soba albă, de zid, spoită proaspăt, în casă miroase a gutui şi a mere, a cozonaci şi a sărbătoare. Îl inundă un sentiment straniu de detaşare. De fericire. Are senzaţia desprinderii de el însuşi. A plutirii ! Nu a plutirii mecanice, în care travaliul motoarelor se repercutează vibrînd în întreaga lui

ființă ; o altfel de plutire, desprinsă din materialitatea obiectelor familiale ; o plutire prin care se confundă cu lumea gnomică mereu prezentă în straturile lui secrete de conștiință, cu lumea aceea plină de mistere conținută în gesturile rituale ale tatălui și ale mamei, gesturile cu care încep sau sfîrșesc ziua, cu care se taie o pîine neîncepută, ori se duce lumina la morți ; ori se aduce jarul de la casă la casă, gesturi venind dintr-o vechime străveche cînd ei, ceilalți, morții trăiau în prietenie cu soarele și luna, se roteau odată cu anotimpurile pe ecliptici care celebrau nașterea, primăvara, semănatul, rodul, culesul și moartea ; iată, el celebrează fecunditatea și dragostea, îi este dintr-odată un dor lacom de Maria și cînd ea intră în casă, cu fulgi în gene, cu obrajii îmbujorați o ia în brațe, o sărută, îi mîngîie pletele negre care miros a cozonac și a ninsoare, o strînge lîngă el și ea îi șoptește : „Lasă-mă, ne vede tata, lasă-mă, lacomule, că ne văd colindătorii".

Steaua sus răsare,
Ca o taină mare...

— Dumnezeule, Dan, am impresia că m-am regăsit !... Formidabil. Auzi focul ! Mm ! Cum miroase salcîmul. Tu știi, Dan, că n-am auzit niciodată cum arde focul într-o sobă ? ! Phiu ! Ce caldă e plapuma asta !

— Învelește-te !

— Nu mă învelesc ! Auzi, vițica a venit la mine, avea botul umed, umed, miroase mîna, ce zici, ai simțit, miros a fîn și a viță.

— Dacă zici tu !

— Prostănacule. Habar n-ai ce-nseamnă să miroși așa... Și a lapte proaspăt muls. Am încercat să mulg și eu. Văcuța s-a uitat la mine lung. O durea. Tata e formidabil. O enciclopedie de adevăr. Și mama... A fost una cu cizmulițe îmblănite... A lu' Cîrnitu, a lu' Cositu...

— Ciupitu...

— Exact... O lume ! Adevărată ! Totul miroase a adevăr aici ! Zăpada, cerul, norii, pomii, ciorile, vrăbiile, cîinele, vaca. Dar lumea sub zăpadă ! ? Ai cu o mie de vieți mai mult decît mine.

— Nu ţi-e somn ?

— Somn ? Aici ? Prostule. Sînt alta ! Am o mie de ochi, o mie de mîini, o mie de buze, de urechi, şi nici un cuvînt în plus. Formidabil. Ziceam c-a venit zvăpăiata aia a lui Cositu.

— Ciupitu.

— Ciupitu ! Să mă devoreze, băiatule, nu alta ! Gata cu leliţele, gata cu bucolicele, gata cu ciobăniţele, că te sfîşii. Tata zicea să facem nunta la primăvară. Cînd or înflori pomii.

— Tu cînd vrei ?

— Cînd se fac nunţile la noi ?

— Toamna.

— Atunci vreau la primăvară. Fii cuminte. Lasă-mă să mă obişnuiesc. Ce pereţi albi şi odihnitori... Auzi cum ninge ? N-auzi ! De văzut vezi ? E atîta linişte... Linişte ! Nici nu mai înţeleg sensul cuvîntului ăstuia. Linişte ! Auzi ?

— Ce ?

— Liniştea, Dan ! Şi inimile noastre ! Acum le aud pentru întîia oară !... Dan !

— Da, scumpa mea.

— Vrei să stăm de vorbă ?

— Despre ce ?

— Despre tot ce este foarte simplu aici ! Uluitor de simplu. Tata mi-a arătat lemnul pentru leagănul copiilor. Deci doi. O fată şi un băiat.

— Un băiat şi-o fată !

— Răutăciosule !

— Să ne grăbim, Maria...

— Dan ! Vreau să vorbim serios. Trebuie să adăugăm încă două camere cel puţin. Fărîmăm aplecătorul cum zice tata, facem o cameră mare pentru noi, cu bîrne, cu sobă mare, mare de zid, prelungim geamlîcul şi uşa va da chiar sub gutui — nu dormi, că te muşc de nas — facem camera copiilor... nu se poate, ne trebuiesc încă două camere, Dumnezeule ce de cheltuială ; adio lux, adio risipă, te poftesc să-ţi găseşti un frizer mai ieftin — auzi, Dan, dar e formidabil, tata are cărămida sub şura

de paie... Uluitor !... Gata. La primăvară îţi iei concediul, ce dracului fac eu, că nici nu ştiu unde au să-mi dea repartiţia... Dan, dormi ?

— Te ascult !

— De fapt casa noastră adevărată, cu poveşti şi spiriduşi, cu zîne şi licurici are să fie aici. Auzi tu ? Mi-ai dat şi o biografie.

— Numai atît ?

— Ce voiai mai mult, Dan ? Este absolut uluitor ! Uite stau aici lîngă tine, mă uit pe fereastră, văd cum ninge, văd dincolo de ninsoare pînă-n neolitic şi dincolo de el. Fantastic.

— Hai să-i facem un nepoţel lui don' sergent Dorobanţu M. Gheorghe.

— Hai !

Steaua sus răsare
Ca o taină mare.

Cartea a treia

□

AN 24 YR-BMA ÎN CURSĂ NORMALĂ

1

— Niciodată să nu mai ascunzi deşteptătorul !

— E păcat să-ţi stric somnul, draga mea. Ai cursuri şi...

— Eu stau comod în bancă, dacă vreau desenez un Pinocchio şi tu... Pe urmă e formidabil însuşi faptul că te scoli la ora 03 cum spuneţi voi. Ce linişte, Dumnezeule ! Ceai sau cacao ?

— Astea toate pot fi pregătite de seara, Maria !

— E mîndria mea. Îmi aparţine. Ţine de mine. Cum ţine aşteptarea. Haide ! Treci pe balcon şi fă-ţi gimnastica. Într-o clipă sînt gata cu totul. Fără maieu, domnul meu ! Nu, drăguţule. În chiloţii de sport. Şterge-o !

Derapaj puternic. Pîclă mirosind a cărbune ars. Ger. Ce ciudat miroase oraşul dimineaţa, dacă ora trei după miezul nopţii de ianuarie poate fi socotită ca aparţinînd dimineţii. Şofează din instinct sau dintr-un reflex condiţionat. Îi trebuiesc treizeci de minute pentru gimnastică, duş, bărbierit şi micul dejun. Ideea a fost a Mariei :

— Ascultă, Dan, oare domnul, ori doamna care şi-au luat ieri, ori acum o săptămînă biletele pentru Oslo, ştiu cum te pregăteşti tu să-ţi faci meseria ?

— Nu-i priveşte, Maria. Pentru pasageri, asta intră în preţul biletului.

Ea a tăcut multă vreme, urmărindu-l cum îşi trezeşte fiecare fibră din trupul dedat somnului, cum îşi masează „centrii vitali", cum îi numea Radu Belcotă cînd le recomandase cîteva mişcări de gimnastică yoghi-

nică, îl urmărise cum își face dușul finlandez, cum insistă la bărbierit.

— Neapărat îți dozez proteinele și caloriile, Dan ! Nu rîde ! Ce altă profesie presupune un atît de ciudat ritual înainte și după săvîrșirea actelor ei cotidiene ? ! Mă uluiești !... Ești alt om. Încrezutule !... Fii atent ! Am să devin o soție de pilot per-fec-tă !

— Ești de pe acum ! Sărută-mă !...

— Cînd te întorci ?

— Mîine seară !

— Deci, poimîine liber ?

— Teoretic da. Ce să-ți aduc de la Oslo ?

— Umblă năuc ! Du-te la muzee ! Adu-mi cîteva diapozitive. Le proiectăm seara și mergem împreună la Oslo !... Dan !

— Ascult !

— Dacă ai timp, o pereche de ochelari imenși, Dan uite atîta, s-o termin pe îngîmfata aia a diplomatului... Și ceva autentic, ceva ce au numai norvegienii, nu de la artizanat, pah, din piață, știu și eu, un... un...

Era caldă, emana o intimitate tandră, toate lucrurile iradiau intimitate și tandrețe, ea purta pe buze urmele somnului, le purta pe gene, în culoarea diafană a pielii, fiecare gest era învăluitor și mereu nou, inedit, avea o nesecată imaginație a gestului, frecventa o manichiuristă care-i găsise forma reală a unghiilor, unghii ovale, sidefii, brațele rotunde, cu carnea mată, gîtul rafaelit, arcuit ușor, ea toată în cămașa de noapte spumoasă, aroma de femeie tînără, apoi inteligența vie, eficientă, părul negru, regal și el trebuia să se smulgă din vraja pe care somnul ei o țesuse, ca mai apoi să se proiecteze peste spații enorme, peste geografii și istorii străine, ore întregi în scaunul lui de pilot, avînd între el și univers un ecran de instrumente care-i furnizează datele matematice ale poziției în spațiul continentului ; este ceva și asta, de la fixarea neamului Dorobanțu între coordonatele luncii și tarlalelor imemoriale ; la itinerariul ultimului Dorobanțu pe harta Europei — Dan, servieta ! — Dan,

ți-am pregătit aici o gustare mai consistentă !... Te rog, adu-mi un giroscop ; — draga mea, giroscoapele alea nu sînt proprietatea mea... — și știi că astăzi dau colocviu cu Malaxor — îl fac K.O. în prima repriză... fii atent, Dan !... Parcă a început vîntul !... Dan, bate vîntul de-a binelea !... Dom'ne nimic nu știu să prevadă meteorologii ăștia ! Auzi ?... Vîntul !

A fost de zece ori pe balcon să vadă dacă sînt nori, dacă este ceață, dacă s-a pornit vîntul, sau dacă nu cumva ninge. El o iubește adînc, cu o lăcomie mereu trează. Lacom de reacțiile neobișnuite, de cele o mie de înfățișări pe care le poate lua într-o zi, de gesturile ei de studentă chiulangioaică, ori supratocilară, de madam maior, gravă și reticentă, de inginer incifrată și solemnă ca un 2 trîntit în catalog, Maria trăiește cu el tot ce-i povestește, citește biografia orașelor pe care el le frecventează, îi spune lucruri care lui îi scapă, cumpără mălai și pîine pentru mama și-l găsește pe cel din Grădinile venit la piață cu zarzavaturi — omul prin care tîrguielile ajung acasă la prînz ; prin tovarășul Nae a obținut tablă zincată pentru „casa noastră de la Grădinile". Maria este omniprezentă și asta îl fascinează, îl dezarmează ca pe oricare bărbat care de la șiret pînă la lenjerie și-a văzut singur de menaj. S-a întîmplat un miracol în viața lui. Există un alter-ego mereu prezent acasă, jos, pe pămînt, care-i dublează timpul. Care-i dublează viața. Maria a găsit cheia miracolului prin care 24 de ceasuri pot deveni 48...

Abia acum, cînd traversează Cheiul Dîmboviței, începe să se încălzească în mașină. Taie Calea Plevnei — de cîte ori o traversează se gîndește la Dorobanțu ăl bătrîn (în sat i se zicea Roșioru) fusese la roșiori și, undeva pe lîngă Plevna, într-o vîlcică, patrula pe care-o comanda surprinsese un detașament de spahii, cu drapel, avusese loc o luptă la sabie, bătrînul se alesese cu drapelul turcesc și urechea dreaptă tăiată — peste caldarîm s-a închegat o peliculă de gheață plină de chiciură — trebuie să fie atent — apoi imaginile pe care le avea impregnate în carne încep să-și piardă contururile exacte — a ieșit în Piața Victoriei. Orașul

este pustiu, semafoarele de la intersecții stinse, străzile plutesc într-o lumină cenușie și la șosea este încă zăpadă. Zăpadă multă în nămeți albi, cum au fost nămeții de sărbători la Grădinile. Maria înota prin nămeți, era roșie de ger, plonja în zăpada pînă la brîu și rîdea, ori o podidea plînsul. Plîngea și mama cînd o ajuta să se dezbrace. Îi spunea „Maria mamii frumoasă". Don sergent Dorobanțu M. Gheorghe chiulea de la zootehnie de cîteva ori pe zi. Venea cu dovleac copt, dovleac galben, cu miez auriu ; ori cu sămînță prăjită, ori cu gutui coapte, toată casa se umplea de aromele iernii, Maria îl săruta pe obrajii proaspăt rași — don sergent mormăia și după ce se încălzea, pleca iarăși prin ger și nămeții spre seară se făceau smeurii, ori sîngerii și peste luncă turna cineva din cer violet străveziu, îl amesteca cu nu se știe ce violetul acela, ei umblau prin luncă, le scuturau sălciile puf de zpadă pe gene... Fîntîna Mioriței sub glugi albe. Acum se văd straturile de fum industrial plutind jos peste sălciile străvechi de la Herăstrău. Trece pe sub pod. Gaz ! Decolarea este de pe Ootopeni. Rampa de la Băneasa. Pragul verde. Balizajul. Cealaltă lume a lui, lumea primordială, aceea dinaintea Mariei. Ce gînd — lumea dinaintea Mariei. Ajunge exact cu o oră și patruzeci și cinci de minute înainte de ora stabilită pentru decolare. Regulamentele prevăd o sosire în avans cu o oră și treizeci de minute. Perfect.

2

Celălalt ritual. Din clădirea aerogării. Maria are dreptate. Profesia lui este un sacerdoțiu. Începe imediat după miezul nopții, cînd se înfățișează la colocviul cu stelele, aproape gol. Vizita medicală. Doctorul de gardă moțăie.

— Parcă veniți de la un antrenament de rugby, tovarășe maior. Nu din pat !

Este primul navigant care se prezintă și doctorul are chef de vorbă. La meteo. Buletinul. *La briefing.* Ultimele modificări la mijloacele de navigație. Restricții. Informații

pentru rută. Se demolează vremea în Marea Nordului. Deasupra Scandinaviei un anticiclon venit din Islanda. Vînt puternic deasupra Germaniei federale. Ceață la Budapesta. Formularul tip pentru planul de zbor. Trece ruta, mijloacele de navigație, înălțimile de zbor, viteza de zbor, timpii estimați. A făcut toate pregătirile de ieri. Oslo !... „Oslo numele vechi, reluat în 1924 — al Cristianiei capitala Norvegiei, în fundul unui golf format de Skagerrak : 484—700 locuitori. Fortăreață datînd din 1300. Primăria 1931—1950. Muzeu Național. Centru comercial și industrial. Port activ... Urmează Osman I Gazi fondatorul dinastiei otomane. Vezi, *Nouveau petit Larousse*" 1968... Apropo, Dan. Domnii ăștia de la *Larousse* au aici la O doi Olafi — regi ai Norvegiei prin 1952 și 1370 și un Olaus Petri, alias Olaf Peterson, savant suedez, dar nu-l au pe Nicolaus Olahus măi... Ce stupizenie. — Scrie-le !... Am să le scriu. Deci muzeu național. Te poftesc să-mi aduci un catalog...

— Cum merge, tovarășe maior ?

— Sînt aproape gata, tovarășe comandant.

— La Comercial ați fost ?

— Încă nu.

— Fiți vă rog atent cum au făcut centrajul la încărcătura din cală. Cum au repartizat încărcătura în față și-n spate. Se pare că vremea face urît.

— Sînteți cam palid.

— Vi se pare. Din pricina neonului. M-am culcat odată cu găinile.

Comandantul de aeronavă se așează într-un fotoliu. Se uită peste documente. Este foarte palid. Îi ies cîțiva stropi de sudoare sub nări. A mai zburat o singură dată cu el. Tip pedant, cultivat : „n-am făcut decît două lucruri în viața mea : am zburat și am citit. Dealtfel sînt și singurele lucruri care nu m-au dezamăgit", i-a mărturisit cînd treceau Alpii într-o lumină albăstrui-violetă și undeva în dreapta lăsaseră scînteind marile lacuri italiene din nord. Trece la Comercial. Toate locurile sînt vîndute. Un grup de norvegieni veniți la tratament cu nămol și tehnică balneologică pe litoral. Sînt bagajele pasagerilor, cîteva lăzi cu

motoraşe electrice şi corpuri de pompă care au fost ancorate în cală şi, după spusele celor de acolo, a fost respectat întocmai graficul de centraj care arată absolut mulţumitor. Semnează actele gîndindu-se că ceea ce este secundul pe o navă, este copilotul pe o aeronavă şi că într-o jumătate de an a învăţat meseria aceasta meticuloasă, în care cîteva zeci de kilograme de baraj în plus ori în minus creau probleme de stabilitate în zbor şi că tot ceea ce face el cu responsabilitate activă, i-ar spune, se însumează într-un efort la fel de responsabil făcut de zecile de specialişti care-i vor da lumină verde lui *AN 24 YR-BMA,* avionul pe care zboară astăzi. Chiar aceste gesturi banale, stereotipe, cu care vîră toate hîrţoagele în geanta cu documente de navigaţie ţin tot de sacerdoţiu şi el le face atent, nu gîndindu-se la vremea păcătoasă care bîntuie Europa de nord-vest şi la consecinţele ei posibile, ci la demnitatea aceea intimă pe care şi-o acordă singur şi la care ţine neînduplecat ca la propria lui demnitate socială, este grav, mai curînd solemn (I-au spus-o cîţiva de la „Comercial", ori de la alte servicii şi replica lui a fost dură şi nepoliticoasă) şi ştie, cu o convingere nestrămutată, că nu se poate să fii decît solemn cînd ţi se încredinţează destinul cîtorva zeci de pasageri care, luîndu-şi bilet la avionul companiei tale, acordă tacit acesteia girul încrederii totale, din moment ce îi dau în custodie viaţa pentru cel puţin şase ore. A gîndit lucrurile astea din clipa în care a urcat la comanda celui dintîi avion de pasageri, dar astăzi o gîndeşte în mod deosebit, fără să facă vreo legătură cu paloarea neobişnuită a comandantului de aeronavă ; ori cu vremea păcătoasă adusă de anticiclonul din Islanda. Nici nu ştie cînd au trecut cincizeci şi cinci de minute — aviaţia este într-un fel replica dată de om timpului — nicăieri ca în aviaţie secunda nu joacă un rol determinant — dom'le, vederea Mariei plină de somn mă predispune la emiterea de panseuri — trece din nou să ia ultimul buletin meteo, este limpede, pe Schönenfeld, aeroportul Berlinului plouă, este singura lor escală,

plafonul la 600 şi vizibilitatea un kilometru, ceea ce este, oricum, acceptabil, nemaivorbind de minima comandantului. În sfîrşit armamentul individual. Cînd tot felul de derbedei atacă piloţii în timpul zborului, ori la aterizări, pistolul îţi dă un sentiment de siguranţă.

Noaptea !

Şi pista !

Fac un grup compact, comandantul, el, mecanicul şi cele două stewardese, se zice cele mai frumoase fete ale Companiei, două oltence sprîncenate şi gălăgioase, fete tinere şi poliglote, care se ţin de braţ şi cu nasurile vîrîte în reverele mantăilor taie pieziş vîntul rece, cu miros de gheaţă şi ceaţă.

Pista neagră între zăpezi. Linia balizelor. Luminile aerogării. *AN* 24 *YR-BMA* tras la locul lui de parcare. Umbrele mecanicilor şi ale servanţilor. Cineva închide o clapetă, siguranţa nu cedează şi acela mîrîie o necuviinţă. Fetele urcă în avion.

— Tovarăşe maior, verificaţi vă rog exteriorul !

Comandantul urcă după stewardese. La mijlocul scării se opreşte. Coboară două trepte. Şovăie. Se întoarce şi dispare grăbit în fuselaj. Rămîne lîngă avion cu mecanicul de bord, băiat tînăr, îl ştie dintr-o unitate de reactoare, o poveste uitată sau niciodată ascultată pînă la capăt. Simte vîntul în el tot. Nu numai vîntul real, mirosind a gheaţă şi aerodrom, miros inegalabil şi greu definibil, tablă vopsită, ţevi de eşapament încălzite la roşu, pneuri şi agregate, suspensii oleopneumatice, gudron şi ciment, totul cu efluvii vagi de benzină şi cîmp, de zăpadă şi preceas de zori, miros de cer cu stele în ianuarie — dar celălalt vînt, care se descompune după legi exacte pe extradosul planurilor, care influenţează aerodinamica decolării şi care, dincolo de acoperişul aerogării, în spaţiile fără limită, devine dacă nu cosmic, măcar continental, şi el îl simte pe acela, continentalul venind din nord, venind din Oceanul Îngheţat, îl vede ridicînd valuri uriaşe şi înspumate, îl vede izbindu-se de Danemarca, de Hamburg, bîntuind Germania pînă-n munţii ei de sud de Stuttgart şi la sud de München şi

ştie că peste douăzeci de minuţe va intra în relaţie directă şi intimă cu acest vînt de deasupra, care-i ridică poalele mantăii şi face să zbîrnîie antenele radioului. Sigur că există încredere în băieţii de la pistă, motorişti şi aparatişti de bord, electricieni şi radiotehnicieni, fiecare dintre specialişti urmărind un singur organ al acestei uzine zburătoare, încredere plină de afecţiune chiar, în dimineaţa asta plină de vînt, hotărît are şi umor, dar ceea ce vezi cu ochiul tău şi pipăi cu mîna ta este sfînt. Andrei, mecanicul de bord, se ţine după el. Controlul trenului de aterizare. Blocajul comenzilor s-a scos. Fiecare încastrare luminată cu lanterna. Este frig de-a binelea, vîntul trece prin mantaua de piele, iar cînd ajunge la controlul profundorului, cei de la *Boeing* tractează la pistă o aeronavă uriaşă (are o clipă de reticenţă acră, în mod sigur ar vrea să fie acolo şi în loc de Oslo să zboare la Pekin) apoi, după control, are senzaţia materială a prezenţei Mariei lîngă el. Aşa cum a lăsat-o în dimineaţa asta, caldă, în cămaşa de noapte cu multe volane, simte pe buze gustul buzelor ei, o simte lipită de el, tandră, cu certitudinea că el pleacă la Oslo, peste Skagerrak, chiar urmărise pe o hartă a TAROM-ului ruta, dar harta este de dimensiunea a trei coale dictando şi desigur Maria nu are sentimentul real al distanţelor.

— În regulă ! Să vedem cum e sus !

Urcă scara avionului. Mai sînt cincisprezece minute pînă cînd vin pasagerii. Fetele şi-au scos mantăile. Brune cu ochi albaştri, se pare că pe amîndouă le cheamă Doina ; una dintre Doine îşi revizuieşte fardul.

— I-am tras o palmă bărbosului !... Ce tupeu, dragă !

— Ăsta dacă-l ridici la două mii...

Are o satisfacţie secretă şi se solidarizează spontan cu cele două fete. Desigur, bărbosul care s-a ridicat la două mii etc. etc. îşi merită pe deplin palmele. Oricum, fetele zboară zilnic peste continent şi au dreptul la respect. Comandantul racordează frecvenţele radiofarurilor pe rută. Drăguţ din partea lui. Îşi scoate mantaua. Şi-o agaţă la locul ei, pe cuier. Plutind în lumina lămpilor de bord, cu toate cadranele licărind cu lumina roşie indirectă, tot acest microuni-

vers mecanic despărțit de celălalt univers, cel mare și adevărat, doar prin carcasa de tablă a cupolei, acest microunivers în care geniul speciei a investit atîta rafinament matematic cu singurul scop de a reduce la minimum de timp posibil distanțele Terrei, acest microunivers familiar, aparținîndu-i ca o a doua natură în care se ramifică și multiplică pe sine însuși cu o ciudată și proteică disponibilitate a spiritului și a trupului, pentru că, instalat în scaunul de copilot, mîinile lui devin straniu centrul nervos al aripilor de metal, rigide, mîinile și picioarele lui devin păsări, adică eleroane, profundor, direcție, manșa și palonierele își pierd subit rigiditatea de oțeluri fine, transformîndu-se în sine însuși ; apoi acest contact cu expresia cifrată, cu grafia exactă la micron a vieții reale, a vieții mecanice care însufletește brusc toată uzina zburătoare. A vieții zecilor de agregate care dau conținut formei aerodinamice, foi de dural nituite pe lonjeroane, în interiorul cărora sînt așezate fotoliile, motoarele în carcasa lor finisată, tot complexul de vase comunicante țesut inteligent cu conductori electrici — are o clipă de extaz în fața acestei intuiții cvasiexhaustive, ori mai curînd în fața acestei radioscopii spontane, se destinde în scaun, controlează aparatura de navigație, cea radioelectrică, se încîntă la răspunsul „prezent" rostit multicolor de beculețele de control și-l aude pe comandant spunînd cu glas răgușit :

— E-n regulă ! Poți semna registrul de luare în primire.

Semnează. Trece registrul mecanicului de bord, care-l duce la scara avionului, pentru echipa de întreținere. Se acomodează cu aparatele. Este clipa cea mai solemnă a sacerdoțiului. Devine creierul omniscient, devine sistemul nervos central, devine conștiința vie și responsabilă a lui *AN 24 YR-BMA*, pînă în clipa aceea o masă metalică inertă, conținînd în formele aerodinamice, în sutele de kilograme de agregate și aparatură, putința matematică a zborului. Știe, din clipa instalării echipajului la bord, că putința matematică a zborului devine certitudine.

— Tovarășe comandant, vin pasagerii, anunță pe intercomunicație una dintre cele două Doine.

— Poftește doamnele mai în față, Doina... După ce decolăm, adu-mi te rog o cafea fără zahăr.

— O.K.

— Permiteți să sting bordul ?

— Vă deranjează lumina ?

— Nu ! Dar este mai intim astfel. Am senzația că lumina se interpune ca un ecran între mine și aparate.

— Vedeți încă foarte bine, tovarășe maior.

— Văd perfect.

— Sînteți și foarte protocolar.

— Sînt maior !

— O știm cu toții !

— Detest familiarismul ieftin, fals și mediocru în care toți sîntem „bă ăsta" ; ori „bă ălălalt". E vulgar, periferic și nu cred că îmbunătățește cu ceva lucrul în echipaj.

— Ați fost vînător, desigur !

— De ce, desigur ? !

— Vînătorii au foarte exacerbat sentimentul unicității lor !

— Dintr-o condiție obiectivă... Permiteți să execut decolarea ?

— Chiar te rog... L-am citit aseară pe Clostermann al dumitale... Într-un fel, uluitor.

— Clostermannul meu, sînt de fapt mai mulți și mai autohtoni.

— Rămîn la Mermoz, Saint-Ex., Max și Bîzu.

— Vînătorii nu exclud marii piloți de linie și viceversa.

— Ești la punct cu procedurile în cazuri speciale ? Pardon... Sînteți...

— Sînt ! Fiți fără grijă !... Au venit.

Se aud pasagerii urcînd scara metalică ! Pașii lor în fuselaj au ecoul bine știut.

— Se cunoaște că sînt nordici, spune.

Comandantul schițează un surîs.

— După disciplină ! Ai noștri ne luau cu asalt. Bubuia avionul... Gata ! Ne pregătim.

Dă drumul ștergătoarelor de parbriz. Din reflex și instinct mișcă palonierele și manșa. Văzut din carlingă, aeroportul este fascinant. Îi transmite un fluid nostalgic

pe care el îl numeşte „al depărtărilor". I se pare, de acolo din scaunul copilotului, că este o mare, o gigantică pasăre albă, un albatros de o specie unică ; aerogara este luminată fastuos, se vede şirul galben al balizelor de pistă pierzîndu-se parcă în bruma dinaintea zorilor, se vede Bucureştiul închizînd orizontul cu salbele lui de lumini, dar toată această lume atît de familiară în clipa în care se deschide portiera masivă, etanşată, a avionului, rămîne acum în afara percepţiei lui. O lume care se conduce după legile ancestrale ale gravitaţiei, în care planul verticalităţii este o lege biologică a speciei (în afară de subspecia lingăilor ricanează interior). Maria doarme ; ori poate, în pat, cu toate luminile stinse, trează şi tulburată ascultă noaptea — ea zice că, în clipele acelea dinaintea zorilor aude motoarele de decolare — oraşul întreg hibernează pînă în zori ; dar toate acestea sînt doar gînduri deslînate, fără nici o concreteţă materială. Materială şi fascinatorie este prezenţa lui aici. Materială şi fascinatorie este clădirea rectangulară a aerogării, unicul punct de pe Terra în clipa asta în relaţie cu *AN 24 YR—BMA*. Ei, toţi cei din echipaj şi aceşti pasageri cu biografii necunoscute, ei înşişi cu figuri necunoscute, funcţionari şi comercianţi, poate pescari din Lofoten ; ori navigatori ieşiţi la pensie, plini de reumatisme vechi, agonisite pe oceanele lumii, ei toţi din clipa asta, cînd una dintre Doine etanşează portiera, ei toţi se înscriu sub un destin comun care de aici şi din clipa asta, pînă la aterizarea pe aerodromul Gardermoen la Oslo, se numeşte *AN 24 YR—BMA*. Adică tipul de avion şi matricola lui în sistemul internaţional de înmatriculare *YR* fiind grupul de litere afectat României. El presimte clipa plină de angoasă cînd însăşi imaginea vie, concretă şi seducătoare a aerogării internaţionale Otopeni se metamorfozează brusc într-o imagine de carte poştală ilustrată. Clipa în care...

— Otopeni turn — sînt *YR—BMA* ! Aprobaţi pornirea !

Glasul comandantului taie cordonul ombilical cu tot ceea ce a fost maiorul Dan Dorobanţu pînă acum. Se produce răsturnarea de planuri afective, el o simte dureros, răsturnarea de la care începe doar cronometrarea pe

secunde a viitorului. Nimic nu mai seamănă cu viaţa lui de lîngă Maria. Ori cu viaţa lui de oriunde altundeva decît cea de la bord. Nu se mai uită la aerogară. Începe marea lui aventură de fiecare zi. Marea lui aventură în interior. Pentru că, ştie, prezintă echipajului faciesul lui impenetrabil de maior şi „vînător pe supersonice", cum la rîndul lui, comandantul îşi prezintă faciesul impenetrabil de bărbat care de-o viaţă leagă prin aer marile capitale, le leagă prin miile de oameni, bărbaţi şi femei care şi-au adus în avion credinţele şi necredinţele lor, nădejdile şi deznădejdile lor şi îşi spune că abia prin Maria şi-a sensibilizat el cunoaşterea şi abia conducînd-o pe ea spre adevăr, a ajuns la adevărul despre el însuşi.

— *YR—BMA* aprob pornirea motoarelor. Vîntul din 70° cu 18 noduri... Temperatura minus 8°.

Mîinile lor, ale comandantului, ale mecanicului, ale lui se multiplică cu logica severă a comenzilor pentru pornirea motoarelor. Acel alter ego al lor, fără de care ego-ul primordial n-ar fi posibil. Ţiuitul puternic al demarorului motorului drept. Mişcarea de angrenaje care se demultiplică circular, pînă cînd antrenează elicea. Cele cîteva ture fragmentate care transmit vibraţiile fuselajului. Le simte în tot trupul. Un efluviu uriaş de energie mecanică dezlănţuită raţional, motorul porneşte perfect, mecanicul cuplează motorul stîng, comandantul îi face semn să regleze el turajele şi să încerce motoarele. Pe intercomunicaţie :

— Doina, verifică încă o dată etanşeitatea !

— Am verificat-o, tovarăşe comandant.

— Încă o dată !

— Perfectă.

— Bine ! Cum e la pasageri ?

— Călduţ !

— Facem cald imediat. Să-şi lege centurile. Verificaţi amîndouă.

Nu se poate spune că omul uşor cărunt de pe locul comandantului nu este puţintel cam pedant.

— Otopeni turn... Aprobaţi rulajul la start.

— *YR—BMA*... Aprob rulajul. Pista 08.

Comandantul își șterge obrazul cu batista. El rulează la start, pe pista 08. Toată energia potențială conținută pînă atunci în formele aerodinamice, în agregate și aparatură, în motoarele silențioase și-n ei înșiși, se transformă într-o formidabilă orgă sonoră. El urmărește avid această bruscă și vibrantă transformare din energie statică în energie dinamic-sonoră. Cine poate afirma cu certitudine că această transformare nu ține cumva de însăși esența modernității ? ! A noii condiții umane ? Fiecare îmbinare a marilor plăci de beton, ale pistei este marcată cu un șoc ușor al trenului de aterizare, și el simte nu numai succesiunea rapidă de șocuri, dar mai ales simte vibrația planurilor și a fuselajului cărora elicile le transmit propriile lor vibrații lacome de distanțe ; și mai presus de această vibrație a întregii aeronave simte forțele după care se descompune vîntul din 70 de grade, bătînd cu o forță de 18 noduri, forțe care au tendința să aducă botul avionului în vînt, iar el trebuie să le compenseze cu un spor de turații la motorul stîng, în vreme ce comandantul, se pare, trăiește într-o reverie plină de melancolie și atunci el rostește în microfon formula care precede desprinderea :

— *YR—BMA.* Aprobați alinierea și decolarea !

— *YR—BMA.* Sînteți autorizat pentru Oslo. Aprob alinierea și decolarea !

Se numește emoție gestul cu care pune motoarele în plin ? Poate și emoție. Aceeași ; ori de aceeași structură, doar de alt grad de intensitate cu emoția-angoasă a zborului însuși. Motoarele izbucnesc din zecile de mii de H.P., devenind universul prim. Totul vibrează la bord în frenezia forței mecanice dezlănțuite. Este clipa în care motoarele acaparează întîietatea absolută.

— Perfect, spune comandantul... Decolați !

— Perfect ! răspunde ca un ecou mecanicul, sau doar i se pare că mecanicul a spus perfect, pentru că decolează, și în căști se aude glasul metalizat al celui de la turn.

— *YR—BMA.* Ați decolat la minutul 04. Treceți cu *approach* pe frecvența 120.8.

3

— *Schönenfeld radar, YR—BMA — good morning.* [1]

— *YR—BMA this is Schönenfeld radar, good morning, go ahead.* [2]

— *YR—BMA is pasing FWE VOR flight level 70, over !* [3]

— Doina, ce fac pasagerii ?

— Majoritatea dorm, tovarăşe comandant !

— Foarte politicos, dar foarte ferm, obligă-i să-şi lege centurile.

— Încerc !

— Treci din domeniul probabilităţii, în cel al certitudinii... Imediat !

— Am înţeles.

— Tovarăşe maior, zborul a fost magistral, recunosc, dar aterizarea o fac eu.

— Aveţi totuşi atît de puţină încredere ?

— În ce ?

— În ceea ce am văzut încă de la decolare.

— O criză... Dracu ştie ! De ficat !

— Apendicită ?

— La vîrsta mea ? Ridicol.

— Scutiţi-vă un efort inutil. Sînt în mînă bună şi mai ales într-o criză acută de responsabilitate.

— Unde este mecanicul ?

— Prezent.

— Trezeşte-l.

Sînt amîndoi în cockpitul inundat de lumina glacială a dimineţii la *flight level 70* — o dimineaţă aici în culori azurii, izolată de Terra printr-o perdea verticală de nori, care atîrnă între ei şi pămînt. De fapt a fost un zbor plăcut, de rutină, pe un traiect exact, dublat de o traiectorie emoţională în afara oricărei rutine. Întîi a fost zborul prin pîclele dinaintea luminii, zborul în urcare pentru spargerea plafonului de nori groşi plini de ninsori arctice, zbor unde ei amîndoi au urmărit încordat întreaga aparatură de bord, pentru că urcau din Cîmpia Română spre

Carpaţi şi amîndoi ştiau cum se derulează sub ei relieful ţării. Au spart în sus la Curtea de Argeş, ieşind într-un cer negru-verzui, în care constelaţiile erau prezente pe coordonatele ştiute. Pămîntul rămăsese în iarnă, mascat de stratul de nori gros de cîteva mii de metri, aşa că sentimentul acela familiar al localităţilor strălucind în luminile miilor de becuri, geografia aceea caldă şi umană care limita profunzimile negre ale întunericului, delimitînd veşnicia imposibilă a naturii şi, mai mult decît atît, delimitînd exact Terra de Galaxie, de fosforescenţa spaţiului cosmic, dîndu-i sentimentul apartenenţei la specie, luminile miilor de becuri, diademele acelea strălucitoare descriind geografia umană a nopţii s-au şters din parbriz şi de sub planuri, fiind înlocuite cu strălucirea glacială a stelelor. Nimic altceva decît stelele licărind deasupra lor, în spaţiul infinit şi ei, lunecînd în vastităţile cerului şi mereu semnalele radiofarurilor de pe rută, singurele semne sonore ale pămîntului pierdut în întuneric.

— Doina, ce este la pasageri ?

— Linişte şi pace. Dorm.

— Bine ! Lipsesc zece minute, tovarăşe maior ! Puteţi cupla pilotul automat pînă la Budapesta...

Bărbatul foarte pedant, impecabil în ţinuta bleumarin a Companiei, cu o şi mai impecabilă cămaşă albă, lipsea cele zece minute, timp în care cele două Doine, Doina I cu ochi albaştri şi o aluniţă sub nara stîngă, ori Doina II, tot cu ochi albaştri, cu un ten de madonă, veneau pe rînd la postul de pilotaj aducînd dulciuri ori întrebînd dacă nu vrea o cafea. La început, adică la prima lipsă a comandantului din postul de pilotaj, trecuseră la verticala Aradului, angajîndu-se spre Bugoc, unde schimbau capul spre Budapesta, vizita simultană a celor două Doine a adus în cockpit un aer dintr-odată domestic şi festiv. Solemnitatea glacială a cerului, singurătatea lui între aparatele de bord licărind verzui, sentimentul izolării în spaţiu s-au degradat. Ele ştiau că toată Europa este acoperită de nori, bîntuită de vînt, că la Berlin este lapoviţă groasă şi că în nord ninge.

— Comandantul mi-a cerut o cafea mare, a spus Doina I.

— Zbor cu el de trei ani. Niciodată nu a băut o cafea mare, a spus Doina II.

— Şi Andrei ăsta care sforăie...

— Ce ai cu el ? !

— Nimic. Abia i-a născut nevastă-sa o fetiţă, şi el sforăie ca-n paradis.

Era adevărat. Incompatibilă naşterea unei fetiţe cu acest sforăit, de altfel anihilat total, ori aproape total de zgomotul motoarelor.

Dedesubt se derula pusta ungară. Constelaţiile păliseră. Undeva, foarte sus, cerul negru suferise o infuzie de lumină palidă, o foarte vagă umbră cenuşie.

— Mai doriţi ceva, tovarăşe maior ?

— Mulţumesc fetelor. Nimic.

— Cum o să fie la Schönenfeld ?

— Aterizăm. Alimentăm. Decolăm.

— Vremea, voiam să zic ?

— Văzînd şi făcînd, fetelor.

— Sîmbătă primesc repartiţia la garsonieră... Ştiţi. Mama...

— Haide, fetelor. La treabă.

Nu este nici o treabă la bord. Comandantul palid trece la post. Apoi cerul se umple de o culoare verzui-străvezie. Apoi culoarea verzui-străvezie cedează unui portocaliu suav, portocaliul unui sîngeriu decolorat care umple cerul, care curge fluid şi aerian peste stratul gros de nori, punînd umbre cenuşii la contrapante, adîncind conturele, apoi sîngeriul devine lumină şi lumina străluceşte fastuoasă — universul devine albastru translucid, se văd norii, ici, colo şi, mult în dreapta, vîrfurile munţilor Tatra acoperiţi cu zăpadă, ei se angajează pe traiectul Nitra-Brnó-Praga şi s-a făcut ziuă. O zi de iarnă maiestoasă, strălucitoare şi festivă. Parcă ar fi duminică.

— Băiatul meu, Mihai, într-a douăsprezecea, mă ucide cu electronica.

— Nu văd nici un rău în asta.

— Nici eu. Îl voiam mai multilateral.

— N-au vreme pentru asta.

— Mai ales că facem gospodăria pe schimburi ! Ptiu, fir-ar să fie ! Trebuia să fac piața ieri. Am uitat ! Are să vină de la olimpiada de matematică și n-o să găsească nimic în cămară.

— Soția ?

Întrebarea este de-a dreptul stupidă. Comandantul se uită undeva, pe ferăstruica din stînga. Nu răspunde. El se gîndește la Maria. Este opt. Cînd au trecut două ore ? A intrat la curs. I-a spus rîzînd că mereu se înîlnește în lift, la ora 07,30, cu un domn solemn de la etajul lor, medic după figură, care probabil o pîndește prin vizeta ușii, deschide ușa odată cu ea, cheamă liftul și o pofțește ceremonios, spunînd foarte clar : sărut mîna, doamnă. În lift tace, deschide iarăși ușa, o salută la fel de ceremonios, scoțîndu-și pălăria, se urcă într-un fiat 1500 alb și îl vede cînd trece prin stația troleibuzului, înghețat la volan și solemn ca un papă.

— *Roger, on heading 290° descend to 600 m, transition level 40, surface wind form 215° at 9 m/s, vizibility 600 m, 10/10 st-at 110 m, heary rain, QNH 1019 mb. This will be a radar vectoring on ILS landing runway 25 L. Advise croning flight level 40.* [4]

Răspunde :

— *YR-BMA roger, coll you crossing 40, descending.* [5]

Comandantului :

— Cum vă simțiți ?

— Îți urmăresc aterizarea... Să vedem ce pistă ne dă. O prefer pe cea centrală.

— Este o oră aglomerată ?

— Pentru Schönenfeld începe să fie.

— Vă mai puteți relaxa cîteva minute.

— Asta și fac.

Începe manevra de spargere în jos. Pentru o clipă își imaginează Berlinul undeva în față, cu apele cenușii ale Spreei el însuși cenușiu, masiv, plin de rezonanța unei istorii agitate, convulsionate, *YR-BMA* se apropie de vîrfurile strălucitoare ale norilor, elicele ciupesc ici-colo protuberanțele sidefii, viteza pînă aici vizibilă doar pe vitezometre devine reală, masa norilor zboară pe sub aripile poleite de soare, el privește lacom la cerul senin,

festiv, apoi lunecarea în nori se prelungește, ascendențele și descendențele din masa compactă fac să vibreze fuselajul și planurile, zborul perfect orizontal se transformă în căderi și ridicări succesive apoi lumina pălește, vede scamele cenușii ale norilor agățîndu-i-se de parbriz, postul de pilotaj se cufundă într-o opacitate fumurie, aprinde bordul, din nou senzația stranie că a rămas fără planuri și întregul univers se reduce brusc la tabloul de bord și la căștile de radio în care se aude foarte clar glasul radistului care-l conduce la aterizare...

— *YR-BMA decrease your speed approach, you ase number 3 in traffic.* [6]

— Sîntem totuși printre matinali, spuse comandantul.

4

Este clipa solemnă a sacerdoțiului. Clipa în care cîteva puncte de pe Terra — mereu și mereu aici în vălmășagul de nori opaci, plini de curenți ascendenți și descendenți, face apel la capacitatea lui de a imagina, ori mai exact de a recompune peisajul exhaustiv al locului unde se află, printr-o radioscopie de la înălțimea la care zboară, pînă la pista nevăzută —, deci este clipa cînd radiofarurile, stația radio numită „îndepărtata", și cea numită „apropiata" dispuse pe un aliniament care, ținut la radiocompas, îl aduce la aerodrom, intră în relație matematică cu dreapta descendentă pe care o ține la ILS, astfel ca atunci cînd are înălțimea 2 metri roțile să atingă betonul pistei de aterizare. Nu este aglomerație în aer, deci nu este silit să gireze în jurul lui însuși, ori în jurul unui anumit punct, într-o zonă dată și la o înălțime ordonată de jos, pentru a nu ciocni alte aeronave aflate în aer. Este vorba doar de a coborî din masa amorfă a norilor pe pista aeroportului Schönenfeld, fără alte repere decît sunetele din căști, această magie modernă prin care relațiile matematice se transformă în acțiune și acțiunea se convertește într-o

foarte exactă geometrie în spațiu, el fiind pe de-o parte computerul care transformă datele venite de jos prin radio, în manevre de pilotaj ce impun aeronavei singurul curs posibil dintr-o infinitate de variante, astfel încît norvegienii veniți de la tratamentul balnear să considere escala de alimentare, Schönenfeld, ca pe cel mai banal fapt posibil al acestei călătorii spre septentrion. Își spune că în lumea lui Radu Belcotă este o goană permanentă după mituri contemporane și că el, iată, trăiește într-o lume a mitului contemporan, mit în care fizica și electronica, matematica și geometria sferică, astronomia și aerodinamica, eliberate de ezoteria cifrei prin crearea aeronavei se re-trăiesc și se re-compun în spațiu, se re-animă și se metamorfozează, devenind expresia vie și dinamică a unei ficțiuni, ori a unor abstracțiuni care s-ar putea numi : sete de spațiu, plutire, depășire de sine, date în esența lor incomunicabile, pe care aeronava, echipajul și pasagerii, radiofarurile și radarurile, mijloacele tehnice de la sol și de pe aeronavă le realizează secundă de secundă, într-o lume inițiatică, folosind un limbaj criptic și că, de fapt, aviația modernă este o translare peste veacuri a mitologiei, sau a unei părți din mitologia universală, începînd cu însemnările vedice, trecînd la zeitățile înaripate din mithos-ul tuturor popoarelor pămîntului și sfîrșind cu Icarul preantichității elenice. Atunci se petrece în el eliberarea aceea multiformă și multilaterală, care ține de esența dramatică a zborului. Eliberare care dislocă eu-ri distincte, ca și cînd în el însuși ar fi coabitat pînă atunci într-un fel de silentium, tipi de o vitalitate cenzurată, care acum își cer autonomia ; ori mai curînd își realizează autonomia ca pe un dat firesc al condiției lor existențiale. Întîi de toate Pilotul. Tipul reticent, cu atenția tentaculară agățată de stereofonia criptică din căști, de indicațiile multiple ale aparaturii de bord disociate rapid în radiografii ale funcționării motoarelor, agregatelor, poziției avionului față de orizontul aparent și cel real, poziției față de

Nord și față de Terra, față de aeroport, înălțimile succesive, străbătute cu viteză care anihilează posibilitatea dubiului, ori a temporizării ; transformînd datele unei aparaturi complexe în manevre de pilotaj. Apoi celălalt ego : eticul. Tipul cenzurat, care gîndește la destinul pasagerilor, tipul insuportabil de pedant, care veghează ca fiecare manevră să fie de o exactitate aproape inumană și, în același timp, de o desăvîrșită execuție artistică, astfel încît aeronava să-și descrie evoluțiile, straniul ei dans în tenebre, fără ca pasagerii să simtă altceva decît plutirea prelungă, fără traume și brutalități inutile (aici simte prezența altui tip, a unui artist disimulat, dublat de un artizan de o conștiinciozitate patologică) tipul etic furnizîndu-i acele imagini devenite cu vremea arhetipuri Imaginea Mamei, a Tatălui ; a Copiilor ; a Familiei ; a Profesionistului ; *n* variante ale existenței, coabitînd în fiecare pasager cu *n* variante ale condiției lui spirituale ; o umanitate al cărui destin parțial este el, eticul. Desigur, există mereu și celălalt. Amantul. Cel care aduce din genune simbolul activ al fecundității. Tipul liric în esență, pentru care constelațiile sînt complice cu poezia, cu reprezentările licențioase ; ori tandrul, spiritul posesiv, de o gelozie feroce, tipul carnal, care are clipe sufocante, cînd simte pe buze gustul subțiorilor Mariei, ori gustul sînilor ei, și-n palmele în care strînge coarnele mansei, formele dumnezeiești ale șoldurilor ei, dublat acest tip de veșnicul poligam rămas în el de la geți și de dincolo de ei, tip agresiv, laborios, gata să spună nu se știe ce, o aluzie, ori un compliment fardat uneia sau alteia dintre Doine, tip impulsiv, vizînd clipa, care-și prelinge privirea peste peisajul feminin colorat, viu și seducător al mereu altor aterizări, pe mereu alte meridiane și paralele, tip ținut în frîu cu o brutalitate deliberată, mustrat părintește și purificat prin ironie, pe care se străduiește să-l anihileze și împotriva căruia duce o politică fățișă de exterminare. Este cel mai labil dintre ego-uri. Dispare și

apare pe neașteptate. Își dă seama că are o vechime egală cu a speciei, că el va coabita pînă la dispariția ego-ului primordial, după cum își dă seama că — deocamdată — îl stăpînește fără drept de apel. Pe urmă Maiorul. Cel mai imposibil dintre acești el însuși. Tipul care raportează fiecare gest la categorii ideale. Onoare. Demnitate. Cinste. Patrie. Maiorul care de fapt este structura lui cea mai fidelă, dublînd-o permanent pe a Pilotului. Maiorul care mîrîie la orice intimitate necuviincioasă, care pretinde punctualitatea la microsecundă, care nu suportă nasturi descheiați, cravate strîmbe, gulere slinoase, obrazuri nebărbierite la sînge, carnete scrise neglijent, atitudini libertine în clipa în care au fost trecute hotarele. Maiorul care cenzurează apetitul unora pentru bișnițărie, care retează acel lasă-mă să te las mutual în relațiile de serviciu, care pretinde atît superiorilor cît și inferiorilor să i se adreseze exclusiv cu dumneavoastră, Maiorul care acum ordonă celorlalți să lase Pilotul să-și facă aterizarea iar ceilalți, cu o supunere oarbă, se autodizolvă, la manșă rămînînd doar Pilotul, lucru care amuză eu-l primordial situat undeva la zenit, de unde supraveghează manevra și vede Întregul. Adică vede soarele strălucitor de ianuarie luminînd emisfera nordică de la plafonul superior al maselor de nori la spațiul cosmic. Vede, și acest fel al lui de a vedea lumea i se pare că ține într-un fel de mitologie, straturile și acumulările de nori strato-cumulus și nimbocumulus în care mase de aer urcă și coboară ca niște lifturi enorme, purtînd cu ele zăpadă și ploaie, apoi vede burta lățoasă a norilor tîrîndu-se peste clădirea modernă, uriașă a aerogării și undeva, în nordul acesteia, Berlinul. Dar mai ales se vede pe sine, calm, cu faciesul împietrit, oficiind la manșă solemnul sacerdoțiu al aterizării. Pentru că, aterizarea este și ea mitologie. Coborîre din spațiul bîntuit de forțele demonice ale stihiilor, revenire spre acel pămînt al oamenilor prin el, un inițiat al tainelor matematice ale zborului, creație de fiecare microsecundă a unui fapt intrat în cotidian.

— *YR-BMA distance 20 km from toneh down, 15 km left of centreline, new heading 270° and advisse 600 m.* [7]

Răspunde :

— *Roger, rolling up on heading 270°.* [8]

5

— Știu, ai o soție tînără, fermecătoare, am văzut-o, este tipul de femeie care blochează un bărbat, îl acaparează, este probabil și foarte inteligentă, altfel nu rămînea la tine... tovarășul maior se ofensează la intimitățile unei stewardese, îți zic Dan doar în aceste exact 125 de secunde pînă se întoarce Doina. Trebuia să mă cunoști înaintea ei. Făceam o pereche perfectă. În plus zburam cu tine, ceea ce este cu totul altceva decît să ai o femeie „terestră"... Taci, te rog ! Îmi amintesc de zborul acela la Cluj pe o vreme de iad. Aveai atîta liniște în tine, încît am simțit dintr-o dată, parcă material, că iadul ține numai pînă dincolo de voința ta. Sîmbătă trebuie să mă prezint la Spațiu. Mamei i-a venit, așa dintr-odată, să se recăsătorească și eu nu accept să văd un bărbat acolo unde a fost tata... O știa și pe asta. Este dreptul ei. Nu s-a recăsătorit cît am fost la liceu... Acum am o situație. Unde mai pui că sînt în anul trei la engleză-italiană. Oricum, comandantul este scos din joc. Ficatul. Mai am 42 de secunde, Dan. Am făcut o pasiune nobilă, dar evident nu se pot iubi toate femeile care au pasiuni nobile. Ce ploaie. Cît ne țin aici, tovarășe maior ?

— Trei ore, Doina.

— Hei, Doina ! Doina, aici !

Plouă în trombe groase, cenușii, amestecate cu lapoviță, o ninsoare ciudată, alternînd cu ploaie și ploaie alternînd cu zăpadă. Geamul imens al aerogării Schönenfeld aburit, cu toate sistemele de dezaburire. Nu mai aterizează nici o aeronavă. Nu mai decolează nici o aeronavă.

— Unde l-ai lăsat pe Andrei ?

— Cumpără o păpușă, un fel de Loreley blondă, care cîntă. M-a întrebat dacă o să continuăm la Oslo și dacă

nu este mai bine s-o cumpere cînd ne întoarcem. Poate se mai îndreaptă vremea și...

— Și ?

— Așa ! O vorbă ! Nu vă duceți să vă puneți cunoscuta ilustrată din fiecare aerogară ?

— Ba da !

— Uitați-l pe comandant !

— Înseamnă că Andrei s-a întors la avion.

— Așa se pare ! Ascultă tu, Doina, sîmbătă, ori duminică, duminică măi, vino la noi.

— Te logodești ?

— Afurisitul de Marius, cu toate că mă face chelnăriță aeriană... Zice încă doi ani la linii, altfel divorțează de pe acum. Nu ține o nevastă haimana prin Europa. E retrograd binișor, dar e Marius.

— Și tu ?

— Eu ? Poate-l conving. Dacă nu ? !...

Doina II ridică din umeri. Doina I o privește ironic.

— Cum vă simțiți ?

— Cred că este blestematul de ficat. Ilustrata pentru Mihai.

— I-ați trimis nu știu cîte de la Schönenfeld.

— Așa e Doina, dar de fiecare dată alta. Formele ?

— În regulă.

— Alimentarea ?

— Peste zece minute.

— Cum se comportă norvegienii ?

— Excelent. N-au coborît decît patru tinere, însoțite de doi domni. Restul la avion.

— Poate au nevoie de voi, fetelor.

— Facem cu schimbul. Cîte una un ceas jumate.

— Tovarășe maior. Să vedem ce zic cei de la meteo.

— Cu plăcere.

Aerogara tixită de pasageri. Benzile automate de transportat bagajele aduc mereu geamantane cu flancurile pline de etichete, colete și saci de scrisori. Mărturisirea a fost directă, fără replică și el știe exact că a fost smulsă de trombele lichide care măturau pista și aeronavele uriașe aterizate de pe toate continentele lumii. Doina I. Ciudat.

Simte cum eul acela poligam își ciulește urechile. Urcă scările la *briefing*. Plin de echipaje. Cei de la PAN-AM fac un bloc compact. Este o hartă sinoptică a meteorologiei Europei Atlanticului și Americii de Nord, la minut, cu previziunile pentru următoarele ore.

— *Tomnul Komantant !... Tomnul Komantant !*

Lui Karl îi face o imensă plăcere să vorbească „românește" cum numește el un fel de argo neînțeles, presărat cu cîteva cuvinte românești. Fusese într-o escadrilă de *Ju-52* în timpul războiului și făcuse parte din echipajul care-l salvase pe adjutantul Iolu, pilot de vînătoare redutabil, doborît la decolare de un tanc intrat pe aerodrom. Aterizase, îl scosese pe Iolu dintre ruinele *Ghe*-ului și decolase prin tirul mitralierelor de pe tanc. Este șeful *briefingului* și le spune confidențial că, dacă se deschide Copenhaga, le dă drumul, cu toate că cei de la PAN-AM fac gălăgie și spun că pentru ei singura limită este zero — și că și atunci decolează și aterizează în cele mai bune condiții. Sigur, este o concurență tacită între companiile aeriene, cele internaționale dotate cu aparatură de ultimă oră. Sînt zeloase să-și mențină monopolurile, reclama lor este absolut uriașă și ceasurile acestea de inutilitate, cu mii de pasageri de pe tot pămîntul așteptînd să fie anunțate plecările, sînt cele mai formidabile prilejuri de reclamă. Primele decolări electrizează pasagerii care știu pe loc ce tip de avion a decolat, spre ce destinație și cărei companii aparține. Karl, rotofei, cu o chelie veselă, semănînd cu Hans Rühmann, poartă ochelari cu ramă subțire de aur și le spune în argoul lui germano-italiano-englezo-român că în Danemarca ninge în strîmtoarea Kattegat dar la Malmö plafonul este la 800, cu vizibilitate 1000 de metri și la Oslo condiții identice cu Malmö, singura dificultate fiind între Rostock și insulele daneze. Să stea aici și pe *tomnul tracu* vor fi primii care decolează astăzi. *Briefingul* este un fel de turn Babel. Dincolo de orgoliile marilor companii el sesizează sentimentul acela de solidaritate care-i apropie, ei toți, japonezi și algerieni, americani și indieni, australieni și englezi, egipteni și greci, fiind aici doar zburători, care decriptează hărțile sinoptice, vorbind ace-

laşi idiom şi fiind cu toţii iniţiaţii aceleiaşi profesii. Sigur că explicaţia asta pierde pe loc farmecul de la *briefing*, farmecul acela care ţine de intuiţie.

— Un mic consiliu de război, tovarăşe maior.

— Cum doriţi.

— Ce facem ?

— Trebuia să mergem la punctul medical.

— Doctorul îmi va interzice să zbor. Sînt în pragul unei crize de ficat. Asta presupune anularea cursei, pînă vine un nou comandant de la Bucureşti. Criza s-ar putea foarte bine să nu se declanşeze. Anularea cursei pentru o prezumţie, acum, scade cu 50% prestigiul TAROM-ului. Trebuie plătite biletele la compania norvegiană. Plouă. Pasagerii stau confortabil în avion. Îi sîcîi. Un pretext tehnic ar scădea încă 25% din 50% rămas teafăr !

— Oslo este practic deschis !

— Dacă se închide şi eu sînt în plină criză ?

— Sincer, credeţi că nu fac faţă ? Am o viaţă de pilotat supersonice. Sînt pilot militar categoria I.

— Sînt convins că faceţi faţă... Dar regulamentul Companiei ? Consecinţele administrative ? Să zicem că ni se sparge un cauciuc la aterizarea pe Gardermoen...

— Nu se va sparge nici un cauciuc.

— Deci ?

— Părerea mea este să efectuăm cursa normal.

Comandantului i se adîncesc ridurile. Are gulerul cămăşii umed. Paloare verzuie.

— Este a doua oară în toată cariera, şopteşte. Va trebui să mă pensionez.

— *Tomnul Komantant ! Tomnul Komantant ! Kolossal tomnul Komantant...*

Domnul Karl despică masa echipajelor. Le spune jovial că Schönenfeld s-a deschis pentru cei care consideră că sînt autorizaţi pentru vizibilitate 400 şi plafon 80 şi că domnii de la supersonice vor trebui să mai aştepte încă cincisprezece minute, deoarece mijloacele de la sol care-i deservesc au suferit o avarie. Domnul Karl este tot numai bunăvoinţă amicală. Ştie că în primele zece minute va fi

5:0 pentru TAROM. Comandantul își șterge obrazul cu batista. Îi mulțumește alb domnului Karl. Face un efort să se ridice din fotoliul tapisat cu imitație de piele azurie.

— Decolăm, domnul Karl ! Anunțați vă rog pasagerii și pista.

Au trecut 75 de minute de la aterizarea pe Schönenfeld. Comandantul își ridică gulerul mantăii de piele. Dincolo de geamurile imense ale aerogării se văd trîmbele de apă măturînd pista, avioanele gigant și instalațiile.

6

— Ce dracu face „tomnul Karl" ?

— Nu știu ce face „tomnul Karl", dar văd ce face vremea. Nu avem nici 100 vizibilitate. Plafonul a căzut pe aerogară. Întrebați turnul care este situația.

Întreabă turnul. Turnul răspunde „O masă compactă de nori, la nord de Berlin *Oraje ;* se anulează orice decolare, sînt speranțe ca peste trei ore vremea să permită decolări spre țările scandinave, Spania, Portugalia, Africa, America etc. etc. Europa Centrală închisă. Istanbul, Atena etc. etc. deschise. București ?... Închis ! Are un sentiment ciudat de vinovăție, ca și cînd vremea asta de iad ar depinde într-un fel de voința echipajului în general și de a lui în special.

— Perfect, spune comandantul. Are să-mi treacă criza. Găsesc „Rovacol" și într-o oră sînt nou născut. Doina ! Alo, Doina !

— Recepție !

— Anunță pasagerii. Decolarea peste trei ore ! Pot merge la restaurant. Este totuși bine să nu părăsească aerogara. S-ar putea întîmpla să se deschidă mai devreme. Ce zici ?

— Este un domn fără o mînă, mai în vîrstă, îi spunea soției că asta este o complicitate între fostul Gestapo și vreme, aflînd că la bord se găsește unul dintre supra-

vieţuitorii comando-ului de la Uzina de apă grea, sau aşa ceva, n-am înţeles exact.

— Ce facem, tovarăşe comandant ?

— Rămîneţi la bord, pe rînd, cîte un ceas. Andrei, lasă păpuşile, trec pe la doctor, la farmacie, mă întorc şi atunci rămîn eu la bord. Totul e în regulă, pînă nu decolează alţii înaintea noastră.

Citise undeva, nu-şi mai aduce aminte unde, un titlu cam de genul „Certitudinea prin dubiu" sau ceva asemănător. Chiar discutaseră îndelung, într-o seară, la Radu Belcotă, despre dreptul dubiului în general şi mai apoi despre dreptul sau lipsa lui de drept în nişte zone mai limitate : arta şi aviaţia. El proferase acolo doar dreptul certitudinii. Radu Belcotă avusese un zîmbet amar şi nu ripostase. Aici norii au din ce în ce tendinţa să demoleze toate certitudinile legate de cursa lui *AN 24 — YR-BMA,* după cum au tendinţa să demoleze însăşi certitudinea microuniversului Schönenfeld. Masele informe, uriaşe de nori negri limitează din ce în ce panorama încadrată în parbrize. Instalaţiile şi mijloacele aeroportului se resorb în plasma haotică, de parcă ar suferi dezagregări lente, dar totale, dezagregări care le trec în neant şi nefiinţă. Peste Schönenfeld se instalează haosul primordial, în care planeta se crea pe sine din materie vîscoasă, ori lichidă, din aburi şi nori denşi, din ape şi incandescenţe. Pînă şi lumina suferă reducţia care-o proiectează în vremea Facerii. Vîscoasă, plumburie, se prăbuşeşte grea peste *YR-BMA,* încărcîndu-l cu sentimentul sfîrşitului. Şi al dubiului. Filtrîndu-se perfid prin lumina cîlţoasă, resorbindu-se în masa inertă a tabloului de bord. În structurile metalice ale lui *YR-BMA,* în carnea şi conştiinţa lui. Ce se întîmplă dacă situaţia impune să finalizeze cursa singur ? ! Care sînt limitele posibilului, sau mai exact care sînt pentru experienţa şi tehnica lui de pilotaj limitele posibilului ? Ce responsabilităţi implică aceste limite ale posibilului ? Se ridică de la post. Trece prin cala de bagaje. Deschide uşa la pasageri. Doina, Doina aceea cu secundele în care a rupt dintr-odată un fel de a fi, riguros, regulamentar şi obişnuit, aduce o cafea unei doamne bătrîne, care poartă

un lornion de aur agăţat de gît, drapată într-un şal alb de Caşmir. Doamna îi spune ceva în germană, Doina rîde, îl vede şi îi face un semn care nu înseamnă nimic. Un bărbat cu trăsături dure doarme pe umerii unei femei de un blond împins pînă la alb. Este şi o doamnă incertă ca vîrstă, încărcată cu coliere, care ţine în braţe o pisică enormă, cenuşie. Perechi, majoritatea perechi, vikingi blonzi, unii de-a dreptul statuari, unii pletoşi şi bărboşi ca strămoşii de pe vremea lui Ragnar, regele mărilor, şi-au refăcut pe cele două scaune alăturate ceva din universul familial. Citesc. Răsfoiesc reviste ilustrate. Cîteva cucoane croşetează. Apariţia lui stîrneşte animaţie. Se întrerup lecturile. Ochi cenuşii, ori ochi de un albastru transparent îl privesc interogator. Zîmbeşte. Ar vrea să fie un zîmbet stenic. O roagă pe Doina să-i facă şi lui o cafea. Glasul — la naiba, ce glas rece şi tăios — răsună aproape neverosimil în tăcerea aeronavei. O femeie tînără, de o rece frumuseţe nordică, cu plete blonde foarte lungi, nefardată, îi spune ceva Doinei în englezeşte, privindu-l insistent. Doina îi face semn să se apropie. Femeia blondă îi spune, în traducerea exactă a stewardesei, că a primit o telegramă de la soţul ei, fetiţa lor a fost internată acum două zile în spital suspectă de meningită şi vrea să ştie dacă ajung în după-amiaza asta la Oslo ; ori va trebui să găsească un alt avion, sau orice altceva.

— Nici un alt avion nu decolează înaintea noastră pe direcţia Oslo. Asigur-o pe doamna, că încă în seara asta îşi va vedea fetiţa.

Femeia îl priveşte cu ochi cenuşii, perfect reci. Pasagerii din jurul ei au auzit. Se fac comentarii cu glas jos. Doina îi aduce cafeaua la postul de pilotaj.

— De la anul mă înscriu la pilotaj, tovarăşe maior.

— Faci foarte bine.

— Poate vă voi fi copilot.

— M-ar bucura.

— Am să renunţ greu la pasageri.

Spune că s-a specializat într-o ramură cu totul deosebită a psihologiei, ea, Doina, ar numi-o psihologia pasagerului aerian care se diversifică şi se nuanţează la infi-

nit, dar că această infinitate se poate grupa pe situații și categorii specifice. Pe situații : zbor de noapte ; zbor în condiții de atmosferă turbulentă ; de aterizări în minime dificile ; zbor în diminețile de vară, ori iarna, deci psihologia pasagerilor pe anotimpuri și ore ale zilei. Apoi, psihologia celor care pleacă în concediu, în delegații, cupluri amoroase din orașele îndepărtate care își fixează delegațiile la București în aceeași zi și pleacă cu același avion, cei care dau buzna călcînd în picioare restul pasagerilor, ca să-și ocupe locurile pe care le cred cele mai bune, cu speranța secretă că în cazul unui accident vor fi printre supraviețuitori ; cei care abia decolați cer precipitat „un coniac", să-și remonteze spiritul, rutinații, sceptcii... Doina I este în vervă, are spirit, are umor, îi povestește despre o pereche de amoroși care s-au urcat la Baia Mare, el pe un loc, ea pe altul, în aer el a schimbat locul, au ciripit toată vremea, au coborît la braț și cum ea se grăbea atunci, a ieșit cu grupul de pasageri, iar la ieșire cei doi au dat peste ceilalți doi, soții legali și reglementari sosiți cu o cursă mai matinală, n-a fost nici un spectacol, dar a fost amuzant soțul care aștepta, un ardelean simpatic, voinic, roșu la față, care a spus tare :

— Napăi domnule injiner, află că-mi pare bine, că soția dumneavoastră mi-o comunicat ca sînt tare fain și este de acord să vă deie divorțul.

Vine Andrei cu o cutie de carton ambalată frumos în plastic albastru. Vine Doina II. În avion s-a făcut frig. Norii lățoși curgînd peste hangare și aeronavă trec greoi spre capătul pistei. Plafonul se ridică evident. Se văd marginile pistelor. Ce face comandantul ? Un microbuz rulează rapid spre *YR-BMA*. Doina I, cu unghiile lăcuite violent, cu retușul fardului făcut inteligent, cu bluza schimbată, este foarte proaspătă, se ridică de la postul de pilotaj și-i spune :

— Oricum, destinul nostru în după-amiaza asta se numește maiorul Dan Dorobanțu.

Microbuzul stopează la scara avionului.

— Cred că decolăm, spune mecanicul. Totul este în regulă. Lucrez eu cu motoarele ?

— Mulțumesc... Lucrez eu... Vom avea givraj, așa că...
— Decolăm, spune comandantul.
Își scoate haina din piele. Ezită. Cu glas surd :
— Tovarășe maior, treceți la postul meu... Aveți grijă la rulaj.
— Știu...
— Cereți permisiunea de pornirea motoarelor... Alo, Doina... Pasagerii ?
— Sînt toți, tovarășe comandant.
— Să-și lege centurile...
Este ora 15,30 și peste cel mult două ceasuri se întunecă. Pînă la Gardermoen, aeroportul Oslo-ului, sînt două ore și treizeci de minute de zbor.

7

— Vă este foarte rău ?
— Sper să nu mor în avion.
— Ce pot face pentru dumneavoastră ?
— Să aterizezi perfect pe Gardermoen.
— Poate este mai bine să vă culcați în cala de bagaje.
— Rămîn aici. Fii fără nici o grijă. Nu mă agăț de comenzi.
— Sînteți în pragul leșinului.
— Știu.
— Este mai bine să treceți în cala de bagaje... Alo, Doina !
— Recepție.
— Vino te rog la noi... Adu o compresă. Dar discret !
— Sînt acolo într-o secundă.
— Andrei, ajută-l pe comandant.
Cerul se incenușește. Pătura de nori de sub avion se face oțelie. Radiofarul de la Rostock i-a dat poziția. Se află de trei minute deasupra mării. Ost See sau Østersoen. Ruta trece peste strîmtoarea care desparte Copenhaga pe insula Sjaelland, de Malmö în extremitatea sudică a peninsulei scandinave. Comandantul își scoate căștile. Cu

toată demnitatea pe care o opune durerii, e desfigurat. Iese greu din scaunul copilotului. Cockpitul este făcut pentru oameni sănătoşi şi sportivi. Are obrazul pămîntiu. Umerii căzuţi. Îi întîlneşte privirea. Cutremurătoare. Rugăminte, aproape implorare, îmbărbătare, solidaritate şi durere. Durere atroce, care-i pune o pîclă apoasă pe retină. Apare Doina I. Înţelege totul dintr-o privire. Îl ajută pe comandant să treacă în cala de bagaje. El întreabă Malmö dacă este deschis şi Malmö îi răspunde că are furtună de zăpadă, plafon zero, vizibilitate zero, este închis şi-i spune politicos că, dacă are dificultăţi, Copenhaga este închisă şi singurul aeroport încă deschis este Stockholm. Doina I luase căştile comandantului, ascultase, ridicase din umeri şi ieşise după ce-i spusese lui Andrei, mecanicul : — Copenhaga închisă, Malmö închis.. Comută pe frecvenţa aeroportului Göteborg, pe coasta Suediei, la aproape 300 kilometri nord de Malmö, escală posibilă pînă la Oslo. Îşi spune că punctul unde se află este echidistant faţă de Oslo şi Stockholm şi dacă într-adevăr Copenhaga este cu adevărat închisă, pe cîteva sute de mile jur împrejur nu mai are nici un aeroport. Ba da. Nöresundby spre extremitatea nordică a peninsulei daneze. Nu mai este vorba să refacă peisajul coastelor, al Mării Nordului în furtună, al strîmtorilor bîntuite de viscol ; ori al Scandinaviei peste care trec pînzele vînzolite ale zăpezilor septentrionale. Este vorba, acum, de geometria exactă a aeroporturilor pe care ar putea ateriza în cazul unei avarii, sau în cazul cînd Oslo se închide. Carlinga suferă trecerea aceea stranie, de la lumina de zi, la lumina nopţii de iarnă. Tonuri din ce în ce mai închise, tonuri de gris, tonuri bătînd apoi în ocru, după aceea întunericul vag luminiscent şi constelaţiile. Göteborg — viscol, vîntul cu 12 metri pe secundă, plafon 80, vizibilitate 400, încă accesibil. Comută pe Nörresundby. Viscol, vîntul cu 9 metri pe secundă. Plafon 100... Vizibilitate 600. Previziune : să se închidă în maximum o oră. Doina I îi spune că, dincolo, în cala de bagaje, comandantul a luat medicamente într-o doză şoc, criza

este iminentă și-l roagă să-i permită să rămînă lîngă comandant, Doina II descurcîndu-se singură cu pasagerii... — Toată lumea este veselă și ciripitoare la pasageri, tovarășe maior !... — Glasul melodios al tinerei rămîne în afara conștiinței lui. Simte, material, responsabilitatea. Nu responsabilitatea teoretizată la infinit în nu se știe cîte ședințe plicticoase și lungite de vorbofagi. Esența dură, implacabilă a responsabilității. I se pare că un flux continuu de căldură umană venit de la pasageri pătrunde prin pereții postului de pilotaj, conectîndu-se la eul primordial. Dintr-odată este îngrijorat de sănătatea fetiței aceleia necunoscute spre care zboară mama blondă, face corp comun cu o mie de sentimente ce nu sînt ale lui, ca și cînd s-ar fi transformat brusc într-un receptor ultrasensibil, ca și cînd toți pasagerii i s-ar fi confesat și i-ar fi încredințat lui secretele și neliniștile lor ; ori ca și cînd, prin simplul act de a cumpăra un bilet de avion București-Oslo, la compania TAROM, ei au stabilit o legătură spirituală cu echipajul, legătură sensibilizată acum de viscolul care bîntuie mările și uscaturile nordului.

Din nou constelațiile în cerul verzui-opalescent. Constelațiile de la latitudinea 55° nord, de o glacială puritate feciorelnică. Și luna. O lună imensă, argintie, neprihănită, cu toate că și acolo zac acum deșeuri ale setei de expansiune a speciei — o lună stranie și halucinantă, cu o implacabilă putere de seducție. Ceva necunoscut, un alt ego, încă nedescifrat, are tendința să-l facă să vireze spre lună. Este atent la acest ego născut spontan, tip angoasat, care se vrea spre lună într-un zbor sinucigaș pentru că tipul se dezagregă în contact cu lumina spectrală a lunii, se dizolvă, ori are tendința să se dizolve în noaptea acum de un albastru pur și inocent, în noaptea vastă a septentrionului, el se gîndește la Amundsen și la Scott, se rupe de lună și privește prin parbriz masele de nori de o infinită frumusețe albă, volute și cornișe sidefii ornînd turnuri imense, strălucitoare, prăpăstii care-i sugerează haosul primordial, în care se resoarbe pînă la neantizare, o geologie halucinantă în diversitatea ei înghețată, cum halucinantă este luna în stereotipia ei de unicat, fumul

de la eşapamentele motoarelor trage în acest cer magnific două dungi fosforescente care-l umanizează, el se lasă vrăjit o clipă de senzaţia dumnezeiască a zborului, apoi, brusc, revine la geografia terestră turmentată de viscol. Se află la traversul Göteborgului, care-i comunică, sec, că se închide. *Flight level,* 1450 picioare. Sub aripi norii, sub nori strîmtoarea Kattegat, aici lată de 75 de kilometri şi dincolo de cel mai nordic punct al Danemarcei, Skagen, apele tumultoase ale Skagerrakului. Marea Nordului. Oceanul. Drept în faţă munţii, fiordurile, lacurile îngheţate ale Norvegiei. Lipsa comandantului îi scurtcircuitează conştiinţa. Are, pînă la secătuire, sentimentul singurătăţii lui la postul de pilotaj.

8

— Ce se întîmplă, tovarăşe maior ? !

— Givraj !

— Peste tot ?

— Uită-te la Rio. Doar becul galben. Du-te în coadă şi vezi dacă avem gheaţă pe stabilizator.

Mecanicul trece în cala de bagaje. El ştie că va străbate toată aeronava zîmbitor, că-i va spune o glumă celeilalte Doine, cea cu Marius, astfel încît şi ea să rîdă, pasagerii să-i vadă veseli şi să nu dea atenţie loviturilor surde din fuselaj, lovituri cu rezonanţă gravă, lovituri date de gheaţa care sare de pe elici. Pentru că, ceea ce era mai rău şi de ceea ce se temuse în limita raţionalului, se produsese. Vizibil, avionul se încarcă cu gheaţă. Sînt la traversul localităţii suedeze Tanumshede, pînă la graniţa Norvegiei au mai rămas doar 50 de kilometri ; iar pînă la Oslo 150. Este singurul aerodrom care se menţine deschis la limită. Ştie că *YR-BMA* vine la aterizare. Gardermoen ştie că pînă la Stockholm nu mai este nici un aerodrom deschis în peninsulă şi că, dacă el însuşi se închide, *YR-BMA* va trebui să zboare la Amsterdam. A cerut să pregătească

o autosanitară, spunînd că are un bolnav grav la bord... Gardermoen a răspuns : *Roger !...*

— Cu ce vă pot ajuta, tovarăşe maior ?

Doina I, gravă dar zîmbitoare, de o frumuseţe plină de demnitate, se uită la becul galben al aparatului Rio care indică „givraj avion". Lui i se pare că are un zîmbet tragic, că într-un fel îi este frică, se gîndeşte că este profund dramatic ca soţul şi soţia să zboare în echipaj, apoi se gîndeşte la inocenţa Mariei vis-à-vis de profesia lui, ce formidabil lucru ca ea să nu ştie totuşi nimic, să nu realizeze nimic din intensitatea acestor zece, sau cincisprezece minute care-i mai despart de aterizare, şi cînd el vine acasă totul să nu rămînă decît amintirea lui, ea să fie veselă şi să-i vorbească despre seminarul la Malaxor, sau despre insinuările ranchiunoase ale nu se ştie cărei colege.

— Ce face comandantul ?

— Îşi stăpîneşte durerile.

— A început criza ?

— Aşa s-ar zice.

Lui i se pare că peste geamul superior al cabinei a trecut o flamă albă.

— Proiectorul, spune tare.

Desigur, Andrei a aprins proiectorul, să vadă dacă s-a depus gheaţă pe stabilizator. Încă din clipa în care a început să coboare şi-a dat seama că va fi givraj. A pus contactul de încălzire a elicelor. A cuplat ADI-ul, aparatul dirijare-intrare, încălzit cu aerul cald de la motor. Bordul de atac al aripilor, deriva, stabilizatorul, carcasa motoarelor, elicile sînt calde. Maşina autogenerează mijloacele care s-o protejeze. Rio, funcţionînd pe raza gamma îşi aprinde şi becul oranj.

— Givraj motor, spune Doina I şi el îi vede degetele lungi, fine, cu unghiile lăcuite strîngînd speteaza scaunului copilotului.

— Du-te la pasageri, şi la aterizare stai te rog cu comandantul.

— Am înţeles !

Se extrapolează avionului, dincolo de vîrfurile strălucitoare ale norilor pe care le-a lăsat undeva sus, în lumina fascinatorie a lunii și a constelațiilor. Vede masa vînzolită plină de zăpadă, vede avionul pe traiectoria lui descendentă încărcată din ce în ce mai mult cu zăpadă și gheață, vede Oslo în marea lui de lumini prin care trece viscolul, rada portului cu pescadoarele tivite de ghirlandele zăpezii, aude marea izbindu-se cu vuiet surd de sparge-valurile portului, luminile reflectîndu-se pe docuri, tramvaiele, vitrinele iluminate, pietonii, apoi brusc se vede cu Maria pe stradela aceea cu garduri într-o rînă, în fața atelierului Marelui Ratat, prin geamurile căruia iradia lumina tulbure, verzuie, de aparat de proiecție. Bubuiturile înfundate din coadă se repetă din ce în ce mai des.

— Alo, Doina !

— Recepție !

— Explică-le pasagerilor ce este cu bubuiturile !

— *Roger !*

— Givraj solid, tovarășe maior, spune Andrei.

— ADI-ul ?

— Perfect !

— Pregătește-te să mă ajuți la ordin.

— Am înțeles !

— *Gardermoen approach, YR-BMA good ivning.* [9]

Întîi se aude țiuitul prelung al aparaturii, ca și cînd apelul lui ar fi răspuns într-un univers mort, de pe o planetă moartă de multă vreme. Are senzația că aude foarte vag, o voce umană, venind și ea de pe altă planetă. Oare așa se manifestă stress-ul despre care se vorbește atît de mult astăzi ? Senzația tăioasă care-i crispează inima, localizînd-o cu exactitate. Radioul ? Absurd... O ionizare puternică a atmosferei ? !... De unde ?...

Țiuitul și paraziții din căști explodează într-o orgie sonoră fără sens. Selectează rapid...

— *YR-BMA this is Gardermoen approach, good ivning.* [10]

Şi acesta este un stress. Detenta tuturor nervilor. Cel de jos are o voce sonoră, bărbătească şi calmă. Încearcă să-i compună o fizionomie care să corespundă vocii. Fără nici o logică îi apare pe parbrizul mîzgălit chipul comandantului de pe goeleta *Speranţa*. Maria voia un nume care să corespundă fizionomiei lui. Nu-i plăcea „Dan". Maiorul Dan Dorobanţu în nori de zăpadă, spre Gardermoen şi alături Doina I, spectrală.

— *YR-BMA is passing FBU VOR flight level 70, over !* [11]

— *YR-BMA Gardermoen approach, roger, proceed to GR radio beacon and descend to 40, ILS approach for runway 19, transition level 40, surface wind 230° at 10 m/s vizibility 800 m. Snowstorm, QNH 1111 Mb.* [12]

— *Roger ; is GR NDB operating ? We have not indications.* [13]

— Mă duc la comandant ?

Toate geamurile laterale şi parbrizele sînt acoperite de zăpadă îngheţată. Rămîne un singur ochi de vizibilitate în parbrizul central, măturat des de ştergătoare. Rio clipeşte la intervale scurte. Indică givraj puternic. Viteza a scăzut în cinci minute cu 10 kilometri. Radiofarul GR — Golf Romeo în cod, nu dă nici o indicaţie. De ce ? Aşteaptă indicaţiile de jos. Ninge. Simte viscolul cu 10 m/s opintindu-se în corpul aeronavei. Îl simte în manşă. Îl simte în paloniere. În mîinile lui aripi şi în tot trupul lui pasăre, încărcat pînă la limită de gheaţă.

— *Stand by and proceed on heading 015 °.* [14]

Aşteaptă şi continuă pe 015°.

9

În mîinile lui, aripi. În trupul lui, pasăre. Printr-o mutaţie stranie — poate încordarea, îşi spune, sau de ce nu, starea de veghe dincolo de limitele umanului — devine el însuşi *YR-BMA*. Devenire cu dublu flux, un circuit de la Pilot la aeronavă şi al doilea circuit de la pilotul-aeronavă, la maiorul Dan Dorobanţu, rămas la manşă în

armura lui regulamentară, cu atenţia distribuită pe zecile de aparate, contacte, şaltere, agregate, în căştile receptorului, dar mai ales pe giroorizont, acolo unde se materializează poziţia lui *YR-BMA* faţă de paralele la scoarţa terestră, dusă la *flight level 60,* unde a coborît între timp. Deci îşi simte aripile îngreunate de gheaţă. Trupul — fuselaj împovărate de gheaţă. Simte vîntul nebun spărgîndu-se de el. Înconjurîndu-l cu vîrtejuri, în care zăpada se vînzoleşte turbată. Pînze dense de zăpadă îl ţes într-un giulgiu imaculat, giulgiu perfid, care creşte din el însuşi, se multiplică la infinit pe el însuşi, transformîndu-l într-o uriaşă şi abia conturată gogoaşă de mătase. Tot cerul este numai zăpadă, viscol şi noapte. Din tot universul n-a mai rămas decît zăpada, viscolul şi noaptea. ADI-ul funcţionează cu dozatorul de aer cald deschis la refuz. Simte aerul cald alergînd pe conducte, simte gheaţa desprinzîndu-se de pe elici şi bordul de atac, o simte izbind fuselajul cu zgomot de tobă, este atîrnat în viscol, în viscolul nordic rece şi duşmănos, motoarele funcţionează perfect şi atîta vreme cît ele funcţionează şi maiorul se află la manşă destinul aeronavei protejează destinele celor cîteva zeci de pasageri şi mama blondă va ajunge... Nimic din universul logic şi legic al simbiozei Pilot-aeronavă nu s-a dezagregat în haosul primordial al furtunii de zăpadă. Pămîntul este invizibil. Cerul este invizibil. Există numai viscolul care-i ţiuie în căşti. Care-i zgîlţîie aripile, cercînd, să i le smulgă din încastrări, ori să jupoaie plăcile de dural de pe lonjeroane, să smulgă pasagerii şi să-i poarte în noapte pînă în valurile golfului, sau pe coamele înzăpezite ale înălţimilor din jurul capitalei vikingilor, îngropată ea însăşi în viscol şi noapte. El ştie că nu face metafore. Că fiecare circuit suprasolicitat îl doare. Că fiziologia aeronavei a devenit propria lui fiziologie. Că îl dor braţele, nu din pricina încordării, nici nu este încordat, pilotează cu o detaşare de sine revoltătoare, îl dor din pricina aripilor prea încărcate de zăpadă. Savurează cu voluptate lupta inteligentă a organismului mecanic împotriva viscolului. Rio clipeşte în continuare foarte des, viteza a mai scăzut

cu 5 kilometri, dar nimic din visul macabru al viscolului nu se va întîmpla pentru că la bordul lui *YR-BMA* totul este perfect şi nimeni nu va şti niciodată cît l-a torturat trupul lui, fuselaj acoperit de gheaţă. Cît l-au durut braţele lui, aripi amorţite de efort. Nu va şti nimeni şi probabil el însuşi va uita întîmplarea ciudată prin care inima lui se sincronizează indicatoarelor ce-i dezvăluie felul în care funcţionează motoarele. Motoarele, inimile lor vii, inteligente şi a-toate-făcătoare...

— Doina, şterge-ţi fruntea şi treci lîngă comandant... Alo, Doina !

— Recepţie !

— Anunţă pasagerii că aterizăm. Să-şi lege centurile. Surîde-le. Spune-le că viscolul norvegian este un viscol de toată frumuseţea. Sau urează-le bun sosit la ei acasă.

Un bubuit puternic în fuselaj. O smucitură. Doina I se crispează în scaunul copilotului.

— Un turbion, spune...

Doina I îi face semn să-şi scoată căştile. Îl simte în spate pe comandant. Şi glasul venit parcă din abis.

— Mutaţi pragul la relanti cu 4 grade. Flapsul numai la 15°. Păstraţi viteza mărită la aterizare.

— Ştiu ! 270 pe vitezometru. Treceţi dincolo. Începe aterizarea...

În microfon :

— *YR-BMA richry flight level 40.* [15]

De jos, în căşti, ţiuit :

— *Roger, maintaing.* [16]

A trecut de înălţimea standard 40, ceea ce înseamnă 1228 metri. Viscolul încearcă să-l scoată în afara aeroportului şi să-l ducă undeva spre dreapta. O ratare în condiţiile astea ar fi o jumătate de condamnare. Acum totul va depinde de calmul şi încrederea lui în indicaţiile aparatelor de bord. Îl aude pe mecanic bolborosind ceva. Doina I se ridică din scaunul copilotului. Trece în cală. Începe. Totul începe sau reîncepe, odată cu glasul celui de jos :

— *YR-BMA turn left, new heading 285° and descending to 700 m by QNH 1011 mb.* [17]

Calează altimetrul de pe presiunea standard 760 pe presiunea aeroportului 1011 milibari. Va avea la metru înălțimile reale măsurate de la cota aeroportului. Din clipa asta...

10

Din clipa asta totul se rulează cu viteza aterizării ; 270 kilometri pe oră. Acest tot însemnînd că *YR-BMA* venit din viscol, zburînd de la Berlin la Oslo pe sub stele, confruntîndu-și poziția cu radiofarurile de pe rută, va trebui să țîșnească din norii de zăpadă vînzolită pe exact mijlocul pistei lată de cîțiva zeci de metri și imediat după pragul verde, indiferent de tăria vîntului care încearcă să-l abată de pe direcție, va trebui să aterizeze cu vîntul din coastă, apoi să ruleze pînă la aerogară și... Raportează în microfon :

— *YR-BMA,* chiar acum virez stînga pe 285° și voi raporta 700 m.

Virează stînga. Simte viscolul apăsîndu-i planul stîng cu furie oarbă. Îi oferă întreaga suprafață a aripilor. Viscolul profită. Se propteşte în masa metalică. O zgîlțîie. Îl aude frecîndu-se de carlingă. Glasul celui de jos, rece și stăpînit :

— *YR-BMA* virați stînga. Cap 205°... Vă apropiați de direcția ILS. Raportați complet pe ILS.

— *YR-BMA. Roger.* Mă apropii de 700 m.

— *YR-BMA. Roger.* Mențineți.

Asta este. A menține pe cap 205° cu vîntul din 230° cu 10 m/s este o situație. Și Malaxor care... Maria care... Acum. A se aduce cele două reticule ale ILS-ului perpendiculare una pe alta la centru. Adică a ști că aceste două reticule înseamnă întregul univers, plus poziția lui în spațiu, plus dreapta care-l coboară din furtună pe pistă, plus viața, plus totul. Așa ! O smucitură care-l aruncă deasupra. Alta care-l turteşte în scaun. Nimic nu e stabil pe lumea asta nebună. Acum. Raportează :

— *YR-BMA* stabilit complet pe ILS.

Stabilit pe pantă. Stabilit pe direcţie. Iluzie. *YR-BMA* tanghează. Acum derapează. Viscolul îşi face de cap. Lucrează încordat cu manşa şi palonierele. Ciudat. Îşi simte maioul lipindu-i-se de şira spinării. Dă comanda de scoaterea flapsului. A trenului. Simte smucitura roţilor care se înţepenesc în poziţia scos.

— A ieşit, spune mecanicul.

Glasul celui de la turn :

— *YR-BMA* urmaţi ILS. Verificaţi dacă trenul este scos. Vizibilitatea 600. Sînteţi autorizaţi să aterizaţi.

— *YR-BMA. Roger.* Trenul scos. Am aprobare de aterizare.

Ştergătoarele de parbriz deschid o vizetă îngustă prin care nu se vede decît viscolul trecînd nebun prin lumina reflectoarelor de bord. Înălţimea scade vertiginos : 100. 70. 50. 40. Menţine pe ILS. Nu se vede nimic. Nici o lumină. Doar pînza de zăpadă învălmăşită în lumina reflectoarelor. Panica aceea oarbă, besmetică, zăcînd în viscere de la naşterea speciei, panica oarbă care încearcă să-şi împingă conştient urletul ei ilogic şi inuman — nu, este perfect pe ILS, răbdare, răbdare, sudoarea îi intră în ochi. Dumnezeul lui atotputernic este ILS-ul, zeii lui sînt motoarele, sînt indicaţiile optice ale lui RIO, sînt sutele de circuite şi aparate electronice, este robul lor şi ele toate îi sînt sclave supuse, reacţionează la sutime de secundă în clipa în care degetele lui ating un contact sau altul, 30 — 20 — Dumnezeule ce haos negru, nu, nu-i poate ordona mecanicului „pregăteşte-te de ratare", glasul celui de la turn :

— *YR-BMA* sînteţi pe sol. Nu vă pot vedea din cauza viscolului.

Nu ! Nu este încă pe sol. Pragul verde zboară pe sub el. Balizele. Doar balizele în norii denşi de ninsoare. Redresează uşor. O ultimă încercare a viscolului de a-l întoarce pe dos. Nu. Presează manşa. Simte în tot trupul contactul roţilor cu pista. Şocul acela dumnezeesc care-l aduce pe pămînt. Pe pămîntul vînzolit, peste care trec, mugind zăpezile septentrionului. Răsuflă în microfon.

— *YR-BMA.* Sînt pe sol !

— Slavă Domnului, şopteşte mecanicul.
— Slavă maiorului, spune Doina I.

Urmează mulţumirile către cei de la *approach* şi turn. *Good ivning* de cuviinţă. Cel de la *taxi* îl conduce la starter. Vede luminile aerogării. Lumea mare, lumea celor de pe pămînt, lumea cu orizont stabil, în care gravitaţia are haz, în care există conture şi răspîntii cu marcaje, străzi şi intersecţii cu poliţişti şi stopuri, vitrine şi oameni mergînd pe jos. Dumnezeule, să simţi caldarîmul sub tălpi, tot ce vezi să vezi prin ochii tăi, între tine şi univers să nu mai fie nimic altceva decît retina şi simţurile tale binecuvîntate — rulează atent, viscolul vrea să-l gireze, ce s-ar fi făcut pe sus doar cu simţurile ; aparatura asta este absolut genială — stă calmă la locurile fixate, cadranele licăresc din fosforul lor verzui, atent la viscol, era să iasă din pistă, mai mult motor drept, aerogara într-un nor de zăpadă ; paleta luminoasă a starterului, virajul final pentru aliniere, vede autosanitara, le cere prin radio să n-o tragă pînă nu debarcă toţi pasagerii, apoi, căzînd în sine cu o detaşare totală, taie motoarele.

Ascultă cu o senzaţie acută de durere ţiuitul prelung al turbinelor. Închide ochii. Vaerul motoarelor se stinge lent. Mor lent în el, mor dureros, mor şi-n clipa aceea solemnă, care ţine de finalul sacerdoţiului oficiat la bord, aude viscolul. Ţiuie bezmetic în antene. Răzbubuie în fuselaj.

— Tovarăşe maior, pasagerii vor să-şi ia rămas bun de la echipaj.
— *Roger !*
— Du-te, spune comandantul.
— Recepţie !
— Venim acum, Doina.

Îşi încheie vestonul. Îşi încheie nasturele de la gulerul cămăşii. Cînd l-a descheiat ? Îşi strînge cravata... Comandantul, în picioare, se ţine de peretele calei.

— Ai zburat dumnezeieşte, spune alb.
— Mulţumesc.
— Îţi mulţumesc eu, prietene. Prietene !

Omul abia şopteşte vorbele, el nu are nici un răspuns; îa mîna, mîna rece a omului aceluia care a aterizat de zeci de ori în *snowstorm* — în viscol şi furtună — i-o ia şi i-o strînge fratern, îi şopteşte că autosanitara vine după ce coboară pasagerii, apoi trece în cabina pasagerilor urmat de mecanicul care-i spune ceva de o păpuşă care cîntă, pe care oricum trebuia s-o cumpere nu se ştie de unde, cele două Doine împart zîmbete cuceritoare pasagerilor care stau cu toţii în picioare, nu vădesc nici o grabă, stau foarte demni în picioare, bărbatul cu cicatrice, acela care poate în timpul războiului a făcut parte din comandoul de la Uzina de apă grea, sau nu acela, spune ceva într-o engleză pe care el n-o mai înţelege cu toate că fiecare cuvînt îi este foarte familiar. Doina I îl priveşte mirată, traduce apoi, norvegienii aplaudă sau strigă ceva sportiv, un fel de hip, hip, ura, după care trec spre uşa avionului, disciplinat, mama blondă îşi face loc, toată lumea îi face loc, ţine deasupra capului mîna cu o fotografie, ajunge la el, întinde fotografia şi spune foarte limpede în româneşte :

— Mulţumesc !

Se aude viscolul. El se gîndeşte la Maria, ce face Maria acum, poate viscoleşte şi la Bucureşti, vor trebui să stea aici pînă cînd vine alt comandant, dacă totuşi comandantul...

— Mîine, dacă ne dă drumul decolăm, spune comandantul... Anulează te rog sanitara. Oricum, în noaptea asta îmi trece. Te rog spune-mi Petre. Mă onorează.

Şi-a îmbrăcat haina de piele. Fiecare pasager ţine să facă un semn cu mîna înainte de a ieşi din avion. Apoi mecanicul stinge bordul. Stinge luminile. Servanţii ancorează avionul. El verifică interiorul. Verifică ancorajul. Viscoleşte cumplit. Mecanicul spune că, după ce husează avionul, vine la *briefing.*

— Umblă năuc ! Du-te la muzee ! Adu-mi cîteva diapozitive... Dacă ai timp, o pereche de ochelari imenşi. Dan, uite atîta, s-o termin pe îngîmfata aia a diplomatului... Şi ceva autentic, ceva ce au numai norvegienii, nu de la artizanat, pah, din piaţă, ştiu şi eu, un... un...

— O poză cu o fetiță norvegiană, Maria...

Era caldă, emana o infinită intimitate tandră, toate lucrurile iradiau intimitate și tandrețe, ea purta pe buze urmele somnului, totul s-a petrecut într-un timp ireal, pentru că nu se putea petrece altcînd și sub nici un motiv azi dimineață, într-un bloc de la „Favorit" în Drumul Taberei. E absurd. Comandantul îl ia de braț, Doina II îl ia de braț pe comandant, Doina I îl ia pe el de braț și-i spune :

— A fost magistral.

Apoi viscolul îi izbește în piept, apoi intră în clădirea caldă a aerogării Gardermoen-Oslo, el ține la subțioară servieta cu documentele avionului și cele de navigație, fac un grup compact, aerogara este aproape pustie. Cineva în uniforma aviației comerciale norvegiene îi salută ceremonios, cele două Doine ciripesc și rîd, viscolul a rămas afară, aici totul este solid, clădit din piatră, oțel și cristal și el își aduce aminte perfect ce mutră avea Maria, cînd constatase că în *Larousse* la litera O erau trecuți doi Olafi, regi ai Norvegiei prin 1300—1350 ; un savant suedez și nu era trecut marele nostru umanist Nicolaus Olachus.

— Scrie-le ! i-a spus.

— Am să le scriu, a hotărît ea.

— Un moment, spune. Văd că e încă deschis la ziare și ilustrate.

Doina I își mușcă buza. Surîde.

— Cotidiana ilustrată, tovarășe maior !

Da ! Ilustrata de pe fiecare aeroport, pentru albumul ei. Vînzătoarea îi zîmbește vesel. Alege o ilustrată. Un panoramic color al portului. Își scoate stiloul și scrie :

„Aterizat Gardermoen. Iarnă în lege. Te sărut. Dan."

Probabil că ilustrata va sosi după ce ei doi se vor revedea și atunci toate acestea vor fi uitate, el regăsind-o în lumea lor intimă și ea făcînd botic și întrebîndu-l rîzgîiat :

— Dan, ce mi-ai adus din Norvegia ?

Lipește timbrul. Pune ilustrata în cutia poștală. Comandantul face același lucru. Se ține drept cu greutate și el știe că și-a învins durerea dintr-o demnitate sălbatică, mîine într-adevăr îi va fi trecut criza. Desigur, se va căuta la București, dar pînă atunci rămîne ceea ce este de fapt : comandantul.

— Gata, Dan ?

— Gata... Petre !

Simte ceva foarte cald și tandru învăluindu-l. Celălalt îi ia brațul. Glasul lui este egal cînd spune :

— Într-unul din zborurile peste Cordilierii Anzilor, Mermoz...

El reface cît urcă la *briefing* formidabila întîmplare a a lui Mermoz în Anzi, n-a fost singura, dar comandantul ține la Mermoz, evident povestirea îi face bine ; Doina II îi spune Doinei I că, dacă nu vine la logodnă, nu mai zboară niciodată cu ea și Doina I îi răspunde ceva, nu înțelege cuvintele, ori logica lor, pentru că se gîndește atît de intens la Maria, încît știe că ceremonia întoarcerii echipajului pe pămîntul oamenilor este în pericol să fie stricată de copilot, își ordonă să se stăpînească și se aude răspunzînd foarte clar :

— La ora 21,00 am să fiu la hotel, tovarășe comandant. Are aproape trei ceasuri libere, trei ceasuri ale lui pentru :

„Oslo, numele vechi, reluat în 1924 — al Cristianiei, capitala Norvegiei"...

Ninge. Ninge arctic. Afară, *YR-BMA*, cu husele trase, ancorat, destinul lui metalic și inteligent, alter-ego-ul lui pasăre, se odihnește docil sub ninsoare.

Ninge arctic. Este foarte liber, se simte foarte liber, foarte tînăr și-l copleșește brusc o stare de euforie cu totul în afara demnității lui permanent cenzurate.

AN.24 YR-BMA în cursă pe ruta București-Oslo a aterizat normal. Mîine ? Mîine totul se reia de la început, cu deosebirea esențială că la aterizare, acolo, în holul imens al aerogării Otopeni, va fi Maria, palidă, îl va lua de braț și îi va spune cu glasul acela ușor tăios :

— Dan ! Dumnezeule Dan, ce viscol şi ce noapte albastră !

El îi va cuprinde mijlocul, o va simţi a lui, femeia lui dintotdeauna ; este în acest dintotdeauna un sens pe care copilotul îl intuieşte cu toată carnea şi cu tot spiritul lui viu ; apoi totul se va urma cu exactitatea unui vast program electronizat, între o decolare şi o aterizare, şi viaţa...

— Ei da, viaţa, îşi spune, iese în ninsoare şi cheamă un taxi.

Sfîrşit

Grădiştea-pe-Argeş
martie—noiembrie 1975

NOTE

1 Schönenfeld radar YR-BMA bună dimineața

2 YR-BMA aici este Schönenfeld radar, bună dimineața, continuați.

3 YR-BMA chiar acum trec FWE VOR nivel de zbor 70, recepție

4 Roger (cod — am înțeles) pe cap 290° coborîți la 600 m, nivel de tranziție 40, vîntul la sol de la 215° cu 9 m/s vizibilitate 1000, acoperire 10/10 straţi la 110 m. Ploaie puternică QNH 1019 Mb (QNH = cota aeroportului în milibari). Aceasta va fi o vectorizare radar pentru aterizare ILS pe pista 25 stînga (Direcția pistei 250°) Raportați traversarea nivelului de zbor 40.

5 YR-BMA roger, vă voi chema traversînd 40 în coborîre.

6 YR-BMA reduceți viteza de apropiere. Dv. sînteți numărul 3 în trafic.

7 YR-MBA sînteți la 20 km de pragul pistei, 15 km la stînga de axul pistei, noul cap 270° și raportați 600 m.

8 Roger. Merg pe cap. 270°.

9 Gardermoen approach YR-BMA, bună după-masa.

10 YR-BMA aici Gardermoen approach, bună după-masa.

11 YR-BMA trec FBV VOR la nivel de zbor 70, recepție.

12 YR-BMA Gardermoen approach, roger, continuați spre radiofarul Golf Romeo (GR) și coborîți la 40 apropiere ILS pentru

pista 19, nivel de tranziție 40, vîntul de la 230° cu 10 m/s vizibilitate 800 m. Viscol. QNH 1111 Mb

13 Roger. Spuneți-mi, lucrează radiofarul Golf Romeo? Nu avem indicații.

14 Așteptați. Și continuați pe 015°.

15 Am atins nivelul 40.

16 Roger, mențineți.

17 YR-BMA virați stînga, noul cap 285° și coborîți la 700 m după QNH 1111 MB.

Editura
Militară
Lei 16,50